॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೇ

ಸಳಾಯತನವಗ್ಗ-ಅಟ್ಠಕಥಾ

೧. ಸಳಾಯತನಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಅನಿಚ್ಚವಗ್ಗೋ

೧. ಅಜ್ಝತ್ತಾನಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧. ಸಳಾಯತನವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಚಕ್ಖು**ನ್ತಿ ದ್ವೇ ಚಕ್ಖೂನಿ - ಞಾಣಚಕ್ಖು ಚೇವ ಮಂಸಚಕ್ಖು ಚ। ತತ್ಥ **ಞಾಣಚಕ್ಖು** ಪಞ್ಚವಿಧಂ - ಬುದ್ಧಚಕ್ಖು, ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು, ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು, ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖೂತಿ। ತೇಸು ಬುದ್ಧಚಕ್ಖು ನಾಮ ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣಞ್ಚೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಞಾಣಞ್ಚ, ಯಂ - “ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೯; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೩; ೨.೩೩೮) ಆಗತಂ । ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು ನಾಮ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ ತೀಣಿ ಚ ಫಲಾನಿ, ಯಂ - “ವಿರಜಂ ವೀತಮಲಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದೀ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೬; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೯೫) ಆಗತಂ। ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ನಾಮ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ, ಯಂ - “ಪಾಸಾದಮಾರುಯ್ಹ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೮; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೨; ೨.೩೩೮) ಆಗತಂ। ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ನಾಮ ಆಲೋಕಫರಣೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಞಾಣಂ, ಯಂ - “ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೩; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೪೧) ಆಗತಂ। ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು ನಾಮ ಚತುಸಚ್ಚಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ, ಯಂ - “ಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಮಹಾವ॰ ೧೫) ಆಗತಂ।

ಮಂಸಚಕ್ಖುಪಿ ದುವಿಧಂ - ಸಸಮ್ಭಾರಚಕ್ಖು, ಪಸಾದಚಕ್ಖೂತಿ। ತೇಸು ಯ್ವಾಯಂ ಅಕ್ಖಿಕೂಪಕೇ ಅಕ್ಖಿಪಟಲೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಮಂಸಪಿಣ್ಡೋ, ಯತ್ಥ ಚತಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ ವಣ್ಣಗನ್ಧರಸೋಜಾ ಸಮ್ಭವೋ ಜೀವಿತಂ ಭಾವೋ ಚಕ್ಖುಪಸಾದೋ ಕಾಯಪಸಾದೋತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ತೇರಸ ಸಮ್ಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಚತಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ ವಣ್ಣಗನ್ಧರಸೋಜಾ ಸಮ್ಭವೋತಿ ಇಮೇ ನವ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನವಸೇನ ಛತ್ತಿಂಸ, ಜೀವಿತಂ ಭಾವೋ ಚಕ್ಖುಪಸಾದೋ ಕಾಯಪಸಾದೋತಿ ಇಮೇ ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನಾ ತಾವ ಚತ್ತಾರೋತಿ ಚತ್ತಾರೀಸ ಸಮ್ಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇದಂ ಸಸಮ್ಭಾರಚಕ್ಖು ನಾಮ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸೇತಮಣ್ಡಲಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇನ ಕಣ್ಹಮಣ್ಡಲೇನ ಪರಿವಾರಿತೇ ದಿಟ್ಠಿಮಣ್ಡಲೇ ಸನ್ನಿವಿಟ್ಠಂ ರೂಪದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಂ ಪಸಾದಮತ್ತಂ, ಇದಂ ಪಸಾದಚಕ್ಖು ನಾಮ। ತಸ್ಸ ತತೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಸೋತಾದೀನಂ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಾವ।

ತತ್ಥ ಯದಿದಂ ಪಸಾದಚಕ್ಖು, ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವಾ - **ಚಕ್ಖುಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನಿಚ್ಚ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ - “ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅನಿಚ್ಚಂ ಉದಯಬ್ಬಯವನ್ತತಾಯಾ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಕಾಸಿತಾಯೇವ। **ಸೋತಮ್ಪಿ** ಪಸಾದಸೋತಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಥಾ **ಘಾನಜಿವ್ಹಾಕಾಯಾ। ಮನೋ**ತಿ ತೇಭೂಮಕಸಮ್ಮಸನಚಾರಚಿತ್ತಂ। ಇತಿ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಛಸು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನೇಸು ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕಥಿತೇ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಂ।

೨-೩. ಅಜ್ಝತ್ತದುಕ್ಖಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨-೩. ದುತಿಯಂ ದ್ವೇ ಲಕ್ಖಣಾನಿ, ತತಿಯಂ ಏಕಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕಥಿತೇ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಾನಿ ಪನ ತೇಹಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖಿತಾನಿ ವಾ ಏತ್ತಕೇನೇವ ವಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ।

೪-೬. ಬಾಹಿರಾನಿಚ್ಚಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪-೬. ಚತುತ್ಥೇ **ರೂಪಗನ್ಧರಸಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ** ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಾ, **ಸದ್ದೋ** ದ್ವಿಸಮುಟ್ಠಾನೋ, **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ। ಇದಮ್ಪಿ ಬಾಹಿರೇಸು ಛಸು ಆಯತನೇಸು ತಿಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕಥಿತೇ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಪಞ್ಚಮೇ ಛಟ್ಠೇ ಚ ದುತಿಯತತಿಯೇಸು ವುತ್ತಸದಿಸೋವ ನಯೋ।

೭-೧೨. ಅಜ್ಝತ್ತಾನಿಚ್ಚಾತೀತಾನಾಗತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭-೧೨. ಸತ್ತಮಾದೀನಿ ಅತೀತಾನಾಗತೇಸು ಚಕ್ಖಾದೀಸು ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಾದೀನಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಬಲವಗಾಹೇನ ಕಿಲಮನ್ತಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಅನಿಚ್ಚವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ಯಮಕವಗ್ಗೋ

೧-೪. ಪಠಮಪುಬ್ಬೇಸಮ್ಬೋಧಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩-೧೬. ಯಮಕವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮದುತಿಯೇಸು **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಜ್ಝತ್ತವಸೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಂ। ಸೋ ಪನ ನೇಸಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಭಾವೋ ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಅಧಿಮತ್ತಬಲವತಾಯ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಹಿ ಅನ್ತೋಘರಂ ವಿಯ ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನಾನಿ, ಘರೂಪಚಾರಂ ವಿಯ ಛ ಬಾಹಿರಾಯತನಾನಿ। ಯಥಾ ನೇಸಂ ಪುತ್ತದಾರಧನಧಞ್ಞಪುಣ್ಣೇ ಅನ್ತೋಘರೇ ಛನ್ದರಾಗೋ ಅಧಿಮತ್ತಬಲವಾ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಕಸ್ಸಚಿ ಪವಿಸಿತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ, ಅಪ್ಪಮತ್ತೇನ ಭಾಜನಸದ್ದಮತ್ತೇನಾಪಿ "ಕಿಂ ಏತ"ನ್ತಿ? ವತ್ತಾರೋ ಭವನ್ತಿ। ಏವಮೇವಂ ಛಸು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕೇಸು ಆಯತನೇಸು ಅಧಿಮತ್ತಬಲವಛನ್ದರಾಗೋತಿ। ಇತಿ ಇಮಾಯ ಛನ್ದರಾಗಬಲವತಾಯ ತಾನಿ "ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತಾನಿ। ಘರೂಪಚಾರೇ ಪನ ನೋ ತಥಾ ಬಲವಾ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಚರನ್ತೇ ಮನುಸ್ಸೇಪಿ ಚತುಪ್ಪದಾನಿಪಿ ನ ಸಹಸಾ ನಿವಾರೇನ್ತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ನಿವಾರೇನ್ತಿ, ಅನಿಚ್ಛನ್ತಾ ಪನ ಪಸುಪಚ್ಛಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ಗಹಿತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ। ಇತಿ ನೇಸಂ ತತ್ಥ ನ ಅಧಿಮತ್ತಬಲವಛನ್ದರಾಗೋ ಹೋತಿ। ರೂಪಾದೀಸುಪಿ ತಥೇವ ನ ಅಧಿಮತ್ತಬಲವಛನ್ದರಾಗೋ, ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ "ಬಾಹಿರಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತಾನಿ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಕಥಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಾವ। ಸೇಸಂ ದ್ವೀಸುಪಿ ಸುತ್ತೇಸು ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ತಥಾ ತತಿಯಚತುತ್ಥೇಸು।

೫-೬. ಪಠಮನೋಚೇಅಸ್ಸಾದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭-೧೮. ಪಞ್ಚಮೇ **ನಿಸ್ಸಟಾ**ತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ। **ವಿಸಞ್ಞುತ್ತಾ**ತಿ ನೋಸಂಯುತ್ತಾ। **ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಾ**ತಿ ನೋ ಅಧಿಮುತ್ತಾ **ವಿಮರಿಯಾದೀಕತೇನ ಚೇತಸಾ**ತಿ ನಿಮ್ಮರಿಯಾದೀಕತೇನ ಚೇತಸಾ। ಯಞ್ಹಿ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ ವಾ ವಟ್ಟಂ ವಾ ಅಪ್ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ತೇನ ಸೇಖಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಸಮರಿಯಾದೀಕತಂ ನಾಮ। ಯಂ ಪಹೀನಂ, ತೇನ ವಿಮರಿಯಾದೀಕತಂ। ಇಧ ಪನ ಸಬ್ಬಸೋ ಕಿಲೇಸಾನಞ್ಚೇವ ವಟ್ಟಸ್ಸ ಚ ಪಹೀನತ್ತಾ ವಿಮರಿಯಾದೀಕತೇನ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟಮರಿಯಾದಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ವಿಹರಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಛಟ್ಠೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಛಸುಪಿ ಪನೇತೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಚತುಸಚ್ಚಮೇವ ಕಥಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೭-೧೦. ಪಠಮಾಭಿನನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೯-೨೨. ಸತ್ತಮಾದೀಸು ಚತೂಸು ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಮೇವ ಕಥಿತಂ। ಅನುಪುಬ್ಬಕಥಾ ಪನ ನೇಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ।

ಯಮಕವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಸಬ್ಬವಗ್ಗೋ

೧. ಸಬ್ಬಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩. ಸಬ್ಬವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಸಬ್ಬಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ನಾಮ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ - ಸಬ್ಬಸಬ್ಬಂ, ಆಯತನಸಬ್ಬಂ, ಸಕ್ಕಾಯಸಬ್ಬಂ, ಪದೇಸಸಬ್ಬನ್ತಿ। ತತ್ಥ -

> “ನ ತಸ್ಸ ಅದ್ದಿಟ್ಠಮಿಧಅತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ,
> ಅಥೋ ಅವಿಞ್ಞಾತಮಜಾನಿತಬ್ಬಂ।
> ಸಬ್ಬಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಿ ಯದತ್ಥಿ ನೇಯ್ಯಂ,
> ತಥಾಗತೋ ತೇನ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂ”ತಿ॥ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೬; ಚೂಳನಿ॰ ಧೋತಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ೩೨; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೨೧) -

ಇದಂ ಸಬ್ಬಸಬ್ಬಂ ನಾಮ। “ಸಬ್ಬಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ಸುಣಾಥಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪) ಇದಂ ಆಯತನಸಬ್ಬಂ ನಾಮ। “ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಮೂಲಪರಿಯಾಯಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧) ಇದಂ ಸಕ್ಕಾಯಸಬ್ಬಂ ನಾಮ। “ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ವಾ ಪನ ಪಠಮಸಮನ್ನಾಹಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚಿತ್ತಂ ಮನೋ ಮಾನಸಂ…ಪೇ॰… ತಜ್ಜಾಮನೋಧಾತೂ”ತಿ ಇದಂ ಪದೇಸಸಬ್ಬಂ ನಾಮ। ಇತಿ ಪಞ್ಚಾರಮ್ಮಣಮತ್ತಂ ಪದೇಸಸಬ್ಬಂ। ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ ಸಕ್ಕಾಯಸಬ್ಬಂ। ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ ಆಯತನಸಬ್ಬಂ। ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ನೇಯ್ಯಂ ಸಬ್ಬಸಬ್ಬಂ। ಪದೇಸಸಬ್ಬಂ ಸಕ್ಕಾಯಸಬ್ಬಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಸಕ್ಕಾಯಸಬ್ಬಂ ಆಯತನಸಬ್ಬಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಆಯತನಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಸಬ್ಬಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಅಯಂ ನಾಮ ಧಮ್ಮೋ ಆರಮ್ಮಣಂ ನ ಹೋತೀತಿ ನತ್ಥಿತಾಯ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಆಯತನಸಬ್ಬಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ।

ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ವಾಚಾವತ್ಥುಕಮೇವಸ್ಸಾ**ತಿ, ವಾಚಾಯ ವತ್ತಬ್ಬವತ್ಥುಮತ್ತಕಮೇವ ಭವೇಯ್ಯ। ಇಮಾನಿ ಪನ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಯಂ ನಾಮ ಅಞ್ಞೋ ಸಭಾವಧಮ್ಮೋ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ। **ಪುಟ್ಠೋ ಚ ನ ಸಮ್ಪಾಯೇಯ್ಯಾ**ತಿ, “ಕತಮಂ ಅಞ್ಞಂ ಸಬ್ಬಂ ನಾಮಾ”ತಿ? ಪುಚ್ಛಿತೋ, “ಇದಂ ನಾಮಾ”ತಿ ವಚನೇನ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ। **ವಿಘಾತಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಯಥಾ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅವಿಸಯಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ತ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಯಥಾ**ತಿ ಕಾರಣವಚನಂ, ಯಸ್ಮಾ ಅವಿಸಯೇ ಪುಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅವಿಸಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಘಾತೋವ ಹೋತಿ, ಕೂಟಾಗಾರಮತ್ತಂ ಸಿಲಂ ಸೀಸೇನ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗಮ್ಭೀರೇ ಉದಕೇ ತರಣಂ ಅವಿಸಯೋ, ತಥಾ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾನಂ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪಾತನಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಅವಿಸಯೇ ವಾಯಮನ್ತೋ ವಿಘಾತಮೇವ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಅವಿಸಯೇ ವಿಘಾತಮೇವ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೨. ಪಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪. ದುತಿಯೇ **ಸಬ್ಬಪ್ಪಹಾನಾಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ। **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ವೇದಯಿತ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಮೂಲಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಸನ್ತೀರಣವೋಟ್ಠಬ್ಬನಜವನವೇದನಾ। ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಯ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ಸೋತದ್ವಾರಾದಿವೇದನಾಪಚ್ಚಯಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಪನ **ಮನೋ**ತಿ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತಂ। **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ। **ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಸಹಾವಜ್ಜನಕಜವನಂ। **ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಭವಙ್ಗಸಹಜಾತೋ ಸಮ್ಫಸ್ಸೋ। **ವೇದಯಿತ**ನ್ತಿ ಸಹಾವಜ್ಜನವೇದನಾಯ ಜವನವೇದನಾ। ಭವಙ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಯ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ಆವಜ್ಜನಂ ಭವಙ್ಗತೋ ಅಮೋಚೇತ್ವಾ **ಮನೋ**ತಿ ಸಹಾವಜ್ಜನೇನ ಭವಙ್ಗಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ। **ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಜವನವಿಞ್ಞಾಣಂ। **ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಭವಙ್ಗಸಹಜಾತೋ ಸಮ್ಫಸ್ಸೋ। **ವೇದಯಿತ**ನ್ತಿ ಜವನಸಹಜಾತಾ ವೇದನಾ। ಸಹಾವಜ್ಜನೇನ ಭವಙ್ಗಸಹಜಾತಾಪಿ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ಯಾ ಪನೇತ್ಥ ದೇಸನಾ ಅನುಸಿಟ್ಠಿಆಣಾ, ಅಯಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿ ನಾಮಾತಿ।

೩. ಅಭಿಞ್ಞಾಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫. ತತಿಯೇ **ಸಬ್ಬಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಪರಿಞ್ಞಾ ಪಹಾನಾಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಅಭಿಜಾನಿತ್ವಾ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ ಪಜಹನತ್ಥಾಯ। **ಅಭಿಞ್ಞಾ ಪರಿಞ್ಞಾ ಪಹಾತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅಭಿಜಾನಿತ್ವಾ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ ಪಹಾತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೪. ಪಠಮಅಪರಿಜಾನನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬. ಚತುತ್ಥೇ **ಅನಭಿಜಾನಂ ಅಪರಿಜಾನಂ ಅವಿರಾಜಯಂ ಅಪ್ಪಜಹ**ನ್ತಿ ಅನಭಿಜಾನನ್ತೋ ಅಪರಿಜಾನನ್ತೋ ಅವಿರಾಜೇನ್ತೋ ಅಪ್ಪಜಹನ್ತೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ಅವಿರಾಜೇನ್ತೋ**ತಿ ಅವಿಗಚ್ಛಾಪೇನ್ತೋ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಪರಿಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। "ಅಭಿಜಾನ"ನ್ತಿ ಹಿ ವಚನೇನ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾ, "ಪರಿಜಾನ"ನ್ತಿ ವಚನೇನ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ, "ವಿರಾಜಯಂ ಪಜಹ"ನ್ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾತಿ।

೫. ದುತಿಯಅಪರಿಜಾನನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೭. ಪಞ್ಚಮೇ **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಗಹಿತರೂಪಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। ಹೇಟ್ಠಾ ವಾ ಆಪಾಥಗತಂ ಗಹಿತಂ, ಇಧ ಅನಾಪಾಥಗತಂ। ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ - ಹೇಟ್ಠಾ ಆಪಾಥಗತಮ್ಪಿ ಅನಾಪಾಥಗತಮ್ಪಿ ಗಹಿತಮೇವ, ಇಧ ಪನ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ತಯೋ ಖನ್ಧಾ। ತೇ ಹಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಸಹ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬತ್ತಾ "ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೬. ಆದಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೮. ಛಟ್ಠೇ **ಗಯಾಸೀಸೇ**ತಿ ಗಯಾಗಾಮಸ್ಸ ಹಿ ಅವಿದೂರೇ ಗಯಾತಿ ಏಕಾ ಪೋಕ್ಖರಣೀಪಿ ಅತ್ಥಿ ನದೀಪಿ, ಗಯಾಸೀಸನಾಮಕೋ ಹತ್ಥಿಕುಮ್ಭಸದಿಸೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೋಪಿ, ಯತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಸ್ಸಪಿ ಓಕಾಸೋ ಪಹೋತಿ, ಭಗವಾ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಗಯಾಸೀಸೇ"ತಿ। **ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ತೇಸಂ ಸಪ್ಪಾಯಧಮ್ಮದೇಸನಂ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ತಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ಇತೋ ಕಿರ ದ್ವಾನವುತಿಕಪ್ಪೇ ಮಹಿನ್ದೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತೋ ಫುಸ್ಸೋ ನಾಮ। ಸೋ ಪೂರಿತಪಾರಮೀ ಪಚ್ಛಿಮಭವಿಕಸತ್ತೋ, ಪರಿಪಾಕಗತೇ ಞಾಣೇ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಆರುಯ್ಹ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ । ರಞ್ಞೋ ಕನಿಟ್ಠಪುತ್ತೋ ತಸ್ಸ ಅಗ್ಗಸಾವಕೋ ಅಹೋಸಿ, ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತೋ ದುತಿಯಸಾವಕೋ। ರಾಜಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಯ್ಹಂ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋ ಜಾತೋ, ಕನಿಟ್ಠಪುತ್ತೋ ಅಗ್ಗಸಾವಕೋ, ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತೋ ದುತಿಯಸಾವಕೋ"ತಿ।

ಸೋ “ಅಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ಬುದ್ಧೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧಮ್ಮೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಙ್ಘೋ”ತಿ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ವಿಹಾರದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕತೋ ಯಾವ ಅತ್ತನೋ ಘರದ್ವಾರಾ ಉಭತೋ ವೇಳುಭಿತ್ತಿಕುಟಿಕಾಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮತ್ಥಕೇ ಸುವಣ್ಣತಾರಕಖಚಿತಸಮೋಸರಿತಗನ್ಧದಾಮಮಾಲಾದಾಮವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಾಪೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ರಜತವಣ್ಣಂ ವಾಲುಕಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಾನಿ ವಿಕಿರಾಪೇತ್ವಾ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಭಗವತೋ ಆಗಮನಂ ಕಾರೇಸಿ।

ಸತ್ಥಾ ವಿಹಾರಸ್ಮಿಂಯೇವ ರಿತೋ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋಸಾಣಿಯಾವ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ರಾಜಗೇಹಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಅನ್ತೋಸಾಣಿಯಾವ ಗಚ್ಛತಿ। ಕೋಚಿ ಕಟಚ್ಛುಭಿಕ್ಖಾಮತ್ತಮ್ಪಿ ದಾತುಂ ನ ಲಭತಿ। ತತೋ ನಾಗರಾ ಉಜ್ಝಾಯಿಂಸು, “ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ನ ಚ ಮಯಂ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕಾತುಂ ಲಭಾಮ। ಯಥಾ ಹಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಆಲೋಕಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಹಿತತ್ಥಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಅಯಂ ಪನ ರಾಜಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪುಞ್ಞಚೇತನಂ ಅತ್ತನೋಯೇವ ಅನ್ತೋ ಪವೇಸೇತೀ”ತಿ।

ತಸ್ಸ ಚ ರಞ್ಞೋ ಅಞ್ಞೇ ತಯೋ ಪುತ್ತಾ ಅತ್ಥಿ। ನಾಗರಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಸಮ್ಮನ್ತಯಿಂಸು, “ರಾಜಕುಲೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಟ್ಟೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಏಕಂ ಉಪಾಯಂ ಕರೋಮಾ”ತಿ। ತೇ ಪಚ್ಚನ್ತೇ ಚೋರೇ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ, “ಕತಿಪಯಾ ಗಾಮಾ ಪಹಟಾ”ತಿ ಸಾಸನಂ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚಯಿಂಸು। ರಾಜಾ ಪುತ್ತೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ“ತಾತಾ, ಅಹಂ ಮಹಲ್ಲಕೋ, ಗಚ್ಛಥ ಚೋರೇ ವೂಪಸಮೇಥಾ”ತಿ ಪೇಸೇಸಿ। ಪಯುತ್ತಚೋರಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಅವಿಪ್ಪಕಿರಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕಮೇವ ಆಗಚ್ಛಿಂಸು। ತೇ ಅನಾವಾಸೇ ಗಾಮೇ ವಾಸೇತ್ವಾ “ವೂಪಸಮಿತಾ ಚೋರಾ”ತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು।

ರಾಜಾ ತುಟ್ಠೋ “ತಾತಾ, ವರಂ ವೋ ದೇಮೀ”ತಿ ಆಹ। ತೇ ಅಧಿವಾಸೇತ್ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ನಾಗರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತಯಿಂಸು, “ರಞ್ಞಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವರೋ ದಿನ್ನೋ। ಕಿಂ ಗಣ್ಹಾಮಾ”ತಿ? ಅಯ್ಯಪುತ್ತಾ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಯೋ ನ ದುಲ್ಲಭಾ , ಬುದ್ಧರತನಂ ಪನ ದುಲ್ಲಭಂ, ನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕಸ್ಸ ಫುಸ್ಸಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಟಿಜಗ್ಗನವರಂ ಗಣ್ಹಥಾತಿ। ತೇ “ಏವಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ನಾಗರಾನಂ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಕತಮಸ್ಸುಕಮ್ಮಾ ಸುನ್ಹಾತಾ ಸುವಿಲಿತ್ತಾ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ, “ದೇವ, ನೋ ವರಂ ದೇಥಾ”ತಿ ಯಾಚಿಂಸು। ಕಿಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಥ ತಾತಾತಿ? ದೇವ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದೀಹಿ ಅತ್ಥೋ ನತ್ಥಿ, ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕಸ್ಸ ನೋ ಫುಸ್ಸಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಟಿಜಗ್ಗನವರಂ ದೇಥಾತಿ। “ಅಯಂ ವರೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ಮಯಾ ಜೀವಮಾನೇನ ದಾತು”ನ್ತಿ ದ್ವೇ ಕಣ್ಣೇ ಪಿದಹಿ। “ದೇವ, ನ ತುಮ್ಹೇ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ವರಂ ದಾಪಿತಾ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ತುಟ್ಠೇಹಿ ದಿನ್ನೋ। ಕಿಂ, ದೇವ, ರಾಜಕುಲಸ್ಸ ದ್ವೇ ಕಥಾ ವಟ್ಟನ್ತೀ”ತಿ? ಸಚ್ಚವಾದಿತಾಯ ಭಣಿಂಸು।

ರಾಜಾ ವಿನಿವತ್ತಿತುಂ ಅಲಭನ್ತೋ - “ತಾತಾ, ಸತ್ತ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಸತ್ತ ಮಾಸೇ ಸತ್ತ ಚ ದಿವಸೇ ಉಪಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಆಹ। “ಸುನ್ದರಂ, ದೇವ, ಪಾಟಿಭೋಗಂ ದೇಥಾ”ತಿ। “ಕಿಸ್ಸ ಪಾಟಿಭೋಗಂ ತಾತಾ”ತಿ? “ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅಮರಣಪಾಟಿಭೋಗಂ ದೇವಾ”ತಿ। “ತಾತಾ, ಅಯುತ್ತಂ ಪಾಟಿಭೋಗಂ ದಾಪೇಥ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಏವಂ ಪಾಟಿಭೋಗಂ ದಾತುಂ, ತಿಣಗ್ಗೇ ಉಸ್ಸಾವಬಿನ್ದುಸದಿಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತ”ನ್ತಿ। “ನೋ ಚೇ, ದೇವ, ಪಾಟಿಭೋಗಂ ದೇಥ, ಮಯಂ ಅನ್ತರಾ ಮತಾ ಕಿಂ ಕುಸಲಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ? “ತೇನ ಹಿ, ತಾತಾ, ಛ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ದೇಥಾ”ತಿ। “ನ ಸಕ್ಕಾ, ದೇವಾ”ತಿ। “ತೇನ ಹಿ ಪಞ್ಚ, ಚತ್ತಾರಿ, ತೀಣಿ, ದ್ವೇ, ಏಕಂ ಸಂವಚ್ಛರಂ ದೇಥ”। “ಸತ್ತ, ಛ ಮಾಸೇ ದೇಥ…ಪೇ॰… ಮಾಸಡ್ಢಮತ್ತಂ ದೇಥಾ”ತಿ। “ನ ಸಕ್ಕಾ, ದೇವಾ”ತಿ। “ತೇನ ಹಿ ಸತ್ತದಿವಸಮತ್ತಂ ದೇಥಾ”ತಿ। “ಸಾಧು, ದೇವಾತಿ ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು”। ರಾಜಾ ಸತ್ತ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಸತ್ತ ಮಾಸೇ ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ಕತ್ತಬ್ಬಸಕ್ಕಾರಂ ಸತ್ತಸುಯೇವ ದಿವಸೇಸು ಅಕಾಸಿ।

ತತೋ ಪುತ್ತಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಪೇಸೇತುಂ ಅಟ್ಠಉಸಭವಿತ್ಥತಂ ಮಗ್ಗಂ ಅಲಙ್ಕಾರಾಪೇಸಿ, ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನೇ ಚತುಉಸಭಪ್ಪಮಾಣಂ ಪದೇಸಂ ಹತ್ಥೀಹಿ ಮದ್ದಾಪೇತ್ವಾ ಕಸಿಣಮಣ್ಡಲಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ವಾಲುಕಾಯ ಸನ್ಥರಾಪೇತ್ವಾ

ಪುಪ್ಫಾಭಿಕಿಣ್ಣಮಕಾಸಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕದಲಿಯೋ ಚ ಪುಣ್ಣಘಟೇ ಚ ಠಪಾಪೇತ್ವಾ ಧಜಪಟಾಕಾ ಉಕ್ಖಿಪಾಪೇಸಿ। ಉಸಭೇ ಉಸಭೇ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಖಣಾಪೇಸಿ, ಅಪರಭಾಗೇ ದ್ವೀಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಗನ್ಧಮಾಲಾಪುಪ್ಫಾಪಣೇ ಪಸಾರಾಪೇಸಿ। ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನೇ ಚತುಉಸಭವಿತ್ಥಾರಸ್ಸ ಅಲಙ್ಕತಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಉಸಭವಿತ್ಥಾರೇ ಮಗ್ಗೇ ಖಾಣುಕಣ್ಟಕೇ ಹರಾಪೇತ್ವಾ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಯೋ ಕಾರಾಪೇಸಿ। ರಾಜಪುತ್ತಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಆಣಾಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ಸೋಳಸಉಸಭಮಗ್ಗಂ ತಥೇವ ಅಲಙ್ಕಾರಾಪೇಸುಂ।

ರಾಜಾ ಅತ್ತನೋ ಆಣಾಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಕೇದಾರಸೀಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪರಿದೇವಮಾನೋ, “ತಾತಾ, ಮಯ್ಹಂ ದಕ್ಖಿಣಕ್ಖಿಂ ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಾ ವಿಯ ಗಚ್ಛಥ, ಏವಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಗತಾ ಪನ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕರೇಯ್ಯಾಥ। ಮಾ ಸುರಾಸೋಣ್ಡಾ ವಿಯ ಪಮತ್ತಾ ವಿಚರಿತ್ಥಾ”ತಿ ಆಹ। ತೇ “ಜಾನಿಸ್ಸಾಮ ಮಯಂ, ದೇವಾ”ತಿ ಸತ್ಥಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗತಾ, ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಟಿಜಗ್ಗನ್ತಾ ಕಾಲೇನ ಥೇರಾಸನೇ, ಕಾಲೇನ ಮಜ್ಝಿಮಾಸನೇ, ಕಾಲೇನ ಸಙ್ಘನವಕಾಸನೇ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ದಾನಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನಾನಂ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಜನಾನಂ ಏಕಸದಿಸಮೇವ ಅಹೋಸಿ। ತೇ ಉಪಕಟ್ಠಾಯ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು – “ಕಥಂ ನು ಖೋ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಮಾ”ತಿ? ಅಥ ನೇಸಂ ಏತದಹೋಸಿ – “ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಧಮ್ಮಗರುನೋ, ನ ಆಮಿಸಗರುನೋ, ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಮಾನಾ ಮಯಂ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ದಾನಸಂವಿಧಾಯಕೇ ಮನುಸ್ಸೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ, “ತಾತಾ, ಇಮಿನಾವ ನೀಹಾರೇನ ಯಾಗುಭತ್ತಖಾದನೀಯಾದೀನಿ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಾ ದಾನಂ ಪವತ್ತೇಥಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ದಾನಸಂವಿದಹನಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿಂಸು।

ಅಥ ನೇಸಂ ಜೇಟ್ಠಭಾತಾ ಪಞ್ಚಸತೇ ಪುರಿಸೇ ಆದಾಯ ದಸಸು ಸೀಲೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ದ್ವೇ ಕಾಸಾಯಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಉದಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನೋ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ಮಜ್ಝಿಮೋ ತೀಹಿ, ಕನಿಟ್ಠೋ ದ್ವೀಹಿ ಪುರಿಸಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತಥೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ। ತೇ ಯಾವಜೀವಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸತ್ಥಾ ತೇಸಂಯೇವ ಸನ್ತಿಕೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ।

ತೇಪಿ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದ್ವಾನವುತಿಕಪ್ಪೇ ಮನುಸ್ಸಲೋಕತೋ ದೇವಲೋಕಂ, ದೇವಲೋಕತೋ ಚ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಸಂಸರನ್ತಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥುಕಾಲೇ ದೇವಲೋಕಾ ಚವಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ತೇಸಂ ದಾನಗ್ಗೇ ಬ್ಯಾವಟೋ ಮಹಾಅಮಚ್ಚೋ ಅಙ್ಗಮಗಧಾನಂ ರಾಜಾ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತೇ ತಸ್ಸೇವ ರಞ್ಞೋ ರಟ್ಠೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ಜೇಟ್ಠಭಾತಾ ಜೇಟ್ಠೋವ ಜಾತೋ, ಮಜ್ಝಿಮಕನಿಟ್ಠಾ ಮಜ್ಝಿಮಕನಿಟ್ಠಾಯೇವ। ಯೇಪಿ ತೇಸಂ ಪರಿವಾರಮನುಸ್ಸಾ, ತೇ ಪರಿವಾರಮನುಸ್ಸಾವ ಜಾತಾ। ತೇ ವುದ್ಧಿಮನ್ವಾಯ ತಯೋಪಿ ಜನಾ ತಂ ಪುರಿಸಸಹಸ್ಸಂ ಆದಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತಾಪಸಾ ಹುತ್ವಾ ಉರುವೇಲಾಯಂ ನದೀತೀರೇಯೇವ ವಸಿಂಸು। ಅಙ್ಗಮಗಧವಾಸಿನೋ ಮಾಸೇ ಮಾಸೇ ತೇಸಂ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರಂ ಅಭಿಹರನ್ತಿ।

ಅಥ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕತಾಭಿನಿಕ್ಖಮನೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಯಸಾದಯೋ ಕುಲಪುತ್ತೇ ವಿನೇತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿ ಅರಹನ್ತೇ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಾಯ ದಿಸಾಸು ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸಯಂ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ – “ತೇ ತಯೋ ಜಟಿಲಭಾತಿಕೇ ದಮೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಉರುವೇಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನೇಕೇಹಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಸತೇಹಿ ತೇಸಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ತೇ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ। ಸೋ ತಂ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಧರಂ ಸಮಣಸಹಸ್ಸಂ ಆದಾಯ ಗಯಾಸೀಸಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ, – “ಕತರಾ ನು ಖೋ ಏತೇಸಂ ಧಮ್ಮಕಥಾ ಸಪ್ಪಾಯಾ”ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ, “ಇಮೇ ಸಾಯಂಪಾತಂ ಅಗ್ಗಿಂ ಪರಿಚರನ್ತಿ। ಇಮೇಸಂ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ ಆದಿತ್ತಾನಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಾನಿ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಏವಂ ಇಮೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಮಕಾಸಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ತಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ ಇಮಂ ಆದಿತ್ತಪರಿಯಾಯಂ ಅಭಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – “ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ ತೇಸಂ ಸಪ್ಪಾಯಧಮ್ಮದೇಸನಂ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ತಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಮನ್ತೇಸೀ”ತಿ। ತತ್ಥ **ಆದಿತ್ತನ್ತಿ** ಪದಿತ್ತಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಂ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ಕಥಿತಂ।

೭. ಅದ್ಧಭೂತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೯. ಸತ್ತಮೇ **ಅದ್ಧಭೂತ**ನ್ತಿ ಅಧಿಭೂತಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಂ, ಉಪದ್ದುತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸುತ್ತೇ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಮೇವ ಕಥಿತಂ।

೮. ಸಮುಗ್ಘಾತಸಾರುಪ್ಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೦. ಅಟ್ಠಮೇ **ಸಬ್ಬಮಞ್ಞಿತಸಮುಗ್ಘಾತಸಾರುಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞಿತಾನಂ ಸಮುಗ್ಘಾತಾಯ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ। **ಚಕ್ಖುಂ ನ ಮಞ್ಞತೀತಿ** ಚಕ್ಖುಂ ಅಹನ್ತಿ ವಾ ಮಮನ್ತಿ ವಾ ಪರೋತಿ ವಾ ಪರಸ್ಸಾತಿ ವಾ ನ ಮಞ್ಞತಿ। **ಚಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ ನ ಮಞ್ಞತೀತಿ** ಅಹಂ ಚಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ, ಮಮ ಕಿಞ್ಚನಪಲಿಬೋಧೋ ಚಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ ಪರೋ ಚಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ, ಪರಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚನಪಲಿಬೋಧೋ ಚಕ್ಖುಸ್ಮಿನ್ತಿ ನ ಮಞ್ಞತಿ। **ಚಕ್ಖುತೋ ನ ಮಞ್ಞತೀತಿ** ಅಹಂ ಚಕ್ಖುತೋ ನಿಗ್ಗತೋ, ಮಮ ಕಿಞ್ಚನಪಲಿಬೋಧೋ ಚಕ್ಖುತೋ ನಿಗ್ಗತೋ, ಪರೋ ಚಕ್ಖುತೋ ನಿಗ್ಗತೋ, ಪರಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚನಪಲಿಬೋಧೋ ಚಕ್ಖುತೋ ನಿಗ್ಗತೋತಿ ಏವಮ್ಪಿ ನ ಮಞ್ಞತಿ, ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾನಂ ಏಕಮ್ಪಿ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚಕ್ಖುಂ ಮೇತಿ ನ ಮಞ್ಞತೀತಿ** ಮಮ ಚಕ್ಖೂತಿ ನ ಮಞ್ಞತಿ, ಮಮತ್ತಭೂತಂ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಠಾನೇಸು ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ।

೯. ಪಠಮಸಮುಗ್ಘಾತಸಪ್ಪಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧. ನವಮೇ **ಸಮುಗ್ಘಾತಸಪ್ಪಾಯಾ**ತಿ ಸಮುಗ್ಘಾತಸ್ಸ ಉಪಕಾರಭೂತಾ। **ತತೋ ತಂ ಹೋತಿ ಅಞ್ಞಥಾ**ತಿ ತತೋ ತಂ ಅಞ್ಞೇನಾಕಾರೇನ ಹೋತಿ। **ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೀ ಭವಸತ್ತೋ ಲೋಕೋ ಭವಮೇವಾಭಿನನ್ದತೀ**ತಿ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವಂ ವಿಪರಿಣಾಮಂ ಉಪಗಮನೇನ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೀ ಹುತ್ವಾಪಿ ಭವೇಸು ಸತ್ತೋ ಲಗ್ಗೋ ಲಗಿತೋ ಪಲಿಬುದ್ಧೋ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಭವಂಯೇವ ಅಭಿನನ್ದತಿ। **ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನ**ನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯತ್ತಕಂ ಇದಂ ಖನ್ಧಾ ಚ ಧಾತುಯೋ ಚ ಆಯತನಾನಿ ಚಾತಿ ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಂ। **ತಮ್ಪಿ ನ ಮಞ್ಞತೀತಿ** ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ನ ಮಞ್ಞತೀತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಗಹಿತಮೇವ ಸಂಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪುನ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಠಾನೇಸು ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ।

೧೦. ದುತಿಯಸಮುಗ್ಘಾತಸಪ್ಪಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೨. ದಸಮೇ **ಏತಂ ಮಮಾ**ತಿಆದೀಹಿ ತೀಹಿ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಗಾಹೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಿಪರಿವಟ್ಟನಯೇನ ದೇಸನಾ ಕತಾ। ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನ ತೀಸುಪಿ ಇಮೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಗ್ಗಾ ಕಥಿತಾತಿ।

ಸಬ್ಬವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

೪. ಜಾತಿಧಮ್ಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೩೩-೪೨. ಜಾತಿಧಮ್ಮವಗ್ಗೇ **ಜಾತಿಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಜಾಯನಧಮ್ಮಂ ನಿಬ್ಬತ್ತನಸಭಾವಂ। **ಜರಾಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಜೀರಣಸಭಾವಂ। **ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಬ್ಯಾಧಿನೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಬ್ಯಾಧಿಸಭಾವಂ। **ಮರಣಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಮರಣಸಭಾವಂ । **ಸೋಕಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಸೋಕಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಸೋಕಸಭಾವಂ। **ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಸಭಾವಂ। **ಖಯಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಖಯಗಮನಸಭಾವಂ। **ವಯಧಮ್ಮಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋತಿ।

ಜಾತಿಧಮ್ಮವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ಸಬ್ಬಅನಿಚ್ಚವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೩-೫೨. ಅನಿಚ್ಚವಗ್ಗೇ **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಪದೇ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ ಆಗತಾ, ಇತರಾ ಪನ ದ್ವೇ ಗಹಿತಾಯೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಪಹಾತಬ್ಬ**ಪದೇಸುಪಿ ತೀರಣಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾವ ಆಗತಾ, ಇತರಾಪಿ ಪನ ದ್ವೇ ಗಹಿತಾಯೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ** ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। **ಅಭಿಞ್ಞಾಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಇಧಾಪಿ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾ ಅವುತ್ತಾಪಿ ಗಹಿತಾಯೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಉಪದ್ದುತನ್ತಿ** ಅನೇಕಗ್ಗಟ್ಠೇನ। **ಉಪಸ್ಸಟ್ಠನ್ತಿ** ಉಪಹತಟ್ಠೇನ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಸಬ್ಬಅನಿಚ್ಚವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

ಪಠಮೋ ಪಣ್ಣಾಸಕೋ।

೬. ಅವಿಜ್ಜಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೫೩-೬೨. ಅವಿಜ್ಜಾವಗ್ಗೇ **ಅವಿಜ್ಜಾತಿ** ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಂ। **ವಿಜ್ಜಾತಿ** ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾ। **ಅನಿಚ್ಚತೋ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋತಿ** ದುಕ್ಖಾನತ್ತವಸೇನಾಪಿ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಪಹೀಯತಿಯೇವ, ಇದಂ ಪನ ಅನಿಚ್ಚವಸೇನ ಕಥಿತೇ ಬುಜ್ಝನಕಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಂ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಅಪಿ ಚೇತ್ಥ **ಸಂಯೋಜನಾತಿ** ದಸ ಸಂಯೋಜನಾನಿ। **ಆಸವಾತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ। **ಅನುಸಯಾತಿ** ಸತ್ತ ಅನುಸಯಾ। **ಸಬ್ಬುಪಾದಾನಪರಿಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಸಬ್ಬೇಸಂ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಉಪಾದಾನಾನಂ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನನತ್ಥಾಯ। **ಪರಿಯಾದಾನಾಯಾತಿ** ಖೇಪನತ್ಥಾಯ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಅವಿಜ್ಜಾವಗ್ಗೋ ಛಟ್ಠೋ।

೭. ಮಿಗಜಾಲವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮಮಿಗಜಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೩. ಮಿಗಜಾಲವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾತಿ** ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। **ಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಇಟ್ಠಾತಿ** ಪರಿಯಿಟ್ಠಾ ವಾ ಹೋನ್ತು ಮಾ ವಾ, ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಭೂತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕನ್ತಾತಿ** ಕಮನೀಯಾ। **ಮನಾಪಾತಿ** ಮನವಡ್ಢನಕಾ। **ಪಿಯರೂಪಾತಿ** ಪಿಯಜಾತಿಕಾ। **ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾತಿ** ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇನ ಕಾಮೇನ ಉಪಸಂಹಿತಾ **ರಜನೀಯಾತಿ** ರಞ್ಜನೀಯಾ, ರಾಗುಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಭೂತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನನ್ದೀತಿ** ತಣ್ಹಾನನ್ದೀ। **ಸಂಯೋಗೋತಿ** ಸಂಯೋಜನಂ। **ನನ್ದಿಸಂಯೋಜನಸಂಯುತ್ತೋತಿ** ನನ್ದೀಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧೋ। **ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನೀತಿ** ಅರಞ್ಞಾನಿ ಚ ವನಪತ್ಥಾನಿ ಚ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ‘‘ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಇನ್ದಖೀಲಾ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಅರಞ್ಞ’’ನ್ತಿ (ವಿಭಂ॰ ೫೨೯) ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಯಂ ತಂ ‘‘ಪಞ್ಚಧನುಸತಿಕಂ ಪಚ್ಛಿಮ’’ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೫೪) ಅರಞ್ಞಕಙ್ಗನಿಪ್ಫಾದಕಂ ಸೇನಾಸನಂ ವುತ್ತಂ, ತದೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ವನಪತ್ಥನ್ತಿ** ಗಾಮನ್ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅನುಪಚಾರಟ್ಠಾನಂ, ಯತ್ಥ ನ ಕಸೀಯತಿ ನ ವಪೀಯತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ –

> ‘‘ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ದೂರಾನಮೇತಂ ಸೇನಾಸನಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ। ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ವನಸಣ್ಡಾನಮೇತಂ, ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ಭಿಂಸನಕಾನಮೇತಂ, ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ಸಲೋಮಹಂಸಾನಮೇತಂ, ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ಪರಿಯನ್ತಾನಮೇತಂ, ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ಅಮನುಸ್ಸೂಪಚಾರಾನಂ ಸೇನಾಸನಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನ’’ನ್ತಿ (ವಿಭಂ॰ ೫೩೧)।

ಏತ್ಥ ಚ ಪರಿಯನ್ತಾನನ್ತಿ ಇಮಂ ಏಕಂ ಪರಿಯಾಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಪರಿಯಾಯೇಹಿ ವನಪತ್ಥಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಪನ್ತಾನೀತಿ** ಪರಿಯನ್ತಾನಿ ಅತಿದೂರಾನಿ। **ಅಪ್ಪಸದ್ದಾನೀತಿ** ಉದುಕ್ಖಲಮುಸಲದಾರಕಸದ್ದಾದೀನಂ ಅಭಾವೇನ ಅಪ್ಪಸದ್ದಾನಿ। **ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಾನೀತಿ** ತೇಸಂ ತೇಸಂ ನಿನ್ನಾದಮಹಾನಿಗ್ಘೋಸಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಾನಿ। **ವಿಜನವಾತಾನೀತಿ** ಸಞ್ಚರಣಜನಸ್ಸ ಸರೀರವಾತವಿರಹಿತಾನಿ। **ಮನುಸ್ಸರಾಹಸ್ಸೇಯ್ಯಕಾನೀತಿ** ಮನುಸ್ಸಾನಂ ರಹೋಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾನಿ। **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸಾರುಪ್ಪಾನೀತಿ** ನಿಲೀಯನಸಾರುಪ್ಪಾನಿ।

೨. ದುತಿಯಮಿಗಜಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೪. ದುತಿಯೇ **ನನ್ದಿನಿರೋಧಾ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋತಿ** ತಣ್ಹಾನನ್ದಿಯಾ ನಿರೋಧೇನ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ।

೩-೫. ಪಠಮಸಮಿದ್ಧಿಮಾರಪಞ್ಹಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೬೫-೬೭. ತತಿಯೇ **ಸಮಿದ್ಧೀತಿ** ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಸಮಿದ್ಧತಾಯ ಏವಂ ಲದ್ಧನಾಮೋ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಥೇರಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೋ ಅಭಿರೂಪೋ ಅಹೋಸಿ ಪಾಸಾದಿಕೋ, ಉಕ್ಖಿತ್ತಮಾಲಾಪುಟೋ ವಿಯ ಅಲಙ್ಕತಮಾಲಾಗಬ್ಭೋ ವಿಯ ಚ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಮಿದ್ಧೋ। ತಸ್ಮಾ ಸಮಿದ್ಧಿತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ। **ಮಾರೋತಿ** ಮರಣಂ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಮಾರಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ** ಮಾರೋತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮಂ ನಾಮಧೇಯ್ಯಂ। **ಅತ್ಥಿ ತತ್ಥ ಮಾರೋ ವಾ ಮಾರಪಞ್ಞತ್ತಿ ವಾತಿ** ತತ್ಥ ಮರಣಂ ವಾ ಮರಣನ್ತಿ ಇದಂ ನಾಮಂ ವಾ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಚತುತ್ಥಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ, ತಥಾ ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಸಮಿದ್ಧಿಲೋಕಪಞ್ಹಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೮. ಛಟ್ಠೇ **ಲೋಕೋತಿ** ಲುಜ್ಜನಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ಲೋಕೋ। ಇತಿ ಮಿಗಜಾಲತ್ಥೇರಸ್ಸ ಆಯಾಚನಸುತ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಚಸುಪಿ ಸುತ್ತೇಸು ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಮೇವ ಕಥಿತಂ।

೭. ಉಪಸೇನಆಸೀವಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೯. ಸತ್ತಮೇ **ಸೀತವನೇತಿ** ಏವಂನಾಮಕೇ ಸುಸಾನವನೇ। **ಸಪ್ಪಸೋಣ್ಡಿಕಪಬ್ಭಾರೇತಿ** ಸಪ್ಪಫಣಸದಿಸತಾಯ ಏವಂಲದ್ಧನಾಮೇ ಪಬ್ಭಾರೇ। **ಉಪಸೇನಸ್ಸಾತಿ** ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನೋ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕಉಪಸೇನತ್ಥೇರಸ್ಸ। **ಆಸೀವಿಸೋ ಪತಿತೋ ಹೋತೀತಿ** ಥೇರೋ ಕಿರ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಮಹಾಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಲೇಣಚ್ಛಾಯಾಯ ಮನ್ದಮನ್ದೇನ ವಾತಪಾನವಾತೇನ ಬೀಜಿಯಮಾನೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ದುಪಟ್ಟನಿವಾಸನೇ ಸೂಚಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಲೇಣಚ್ಛದನೇ ದ್ವೇ ಆಸೀವಿಸಪೋತಕಾ ಕೀಳನ್ತಿ। ತೇಸು ಏಕೋ ಪತಿತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಅಂಸಕೂಟೇ ಅವತ್ಥಾಸಿ। ಸೋ ಚ ಫುಟ್ಠವಿಸೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪತಿತಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಥೇರಸ್ಸ ಕಾಯೇ ದೀಪಸಿಖಾ ವಿಯ ವಟ್ಟಿಂ ಪರಿಯಾದಿಯಮಾನಮೇವಸ್ಸ ವಿಸಂ ಓತಿಣ್ಣಂ। ಥೇರೋ ವಿಸಸ್ಸ ತಥಾಗಮನಂ ದಿಸ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಂ ಪತಿತಮತ್ತಮೇವ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಗತಂ, ಅತ್ತನೋ ಪನ ಇದ್ಧಿಬಲೇನ "ಅಯಂ ಅತ್ತಭಾವೋ ಲೇಣೇ ಮಾ ವಿನಸ್ಸತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ। **ಪುರಾಯಂ ಕಾಯೋ ಇಧೇವ ವಿಕಿರತೀತಿ** ಯಾವ ನ ವಿಕಿರತಿ, ತಾವ ನಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ನೀಹರಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞಥತ್ತನ್ತಿ** ಅಞ್ಞಥಾಭಾವಂ। **ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ವಾ ವಿಪರಿಣಾಮನ್ತಿ** ಚಕ್ಖುಸೋತಾದೀನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪಕತಿವಿಜಹನಭಾವಂ। **ತತ್ಥೇವ ವಿಕಿರೀತಿ** ಬಹಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಠಪಿತಟ್ಠಾನೇ ಮಞ್ಚಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಿಕಿರಿ।

೮. ಉಪವಾಣಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೦. ಅಟ್ಠಮೇ **ರೂಪಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀತಿ** ನೀಲಪೀತಾದಿಭೇದಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ವವತ್ಥಾಪೇನ್ತೋ ರೂಪಂ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ರೂಪರಾಗಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀತಿ** ಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವೇನೇವ ಪನ ರೂಪರಾಗಂ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪರಾಗಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋತಿ**ಆದೀನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ। **ನೋ ಚ ರೂಪರಾಗಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀತಿ** ಕಿಲೇಸಸ್ಸ ನತ್ಥಿಭಾವೇನೇವ ನ ರೂಪರಾಗಂ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ "ನೋ ಚ ರೂಪರಾಗಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸೇಖಾಸೇಖಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಕಥಿತಾ।

೯. ಪಠಮಛಫಸ್ಸಾಯತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೧. ನವಮೇ **ಫಸ್ಸಾಯತನಾನನ್ತಿ** ಫಸ್ಸಾಕರಾನಂ। **ಅವುಸಿತನ್ತಿ** ಅವುಟ್ಠಂ। **ಆರಕಾತಿ** ದೂರೇ। **ಏತ್ಥಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಅನಸ್ಸಸನ್ತಿ**, ಭನ್ತೇ, ಅಹಂ ಏತ್ಥ ಅನಸ್ಸಸಿಂ, ನಟ್ಠೋ ನಾಮ ಅಹನ್ತಿ ವದತಿ। ಭಗವಾ - "ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು 'ಅಹಂ ನಾಮ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ನಟ್ಠೋ'ತಿ ವದತಿ, ಕಿನ್ನು ಖ್ವಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇಸು ಧಾತುಕಮ್ಮಟ್ಠಾನ-ಕಸಿಣಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಅಭಿಯೋಗೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ, ತಮ್ಪಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ - "ಕತರಂ ನು ಖೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಇಮಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತತೋ "ಆಯತನಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮೇವ ಸಪ್ಪಾಯ"ನ್ತಿ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ ಭಿಕ್ಖೂತಿ**ಆದಿಮಾಹ। **ಸಾಧೂತಿ** ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಕರಣೇ ಸಮ್ಪಹಂಸನಂ। **ಏಸೇವನ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ** ಅಯಮೇವ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತೋ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೦. ದುತಿಯಛಫಸ್ಸಾಯತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೨. ದಸಮೇ **ಅನಸ್ಸಸನ್ತಿ** ನಸ್ಸಸಿಂ, ನಟ್ಠೋ ನಾಮಮ್ಹಿ ಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ। **ಆಯತಿಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ಆಯತಿಂ ಅಪುನಬ್ಭವೋ ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ ಪಹೀನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೧. ತತಿಯಛಫಸ್ಸಾಯತನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೩. ಏಕಾದಸಮೇ **ಅನಸ್ಸಸನ್ತಿ** ನಟ್ಠೋ, **ಪನಸ್ಸಸನ್ತಿ** ಅತಿನಟ್ಠೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಮಿಗಜಾಲವಗ್ಗೋ ಸತ್ತಮೋ।

೮. ಗಿಲಾನವಗ್ಗೋ

೧-೫. ಪಠಮಗಿಲಾನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭೪-೭೮. ಗಿಲಾನವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅಮುಕಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಅಪ್ಪಞ್ಞಾತೋತಿ** ಅಞ್ಞಾತೋ ಅಪಾಕಟೋ। ನವೋಪಿ ಹಿ ಕೋಚಿ ಪಞ್ಞಾತೋ ಹೋತಿ ರಾಹುಲತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಸುಮನಸಾಮಣೇರೋ ವಿಯ ಚ, ಅಯಂ ಪನ ನವೋ ಚೇವ ಅಪಞ್ಞಾತೋ ಚ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ। ತಥಾ ಇತೋ ಪರೇಸು ಚತೂಸು।

೬. ಪಠಮಅವಿಜ್ಜಾಪಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೯. ಛಟ್ಠೇ **ಅನಿಚ್ಚತೋ ಜಾನತೋತಿ** ದುಕ್ಖಾನತ್ತವಸೇನ ಜಾನತೋಪಿ ಪಹೀಯತಿಯೇವ, ಇದಂ ಪನ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತೇ ಬುಜ್ಝನಕಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಂ।

೭. ದುತಿಯಅವಿಜ್ಜಾಪಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೦. ಸತ್ತಮೇ **ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಸಬ್ಬೇ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ। **ನಾಲಂ ಅಭಿನಿವೇಸಾಯಾ**ತಿ ಅಭಿನಿವೇಸಪರಾಮಾಸಗ್ಗಾಹೇನ ಗಣ್ಹಿತುಂ ನ ಯುತ್ತಾ। **ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಾನಿ। **ಅಞ್ಞತೋ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಯಥಾ ಅಪರಿಞ್ಞಾತಾಭಿನಿವೇಸೋ ಜನೋ ಪಸ್ಸತಿ, ತತೋ ಅಞ್ಞತೋ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಪರಿಞ್ಞಾತಾಭಿನಿವೇಸೋ ಹಿ ಜನೋ ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿಪಿ ಅತ್ತತೋ ಪಸ್ಸತಿ। ಪರಿಞ್ಞಾತಾಭಿನಿವೇಸೋ ಪನ ಅನತ್ತತೋ ಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ಅತ್ತತೋತಿ ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಮೇವ ಕಥಿತಂ।

೮. ಸಮ್ಬಹುಲಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೧. ಅಟ್ಠಮೇ **ಇಧ ನೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ನೋ**-ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತಮೇವ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಕೇವಲಂ ಇಧ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೯. ಲೋಕಪಞ್ಹಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೨. ನವಮೇ **ಲುಜ್ಜತೀ**ತಿ ಪಲುಜ್ಜತಿ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಇಧ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ಕಥಿತಂ।

೧೦. ಫಗ್ಗುನಪಞ್ಹಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೩. ದಸಮೇ **ಛಿನ್ನಪಪಞ್ಚೇ**ತಿ ತಣ್ಹಾಪಪಞ್ಚಸ್ಸ ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಛಿನ್ನಪಪಞ್ಚೇ। **ಛಿನ್ನವಟುಮೇ**ತಿ ತಣ್ಹಾವಟುಮಸ್ಸೇವ ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಛಿನ್ನವಟುಮೇ। ಕಿಂ ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ? ಅತಿಕ್ಕನ್ತಬುದ್ಧೇಹಿ ಪರಿಹರಿತಾನಿ ಚಕ್ಖುಸೋತಾದೀನಿ ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಥ ವಾ ಸಚೇ ಮಗ್ಗೇ ಭಾವಿತೇಪಿ ಅನಾಗತೇ ಚಕ್ಖುಸೋತಾದಿವಟ್ಟಂ ವಡ್ಢೇಯ್ಯ, ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತೀತಿ।

ಗಿಲಾನವಗ್ಗೋ ಅಟ್ಠಮೋ।

೯. ಛನ್ನವಗ್ಗೋ

೧. ಪಲೋಕಧಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೪. ಛನ್ನವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಪಲೋಕಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಭಿಜ್ಜನಕಸಭಾವಂ। ಏವಮೇತ್ಥ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಮೇವ ಕಥಿತಂ।

೨. ಸುಞ್ಞತಲೋಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೫. ದುತಿಯೇ **ಅತ್ತನಿಯೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕೇನ ಪರಿಕ್ಖಾರೇನ। ಏವಮೇತ್ಥ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಮೇವ ಕಥಿತಂ।

೩. ಸಂಖಿತ್ತಧಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೬. ತತಿಯಂ ಖನ್ಧಿಯವಗ್ಗೇ ಆನನ್ದೋವಾದೇ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೩) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೪. ಛನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೭. ಚತುತ್ಥೇ **ಛನ್ನೋ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೋ ಥೇರೋ, ನ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖನ್ತಥೇರೋ। **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ**ತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ। **ಗಿಲಾನಪುಚ್ಛಕಾ**ತಿ ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕಾ। ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಬುದ್ಧಪಸತ್ಥಂ ಬುದ್ಧವಣ್ಣಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಸೀಸವೇಠಂ ದದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸೀಸೇ ವೇಠನಂ ಸೀಸವೇಠಂ, ತಞ್ಚ ದದೇಯ್ಯ। **ಸತ್ಥ**ನ್ತಿ ಜೀವಿತಹಾರಕಸತ್ಥಂ।

ನಾವಕಙ್ಖಾಮೀತಿ ನ ಇಚ್ಛಾಮಿ। **ಪರಿಚಿಣ್ಣೋ**ತಿ ಪರಿಚರಿತೋ। **ಮನಾಪೇನಾ**ತಿ ಮನವಡ್ಢನಕೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿನಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಸತ್ತ ಸೇಖಾ ಪರಿಚರನ್ತಿ ನಾಮ, ಅರಹಾ ಪರಿಚಾರೀ ನಾಮ, ಭಗವಾ ಪರಿಚಿಣ್ಣೋ ನಾಮ।

ಏತಞ್ಹಿ, ಆವುಸೋ, ಸಾವಕಸ್ಸ ಪತಿರೂಪನ್ತಿ, ಆವುಸೋ, ಸಾವಕಸ್ಸ ನಾಮ ಏತಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ। **ಅನುಪವಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಕಂ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಂ। **ಪುಚ್ಛಾವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸುತ್ವಾ ವೇದಿಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ಅಯಂ ಸಾವಕಪವಾರಣಾ ನಾಮ। **ಏತಂ ಮಮಾ**ತಿಆದೀನಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ। **ನಿರೋಧಂ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ಖಯವಯಂ ಞತ್ವಾ। **ನೇತಂ ಮಮ, ನೇಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ನ ಮೇಸೋ ಅತ್ತಾತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ। ಏತ್ತಕೇಸು ಠಾನೇಸು ಛನ್ನತ್ಥೇರೋ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೇನ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಪಞ್ಹಂ ಅರಹತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ। ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಪನ ತಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವಂ ಞತ್ವಾಪಿ ತಂ "ಪುಥುಜ್ಜನೋ"ತಿ ವಾ "ಖೀಣಾಸವೋ"ತಿ ವಾ ಅವತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀಯೇವ ಅಹೋಸಿ। ಚುನ್ದತ್ಥೇರೋ ಪನಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವಂ ಸಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಓವಾದಂ ಅದಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಮಾರಣನ್ತಿಕಂ ವೇದನಂ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಸತ್ಥಂ ಆಹರಾಮೀತಿ ವದತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಆಯಸ್ಮಾ, ತೇನ ಇದಮ್ಪಿ ಮನಸಿಕರೋಹೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಛನ್ನಂ ಆಯತನಾನಂ ನಿರೋಧಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ತಿಣ್ಣಂ ಗಾಹಾನಂ ವಸೇನ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮೀತಿ ವದಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಇದಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನಂ ಆಯಸ್ಮತಾ ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬನ್ತಿಪಿ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವಮೇವ ದೀಪೇನ್ತೋ ವದತಿ। **ನಿಚ್ಚಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ। **ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠೀಹಿ ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ। **ಚಲಿತ**ನ್ತಿ ವಿಪ್ಫನ್ದಿತಂ ಹೋತಿ। ಯಥಯಿದಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವೇದನಂ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ "ಅಹಂ ವೇದಯಾಮಿ, ಮಮ ವೇದನಾ"ತಿ ಅಪ್ಪಹೀನಗ್ಗಾಹಸ್ಸ ಇದಾನಿ ವಿಪ್ಫನ್ದಿತಂ ಹೋತಿ, ಇಮಿನಾಪಿ ನಂ "ಪುಥುಜ್ಜನೋವ ತ್ವ"ನ್ತಿ ವದತಿ।

ಪಸ್ಸದ್ಧೀತಿ ಕಾಯಚಿತ್ತಪಸ್ಸದ್ಧಿ, ಕಿಲೇಸಪಸ್ಸದ್ಧಿ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನತಿಯಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾನತಿಯಾ। **ಅಸತೀ**ತಿ ಭವತ್ಥಾಯ ಆಲಯನಿಕನ್ತಿಪರಿಯುಟ್ಠಾನೇ ಅಸತಿ। **ಆಗತಿಗತಿ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಆಗತಿ ನಾಮ, ಚುತಿವಸೇನ ಗಮನಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। **ಚುತೂಪಪಾತೋ**ತಿ ಚವನವಸೇನ ಚುತಿ, ಉಪಪಜ್ಜನವಸೇನ ಉಪಪಾತೋ। **ನೇವಿಧ ನ ಹುರಂ ನ ಉಭಯಮನ್ತರೇನಾ**ತಿ ನ ಇಧಲೋಕೇ ನ ಪರಲೋಕೇ ನ ಉಭಯತ್ಥ ಹೋತಿ। **ಏಸೇವನ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ**ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಕಿಲೇಸದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಯಮೇವ ಅನ್ತೋ ಅಯಂ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪರಿವಟುಮಭಾವೋ ಹೋತಿ। ಅಯಮೇವ ಹಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಯೇ ಪನ "ಉಭಯಮನ್ತರೇನಾ"ತಿ ವಚನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಭವಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವಚನಂ ನಿರತ್ಥಕಂ। ಅನ್ತರಾಭವಸ್ಸ ಹಿ ಭಾವೋ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋಯೇವ। "ಅನ್ತರೇನಾ"ತಿ ವಚನಂ ಪನ ವಿಕಪ್ಪನ್ತರದೀಪನಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - ನೇವ ಇಧ ನ ಹುರಂ, ಅಪರೋ ವಿಕಪ್ಪೋ ನ ಉಭಯನ್ತಿ।

ಸತ್ಥಂ ಆಹರೇಸೀತಿ ಜೀವಿತಹಾರಕಸತ್ಥಂ ಆಹರಿ, ಆಹರಿತ್ವಾ ಕಣ್ಠನಾಳಂ ಛಿನ್ದಿ। ಅಥಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಮರಣಭಯಂ ಓಕ್ಕಮಿ, ಗತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ, ಸಂವಿಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ, ಸಙ್ಖಾರೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ, ಸಮಸೀಸೀ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। **ಸಮ್ಮುಖಾಯೇವ ಅನುಪವಜ್ಜತಾ ಬ್ಯಾಕತಾ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇದಂ ಥೇರಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲೇ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಹೋತಿ; ಏತೇನ ಪನ ಬ್ಯಾಕರಣೇನ ಅನನ್ತರಾಯಮಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ತದೇವ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ।

ಉಪವಜ್ಜಕುಲಾನೀತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬಕುಲಾನಿ। ಇಮಿನಾ ಥೇರೋ, "ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಉಪಟ್ಠಾಕೇಸು ಚ ಉಪಟ್ಠಾಯಿಕಾಸು ಚ ವಿಜ್ಜಮಾನಾಸು ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಾಸನೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಕುಲಸಂಸಗ್ಗದೋಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಕುಲೇಸು ಸಂಸಗ್ಗಾಭಾವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ **ಹೋನ್ತಿ ಹೇತೇ ಸಾರಿಪುತ್ತಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಠಾನೇ ಥೇರಸ್ಸ ಕುಲೇಸು ಅಸಂಸಟ್ಠಭಾವೋ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೫-೬. ಪುಣ್ಣಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೮೮-೮೯. ಪಞ್ಚಮೇ **ತಞ್ಚೇತಿ** ತಂ ಚಕ್ಖುಞ್ಚೇವ ರೂಪಞ್ಚ। **ನನ್ದಿಸಮುದಯಾ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋತಿ** ತಣ್ಹಾಯ ಸಮೋಧಾನೇನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮೋಧಾನಂ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು "ನನ್ದಿಸಮುದಯಾ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ವಸೇನ ವಟ್ಟಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ದುತಿಯನಯೇ **ನಿರೋಧೋ ಮಗ್ಗೋತಿ** ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ವಸೇನ ವಿವಟ್ಟಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। **ಇಮಿನಾ ತ್ವಂ ಪುಣ್ಣಾತಿ** ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। ಏವಂ ತಾವ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟವಸೇನ ದೇಸನಂ ಅರಹತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರಂ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಸೀಹನಾದಂ ನದಾಪೇತುಂ **ಇಮಿನಾ ತ್ವ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಚಣ್ಡಾತಿ ದುಟ್ಠಾ ಕಿಬ್ಬಿಸಾ। **ಫರುಸಾತಿ** ಕಕ್ಖಳಾ **ಅಕ್ಕೋಸಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ದಸಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ ಅಕ್ಕೋಸಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಪರಿಭಾಸಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** "ಕಿಂ ಸಮಣೋ ನಾಮ ತ್ವಂ, ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ತೇ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ತಜ್ಜೇಸ್ಸನ್ತಿ। **ಏವಮೇತ್ಥಾತಿ** ಏವಂ ಮಯ್ಹಂ ಏತ್ಥ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ದಣ್ಡೇನಾತಿ** ಚತುಹತ್ಥದಣ್ಡೇನ ವಾ ಖದಿರದಣ್ಡೇನ ವಾ ಘಟಿಕಮುಗ್ಗರೇನ ವಾ। **ಸತ್ಥೇನಾತಿ** ಏಕತೋಧಾರಾದಿನಾ ಸತ್ಥೇನ। **ಸತ್ಥಹಾರಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೀತಿ** ಜೀವಿತಹಾರಕಸತ್ಥಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ। ಇದಂ ಥೇರೋ ತತಿಯಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅಸುಭಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸತ್ಥಹಾರಕಪರಿಯೇಸನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ದಮೂಪಸಮೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ **ದಮೋತಿ** ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಾದೀನಂ ಏತಂ ನಾಮಂ।

> "ಸಚ್ಚೇನ ದನ್ತೋ ದಮಸಾ ಉಪೇತೋ,
> ವೇದನ್ತಗೂ ವುಸಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೫; ಸು॰ ನಿ॰ ೪೬೭) -

ಏತ್ಥ ಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ ದಮೋತಿ ವುತ್ತೋ। "ಯದಿ ಸಚ್ಚಾ ದಮಾ ಚಾಗಾ, ಖನ್ತ್ಯಾ ಭಿಯ್ಯೋಧ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೯೧; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೬) ಏತ್ಥ ಪಞ್ಞಾ ದಮೋತಿ ವುತ್ತಾ। "ದಾನೇನ ದಮೇನ ಸಂಯಮೇನ ಸಚ್ಚವಜ್ಜೇನಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೫; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೨೬) ಏತ್ಥ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ದಮೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಖನ್ತಿ ದಮೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಉಪಸಮೋತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ।

ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣೋತಿ ಕೋ ಪನೇಸ ಪುಣ್ಣೋ, ಕಸ್ಮಾ ಚ ಪನೇತ್ಥ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸೀತಿ? ಸುನಾಪರನ್ತವಾಸಿಕೋ ಏವ ಏಸ, ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪನ ಅಸಪ್ಪಾಯವಿಹಾರಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ಸುನಾಪರನ್ತರಟ್ಠೇ ಕಿರ ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಾಣಿಜಗಾಮೇ ಏತೇ ದ್ವೇ ಭಾತರೋ। ತೇಸು ಕದಾಚಿ ಜೇಟ್ಠೋ ಪಞ್ಚ ಸಕಟಸತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಜನಪದಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಣ್ಡಂ ಆಹರತಿ, ಕದಾಚಿ ಕನಿಟ್ಠೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಮಯೇ ಕನಿಟ್ಠಂ ಘರೇ ಠಪೇತ್ವಾ, ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕೋ ಪಞ್ಚ ಸಕಟಸತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ, ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪತ್ವಾ, ಜೇತವನಸ್ಸ ನಾತಿದೂರೇ ಸಕಟಸತ್ಥಂ ನಿವೇಸೇತ್ವಾ ಭುತ್ತಪಾತರಾಸೋ ಪರಿಜನಪರಿವುತೋ ಫಾಸುಕಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿ।

ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಸಾವತ್ಥಿವಾಸಿನೋ ಭುತ್ತಪಾತರಾಸಾ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಸುದ್ಧುತ್ತರಾಸಙ್ಗಾ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದಿಹತ್ಥಾ ಯೇನ ಬುದ್ಧೋ, ಯೇನ ಧಮ್ಮೋ, ಯೇನ ಸಙ್ಘೋ, ತನ್ನಿನ್ನಾ ತಪ್ಪೋಣಾ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರಾ ಹುತ್ವಾ, ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಜೇತವನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾ "ಕಹಂ ಇಮೇ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಏಕಂ ಮನುಸ್ಸಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಕಿಂ ತ್ವಂ, ಅಯ್ಯೋ, ನ ಜಾನಾಸಿ? ಲೋಕೇ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘರತನಾನಿ ನಾಮ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ, ಇಚ್ಚೇಸೋ ಮಹಾಜನೋ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸೋತುಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ। ತಸ್ಸ "ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ವಚನಂ ಛವಿಚಮ್ಮಾದೀನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜಂ ಆಹಚ್ಚ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಜನಪರಿವುತೋ ತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಸತ್ಥು ಮಧುರಸ್ಸರೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಪರಿಸಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ, ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। ಅಥ ತಥಾಗತೇನ ಕಾಲಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಪರಿಸಾಯ ಉಯ್ಯೋಜಿತಾಯ

ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, ವನ್ದಿತ್ವಾ, ಸ್ವಾತನಾಯ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ, ದುತಿಯದಿವಸೇ ಮಣ್ಡಪಂ ಕಾರೇತ್ವಾ, ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ, ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ, ಭುತ್ತಪಾತರಾಸೋ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ, "ಏತ್ತಕಂ ಧನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ, ಏತ್ತಕಂ ಧನಂ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ"ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ, "ಇಮಂ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಕನಿಟ್ಠಸ್ಸ ದೇಹೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ, ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಪರಾಯಣೋ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಜನಪದೋ ಮಯ್ಹಂ ಅಸಪ್ಪಾಯೋ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಕರಟ್ಠಮೇವ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಅಥ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ, ಸಾಯನ್ಹೇ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ, ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಾಪೇತ್ವಾ, ಸತ್ತ ಸೀಹನಾದೇ ನದಿತ್ವಾ, ಪಕ್ಕಾಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ, "ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣೋ…ಪೇ॰… ವಿಹರತೀ"ತಿ।

ಕತ್ಥ ಪನಾಯಂ ವಿಹಾಸೀತಿ? ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ವಿಹಾಸಿ। ಸುನಾಪರನ್ತರಟ್ಠಂ ತಾವ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಚ **ಅಬ್ಬುಹತ್ಥಪಬ್ಬತಂ** ನಾಮ ಪತ್ವಾ ವಾಣಿಜಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ಅಥ ನಂ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾ ಸಞ್ಜಾನಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಂ ದತ್ವಾ, "ಭನ್ತೇ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಇಧೇವ ವಸಥಾ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ವಸಾಪೇಸಿ।

ತತೋ **ಸಮುದ್ದಗಿರಿವಿಹಾರಂ** ನಾಮ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಅಯಕನ್ತಪಾಸಾಣೇಹಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕತಚಙ್ಕಮೋ ಅತ್ಥಿ, ಕೋಚಿ ತಂ ಚಙ್ಕಮಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತತ್ಥ ಸಮುದ್ದವೀಚಿಯೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಯಕನ್ತಪಾಸಾಣೇಸು ಪಹರಿತ್ವಾ ಮಹಾಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಥೇರೋ "ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಾನಂ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ಹೋತೂ"ತಿ ಸಮುದ್ದಂ ನಿಸ್ಸದ್ದಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ।

ತತೋ **ಮಾತುಲಗಿರಿಂ** ನಾಮ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥಪಿ ಸಕುಣಸಙ್ಘೋ ಉಸ್ಸನ್ನೋ ರತ್ತಿಞ್ಚ ದಿವಾ ಚ ಸದ್ದೋ ಏಕಾಬದ್ಧೋವ ಅಹೋಸಿ। ಥೇರೋ "ಇದಂ ಠಾನಂ ನ ಫಾಸುಕ"ನ್ತಿ ತತೋ **ಮಕುಲಕಾರಾಮವಿಹಾರಂ** ನಾಮ ಗತೋ। ಸೋ ವಾಣಿಜಗಾಮಸ್ಸ ನಾತಿದೂರೋ ನಚ್ಚಾಸನ್ನೋ ಗಮನಾಗಮನಸಮ್ಪನ್ನೋ ವಿವಿತ್ತೋ ಅಪ್ಪಸದ್ದೋ। ಥೇರೋ "ಇಮಂ ಠಾನಂ ಫಾಸುಕ"ನ್ತಿ ತತ್ಥ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಚಙ್ಕಮನಾದೀನಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗಚ್ಛಿ। ಏವಂ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ವಿಹಾಸಿ।

ಅಥೇಕದಿವಸಂ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಪಞ್ಚ ವಾಣಿಜಸತಾನಿ "ಪರಸಮುದ್ದಂ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ನಾವಾಯ ಭಣ್ಡಂ ಪಕ್ಖಿಪಿಂಸು। ನಾವಾರೋಹನದಿವಸೇ ಥೇರಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾ ಥೇರಂ ಭೋಜೇತ್ವಾ, ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ, ವನ್ದಿತ್ವಾ, "ಭನ್ತೇ, ಸಮುದ್ದೋ ನಾಮ ಅಸದ್ಧೇಯ್ಯೋ ಅನೇಕನ್ತರಾಯೋ, ಅಮ್ಹೇ ಆವಜ್ಜೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ನಾವಂ ಆರುಹಿ। ನಾವಾ ಉತ್ತಮಜವೇನ ಗಚ್ಛಮಾನಾ ಅಞ್ಞತರಂ ದೀಪಕಂ ಪಾಪುಣಿ। ಮನುಸ್ಸಾ "ಪಾತರಾಸಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ದೀಪಕೇ ಉತ್ತಿಣ್ಣಾ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ದೀಪಕೇ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥಿ, ಚನ್ದನವನಮೇವ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥೇಕೋ ವಾಸಿಯಾ ರುಕ್ಖಂ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ ಲೋಹಿತಚನ್ದನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಆಹ - "ಭೋ, ಮಯಂ ಲಾಭತ್ಥಾಯ ಪರಸಮುದ್ದಂ ಗಚ್ಛಾಮ, ಇತೋ ಚ ಉತ್ತರಿ ಲಾಭೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಚತುರಙ್ಗುಲಮತ್ತಾ ಘಟಿಕಾ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅಗ್ಘತಿ। ಹಾರೇತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಹಾರೇತ್ವಾ ಚನ್ದನಸ್ಸ ಪೂರೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ತೇ ತಥಾ ಕರಿಂಸು । ಚನ್ದನವನೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ಅಮನುಸ್ಸಾ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ, "ಇಮೇಹಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಚನ್ದನವನಂ ನಾಸಿತಂ ಘಾತೇಸ್ಸಾಮ ನೇ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ - "ಇಧೇವ ಘಾತಿತೇಸು ಸಬ್ಬಂ ಏಕಕುಣಪಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಮುದ್ದಮಜ್ಝೇ ನೇಸಂ ನಾವಂ ಓಸೀದೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಅಥ ನೇಸಂ ನಾವಂ ಆರುಯ್ಹ ಮುಹುತ್ತಂ ಗತಕಾಲೇಯೇವ ಉಪ್ಪಾತಿಕಂ ಉಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ತೇ ಅಮನುಸ್ಸಾ ಭಯಾನಕಾನಿ ರೂಪಾನಿ ದಸ್ಸಯಿಂಸು। ಭೀತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ದೇವತಾನಂ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠೋ ಚೂಳಪುಣ್ಣಕುಟುಮ್ಬಿಕೋ "ಮಯ್ಹಂ ಭಾತಾ ಅವಸ್ಸಯೋ ಹೋತೂ"ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಥೇರೋಪಿ ಕಿರ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ, ತೇಸಂ ಬ್ಯಸನುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ, ವೇಹಾಸಂ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ, ಅಭಿಮುಖೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಮನುಸ್ಸಾ ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾವ "ಅಯ್ಯೋ ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರೋ ಏತೀ"ತಿ ಅಪಕ್ಕಮಿಂಸು, ಉಪ್ಪಾತಿಕಂ ಸನ್ನಿಸೀದಿ। ಥೇರೋ "ಮಾ ಭಾಯಥಾ"ತಿ ತೇ ಅಸ್ಸಾಸೇತ್ವಾ "ಕಹಂ ಗನ್ತುಕಾಮತ್ಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಕಟ್ಠಾನಮೇವ ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ। ಥೇರೋ ನಾವಙ್ಗಣೇ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಏತೇಸಂ ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ವಾಣಿಜಾ ಸಕಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಪುತ್ತದಾರಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ, "ಏಥ ಥೇರಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ಪಞ್ಚಸತಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಚಹಿ ಮಾತುಗಾಮಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತೀಸು ಸರಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಉಪಾಸಕತ್ತಂ ಪಟಿವೇದೇಸುಂ। ತತೋ ನಾವಾಯ ಭಣ್ಡಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಏಕಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಕತ್ವಾ, "ಅಯಂ, ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಥೇರೋ ಮಯ್ಹಂ ವಿಸುಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಸತ್ಥಾ ಪನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋತಿ। ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ಭನ್ತೇತಿ। ತೇನ ಹಿ ಇಮಿನಾ ಸತ್ಥು ಮಣ್ಡಲಮಾಳಂ ಕರೋಥ। ಏವಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಥಾತಿ। ತೇ ಸಾಧು, ಭನ್ತೇತಿ। ತೇನ ಚ ಕೋಟ್ಠಾಸೇನ ಅತ್ತನೋ ಚ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ ಮಣ್ಡಲಮಾಳಂ ಕಾತುಂ ಆರಭಿಂಸು।

ಸತ್ಥಾಪಿ ಕಿರ ತಂ ಆರದ್ಧಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿಭೋಗಂ ಅಕಾಸಿ। ಆರಕ್ಖಮನುಸ್ಸಾ ರತ್ತಿಂ ಓಭಾಸಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಮಹೇಸಕ್ಖಾ ದೇವತಾ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಂ ಕರಿಂಸು। ಉಪಾಸಕಾ ಮಣ್ಡಲಮಾಳಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಸೇನಾಸನಾನಿ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ದಾನಸಮ್ಭಾರಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ, "ಕತಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚಂ, ಸತ್ಥಾರಂ ಪಕ್ಕೋಸಥಾ"ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಥೇರೋ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಇದ್ಧಿಯಾ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ, "ಭನ್ತೇ, ವಾಣಿಜಗಾಮವಾಸಿನೋ ತುಮ್ಹೇ ದಟ್ಠುಕಾಮಾ , ತೇಸಂ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಯಾಚಿ। ಭಗವಾ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। ಥೇರೋ ಸಕಟ್ಠಾನಮೇವ ಪಚ್ಚಾಗತೋ।

ಭಗವಾಪಿ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ, "ಆನನ್ದ, ಸ್ವೇ ಸುನಾಪರನ್ತೇ ವಾಣಿಜಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿಸ್ಸಾಮ, ತ್ವಂ ಏಕೂನಪಞ್ಚಸತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಲಾಕಂ ದೇಹೀ"ತಿ। ಥೇರೋ "ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ, "ಆಕಾಸಚಾರೀ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಲಾಕಂ ಗಣ್ಹನ್ತೂ"ತಿ ಆಹ। ತಂದಿವಸಂ ಕುಣ್ಡಧಾನತ್ಥೇರೋ ಪಠಮಂ ಸಲಾಕಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ವಾಣಿಜಗಾಮವಾಸಿನೋಪಿ "ಸ್ವೇ ಕಿರ ಸತ್ಥಾ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಗಾಮಮಜ್ಝೇ ಮಣ್ಡಪಂ ಕತ್ವಾ ದಾನಗ್ಗಂ ಸಜ್ಜಯಿಂಸು। ಭಗವಾ ಪಾತೋವ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ, ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ, ನಿಸೀದಿ। ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾಸನಂ ಉಣ್ಹಂ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ "ಕಿಂ ಇದ"ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸುನಾಪರನ್ತಗಮನಂ ದಿಸ್ವಾ, ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ, "ತಾತ, ಅಜ್ಜ ಭಗವಾ ತಿಂಸಮತ್ತಾನಿ ಯೋಜನಸತಾನಿ ಪಿಣ್ಡಚಾರಂ ಗಮಿಸ್ಸತಿ। ಪಞ್ಚ ಕೂಟಾಗಾರಸತಾನಿ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಜೇತವನದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಮತ್ಥಕೇ ಗಮನಸಜ್ಜಾನಿ ಕತ್ವಾ ಠಪೇಹೀ"ತಿ। ಸೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ಭಗವತೋ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಚತುಮುಖಂ ಅಹೋಸಿ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ದ್ವಿಮುಖಾನಿ, ಸೇಸಾನಿ ಏಕಮುಖಾನಿ, ಸತ್ಥಾ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಪಿತಕೂಟಾಗಾರೇಸು ಧುರಕೂಟಾಗಾರಂ ಪಾವಿಸಿ। ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕೇ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಏಕೂನಪಞ್ಚಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿಪಿ ಕೂಟಾಗಾರಗತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಏಕಂ ತುಚ್ಛಂ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಅಹೋಸಿ, ಪಞ್ಚಪಿ ಕೂಟಾಗಾರಸತಾನಿ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂಸು।

ಸತ್ಥಾ **ಸಚ್ಚಬನ್ಧಪಬ್ಬತಂ** ನಾಮ ಪತ್ವಾ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಆಕಾಸೇ ಠಪೇಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಬ್ಬತೇ ಸಚ್ಚಬನ್ಧೋ ನಾಮ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕತಾಪಸೋ ಮಹಾಜನಂ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತೋ ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ವಸತಿ, ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಚಸ್ಸ ಅನ್ತೋಚಾಟಿಯಂ ಪದೀಪೋ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಫಲಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಜಲತಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಧಮ್ಮಮಸ್ಸ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತಾಪಸೋ ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಮಗ್ಗೇನೇವಸ್ಸ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಆಗತಾ। ಸೋ ಏಹಿಭಿಕ್ಖು ಹುತ್ವಾ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಧರೋ ತುಚ್ಛಕೂಟಾಗಾರಂ ಪಾವಿಸಿ।

ಭಗವಾ ಕೂಟಾಗಾರಗತೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಾಣಿಜಗಾಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಕೂಟಾಗಾರಾನಿ ಅದಿಸ್ಸಮಾನಕಾನಿ ಕತ್ವಾ, ವಾಣಿಜಗಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ। ವಾಣಿಜಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಮಕುಲಕಾರಾಮಂ ನಯಿಂಸು। ಸತ್ಥಾ ಮಣ್ಡಲಮಾಳಂ ಪಾವಿಸಿ। ಮಹಾಜನೋ ಯಾವ ಸತ್ಥಾ ಭತ್ತದರಥಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇತಿ, ತಾವ ಪಾತರಾಸಂ ಕತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ

ಸಮಾದಾಯ ಬಹುಂ ಗನ್ಧಞ್ಚ ಪುಪ್ಫಞ್ಚ ಆದಾಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಾಯ ಆರಾಮಂ ಪಚ್ಚಾಗಮಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಬನ್ಧನಮೋಕ್ಖೋ ಜಾತೋ, ಮಹನ್ತಂ ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಂ ಅಹೋಸಿ।

ಸತ್ಥಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹತ್ಥಾಯ ಸತ್ತಾಹಂ ತತ್ಥೇವ ವಸಿ, ಅರುಣಂ ಪನ ಮಹಾಗನ್ಧಕುಟಿಯಂಯೇವ ಉಟ್ಠಪೇಸಿ। ಸತ್ತಾಹಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತತ್ಥ ಸತ್ತಾಹಂ ವಸಿತ್ವಾ, ವಾಣಿಜಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ, "ತ್ವಂ ಇಧೇವ ವಸಾಹೀ"ತಿ ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅನ್ತರೇ **ನಮ್ಮದಾನದೀ** ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸಾ ತೀರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ನಮ್ಮದಾ ನಾಗರಾಜಾ ಸತ್ಥು ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ, ನಾಗಭವನಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ, ತಿಣ್ಣಂ ರತನಾನಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಅಕಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತ್ವಾ ನಾಗಭವನಾ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಸೋ "ಮಯ್ಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಪರಿಚರಿತಬ್ಬಂ ದೇಥಾ"ತಿ ಯಾಚಿ। ಭಗವಾ ನಮ್ಮದಾನದೀತೀರೇ ಪದಚೇತಿಯಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ತಂ ವೀಚೀಸು ಆಗತಾಸು ಪಿಧೀಯತಿ, ಗತಾಸು ವಿವರೀಯತಿ। ಮಹಾಸಕ್ಕಾರಪತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ। ಸತ್ಥಾ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಚ್ಚಬನ್ಧಪಬ್ಬತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಚ್ಚಬನ್ಧಂ ಆಹ - "ತಯಾ ಮಹಾಜನೋ ಅಪಾಯಮಗ್ಗೇ ಓತಾರಿತೋ। ತ್ವಂ ಇಧೇವ ವಸಿತ್ವಾ, ಏತೇಸಂ ಲದ್ಧಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ, ನಿಬ್ಬಾನಮಗ್ಗೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಹೀ"ತಿ। ಸೋಪಿ ಪರಿಚರಿತಬ್ಬಂ ಯಾಚಿ। ಸತ್ಥಾ ಘನಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೇ ಅಲ್ಲಮತ್ತಿಕಪಿಣ್ಡಮ್ಹಿ ಲಞ್ಛನಂ ವಿಯ ಪದಚೇತಿಯಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ತತೋ ಜೇತವನಮೇವ ಗತೋ। ಏತಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ **ತೇನೇವ ಅನ್ತರವಸ್ಸೇನಾ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಮಹಾಜನೋ ಥೇರಸ್ಸ ಸತ್ತ ದಿವಸಾನಿ ಸರೀರಪೂಜಂ ಕತ್ವಾ, ಬಹೂನಿ ಗನ್ಧಕಟ್ಠಾನಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ, ಸರೀರಂ ಝಾಪೇತ್ವಾ ಧಾತುಯೋ ಆದಾಯ ಚೇತಿಯಂ ಅಕಾಸಿ। **ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಆಳಾಹನಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಭಿಕ್ಖೂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಛಟ್ಠಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೭-೮. ಪಠಮಏಜಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೦-೯೧. ಸತ್ತಮೇ **ಏಜಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾ। ಸಾ ಹಿ ಚಲನಟ್ಠೇನ ಏಜಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾವ ಆಬಾಧನಟ್ಠೇನ **ರೋಗೋ,** ಅನ್ತೋ ದುಸ್ಸನಟ್ಠೇನ **ಗಣ್ಡೋ,** ನಿಕನ್ತನಟ್ಠೇನ **ಸಲ್ಲಂ। ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಏಜಾ ರೋಗೋ ಚೇವ ಗಣ್ಡೋ ಚ ಸಲ್ಲಞ್ಚ, ತಸ್ಮಾ। **ಚಕ್ಖುಂ ನ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯಾ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ, ಇಧಾಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಗಹಿತಮೇವ ಸಂಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ। ಅಟ್ಠಮಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೯-೧೦. ಪಠಮದ್ವಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೨-೯೩. ನವಮೇ **ದ್ವಯ**ನ್ತಿ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ। ದಸಮೇ **ಇತ್ಥೇತಂ ದ್ವಯ**ನ್ತಿ ಏವಮೇತಂ ದ್ವಯಂ। **ಚಲಞ್ಚೇವ ಬ್ಯಥಞ್ಚಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನ ಅಸಣ್ಠಹನತೋ ಚಲತಿ ಚೇವ ಬ್ಯಥತಿ ಚ। **ಯೋಪಿ ಹೇತು ಯೋಪಿ ಪಚ್ಚಯೋ**ತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಂ ಹೇತು ಚೇವ ಪಚ್ಚಯೋ ಚ। **ಕುತೋ ನಿಚ್ಚಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ನಿಚ್ಚಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಯಥಾ ಪನ ದಾಸಸ್ಸ ದಾಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಜಾತೋ ಪುತ್ತೋ ಪರೋವ ದಾಸೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಅನಿಚ್ಚಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಙ್ಗತೀ**ತಿ ಸಹಗತಿ। **ಸನ್ನಿಪಾತೋ**ತಿ ಏಕತೋ ಸನ್ನಿಪತನಂ। **ಸಮವಾಯೋ**ತಿ ಏಕತೋ ಸಮಾಗಮೋ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಙ್ಗತಿಸನ್ನಿಪಾತಸಮವಾಯಸಙ್ಖಾತೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಪಚ್ಚಯನಾಮೇನೇವ ಸಙ್ಗತಿ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಸಮವಾಯೋತಿ ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ।

ಸೋಪಿ ಹೇತೂತಿ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ವತ್ಥು ಆರಮ್ಮಣಂ ಸಹಜಾತಾ ತಯೋ ಖನ್ಧಾತಿ ಅಯಂ ಹೇತು। **ಫುಟ್ಠೋ**ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತಂ, ಫಸ್ಸೇನ ಫುಟ್ಠಮೇವ ಗೋಚರಂ ವೇದನಾ ವೇದೇತಿ, ಚೇತನಾ ಚೇತೇತಿ, ಸಞ್ಞಾ ಸಞ್ಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಫುಟ್ಠೋತಿ ವಾ ಫಸ್ಸಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ , ಫಸ್ಸೇನ ಫುಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಮೇವ ವೇದನಾದೀಹಿ ವೇದೇತಿ ಚೇತೇತಿ ಸಞ್ಜಾನಾತೀತಿಪಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸಮತಿಂಸಕ್ಖನ್ಧಾ ಕಥಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕಥಂ? ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ತಾವ ವತ್ಥು ಚೇವ ಆರಮ್ಮಣಞ್ಚ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ, ಫುಟ್ಠೋ

ವೇದೇತೀತಿ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಚೇತೇತೀತಿ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಞ್ಜಾನಾತೀತಿ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ವಿಜಾನಾತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋತಿ। ಸೇಸದ್ವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಮನೋದ್ವಾರೇಪಿ ಹಿ ವತ್ಥುರೂಪಂ ಏಕನ್ತತೋ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ, ರೂಪೇ ಪನ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸತಿ ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋತಿ ಛ ಪಞ್ಚಕಾತಿಂಸ ಹೋನ್ತಿ। ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಪನೇತೇ ಛಸುಪಿ ದ್ವಾರೇಸು ಪಞ್ಚೇವ ಖನ್ಧಾತಿ ಸಪಚ್ಚಯೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಅನಿಚ್ಚಾತಿ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ದೇಸಿತನ್ತಿ।

ಛನ್ನವಗ್ಗೋ ನವಮೋ।

೧೦. ಸಳವಗ್ಗೋ

೧. ಅದನ್ತಅಗುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೪. ಸಳವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅದನ್ತಾ**ತಿ ಅದಮಿತಾ। **ಅಗುತ್ತಾ**ತಿ ಅಗೋಪಿತಾ। **ಅರಕ್ಖಿತಾ**ತಿ ನ ರಕ್ಖಿತಾ। **ಅಸಂವುತಾ**ತಿ ಅಪಿಹಿತಾ। **ದುಕ್ಖಾಧಿವಾಹಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ನೇರಯಿಕಾದಿಭೇದಂ ಅಧಿಕದುಕ್ಖಂ ಆವಹನಕಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಸುಖಾಧಿವಾಹಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಝಾನಮಗ್ಗಫಲಪಭೇದಂ ಅಧಿಕಸುಖಂ ಆವಹನಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಧಿವಹಾತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಏಸೇವತ್ಥೋ।

ಸಳೇವಾತಿ ಛ ಏವ। **ಅಸಂವುತೋ ಯತ್ಥ ದುಕ್ಖಂ ನಿಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಯೇಸು ಆಯತನೇಸು ಸಂವರವಿರಹಿತೋ ದುಕ್ಖಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ತೇಸಞ್ಚ ಯೇ ಸಂವರಣಂ ಅವೇದಿಸು**ನ್ತಿ ಯೇ ತೇಸಂ ಆಯತನಾನಂ ಸಂವರಂ ವಿನ್ದಿಂಸು ಪಟಿಲಭಿಂಸು। **ವಿಹರನ್ತಾನವಸ್ಸುತಾ**ತಿ ವಿಹರನ್ತಿ ಅನವಸ್ಸುತಾ ಅತಿನ್ತಾ।

ಅಸಾದಿತಞ್ಚ ಸಾದುನ್ತಿ ಅಸ್ಸಾದವನ್ತಞ್ಚ ಮಧುರಞ್ಚ। **ಫಸ್ಸದ್ವಯಂ ಸುಖದುಕ್ಖೇ ಉಪೇಕ್ಖೇ**ತಿ ಸುಖಫಸ್ಸಞ್ಚ ದುಕ್ಖಫಸ್ಸಞ್ಚಾತಿ ಇದಂ ಫಸ್ಸದ್ವಯಂ ಉಪೇಕ್ಖೇ, ಉಪೇಕ್ಖಾಮೇವೇತ್ಥ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಫಸ್ಸದ್ವಯಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಉಪೇಕ್ಖೋತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, ಫಸ್ಸಹೇತುಕಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಉಪೇಕ್ಖೋ, ಸುಖೇ ಅನುರೋಧಂ ದುಕ್ಖೇ ಚ ವಿರೋಧಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಾನುರುದ್ಧೋ ಅವಿರುದ್ಧೋ ಕೇನಚೀ**ತಿ ಕೇನಚಿ ಸದ್ಧಿಂ ನೇವ ಅನುರುದ್ಧೋ ನ ವಿರುದ್ಧೋ ಭವೇಯ್ಯ।

ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾತಿ ಕಿಲೇಸಸಞ್ಞಾಯ ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾ ನಾಮ ಹುತ್ವಾ। **ಇತರೀತರಾ ನರಾ**ತಿ ಲಾಮಕಸತ್ತಾ **ಪಪಞ್ಚಯನ್ತಾ ಉಪಯನ್ತೀ**ತಿ ಪಪಞ್ಚಯಮಾನಾ ವಟ್ಟಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಸಞ್ಞಿನೋ**ತಿ ಸಸಞ್ಞಾ ಸತ್ತಾ। **ಮನೋಮಯಂ ಗೇಹಸಿತಞ್ಚ ಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಮೇವ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಗೇಹನಿಸ್ಸಿತಂ ಮನೋಮಯಂ ವಿತಕ್ಕಂ। **ಪನುಜ್ಜಾ**ತಿ ಪನುದಿತ್ವಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಂ ಇರೀಯತೀ**ತಿ ದಬ್ಬಜಾತಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಂ ಇರಿಯೇನ ಇರೀಯತಿ।

ಛಸ್ಸು ಯದಾ ಸುಭಾವಿತೋತಿ ಛಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಯದಾ ಸುಟ್ಠು ಭಾವಿತೋ। **ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ವಿಕಮ್ಪತೇ ಕ್ವಚೀ**ತಿ ಸುಖಫಸ್ಸೇನ ವಾ ದುಕ್ಖಫಸ್ಸೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಚಿತ್ತಂ ನ ಕಮ್ಪತಿ ನ ವೇಧತಿ। **ಭವತ್ಥ ಜಾತಿಮರಣಸ್ಸ ಪಾರಗಾ**ತಿ ಜಾತಿಮರಣಾನಂ ಪಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಮಕಾ ಹೋಥ।

೨. ಮಾಲುಕ್ಯಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೫. ದುತಿಯೇ **ಮಾಲುಕ್ಯಪುತ್ತೋ**ತಿ ಮಾಲುಕ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪುತ್ತೋ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ತವ ಓವಾದಾಯಾಚನೇ। ಇಮಿನಾ ಥೇರಂ ಅಪಸಾದೇತಿಪಿ ಉಸ್ಸಾದೇತಿಪಿ। ಕಥಂ? ಅಯಂ ಕಿರ ದಹರಕಾಲೇ ರೂಪಾದೀಸು ಪಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಅರಞ್ಞವಾಸಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಯಾಚತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ "ಏತ್ಥ ದಹರೇ ಕಿಂ ವಕ್ಖಾಮ? ಮಾಲುಕ್ಯಪುತ್ತೋ ವಿಯ ತುಮ್ಹೇಪಿ

ತರುಣಕಾಲೇ ಪಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಭಣನ್ತೋ ಥೇರಂ ಅಪಸಾದೇತಿ ನಾಮ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಥೇರೋ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇಪಿ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕಾತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ "ಏತ್ಥ ದಹರೇ ಕಿಂ ವಕ್ಖಾಮ? ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಮಾಲುಕ್ಯಪುತ್ತೋ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇಪಿ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಯಾಚತಿ, ತುಮ್ಹೇ ನಾಮ ತರುಣಕಾಲೇಪಿ ವೀರಿಯಂ ನ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಭಣನ್ತೋ ಥೇರಂ ಉಸ್ಸಾದೇತಿ ನಾಮ।

ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾತಿ ಯೋ ನಾಮ। **ಕಿಞ್ಚಾಪಾಹ**ನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಅಹಂ ಮಹಲ್ಲಕೋ"ತಿ ಞಾತಂ। ಯದಿ ಅಹಂ ಮಹಲ್ಲಕೋ, ಮಹಲ್ಲಕೋ ಸಮಾನೋಪಿ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ, ದೇಸೇತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಮಹಲ್ಲಕಭಾವಂ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಓವಾದಞ್ಚ ಪಸಂಸನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಅದಿಟ್ಠಾ ಅದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಅದಿಟ್ಠಾ ಅತೀತೇಪಿ ಅದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಾ। **ನ ಚ ಪಸ್ಸಸೀ**ತಿ ಏತರಹಿಪಿ ನ ಪಸ್ಸಸಿ। **ನ ಚ ತೇ ಹೋತಿ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಸಮನ್ನಾಹಾರೋಪಿ ತೇ ಯತ್ಥ ನತ್ಥಿ, ಅಪಿ ನು ತೇ ತತ್ಥ ಛನ್ದಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠಮತ್ತನ್ತಿ ರೂಪಾಯತನೇ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಹಿ ರೂಪೇ ರೂಪಮತ್ತಮೇವ ಪಸ್ಸತಿ, ನ ನಿಚ್ಚಾದಿಸಭಾವಂ, ಇತಿ ಸೇಸವಿಞ್ಞಾಣೇಹಿಪಿ ಮೇ ಏತ್ಥ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಮೇವ ಚಿತ್ತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠಂ ನಾಮ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ, ರೂಪೇ ರೂಪವಿಜಾನನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮತ್ತಾ**ತಿ ಪಮಾಣಂ, ದಿಟ್ಠಂ ಮತ್ತಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಂ, ಚಿತ್ತಂ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಮತ್ತಮೇವ ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಥಾ ಆಪಾಥಗತರೂಪೇ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ನ ರಜ್ಜತಿ ನ ದುಸ್ಸತಿ ನ ಮುಯ್ಹತಿ, ಏವಂ ರಾಗಾದಿವಿರಹೇನ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಮತ್ತಮೇವ ಜವನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಪಮಾಣೇನೇವ ಜವನಂ ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಅಥ ವಾ ದಿಟ್ಠಂ ನಾಮ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ದಿಟ್ಠರೂಪಂ, ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಂ ನಾಮ ತತ್ಥೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಸನ್ತೀರಣವೋಟ್ಠಬ್ಬನಸಙ್ಖಾತಂ ಚಿತ್ತತ್ತಯಂ। ಯಥಾ ತಂ ನ ರಜ್ಜತಿ, ನ ದುಸ್ಸತಿ, ನ ಮುಯ್ಹತಿ, ಏವಂ ಆಪಾಥಗತೇ ರೂಪೇ ತೇನೇವ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಾದಿಪ್ಪಮಾಣೇನ ಜವನಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮಿ, ನಾಹಂ ತಂ ಪಮಾಣಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ರಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ದಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಏಸೇವ ನಯೋ **ಸುತಮುತೇಸು**।

ವಿಞ್ಞಾತೇ ವಿಞ್ಞಾತಮತ್ತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ವಿಞ್ಞಾತಂ ನಾಮ ಮನೋದ್ವಾರಾವಜ್ಜನೇನ ವಿಞ್ಞಾತಾರಮ್ಮಣಂ, ತಸ್ಮಿಂ ವಿಞ್ಞಾತೇ ವಿಞ್ಞಾತಮತ್ತನ್ತಿ ಆವಜ್ಜನಪಮಾಣಂ। ಯಥಾ ಆವಜ್ಜನೇನ ನ ರಜ್ಜತಿ ನ ದುಸ್ಸತಿ ನ ಮುಯ್ಹತಿ, ಏವಂ ರಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಅದತ್ವಾ ಆವಜ್ಜನಪಮಾಣೇನೇವ ಚಿತ್ತಂ ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

ಯತೋತಿ ಯದಾ। **ತತೋ**ತಿ ತದಾ। **ನ ತೇನಾ**ತಿ ತೇನ ರಾಗೇನ ವಾ ರತ್ತೋ, ದೋಸೇನ ವಾ ದುಟ್ಠೋ, ಮೋಹೇನ ವಾ ಮೂಳ್ಹೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ತತೋ ತ್ವಂ ಮಾಲುಕ್ಯಪುತ್ತ ನ ತತ್ಥಾ**ತಿ ಯದಾ ತ್ವಂ ತೇನ ರಾಗೇನ ವಾ ದೋಸಮೋಹೇಹಿ ವಾ ರತ್ತೋ ವಾ ದುಟ್ಠೋ ವಾ ಮೂಳ್ಹೋ ವಾ ನ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ತದಾ ತ್ವಂ ನ ತತ್ಥ ತಸ್ಮಿಂ ದಿಟ್ಠೇ ವಾ ಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತೇ ವಾ ಪಟಿಬದ್ಧೋ ಅಲ್ಲೀನೋ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸಸಿ। **ನೇವಿಧಾ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ।

ಸತಿ ಮುಟ್ಠಾತಿ ಸತಿ ನಟ್ಠಾ। **ತಞ್ಚ ಅಜ್ಝೋಸಾ**ತಿ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಗಿಲಿತ್ವಾ। **ಅಭಿಜ್ಝಾ ಚ ವಿಹೇಸಾ ಚಾ**ತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಚ ವಿಹಿಂಸಾಯ ಚ। ಅಥ ವಾ "ತಸ್ಸ ವಡ್ಢನ್ತೀ"ತಿ ಪದೇನಾಪಿ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ, ಅಭಿಜ್ಝಾ ಚ ವಿಹೇಸಾ ಚಾತಿ ಇಮೇಪಿ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ತಸ್ಸ ವಡ್ಢನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚಿತ್ತಮಸ್ಸೂಪಹಞ್ಞತೀತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾವಿಹೇಸಾಹಿ ಅಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಹಞ್ಞತಿ। **ಆಚಿನತೋತಿ** ಆಚಿನನ್ತಸ್ಸ। **ಆರಾ ನಿಬ್ಬಾನ ವುಚ್ಚತೀತಿ** ಏವರೂಪಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮ ದೂರೇ ಪವುಚ್ಚತಿ। **ಘತ್ವಾತಿ** ಘಾಯಿತ್ವಾ। **ಭೋತ್ವಾತಿ** ಭುತ್ವಾ ಸಾಯಿತ್ವಾ ಲೇಹಿತ್ವಾ। **ಫುಸ್ವಾತಿ** ಫುಸಿತ್ವಾ। **ಪಟಿಸ್ಸತೋತಿ** ಪಟಿಸ್ಸತಿಸಙ್ಖಾತಾಯ ಸತಿಯಾ ಯುತ್ತೋ। **ಸೇವತೋ ಚಾಪಿ ವೇದನನ್ತಿ** ಚತುಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಲೋಕುತ್ತರವೇದನಂ ಸೇವನ್ತಸ್ಸ। **ಖೀಯತೀತಿ** ಖಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಕಿಂ ತಂ? ದುಕ್ಖಮ್ಪಿ ಕಿಲೇಸಜಾತಮ್ಪಿ। **ಅಞ್ಞತರೋತಿ** ಅಸೀತಿಯಾ ಮಹಾಸಾವಕಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೋ ಏಕೋ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಗಾಥಾಹಿಪಿ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಮೇವ ಕಥಿತಂ।

೩. ಪರಿಹಾನಧಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೬. ತತಿಯೇ **ಪರಿಹಾನಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಪರಿಹಾನಸಭಾವಂ। **ಅಭಿಭಾಯತನಾನೀತಿ** ಅಭಿಭವಿತಾನಿ ಆಯತನಾನಿ। **ಸರಸಙ್ಕಪ್ಪಾತಿ** ಏತ್ಥ ಸರನ್ತೀತಿ ಸರಾ, ಧಾವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸರಾ ಚ ತೇ ಸಙ್ಕಪ್ಪಾ ಚ **ಸರಸಙ್ಕಪ್ಪಾ**। **ಸಂಯೋಜನಿಯಾತಿ** ಬನ್ಧನಿಯಾ ಬನ್ಧನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ। **ತಞ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ತಂ ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ, ತಂ ವಾ ಆರಮ್ಮಣಂ। **ಅಧಿವಾಸೇತೀತಿ** ಚಿತ್ತೇ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಾಸೇತಿ। **ನಪ್ಪಜಹತೀತಿ** ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ ನ ಪಜಹತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಹಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಅಭಿಭಾಯತನಞ್ಹೇತಂ ವುತ್ತಂ ಭಗವತಾತಿ** ಏತಂ ಬುದ್ಧೇನ ಭಗವತಾ ಅಭಿಭವಿತಂ ಆಯತನನ್ತಿ ಕಥಿತಂ। ಇಧ ಧಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಭಜನ್ತೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಧಮ್ಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ।

೪. ಪಮಾದವಿಹಾರೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೭. ಚತುತ್ಥೇ **ಅಸಂವುತಸ್ಸಾತಿ** ಅಪಿಹಿತಸ್ಸ ನ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಸಞ್ಛಾದಿತ್ವಾ ಠಪಿತಸ್ಸ। **ಬ್ಯಾಸಿಞ್ಚತೀತಿ** ವಿಆಸಿಞ್ಚತಿ, ಕಿಲೇಸತಿನ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ವತ್ತತಿ। **ಪಾಮೋಜ್ಜನ್ತಿ** ದುಬ್ಬಲಪೀತಿ। **ಪೀತೀತಿ** ಬಲವಪೀತಿ। **ಪಸ್ಸದ್ಧೀತಿ** ದರಥಪಸ್ಸದ್ಧಿ। **ಧಮ್ಮಾ ನ ಪಾತುಭವನ್ತೀತಿ** ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಭಜನ್ತೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಸ್ಸಿತೋ।

೫. ಸಂವರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೮. ಪಞ್ಚಮೇ **ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸಂವರೋತಿ** ಇದಂ ಮಗ್ಗಕುಸಲಸ್ಸ ವಾಮಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಪಠಮಂ ಪಹಾತಬ್ಬಮಗ್ಗಕ್ಖಾನಂ ವಿಯ ಉದ್ದೇಸಕ್ಕಮೇನ ಅವತ್ವಾ ದೇಸನಾಕುಸಲತಾಯ ಪಠಮಂ ಪಹಾತಬ್ಬಧಮ್ಮಕ್ಖಾನವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಧ ಧಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮೋವ ವಿಭತ್ತೋ।

೬. ಸಮಾಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೯. ಛಟ್ಠೇ **ಸಮಾಧಿನ್ತಿ** ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಂ। ಇದಞ್ಹಿ ಸುತ್ತಂ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾಯ ಪರಿಹಾಯಮಾನೇ ದಿಸ್ವಾ, “ಇಮೇಸಂ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಂ ಲಭನ್ತಾನಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಫಾತಿಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಞತ್ವಾ ಕಥಿತಂ।

೭. ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦. ಸತ್ತಮೇ **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನನ್ತಿ** ಕಾಯವಿವೇಕಂ। ಇದಞ್ಹಿ ಸುತ್ತಂ ಕಾಯವಿವೇಕೇನ ಪರಿಹಾಯಮಾನೇ ದಿಸ್ವಾ, “ಇಮೇಸಂ ಕಾಯವಿವೇಕಂ ಲಭನ್ತಾನಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಫಾತಿಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಞತ್ವಾ ಕಥಿತಂ।

೮-೯. ಪಠಮನತುಮ್ಹಾಕಂಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೧-೧೦೨. ಅಟ್ಠಮಂ ಉಪಮಾಯ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಕಥಿತೇ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ, ನವಮಂ ಸುದ್ಧಿಕವಸೇನೇವ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥೋ ಪನ ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಖನ್ಧಿಯವಗ್ಗೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೦. ಉದಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. ದಸಮೇ **ಉದಕೋ ಸುದನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಸುದನ್ತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಉದಕೋತಿ** ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಇದಂ ಜಾತು ವೇದಗೂತಿ** ಏತ್ಥ **ಇದನ್ತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಇದಂ ಮಮ ವಚನಂ ಸುಣಾಥಾತಿ ದೀಪೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಜಾತು ವೇದಗೂತಿ** ಅಹಂ ಏಕಂಸೇನೇವ ವೇದಗೂ, ವೇದಸಙ್ಖಾತೇನ ಞಾಣೇನ ನೇಯ್ಯೇಸು ಗತೋ, ವೇದಂ ವಾ ಗತೋ ಅಧಿಗತೋ, ಪಣ್ಡಿತೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬಜೀತಿ** ಏಕಂಸೇನ ಸಬ್ಬವಟ್ಟಂ ಜಿನಿತ್ವಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಠಿತೋಸ್ಮೀತಿ ವದತಿ। **ಅಪಲಿಖತಂ ಗಣ್ಡಮೂಲನ್ತಿ** ಅಪಲಿಖತಂ ದುಕ್ಖಮೂಲಂ। **ಪಲಿಖಣಿನ್ತಿ** ಪಲಿಖತಂ ಮಯಾ, ಖನಿತ್ವಾ ಠಿತೋಸ್ಮೀತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಮಾತಾಪೇತ್ತಿಕಸಮ್ಭವಸ್ಸಾತಿ ಮಾತಿತೋ ಚ ಪಿತಿತೋ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಮಾತಾಪೇತ್ತಿಕೇನ ಸುಕ್ಕಸೋಣಿತೇನ ಸಮ್ಭೂತಸ್ಸ। **ಓದನಕುಮ್ಮಾಸೂಪಚಯಸ್ಸಾತಿ** ಓದನೇನ ಚೇವ ಕುಮ್ಮಾಸೇನ ಚ ಉಪಚಿತಸ್ಸ ವಡ್ಢಿತಸ್ಸ। **ಅನಿಚ್ಚುಚ್ಛಾದನಪರಿಮದ್ದನಭೇದನವಿದ್ಧಂಸನಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ಏತ್ಥ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಟ್ಠೇನ ಅನಿಚ್ಚಧಮ್ಮೋ , ದುಗ್ಗನ್ಧವಿಘಾತತ್ಥಾಯ ತನುವಿಲೇಪನೇನ ಉಚ್ಛಾದನಧಮ್ಮೋ, ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾಬಾಧವಿನೋದನತ್ಥಾಯ ಖುದ್ದಕಸಮ್ಬಾಹನೇನ ಪರಿಮದ್ದನಧಮ್ಮೋ, ದಹರಕಾಲೇ ವಾ ಊರೂಸು ಸಯಾಪೇತ್ವಾ ಗಬ್ಭವಾಸೇನ ದುಸ್ಸಣ್ಠಿತಾನಂ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಅಙ್ಗಾನಂ ಸಣ್ಠಾನಸಮ್ಪಾದನತ್ಥಂ ಅಞ್ಛನಪೀಳನಾದೀನಂ ವಸೇನ ಪರಿಮದ್ದನಧಮ್ಮೋ, ಏವಂ ಪರಿಹರಿತೋಪಿ ಚ ಭೇದನವಿದ್ಧಂಸನಧಮ್ಮೋ ಭಿಜ್ಜತಿ ಚೇವ ವಿಕಿರತಿ ಚ, ಏವಂ ಸಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತ್ಥ ಮಾತಾಪೇತ್ತಿಕಸಮ್ಭವಓದನಕುಮ್ಮಾಸೂಪಚಯಪರಿಮದ್ದನಪದೇಹಿ ವಡ್ಢಿ ಕಥಿತಾ, ಅನಿಚ್ಚಭೇದನವಿದ್ಧಂಸನಪದೇಹಿ ಪರಿಹಾನಿ। ಪುರಿಮೇಹಿ ವಾ ತೀಹಿ ಸಮುದಯೋ, ಪಚ್ಛಿಮೇಹಿ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋತಿ। ಏವಂ ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ವಡ್ಢಿಪರಿಹಾನಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಭೇದಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಸಳವಗ್ಗೋ ದಸಮೋ।

ದುತಿಯೋ ಪಣ್ಣಾಸಕೋ।

೧೧. ಯೋಗಕ್ಖೇಮಿವಗ್ಗೋ

೧. ಯೋಗಕ್ಖೇಮಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೪. ಯೋಗಕ್ಖೇಮಿವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಯೋಗಕ್ಖೇಮಿಪರಿಯಾಯನ್ತಿ** ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮಿನೋ ಕಾರಣಭೂತಂ। **ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯನ್ತಿ** ಧಮ್ಮಕಾರಣಂ। **ಅಕ್ಖಾಸಿ ಯೋಗನ್ತಿ** ಯುತ್ತಿಂ ಕಥೇಸಿ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಕಸ್ಮಾ? ಕಿಂ ಅಕ್ಖಾತತ್ತಾ, ಉದಾಹು ಪಹೀನತ್ತಾತಿ? ಪಹೀನತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಅಕ್ಖಾನೇನ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಿ ನಾಮ ಹೋತಿ।

೨-೧೦. ಉಪಾದಾಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೫-೧೧೩. ದುತಿಯೇ ವೇದನಾಸುಖದುಕ್ಖಂ ಕಥಿತಂ, ತಂ ಪನ ವಿಪಾಕಸುಖದುಕ್ಖಂ ವಟ್ಟತಿ। ತತಿಯೇ **ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ** ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ। ಚತುತ್ಥೇ **ಲೋಕಸ್ಸಾತಿ** ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಸ್ಸ। ಪಞ್ಚಮಾದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಖನ್ಧಿಯವಗ್ಗೇ

ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಯೋಗಕ್ಖೇಮಿವಗ್ಗೋ ಏಕಾದಸಮೋ।

೧೨. ಲೋಕಕಾಮಗುಣವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಪಠಮಮಾರಪಾಸಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೪-೧೧೫. ಲೋಕಕಾಮಗುಣವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಆವಾಸಗತೋ**ತಿ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗತೋ। **ಮಾರಸ್ಸ ವಸಂ ಗತೋ**ತಿ ತಿವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ಮಾರಸ್ಸ ವಸಂ ಗತೋ। **ಪಟಿಮುಕ್ಕ'ಸ್ಸ ಮಾರಪಾಸೋ**ತಿ ಅಸ್ಸ ಗೀವಾಯ ಮಾರಪಾಸೋ ಪಟಿಮುಕ್ಕೋ ಪವೇಸಿತೋ। ದುತಿಯಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೩. ಲೋಕನ್ತಗಮನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೬. ತತಿಯೇ **ಲೋಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಲೋಕಸ್ಸ। **ಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತಂ। **ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸೀ**ತಿ "ಮಯಿ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ, ಇಮಂ ಉದ್ದೇಸಂ ಆನನ್ದಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸೋ ಚ ತೇಸಂ ಮಮ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಕಥೇಸ್ಸತಿ। ತತೋ ನಂ ಥೋಮೇಸ್ಸಾಮಿ, ಮಮ ಥೋಮನಂ ಸುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆನನ್ದಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ, ವಚನಞ್ಚಸ್ಸ ಸೋತಬ್ಬಂ ಸದ್ಧಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಂ ನೇಸಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅತ್ಥಂ ಅವಿಭಜಿತ್ವಾವ ನಿಸಿನ್ನಾಸನೇ ಅನ್ತರಹಿತೋ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸೀ"ತಿ।

ಸತ್ಥು ಚೇವ ಸಂವಣ್ಣಿತೋತಿ ಸತ್ಥಾರಾ ಚ ಪಸತ್ಥೋ। **ವಿಞ್ಞೂನ**ನ್ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಕರಣತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಚ ಸಮ್ಭಾವಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಹೋತೀ**ತಿ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮೇವ ಮೂಲಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮೇವ ಖನ್ಧ**ನ್ತಿ ಸಾರೋ ನಾಮ ಮೂಲೇ ವಾ ಖನ್ಧೇ ವಾ ಭವೇಯ್ಯ, ತಮ್ಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದ**ನ್ತಿ ಏವಂಸಮ್ಪತ್ತಿಕಂ, ಈದಿಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತಿಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ। **ಜಾನಂ ಜಾನಾತೀ**ತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಮೇವ ಜಾನಾತಿ। **ಪಸ್ಸಂ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಮೇವ ಪಸ್ಸತಿ। ಯಥಾ ವಾ ಏಕಚ್ಚೋ ವಿಪರೀತಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ, ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ನ ಏವಂ ಭಗವಾ। ಭಗವಾ ಪನ ಜಾನನ್ತೋ ಜಾನಾತಿ, ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಸ್ಸತಿಯೇವ। ಸ್ವಾಯಂ ದಸ್ಸನಪರಿಣಾಯಕಟ್ಠೇನ **ಚಕ್ಖುಭೂತೋ**। ವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನ **ಞಾಣಭೂತೋ** । ಅವಿಪರೀತಸಭಾವಟ್ಠೇನ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಪವತ್ತನತೋ ವಾ ಹದಯೇನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ನಿಚ್ಛಾರಿತಧಮ್ಮಮಯೋತಿ **ಧಮ್ಮಭೂತೋ**। ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ **ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋ**। ಅಥ ವಾ ಚಕ್ಖು ವಿಯ ಭೂತೋತಿ ಚಕ್ಖುಭೂತೋ। ಏವಮೇತೇಸು ಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸ್ವಾಯಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವತ್ತನತೋ **ವತ್ತಾ**। ಪವತ್ತನತೋ **ಪವತ್ತಾ**। ಅತ್ಥಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನಸಮತ್ಥತಾಯ **ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿನ್ನೇತಾ**। ಅಮತಾಧಿಗಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದೇಸೇತೀತಿ **ಅಮತಸ್ಸ ದಾತಾ**।

ಅಗರುಂ ಕರಿತ್ವಾತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಯಾಚಾಪೇನ್ತೋಪಿ ಹಿ ಗರುಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ಅತ್ತನೋ ಸೇಕ್ಖಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಞಾಣೇ ಠತ್ವಾ ಸಿನೇರುಪಾದತೋ ವಾಲಿಕಂ ಉದ್ಧರಮಾನೋ ವಿಯ ದುಬ್ಬಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತೋಪಿ ಗರುಂ ಕರೋತಿಯೇವ ನಾಮ। ಏವಂ ಅಕತ್ವಾ ಅಮ್ಹೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅಯಾಚಾಪೇತ್ವಾ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮ್ಪಿ ನೋ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಯಂ ಖೋ ವೋತಿ ಯಂ ಖೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ। **ಚಕ್ಖುನಾ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಲೋಕಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ ಲೋಕಮಾನೀ**ತಿ ಚಕ್ಖುಞ್ಹಿ ಲೋಕೇ ಅಪ್ಪಹೀನದಿಟ್ಠಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಸತ್ತಲೋಕವಸೇನ ಲೋಕೋತಿ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ ಚೇವ ಮಞ್ಞತಿ ಚ, ತಥಾ ಚಕ್ಕವಾಳಲೋಕವಸೇನ। ನ ಹಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಚಕ್ಖಾದೀಹಿ ದ್ವಾದಸಾಯತನೇಹಿ ತಸ್ಸ ಸಾ ಸಞ್ಞಾ ವಾ ಮಾನೋ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನ

ವುತ್ತಂ, "ಚಕ್ಖುನಾ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಲೋಕಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ ಲೋಕಮಾನೀ"ತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಚ ಲೋಕಸ್ಸ ಗಮನೇನ ಅನ್ತೋ ನಾಮ ಞಾತುಂ ವಾ ದಟ್ಠುಂ ವಾ ಪತ್ತುಂ ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಉಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ಪನ ತಸ್ಸೇವ ಚಕ್ಖಾದಿಭೇದಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಅನ್ತಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏವಂ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ "ಸಾವಕೇನ ಪಞ್ಹೋ ಕಥಿತೋತಿ ಮಾ ನಿಕ್ಕಙ್ಖಾ ಅಹುವತ್ಥ, ಅಯಂ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣತುಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ। ಇಚ್ಛಮಾನಾ ತಮೇವ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಙ್ಖಾ ಹೋಥಾ"ತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇನ್ತೋ **ಆಕಙ್ಖಮಾನಾ ಪನಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಇಮೇಹಿ ಆಕಾರೇಹೀತಿ ಇಮೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಚಕ್ಕವಾಳಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತಾಭಾವಕಾರಣೇಹಿ ಚೇವ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತಾಪತ್ತಿಕಾರಣೇಹಿ ಚ। **ಇಮೇಹಿ ಪದೇಹೀ**ತಿ ಇಮೇಹಿ ಅಕ್ಖರಸಮ್ಪಿಣ್ಡನೇಹಿ। **ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹೀ**ತಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಅಕ್ಖರೇಹಿ।

ಪಣ್ಡಿತೋತಿ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತೋ ಧಾತುಕುಸಲೋ ಆಯತನಕುಸಲೋ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಕುಸಲೋ ಕಾರಣಾಕಾರಣಕುಸಲೋತಿ। **ಮಹಾಪಞ್ಞೋ**ತಿ ಮಹನ್ತೇ ಅತ್ಥೇ ಮಹನ್ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಮಹನ್ತಾ ನಿರುತ್ತಿಯೋ ಮಹನ್ತಾನಿ ಪಟಿಭಾನಾನಿ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನಸಮತ್ಥತಾಯ ಮಹಾಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಯಥಾ ತಂ ಆನನ್ದೇನಾ**ತಿ ಯಥಾ ಆನನ್ದೇನ ಬ್ಯಾಕತಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಆನನ್ದೇನ ತಂ ಬ್ಯಾಕತಂ, ಅಹಮ್ಪಿ ತಂ ಏವಮೇವ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪. ಕಾಮಗುಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೭. ಚತುತ್ಥೇ **ಯೇ ಮೇ**ತಿ ಯೇ ಮಮ। **ಚೇತಸೋ ಸಮ್ಫುಟ್ಠಪುಬ್ಬಾ**ತಿ ಚಿತ್ತೇನ ಅನುಭೂತಪುಬ್ಬಾ। **ತತ್ರ ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ಬಹುಲಂ ಗಚ್ಛಮಾನಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತೇಸು ಪಾಸಾದತ್ತಯತಿವಿಧನಾಟಕಾದಿಭೇದಸಮ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಅನುಭೂತಪುಬ್ಬೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಬಹೂಸು ವಾರೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು ವಾ**ತಿ ಇಧ ಪಧಾನಚರಿಯಕಾಲೇ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಸುಪುಪ್ಫಿತವನಸಣ್ಡಜಾತಾನಂ ದಿಜಗಣಾದೀನಂ ವಸೇನ ದಿಟ್ಠಸುತಾದಿಭೇದಂ ಮನೋರಮಾರಮ್ಮಣಂ ಕಾಮಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಏವರೂಪೇಸು ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು ವಾ ಬಹುಲಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಅನಾಗತೇಸೂ**ತಿ ಅನಾಗತೇ "ಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಙ್ಖೋ ನಾಮ ರಾಜಾ, ಕೇತುಮತೀ ನಾಮ ರಾಜಧಾನೀ"ತಿಆದಿವಸೇನ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೦೭) ಪರಿತ್ತಕಮೇವ ಅನಾಗತೇಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತತ್ರ ಮೇ ಅತ್ತರೂಪೇನಾ**ತಿ ತತ್ರ ಮಯಾ ಅತ್ತನೋ ಹಿತಕಾಮಜಾತಿಕೇನ। **ಅಪ್ಪಮಾದೋ**ತಿ ಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯಾ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ। **ಸತೀ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಪರಿಗ್ಗಹಿತಸತಿ। **ಆರಕ್ಖೋ**ತಿ ಅಯಂ ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಚ ಸತಿ ಚ ಚೇತಸೋ ಆರಕ್ಖೋ ಕರಣೀಯೋ, ಏವಂ ಮೇ ಅಹೋಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ, ಆರಕ್ಖತ್ಥಾಯ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೇ ಆಯತನೇ ವೇದಿತಬ್ಬೇತಿ ಯಸ್ಮಾ ಚೇತಸೋ ಆರಕ್ಖತ್ಥಾಯ ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಚ ಸತಿ ಚ ಕಾತಬ್ಬಾ, ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಿಂ ಆಯತನೇ ವಿದಿತೇ ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ವಾ ಸತಿಯಾ ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೇ ಆಯತನೇ ವೇದಿತಬ್ಬೇ, ತಂ ಕಾರಣಂ ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಳಾಯತನನಿರೋಧ**ನ್ತಿ ಸಳಾಯತನನಿರೋಧೋ ವುಚ್ಚತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಾಸಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಚಕ್ಖುಆದೀನಿ ಚೇವ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ರೂಪಸಞ್ಞಾದಯೋ ಚ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೫-೭. ಸಕ್ಕಪಞ್ಹಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೮-೧೨೦. ಪಞ್ಚಮೇ **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತೀ**ತಿ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ। **ತನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೋತೀ**ತಿ ತಣ್ಹಾನಿಸ್ಸಿತಂ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೋತಿ । **ತದುಪಾದಾನ**ನ್ತಿ ತಂಗಹಣಂ,

ತಣ್ಹಾಗಹಣೇನ ಸಹಗತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಛಟ್ಠಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೭. ಸಾರಿಪುತ್ತಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೦. ಸತ್ತಮೇ **ಸನ್ತಾನೇಸ್ಸತೀತಿ** ಘಟೇಸ್ಸತಿ, ಯೋಗವಿಚ್ಛೇದಮಸ್ಸ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ದಸ್ಸತಿ।

೮. ರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೧. ಅಟ್ಠಮೇ **ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನಿಯಾತಿ** ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಪಾಚೇನ್ತೀತಿ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನಿಯಾ। **ಧಮ್ಮಾತಿ** ಪನ್ನರಸ ಧಮ್ಮಾ, ತೇ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಕರಣವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> “ಅಸ್ಸದ್ಧೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ, ಸದ್ಧೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ, ಪಸಾದನೀಯೇ ಸುತ್ತನ್ತೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ, ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ। ಕುಸೀತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ, ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ, ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ। ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ, ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತೀ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ , ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ, ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ। ಅಸಮಾಹಿತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ, ಸಮಾಹಿತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ, ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ, ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ। ದುಪ್ಪಞ್ಞೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ, ಪಞ್ಞವನ್ತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ, ಗಮ್ಭೀರಞಾಣಚರಿಯಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ, ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ। ಇತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ, ಪಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ , ಪಞ್ಚ ಸುತ್ತನ್ತೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ, ಇಮೇಹಿ ಪನ್ನರಸಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತೀ”ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೮೬)।

ಅಪರೇಪಿ ಪನ್ನರಸ ಧಮ್ಮಾ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನಿಯಾ - ಸದ್ಧಾಪಞ್ಚಮಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಅನಿಚ್ಚೇ ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾ, ದುಕ್ಖೇ ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಪಹಾನಸಞ್ಞಾ, ವಿರಾಗಸಞ್ಞಾತಿ ಇಮಾ ಪಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಾ ಸಞ್ಞಾ, ಮೇಘಿಯತ್ಥೇರಸ್ಸ ಕಥಿತಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾದಯೋ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾತಿ (ಉದಾ॰ ೩೧)। ಕಾಯ ಪನ ವೇಲಾಯ ಭಗವತೋ ಏತದಹೋಸೀತಿ? ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ।

ಅನೇಕಾನಿ ದೇವತಾಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ಆಯಸ್ಮತಾ ರಾಹುಲೇನ ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಾದಮೂಲೇ ಪಾಲಿತನಾಗರಾಜಕಾಲೇ ಪತ್ಥನಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪತ್ಥನಂ ಪಟ್ಠಪಿತದೇವತಾಸು ಪನ ಕಾಚಿ ಭೂಮಟ್ಠಕಾ ದೇವತಾ, ಕಾಚಿ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಟ್ಠಕಾ, ಕಾಚಿ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ, ಕಾಚಿ ದೇವಲೋಕೇ, ಕಾಚಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ದಿವಸೇ ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಾ ಏಕಟ್ಠಾನೇ ಅನ್ಧವನಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ, ತಾ ಸನ್ಧಾಯಾಹ - “ಅನೇಕಾನಿ ದೇವತಾಸಹಸ್ಸಾನೀ”ತಿ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುನ್ತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಮಗ್ಗಾ ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಫಲಾನಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ಕಾಚಿ ದೇವತಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಅಹೇಸುಂ, ಕಾಚಿ ಸಕದಾಗಾಮೀ, ಅನಾಗಾಮೀ, ಖೀಣಾಸವಾ। ತಾಸಞ್ಚ ಪನ ದೇವತಾನಂ ಏತ್ತಕಾತಿ ಗಣನವಸೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೯-೧೦. ಸಂಯೋಜನಿಯಧಮ್ಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೨೨-೧೨೩. ನವಮದಸಮಾನಿ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣವಸೇನ ಕಥಿಯಮಾನೇ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಾನೀತಿ।

ಲೋಕಕಾಮಗುಣವಗ್ಗೋ ದ್ವಾದಸಮೋ।

೧೩. ಗಹಪತಿವಗ್ಗೋ

೧-೩. ವೇಸಾಲೀಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೨೪-೧೨೬. ಗಹಪತಿವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಉಗ್ಗೋತಿ** ಪಣೀತದಾಯಕಾನಂ ಅಗ್ಗಉಗ್ಗೋ, ಸೋ ಭಗವತಾ ''ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಪಣೀತದಾಯಕಾನಂ ಯದಿದಂ ಉಗ್ಗೋ ಗಹಪತೀ''ತಿ ಏವಂ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥೇಸು ಚೇವ ದ್ವೀಸು, ತತಿಯೇ ಚ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ।

೪-೫. ಭಾರದ್ವಾಜಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೨೭-೧೨೮. ಚತುತ್ಥೇ ಪಿಣ್ಡಂ ಉಲಮಾನೋ ಪರಿಯೇಸಮಾನೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿ **ಪಿಣ್ಡೋಲೋ**। ಸೋ ಕಿರ ಪರಿಜಿಣ್ಣಭೋಗೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಿಣ್ಡತ್ಥಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಸೋ ಮಹನ್ತಂ ಕಪಲ್ಲಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚರತಿ, ತೇನ ಕಪಲ್ಲಪೂರಂ ಯಾಗುಂ ಪಿವತಿ, ಕಪಲ್ಲಪೂರೇ ಪೂವೇ ಖಾದತಿ, ಕಪಲ್ಲಪೂರಂ ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಮಹಗ್ಘಸಭಾವಂ ಸತ್ಥು ಆರೋಚಯಿಂಸು। ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಪತ್ತತ್ಥವಿಕಂ ನಾನುಜಾನಿ। ಹೇಟ್ಠಾಮಞ್ಚೇ ಪತ್ತಂ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಠಪೇತಿ। ಸೋ ಠಪೇನ್ತೋಪಿ ಘಂಸನ್ತೋವ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ ಠಪೇತಿ, ಗಣ್ಹನ್ತೋಪಿ ಘಂಸನ್ತೋವ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ಧಂಸನೇನ ಪರಿಕ್ಖೀಣಂ ನಾಳಿಕೋದನಮತ್ತಮೇವ ಗಣ್ಹನಕಂ ಜಾತಂ। ತತೋ ಸತ್ಥು ಆರೋಚೇಸುಂ, ಅಥಸ್ಸ ಸತ್ಥಾ ಪತ್ತತ್ಥವಿಕಂ ಅನುಜಾನಿ। ಥೇರೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಇತಿ ಸೋ ಪಿಣ್ಡತ್ಥಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ ಪಿಣ್ಡೋಲೋ, ಗೋತ್ತೇನ ಪನ ಭಾರದ್ವಾಜೋತಿ ಉಭಯಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ **ಪಿಣ್ಡೋಲಭಾರದ್ವಾಜೋತಿ** ವುಚ್ಚತಿ।

ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಉಗ್ಗತುಗ್ಗತೇಹಿ ಮಹಾಅಮಚ್ಚೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಏಕದಿವಸಂ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ನಿದಾಘಸಮಯೇ ಸೀತಠಾನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸೀದಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ಉದೇನಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಉದಪಾನಂ ನಾಮ ಉಯ್ಯಾನಂ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸೀದಿ ಸೀತೇನ ಉದಕವಾತೇನ ಬೀಜಿಯಮಾನೋ।

ಉದೇನೋಪಿ ಖೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಮಹಾಪಾನಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಾಪೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನಪರಿವಾರೋ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಸಿಲಾಪಟ್ಟೇ ಅತ್ಥತಾಯ ಸೇಯ್ಯಾಯ ನಿಪಜ್ಜಿ। ತಸ್ಸ ಏಕಾ ಪರಿಚಾರಿಕಾ ಪಾದೇ ಸಮ್ಬಾಹಮಾನಾ ನಿಸಿನ್ನಾ। ರಾಜಾ ಕಮೇನ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಿ। ತಸ್ಮಿಂ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕನ್ತೇ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ ''ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಮಯಂ ಗೀತಾದೀನಿ ಪಯೋಜೇಯ್ಯಾಮ, ಸೋ ನಿದ್ದಂ ಉಪಗತೋ, ನ ಚ ನಿದ್ದಾಕಾಲೇ ಮಹಾಸದ್ದಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ''ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ತೂರಿಯಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪಕ್ಕನ್ತಾ। ತಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಫಲಾಫಲಾನಿ ಖಾದಮಾನಾ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಪಿಳನ್ಧಮಾನಾ ವಿಚರನ್ತಿಯೋ ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ ''ಮಾ ಸದ್ದಂ ಕರಿತ್ಥಾ''ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನಿವಾರಯಮಾನಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಥೇರೋ ''ಇಸ್ಸಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ಮಚ್ಛೇರಂ ವಿನೋದೇತಬ್ಬ''ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತಾಸಂ ಅನುರೂಪಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಸಿ।

ಸಾಪಿ ಖೋ ರಞ್ಞೋ ಪಾದೇ ಸಮ್ಬಾಹಮಾನಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಇತ್ಥೀ ಪಾದೇ ಚಾಲೇತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಪಬೋಧೇಸಿ। ಸೋ ''ಕಹಂ ತಾ ಗತಾ''ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಕಿಂ ತಾಸಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ? ತಾ ಏಕಂ ಸಮಣಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾತಿ। ರಾಜಾ ಕುದ್ಧೋ ಉದ್ಧನೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಲೋಣಂ ವಿಯ ತಟತಟಾಯಮಾನೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ''ತಮ್ಬಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಾಹಿ ನಂ ಖಾದಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಏಕಸ್ಮಿಂ

ಅಸೋಕರುಕ್ಖೇ ತಮ್ಬಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಾನಂ ಪುಟಂ ದಿಸ್ವಾ ಹತ್ಥೇನಾಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಸಾಖಂ ಗಣ್ಹಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಪುಟೋ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಸೀಸೇ ಪತಿ, ಸಕಲಸರೀರಂ ಸಾಲಿಥುಸೇಹಿ ಪರಿಕಿಣ್ಣಂ ವಿಯ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಹಿ ಡಯ್ಹಮಾನಂ ವಿಯ ಚ ಅಹೋಸಿ। ಥೇರೋ ರಞ್ಞೋ ಪದುಟ್ಠಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಇದ್ಧಿಯಾ ಆಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಿ। ತಾಪಿ ಇತ್ಥಿಯೋ ಉಟ್ಠಾಯ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸರೀರಂ ಪುಞ್ಛನ್ತಿಯೋ ವಿಯ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿತಪತಿತಾ ಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಾಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಸರೀರೇ ಖಿಪಮಾನಾ ಸಬ್ಬಾ ಮುಖಸತ್ತೀಹಿ ವಿಜ್ಝಿಂಸು - "ಕಿಂ ನಾಮೇತಂ, ಅಞ್ಞೇ ರಾಜಾನೋ ಪಬ್ಬಜಿತೇ ದಿಸ್ವಾ ವನ್ದನ್ತಿ, ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಯಂ ಪನ ರಾಜಾ ಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಪುಟಂ ಸೀಸೇ ಭಿನ್ದಿತುಕಾಮೋ ಜಾತೋ"ತಿ।

ರಾಜಾ ಅತ್ತನೋ ಅಪರಾಧಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಪಾಲಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ - "ಕಿಂ ಏಸ ಪಬ್ಬಜಿತೋ? ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ದಿವಸೇಸು ಇಧ ಆಗಚ್ಛತೀ"ತಿ? ಆಮ, ದೇವಾತಿ। ಇಧ ತ್ವಂ ಆಗತದಿವಸೇ ಮಯ್ಹಂ ಆರೋಚೇಯ್ಯಾಸೀತಿ। ಥೇರೋಪಿ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಪುನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿ। ಉಯ್ಯಾನಪಾಲೋ ದಿಸ್ವಾ - "ಮಹನ್ತೋ ಮೇ ಅಯಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರೋ"ತಿ ವೇಗೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಸಙ್ಖಪಣವಾದಿಸದ್ದಂ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ಉಗ್ಗತುಗ್ಗತೇಹಿ ಅಮಚ್ಚೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಉಪಸಙ್ಕಮೀ"ತಿ।

ಅನಿಕೀಳಿತಾವಿನೋ ಕಾಮೇಸೂತಿ ಯಾ ಕಾಮೇಸು ಕಾಮಕೀಳಾ, ತಂ ಅಕೀಳಿತಪುಬ್ಬಾ, ಅಪರಿಭುತ್ತಕಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅದ್ಧಾನಞ್ಚ ಆಪಾದೇನ್ತೀತಿ** ಪವೇಣಿಂ ಪಟಿಪಾದೇನ್ತಿ, ದೀಘರತ್ತಂ ಅನುಬನ್ಧಾಪೇನ್ತಿ। **ಮಾತುಮತ್ತೀಸೂತಿ** ಮಾತುಪಮಾಣಾಸು। ಲೋಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಮಾತಾ ಭಗಿನೀ ಧೀತಾತಿ ಇದಂ ತಿವಿಧಂ ಗರುಕಾರಮ್ಮಣಂ ನಾಮ , ಇತಿ ಗರುಕಾರಮ್ಮಣೇ ಉಪನಿಬನ್ಧಂ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮೋಚೇತುಂ ನ ಲಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಅಥಸ್ಸ ತೇನ ಪಞ್ಹೇನ ಚಿತ್ತಂ ಅನೋತರನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಗವತಾ ಪಟಿಕೂಲಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಚಿತ್ತೂಪನಿಬನ್ಧನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇಸಿ।

ಅಭಾವಿತಕಾಯಾತಿ ಅಭಾವಿತಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಕಾಯಾ। **ತೇಸಂ ತಂ ದುಕ್ಕರಂ ಹೋತೀತಿ** ತೇಸಂ ತಂ ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇತುಂ ದುಕ್ಕರಂ ಹೋತಿ। ಇತಿಸ್ಸ ಇಮಿನಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ಅನೋತರನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸೀಲಂ ಕಥೇಸಿ । ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಉಪನಿಬನ್ಧಚಿತ್ತಂ ವಿಹೇಠೇತುಂ ನ ಲಭತಿ। ರಾಜಾ ತಂ ಸುತ್ವಾ ತತ್ಥ ಓತಿಣ್ಣಚಿತ್ತೋ **ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭೋ ಭಾರದ್ವಾಜಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ।

ಅರಕ್ಖಿತೇನೇವ ಕಾಯೇನಾತಿಆದೀಸು ಹತ್ಥಪಾದೇ ಕೀಳಾಪೇನ್ತೋ ಗೀವಂ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೋ ಕಾಯಂ ನ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮ, ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ಕಥೇನ್ತೋ ವಚನಂ ನ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮ, ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ವಿತಕ್ಕೇನ್ತೋ ಚಿತ್ತಂ ನ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮ। **ರಕ್ಖಿತೇನೇವ ಕಾಯೇನಾತಿ**ಆದೀಸು ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅತಿವಿಯ ಮಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಲೋಭಧಮ್ಮಾ ಪರಿಸಹನ್ತೀತಿ ಮಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಲೋಭೋ ಅಧಿಭವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಟ್ಠಿತಾಯ ಸತಿಯಾತಿ** ಕಾಯಗತಾಯ ಸತಿಯಾ ಸುಪಟ್ಠಿತಾಯ। **ನ ಮಂ ತಥಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಮಂ ಯಥಾ ಪುಬ್ಬೇ, ನ ತಥಾ ಲೋಭೋ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಸಹನ್ತೀತಿ** ಪದಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿಪಿ ಅತ್ಥೋಯೇವ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ತಯೋ ಕಾಯಾ ಕಥಿತಾ। ಕಥಂ ? "ಇಮಮೇವ ಕಾಯ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಹಿ ಕರಜಕಾಯೋ ಕಥಿತೋ, "ಭಾವಿತಕಾಯೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಕಾಯೋ, "ರಕ್ಖಿತೇನೇವ ಕಾಯೇನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಚೋಪನಕಾಯೋ, ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಞ್ಚಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೬. ಘೋಸಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೯. ಛಟ್ಠೇ **ರೂಪಾ ಚ ಮನಾಪಾ**ತಿ ರೂಪಾ ಚ ಮನಾಪಾ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ। **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾ**ತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ। **ಸುಖವೇದನಿಯಂ ಫಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಜವನಕಾಲೇ ಸುಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ ಫಸ್ಸಂ। **ಸುಖಾ ವೇದನಾ**ತಿ ಏಕಂ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಜವನವಸೇನ ಸುಖವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ತೇವೀಸತಿ ಧಾತುಯೋ ಕಥಿತಾ। ಕಥಂ? ಏತ್ಥ ಹಿ ಚಕ್ಖುಪಸಾದೋ ಚಕ್ಖುಧಾತು, ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ ರೂಪಧಾತು, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಯಾ ಸಹಜಾತಾ ತಯೋ ಖನ್ಧಾ ಧಮ್ಮಧಾತು, ಏವಂ ಪಞ್ಚಸು ದ್ವಾರೇಸು ಚತುನ್ನಂ ಚತುನ್ನಂ ವಸೇನ ವೀಸತಿ। ಮನೋದ್ವಾರೇ "ಮನೋಧಾತೂ"ತಿ ಆವಜ್ಜನಚಿತ್ತಂ ಗಹಿತಂ, ಆರಮ್ಮಣಞ್ಚೇವ ಹದಯವತ್ಥು ಚ ಧಮ್ಮಧಾತು, ವತ್ಥುನಿಸ್ಸಿತಂ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತೂತಿ ಏವಂ ತೇವೀಸತಿ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ತೇವೀಸತಿಯಾ ಧಾತೂನಂ ವಸೇನ ಧಾತುನಾನತ್ತಂ ವುತ್ತಂ ಭಗವತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೭-೮. ಹಾಲಿದ್ದಿಕಾನಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩೦-೧೩೧. ಸತ್ತಮೇ **ಮನಾಪಂ ಇತ್ಥೇತನ್ತಿ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಯಂ ಅನೇನ ಮನಾಪಂ ರೂಪಂ ದಿಟ್ಠಂ, ತಂ ಇತ್ಥೇತನ್ತಿ ಏವಮೇತಂ ಮನಾಪಮೇವ ತನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸುಖವೇದನಿಯಞ್ಚ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚೇವ, ಯೋ ಚ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ ವಾ ಅನನ್ತರಕೋಟಿಯಾ ವಾ ಸಮನನ್ತರಕೋಟಿಯಾ ವಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಕೋಟಿಯಾ ವಾ ಸುಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಫಸ್ಸೋ, ತಂ ಸುಖವೇದನಿಯಂ ಫಸ್ಸಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸುಖವೇದನಾತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಇತಿ ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ಕಿರಿಯಾಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ಆವಜ್ಜನಕಿಚ್ಚಾ, ಮನೋಧಾತುಯೇವ ವಾ ಸಮಾನಾ ಮನೋಧಾತುನಾಮೇನ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಟ್ಠಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೯. ಲೋಹಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೨. ನವಮೇ **ಮಕ್ಕರಕತೇ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ **ಅರಞ್ಞಕುಟಿಕಾಯ**ನ್ತಿ ಅರಞ್ಞೇ ಕತಾಯ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಾಯ ಕುಟಿಯಂ, ನ ವಿಹಾರಪಚ್ಚನ್ತಕುಟಿಯಂ। **ಮಾಣವಕಾ**ತಿ ಯೇಪಿ ತತ್ಥ ಮಹಲ್ಲಕಾ, ತೇ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇಪಿ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕತಾಯ ಮಾಣವಕಾತ್ವೇವ ವುತ್ತಾ। **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂ**ತಿ ಪಾತೋ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಸಾಯಂ "ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಕಟ್ಠಾನಿ ಆಹರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಾ ಯೇನ ಸಾ ಕುಟಿಕಾ, ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। **ಪರಿತೋ ಪರಿತೋ ಕುಟಿಕಾಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ಕುಟಿಕಾಯ ಸಮನ್ತತೋ ಸಮನ್ತತೋ। **ಸೇಲೇಯ್ಯಕಾನೀ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಲಙ್ಘಿತ್ವಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚಙ್ಕಮನಕೀಳನಾನಿ।

ಮುಣ್ಡಕಾತಿಆದೀಸು ಮುಣ್ಡೇ ಮುಣ್ಡಾತಿ, ಸಮಣೇ ಚ ಸಮಣಾತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟೇಯ್ಯ, ಇಮೇ ಪನ ಹೀಳೇನ್ತಾ "ಮುಣ್ಡಕಾ ಸಮಣಕಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। **ಇಬ್ಭಾ**ತಿ ಗಹಪತಿಕಾ। **ಕಣ್ಹಾ**ತಿ ಕಣ್ಹಾ, ಕಾಳಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬನ್ಧುಪಾದಾಪಚ್ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಬನ್ಧೂ**ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಞ್ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪಿತಾಮಹೋತಿ ವೋಹರನ್ತಿ। ಪಾದಾನಂ ಅಪಚ್ಚಾ ಪಾದಾಪಚ್ಚಾ, ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಾದತೋ ಜಾತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇಸಂ ಕಿರ ಅಯಂ ಲದ್ಧಿ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಮುಖತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ, ಖತ್ತಿಯಾ ಉರತೋ, ವೇಸ್ಸಾ ನಾಭಿತೋ, ಸುದ್ದಾ ಜಾಣುತೋ, ಸಮಣಾ ಪಿಟ್ಠಿಪಾದತೋ"ತಿ। **ಭರತಕಾನ**ನ್ತಿ ಕುಟುಮ್ಬಿಕಾನಂ। ಕುಟುಮ್ಬಿಕಾ ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ರಟ್ಠಂ ಭರನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭರತಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಇಮೇ ಪನ ಪರಿಭವಂ ಕತ್ವಾ ವದಮಾನಾ "ಭರತಕಾನ"ನ್ತಿ ಆಹಂಸು।

ವಿಹಾರಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾತಿ "ರತ್ತಿಟ್ಠಕಾಪರಿಚ್ಛನ್ನೇ ರಜತಪಟ್ಟಸನ್ನಿಭಸಮವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣವಾಲಿಕೇ ರಮಣೀಯೇ ಪರಿವೇಣೇ ಕಟ್ಠಕಲಾಪೇ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಖಿಪಮಾನಾ ವಾಲಿಕಂ ಆಲುಳೇತ್ವಾ, ಹತ್ಥೇನ ಹತ್ಥಂ ಆದಾಯ ಪಣ್ಣಕುಟಿಂ ಪರಿಯಾಯನ್ತಾ 'ಇಮೇ ಇಮೇಸಂ ಭರತಕಾನಂ ಸಕ್ಕತಾ, ಇಮೇ ಇಮೇಸಂ ಭರತಕಾನಂ ಸಕ್ಕತಾ'ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಿರವನ್ತಾ ಅತಿವಿಯ ಇಮೇ ಮಾಣವಕಾ ಕೀಳಂ ಕರೋನ್ತಿ, ವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ಥಿಭಾವಮ್ಪಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮಿ ನೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ಥಿಭಾವ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪಣ್ಣಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ।

ಸೀಲುತ್ತಮಾ ಪುಬ್ಬತರಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಗುಣವನ್ತಾನಂ ಗುಣೇ ಕಥಿತೇ ನಿಗ್ಗುಣಾನಂ ಗುಣಾಭಾವೋ ಪಾಕಟೋವ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಪೋರಾಣಕಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಗುಣೇ ಕಥೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೀಲುತ್ತಮಾ**ತಿ ಸೀಲಜೇಟ್ಠಕಾ। ಸೀಲಞ್ಹಿ ತೇಸಂ ಉತ್ತಮಂ, ನ ಜಾತಿಗೋತ್ತಂ। **ಯೇ ಪುರಾಣಂ ಸರನ್ತೀ**ತಿ ಯೇ ಪೋರಾಣಕಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮಂ ಸರನ್ತಿ। **ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಕೋಧ**ನ್ತಿ ಕೋಧಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ದ್ವಾರಾನಿ ಸುಗುತ್ತಾನಿ ಸುರಕ್ಖಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। **ಧಮ್ಮೇ ಚ ಝಾನೇ ಚ ರತಾ**ತಿ ದಸವಿಧೇ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮೇ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಝಾನೇಸು ಚ ರತಾ।

ಏವಂ ಪೋರಾಣಾನಂ ಗುಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಅಥೇತರಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಮಾನಂ ನಿಮ್ಮದ್ದೇನ್ತೋ **ಇಮೇ ಚ ವೋಕ್ಕಮ್ಮ ಜಪಾಮಸೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವೋಕ್ಕಮ್ಮಾ**ತಿ ಏತೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಅಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ। **ಜಪಾಮಸೇ**ತಿ ಮಯಂ ಜಪಾಮ ಸಜ್ಝಾಯಾಮಾತಿ ಏತ್ತಕೇನೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮ್ಹಾತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಮಯನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಗೋತ್ತೇನ ಮತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ **ವಿಸಮಂ ಚರನ್ತಿ,** ವಿಸಮಾನಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಥುಅತ್ತದಣ್ಡಾ**ತಿ ಪುಥು ಅತ್ತಾ ದಣ್ಡಾ ಏತೇಹೀತಿ ಪುಥುಅತ್ತದಣ್ಡಾ, ಗಹಿತನಾನಾವಿಧದಣ್ಡಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತಣ್ಹಾತಣ್ಹೇಸೂ**ತಿ ಸತಣ್ಹನಿತ್ತಣ್ಹೇಸು। **ಅಗುತ್ತದ್ವಾರಸ್ಸ ಭವನ್ತಿ ಮೋಘಾ**ತಿ ಅಸಂವುತದ್ವಾರಸ್ಸ ಸಬ್ಬೇಪಿ ವತಸಮಾದಾನಾ ಮೋಘಾ ಭವನ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಯಥಾ ಕಿನ್ತಿ? **ಸುಪಿನೇವ ಲದ್ಧಂ ಪುರಿಸಸ್ಸ ವಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಸುಪಿನೇ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಲದ್ಧಂ ಮಣಿಮುತ್ತಾದಿನಾನಾವಿಧಂ ವಿತ್ತಂ ಮೋಘಂ ಹೋತಿ, ಪಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಮೋಘಾ ಭವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅನಾಸಕಾತಿ ಏಕಾಹದ್ವೀಹಾದಿವಸೇನ ಅನಾಹಾರಕಾ। **ಥಣ್ಡಿಲಸಾಯಿಕಾ ಚಾ**ತಿ ಹರಿತಕುಸಸನ್ಥತೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಸಯನಂ, **ಪಾತೋ ಸಿನಾನಞ್ಚ ತಯೋ ಚ ವೇದಾ**ತಿ ಪಾತೋವ ಉದಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನ್ಹಾನಞ್ಚೇವ ತಯೋ ಚ ವೇದಾ। **ಖರಾಜಿನಂ ಜಟಾ ಪಙ್ಕೋ**ತಿ ಖರಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಅಜಿನಚಮ್ಮಞ್ಚೇವ ಜಟಾಕಲಾಪೋ ಚ ಪಙ್ಕೋ ಚ, ಪಙ್ಕೋ ನಾಮ ದನ್ತಮಲಂ। **ಮನ್ತಾ ಸೀಲಬ್ಬತಂ ತಪೋ**ತಿ ಮನ್ತಾ ಚ ಅಜಸೀಲಗೋಸೀಲಸಙ್ಖಾತಂ ಸೀಲಂ ಅಜವತಗೋವತಸಙ್ಖಾತಂ ವತಞ್ಚ। ಅಯಂ ಇದಾನಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ತಪೋತಿ ವದತಿ। **ಕುಹನಾ ವಙ್ಕದಣ್ಡಾ ಚಾ**ತಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕೂಪೋ ವಿಯ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನದೋಸಂ ಕೋಹಞ್ಞಞ್ಚೇವ ವಙ್ಕದಣ್ಡೋ, ಚ ಉದುಮ್ಬರಪಲಾಸಬೇಳುವರುಕ್ಖಾನಂ ಅಞ್ಞತರತೋ ಗಹಿತಂ ವಙ್ಕದಣ್ಡಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉದಕಾಚಮನಾನಿ ಚಾ**ತಿ ಉದಕೇನ ಮುಖಪರಿಮಜ್ಜನಾನಿ। **ವಣ್ಣಾ ಏತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ**ನ್ತಿ ಏತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಭಣ್ಡಕವಣ್ಣಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕತ ಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖಭಾವನಾ**ತಿ ಕತಾ ಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖಭಾವನಾ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ, ಆಮಿಸಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖಸ್ಸ ವಡ್ಢನತ್ಥಾಯ ಕತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂ ಏತರಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಮಾನಂ ನಿಮ್ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಪುನ ಪೋರಾಣಕಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ಚಿತ್ತಞ್ಚ ಸುಸಮಾಹಿತ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸುಸಮಾಹಿತ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಸಮಾಧೀಹಿ ಸುಸಮಾಹಿತಂ ಅಹೋಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಖಿಲ**ನ್ತಿ ಮುದು ಅಥದ್ಧಂ। **ಸೋ ಮಗ್ಗೋ ಬ್ರಹ್ಮಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಸೋ ಸೇಟ್ಠಪತ್ತಿಯಾ ಮಗ್ಗೋ, ತುಮ್ಹೇ ಪನ ಕಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನಾಮಾತಿ ದೀಪೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಆಗಮಂಸು ನು ಖ್ವಿಧಾತಿ ಆಗಮಂಸು ನು ಖೋ ಇಧ। **ಅಧಿಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಅಧಿಮುತ್ತೋ ಗಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ। **ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಬ್ಯಾಪಾದವಸೇನ ಪೂತಿಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪರಿತ್ತಚೇತಸೋ**ತಿ ಅನುಪಟ್ಠಿತಸತಿತಾಯ ಸಂಕಿಲೇಸಚಿತ್ತೇನ ಪರಿತ್ತಚಿತ್ತೋ। **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಫಲಸಮಾಧಿಂ। **ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಫಲಪಞ್ಞಂ। **ಅಪ್ಪಮಾಣಚೇತಸೋ**ತಿ ಉಪಟ್ಠಿತಸತಿತಾಯ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಚಿತ್ತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣಚಿತ್ತೋ।

೧೦. ವೇರಹಚ್ಚಾನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೩. ದಸಮೇ **ಕಾಮಣ್ಡಾಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। **ಯಗ್ಘೇ**ತಿ ಚೋದನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಗಹಪತಿವಗ್ಗೋ ತೇರಸಮೋ।

೧೪. ದೇವದಹವಗ್ಗೋ

೧. ದೇವದಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೪. ದೇವದಹವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ದೇವದಹ**ನ್ತಿ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೇನ ಲದ್ಧನಾಮೋ ನಿಗಮೋ। **ಮನೋರಮಾ**ತಿ ಮನಂ ರಮಯನ್ತಾ, ಮನಾಪಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಮನೋರಮಾ**ತಿ ಅಮನಾಪಾ।

೨. ಖಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೫. ದುತಿಯೇ **ಛಫಸ್ಸಾಯತನಿಕಾ ನಾಮಾ**ತಿ ವಿಸುಂ ಛಫಸ್ಸಾಯತನಿಕಾ ನಾಮ ನಿರಯಾ ನತ್ಥಿ। ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ಹಿ ಏಕತಿಂಸಮಹಾನಿರಯೇಸು ಛದ್ವಾರಫಸ್ಸಾಯತನಪಞ್ಞತ್ತಿ ಹೋತಿಯೇವ। ಇದಂ ಪನ ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಸಗ್ಗಾ**ತಿ ಇಧಾಪಿ ತಾವತಿಂಸಪುರಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಕಾಮಾವಚರದೇವಲೋಕೇ ಪನ ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಛಫಸ್ಸಾಯತನಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ದೀಪೇತಿ? ನಿರಯೇ ಏಕನ್ತದುಕ್ಖಸಮಪ್ಪಿತಭಾವೇನ, ದೇವಲೋಕೇ ಚ ಏಕನ್ತಸುಖಸಮಪ್ಪಿತತ್ತಾ ಏಕನ್ತಖಿಡ್ಡಾರತಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಪಮಾದೇನ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ವಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ ಪನ ವೋಕಿಣ್ಣಸುಖದುಕ್ಖೋ, ಇಧೇವ ಅಪಾಯೋಪಿ ಸಗ್ಗೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಅಯಂ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಕಮ್ಮಭೂಮಿ ನಾಮ, ಸಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಲದ್ಧಾ। ತಸ್ಮಾ ಯೇ ವೋ ಇಮೇ ಮಾನುಸ್ಸಕಾ ಖನ್ಧಾ ಲದ್ಧಾ, ತೇ ವೋ ಲಾಭಾ। ಯಞ್ಚ ವೋ ಇದಂ ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಲದ್ಧಂ, ಪಟಿಲದ್ಧೋ ವೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಸ್ಸ ಖಣೋ ಸಮಯೋತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಹೇತಂ ಪೋರಾಣೇಹಿ -

> “ಅಯಂ ಕಮ್ಮಭೂಮಿ ಇಧ ಮಗ್ಗಭಾವನಾ,
> ಠಾನಾನಿ ಸಂವೇಜನಿಯಾ ಬಹೂ ಇಧ।
> ಸಂವೇಗಸಂವೇಜನಿಯೇಸು ವತ್ಥುಸು,
> ಸಂವೇಗಜಾತೋವ ಪಯುಞ್ಜ ಯೋನಿಸೋ”ತಿ॥

೩. ಪಠಮರೂಪಾರಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೬. ತತಿಯೇ **ರೂಪಸಮ್ಮುದಿತಾ**ತಿ ರೂಪೇ ಸಮ್ಮುದಿತಾ ಪಮೋದಿತಾ। **ದುಕ್ಖಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಿತಾ। **ಸುಖೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖೇನ ಸುಖಿತೋ। **ಕೇವಲಾ**ತಿ ಸಕಲಾ। **ಯಾವತತ್ಥೀತಿ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಯತ್ತಕಾ ಅತ್ಥೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಏತೇ ವೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ವೋ-ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಪಚ್ಚನೀಕಮಿದಂ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬಲೋಕೇನ ಪಸ್ಸತ**ನ್ತಿ ಯಂ ಇದಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ದಸ್ಸನಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಲೋಕೇನ ಪಚ್ಚನೀಕಂ ಹೋತಿ ವಿರುದ್ಧಂ। ಲೋಕೋ ಹಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ನಿಚ್ಚಾ ಸುಖಾ ಅತ್ತಾ ಸುಭಾತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಪಣ್ಡಿತಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ಅನತ್ತಾ ಅಸುಭಾತಿ। **ಸುಖತೋ ಆಹೂ**ತಿ ಸುಖನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ। **ಸುಖತೋ ವಿದೂ**ತಿ ಸುಖನ್ತಿ ಜಾನನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಮೇತಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೇತ್ಥಾತಿ ಏತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಾ। **ಅವಿದ್ದಸೂ**ತಿ ಬಾಲಾ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಹಿ ಛನ್ನವುತಿಪಾಸಣ್ಡಿನೋ “ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಸಞ್ಞಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಪನ “ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮ ಇದ”ನ್ತಿಪಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ। **ನಿವುತಾನ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸನೀವರಣೇನ ನಿವುತಾನಂ ಪರಿಯೋನದ್ಧಾನಂ। **ಅನ್ಧಕಾರೋ ಅಪಸ್ಸತ**ನ್ತಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ತಂ ಏವಂ ಹೋತಿ? ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸನಂ ವಾ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾನಞ್ಹಿ ಬಾಲಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಕಾಳಮೇಘಅವಚ್ಛಾದಿತಂ ವಿಯ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಕಟಾಹೇನ ಪಟಿಕುಜ್ಜಿತಪತ್ತೋ ವಿಯ ಚ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ತಮೋ ಚೇವ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಚ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಸತಞ್ಚ ವಿವಟಂ ಹೋತಿ, ಆಲೋಕೋ ಪಸ್ಸತಾಮಿವಾತಿ ಸತಞ್ಚ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಪಞ್ಞಾದಸ್ಸನೇನ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಲೋಕೋ ವಿಯ ವಿವಟಂ ಹೋತಿ। **ಸನ್ತಿಕೇ ನ ವಿಜಾನನ್ತಿ, ಮಗಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕೋವಿದಾತಿ** ಯಂ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರೇ ಕೇಸೇ ವಾ ಲೋಮಾದೀಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅನನ್ತರಮೇವ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬತೋ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಖನ್ಧಾನಂ ನಿರೋಧಮಗ್ಗತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಂ ಏವಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಮಾನಮ್ಪಿ ಮಗ್ಗಭೂತಾ ಜನಾ ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಾ ಅಕೋವಿದಾ ನ ಜಾನನ್ತಿ।

ಮಾರಧೇಯ್ಯಾನುಪನ್ನೇಹೀತಿ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ ಮಾರಸ್ಸ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ ಅನುಪನ್ನೇಹಿ। **ಕೋ ನು ಅಞ್ಞತ್ರ ಅರಿಯೇಭೀತಿ** ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯೇ ಕೋ ನು ಅಞ್ಞೋ ನಿಬ್ಬಾನಪದಂ ಜಾನಿತುಂ ಅರಹತಿ। **ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾಯ ಪರಿನಿಬ್ಬನ್ತೀತಿ** ಅರಹತ್ತಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಮಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ಅನನ್ತರಮೇವ ಅನಾಸವಾ ಹುತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾಯ ಅನಾಸವಾ ಹುತ್ವಾ ಅನ್ತೇ ಖನ್ಧಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ।

೪-೧೨. ದುತಿಯರೂಪಾರಾಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩೭-೧೪೫. ಚತುತ್ಥಂ ಸುದ್ಧಿಕಂ ಕತ್ವಾ ದೇಸಿಯಮಾನೇ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಂ। ಪಞ್ಚಮಾದೀನಿ ತಥಾ ತಥಾ ಬುಜ್ಝನ್ತಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಾನಿ। ಅತ್ಥೋ ಪನ ತೇಸಂ ಪಾಕಟೋಯೇವಾತಿ।

ದೇವದಹವಗ್ಗೋ ಚುದ್ದಸಮೋ।

೧೫. ನವಪುರಾಣವಗ್ಗೋ

೧. ಕಮ್ಮನಿರೋಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೬. ನವಪುರಾಣವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ನವಪುರಾಣಾನೀತಿ** ನವಾನಿ ಚ ಪುರಾಣಾನಿ ಚ। **ಚಕ್ಖು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಾಣಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ನ ಚಕ್ಖು ಪುರಾಣಂ, ಕಮ್ಮಮೇವ ಪುರಾಣಂ, ಕಮ್ಮತೋ ಪನ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ ಪಚ್ಚಯನಾಮೇನ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ಅಭಿಸಙ್ಖತ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅಭಿಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಕತಂ। **ಅಭಿಸಞ್ಚೇತಯಿತ**ನ್ತಿ ಚೇತನಾಯ ಪಕಪ್ಪಿತಂ। **ವೇದನಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬ**ನ್ತಿ ವೇದನಾಯ ವತ್ಥೂತಿ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ। **ನಿರೋಧಾ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಫುಸತೀತಿ** ಇಮಸ್ಸ ತಿವಿಧಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಫುಸತಿ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತೀತಿ** ಅಯಂ ತಸ್ಸಾ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಭೂತೋ ನಿರೋಧೋ ಕಮ್ಮನಿರೋಧೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ।

೨-೫. ಅನಿಚ್ಚನಿಬ್ಬಾನಸಪ್ಪಾಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೪೭-೧೫೦. ದುತಿಯೇ **ನಿಬ್ಬಾನಸಪ್ಪಾಯ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಉಪಕಾರಪಟಿಪದಂ। ತತಿಯಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನ ಚತೂಸುಪಿ ಏತೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಕಥಿತಾ।

೬-೭. ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೧-೧೫೨. ಛಟ್ಠೇ **ಅನನ್ತೇವಾಸಿಕ**ನ್ತಿ ಅನ್ತೋ ವಸನಕಕಿಲೇಸವಿರಹಿತಂ। **ಅನಾಚರಿಯಕ**ನ್ತಿ ಆಚರಣಕಕಿಲೇಸವಿರಹಿತಂ । **ಅನ್ತಸ್ಸ ವಸನ್ತೀತಿ** ಅನ್ತೋ ಅಸ್ಸ ವಸನ್ತಿ। **ತೇ ನಂ ಸಮುದಾಚರನ್ತೀತಿ** ತೇ ಏತಂ ಅಧಿಭವನ್ತಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ ವಾ। ‘‘ಏವಂ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಂ ಕರೋಹಿ, ಏವಂ ದೂತಕಮ್ಮ’’ನ್ತಿ ಇತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪನಸಙ್ಖಾತೇನ ಸಮುದಾಚರಣತ್ಥೇನಸ್ಸ ತೇ ಆಚರಿಯಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಹಿ ಆಚರಿಯೇಹಿ ಸಾಚರಿಯಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸತ್ತಮಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಥಿತನಯಮೇವ।

೮. ಅತ್ಥಿನುಖೋಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೩. ಅಟ್ಠಮೇ **ಯಂ ಪರಿಯಾಯಂ ಆಗಮ್ಮಾತಿ** ಯಂ ಕಾರಣಂ ಆಗಮ್ಮ। **ಅಞ್ಞತ್ರೇವ ಸದ್ಧಾಯಾತಿ** ವಿನಾ ಸದ್ಧಾಯ ಸದ್ಧಂ ಅಪನೇತ್ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಸದ್ಧಾತಿ ನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾ ಸದ್ಧಾ। ಯೋ ಪನ ಪರಸ್ಸ ಏವಂ ಕಿರ ಏವಂ ಕಿರಾತಿ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ಸುತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಸದ್ದಹನಾಕಾರೋ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ರುಚಿ**ಆದೀಸುಪಿ ರುಚಾಪೇತ್ವಾ ಖಮಾಪೇತ್ವಾ ಅತ್ಥೇತನ್ತಿ ಗಹಣಾಕಾರೋ **ರುಚಿ** ನಾಮ, ಏವಂ ಕಿರ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅನುಸ್ಸವನಂ **ಅನುಸ್ಸವೋ,** ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಏಕಂ ಕಾರಣಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಏವಂ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥೇತನ್ತಿ ಗಹಣಂ **ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೋ** ನಾಮ, ಕಾರಣವಿತಕ್ಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಾರಣಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ಪಾಪಿಕಾ ಲದ್ಧಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಅತ್ಥೇಸಾತಿ ಗಹಣಾಕಾರೋ **ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿ** ನಾಮ। **ಅಞ್ಞಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯಾತಿ** ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಠಾನಾನಿ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸೇಖಾಸೇಖಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಕಥಿತಾ।

೯-೧೦. ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮ್ಪನ್ನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೪-೧೫೫. ನವಮೇ **ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ** ಪರಿಪುಣ್ಣಿನ್ದ್ರಿಯೋ। ತತ್ಥ ಯೇನ ಛ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಂ, ಸೋ ತೇಹಿ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನೇಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ, ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ವಾ ಛ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನೇಹಿ ಸದ್ಧಾದೀಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಿನ್ದ್ರಿಯೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ **ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಚೇತಿ**ಆದಿನಾ ನಯೇನ ದೇಸನಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ **ಏತ್ತಾವತಾ ಖೋ ಭಿಕ್ಖು ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ** ಆಹ। ದಸಮಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ನವಪುರಾಣವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚದಸಮೋ।

ತತಿಯೋ ಪಣ್ಣಾಸಕೋ।

೧೬. ನನ್ದಿಕ್ಖಯವಗ್ಗೋ

೧-೪. ಅಜ್ಝತ್ತನನ್ದಿಕ್ಖಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೬-೧೫೯. ನನ್ದಿಕ್ಖಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ನನ್ದಿಕ್ಖಯಾ ರಾಗಕ್ಖಯೋ, ರಾಗಕ್ಖಯಾ ನನ್ದಿಕ್ಖಯೋತಿ** ನನ್ದಿಯಾ ಚ ರಾಗಸ್ಸ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಸುವಿಮುತ್ತನ್ತಿ** ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ವಿಮುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ದುತಿಯಾದೀಸು ಚ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೫-೬. ಜೀವಕಮ್ಬವನಸಮಾಧಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೦-೧೬೧. ಪಞ್ಚಮಂ ಸಮಾಧಿವಿಕಲಾನಂ, ಛಟ್ಠಂ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನವಿಕಲಾನಂ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಞ್ಚ ಕಾಯವಿವೇಕಞ್ಚ ಲಭನ್ತಾನಂ ಏತೇಸಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಫಾತಿಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ ಞತ್ವಾ ಕಥಿತಂ। ತತ್ಥ **ಓಕ್ಖಾಯತೀತಿ** (ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯತಿ) ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ಇತಿ ದ್ವೀಸುಪಿ ಏತೇಸು ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಕಥಿತಾ।

೭-೯. ಕೋಟ್ಠಿಕಅನಿಚ್ಚಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೨-೧೬೪. ಸತ್ತಮಾದೀಸು ತೀಸು ಥೇರಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನಿಯಾ ಧಮ್ಮಾವ ಕಥಿತಾ।

೧೦-೧೨. ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪಹಾನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೫-೧೬೭. ದಸಮಾದೀನಿ ತೀಣಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೇನ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ। ತೇಸಂ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ।

ನನ್ದಿಕ್ಖಯವಗ್ಗೋ ಸೋಳಸಮೋ।

೧೭. ಸಟ್ಠಿಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗೋ

೧-೬೦. ಅಜ್ಝತ್ತಅನಿಚ್ಚಛನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೮-೨೨೭. ತದನನ್ತರೋ ಸಟ್ಠಿಪೇಯ್ಯಾಲೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸೋ ಉತ್ತಾನತ್ಥೋವ। ಯಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಸಟ್ಠಿ ಸುತ್ತಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ತಾನಿ “ಛನ್ದೋ ಪಹಾತಬ್ಬೋ”ತಿ ಏವಂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ಪದಸ್ಸ ವಸೇನ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ। ಇತಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೇನ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಕಥಿತಾನಿ। ಏಕೇಕಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚೇತ್ಥ ಸಟ್ಠಿ ಸಟ್ಠಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾತಿ।

ಸಟ್ಠಿಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗೋ।

೧೮. ಸಮುದ್ದವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮಸಮುದ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೮. ಸಮುದ್ದವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಚಕ್ಖು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸಮುದ್ದೋ**ತಿ ಯದಿ ದುಪ್ಪೂರಣಟ್ಠೇನ ಯದಿ ವಾ ಸಮುದ್ದನಟ್ಠೇನ ಸಮುದ್ದೋ, ಚಕ್ಖುಮೇವ ಸಮುದ್ದೋ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಪಥವಿತೋ ಯಾವ ಅಕನಿಟ್ಠಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ನೀಲಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ ಸಮೋಸರನ್ತಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಭಾವಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಂ ದುಪ್ಪೂರಣಟ್ಠೇನಪಿ ಸಮುದ್ದೋ। ಚಕ್ಖು ಚ ತೇಸು ತೇಸು ನೀಲಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಸಮುದ್ದತಿ, ಅಸಂವುತಂ ಹುತ್ವಾ ಓಸರಮಾನಂ ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಭಾವೇನ ಸದೋಸಗಮನೇನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸಮುದ್ದನಟ್ಠೇನಪಿ ಸಮುದ್ದೋ। **ತಸ್ಸ ರೂಪಮಯೋ ವೇಗೋ**ತಿ ಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ಊಮಿಮಯೋ ವೇಗೋ ವಿಯ ತಸ್ಸಾಪಿ ಚಕ್ಖುಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಸಮೋಸರನ್ತಸ್ಸ ನೀಲಾದಿಭೇದಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ರೂಪಮಯೋ ವೇಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಯೋ ತಂ ರೂಪಮಯಂ ವೇಗಂ ಸಹತೀ**ತಿ ಯೋ ತಂ ಚಕ್ಖುಸಮುದ್ದೇ ಸಮೋಸಟಂ ರೂಪಮಯಂ ವೇಗಂ, ಮನಾಪೇ ರೂಪೇ ರಾಗಂ, ಅಮನಾಪೇ ದೋಸಂ, ಅಸಮಪೇಕ್ಖಿತೇ ಮೋಹನ್ತಿ ಏವಂ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸೇ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಉಪೇಕ್ಖಕಭಾವೇನ ಸಹತಿ।

ಸಊಮಿನ್ತಿಆದೀಸು ಕಿಲೇಸಊಮೀಹಿ **ಸಊಮಿಂ**। ಕಿಲೇಸಾವಟ್ಟೇಹಿ **ಸಾವಟ್ಟಂ**। ಕಿಲೇಸಗಾಹೇಹಿ **ಸಗಾಹಂ** । ಕಿಲೇಸರಕ್ಖಸೇಹಿ **ಸರಕ್ಖಸಂ**। ಕೋಧೂಪಾಯಾಸಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ **ಸಊಮಿಂ**। ವುತಞ್ಹೇತಂ “ಊಮಿಭಯನ್ತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೋಧೂಪಾಯಾಸಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ”ನ್ತಿ (ಇತಿವು॰ ೧೦೯; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೬೨; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೨೨)। ಕಾಮಗುಣವಸೇನ **ಸಾವಟ್ಟಂ**। ವುತಞ್ಹೇತಂ “ಆವಟ್ಟಗ್ಗಾಹೋತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚನ್ನೇತಂ ಕಾಮಗುಣಾನಂ ಅಧಿವಚನ”ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೧)। ಮಾತುಗಾಮವಸೇನ **ಸಗಾಹಂ ಸರಕ್ಖಸಂ**। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಗಾಹರಕ್ಖಸೋತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ”ನ್ತಿ (ಇತಿವು॰ ೧೦೯)। ಸೇಸವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಭಯಂ ದುತ್ತರಂ ಅಚ್ಚತರೀ**ತಿ ಊಮಿಭಯೇನ ಸಭಯಂ ದುರತಿಕ್ಕಮಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿ। **ಲೋಕನ್ತಗೂ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಗತೋ। **ಪಾರಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತೋತಿ ಕಥೀಯತಿ।

೨-೩. ದುತಿಯಸಮುದ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೯-೧೨೦. ದುತಿಯೇ **ಸಮುದ್ದೋತಿ** ಸಮುದ್ದನಟ್ಠೇನ ಸಮುದ್ದೋ, ಕಿಲೇದನಟ್ಠೇನ ತೇಮನಟ್ಠೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಯೇಭುಯ್ಯೇನಾತಿ** ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೇ। **ಸಮುನ್ನಾತಿ** ಕಿಲಿನ್ನಾ ತಿನ್ತಾ ನಿಮುಗ್ಗಾ। **ತನ್ತಾಕುಲಕಜಾತಾತಿ**ಆದಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ। **ಮಚ್ಚುಜಹೋತಿ** ತಯೋ ಮಚ್ಚೂ ಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। **ನಿರುಪಧೀತಿ** ತೀಹಿ ಉಪಧೀಹಿ ಅನುಪಧಿ। **ಅಪುನಬ್ಭವಾಯಾತಿ** ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ। **ಅಮೋಹಯೀ ಮಚ್ಚುರಾಜ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಗತಿಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಮಚ್ಚುರಾಜಾನಂ ಮೋಹೇತ್ವಾ ಗತೋ। ತತಿಯಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೪-೭. ಖೀರರುಕ್ಖೋಪಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೨೧-೧೨೩. ಚತುತ್ಥೇ ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನ **ಅತ್ಥಿ,** ತೇನೇವಾಹ **ಸೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋತಿ**। **ಪರಿತ್ತಾತಿ**, ಪಬ್ಬತಮತ್ತಮ್ಪಿ ರೂಪಂ ಅನಿಟ್ಠಂ ಅರಜನೀಯಂ ಪರಿತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಏವರೂಪಾಪಿಸ್ಸ ರೂಪಾ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಿಯನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಅಧಿಮತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಂ ಪನಸ್ಸ ರಜನೀಯಂ ವತ್ಥು ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಿಯತೀತಿ ಏತ್ಥ ಕಾ ಕಥಾ? ಏತ್ಥ ಚ ನಖಪಿಟ್ಠಿಪಮಾಣಮ್ಪಿ ಮಣಿಮುತ್ತಾದಿ ರಜನೀಯಂ ವತ್ಥು ಅಧಿಮತ್ತಾರಮ್ಮಣಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ದಹರೋತಿ**ಆದೀನಿ ತೀಣಿಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನೇವ। **ಆಭಿನ್ದೇಯ್ಯಾತಿ** ಪಹರೇಯ್ಯ ಪದಾಲೇಯ್ಯ ವಾ। ಪಞ್ಚಮೇ **ತದುಭಯ**ನ್ತಿ ತಂ ಉಭಯಂ। ಛಟ್ಠಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೭. ಉದಾಯೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೪. ಸತ್ತಮೇ **ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ** ಅನೇಕೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। **ಇತಿಪಾಯ**ನ್ತಿ ಇತಿಪಿ ಅಯಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಅನಿಚ್ಚೇನ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಕಥಿತಂ।

೮. ಆದಿತ್ತಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೫. ಅಟ್ಠಮೇ **ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಸೋ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೋತಿ** "ಹತ್ಥಾ ಸೋಭನಾ ಪಾದಾ ಸೋಭನಾ"ತಿ ಏವಂ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನವಸೇನ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೋ। ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೋತಿ ಹಿ ಸಂಸನ್ದೇತ್ವಾ ಗಹಣಂ, ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೋತಿ ವಿಭತ್ತಿಗಹಣಂ। ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೋ ಕುಮ್ಭೀಲಸದಿಸೋ ಸಬ್ಬಮೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೋ ರತ್ತಪಾಸದಿಸೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಹತ್ಥಪಾದಾದೀಸು ತಂ ತಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ। ಇಮೇ ಪನ ದ್ವೇ ಗಾಹಾ ಏಕಜವನವಾರೇಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ನಾನಾಜವನವಾರೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ।

ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸಾದಗಥಿತನ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸಾದೇನ ಗನ್ಥಿತಂ ಬದ್ಧಂ। **ವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ। **ತಸ್ಮಿಂ ಚೇ ಸಮಯೇ ಕಾಲಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ** ನ ಕೋಚಿ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಞ್ಹಿ ಭವಙ್ಗೇನೇವ ಕಾಲಕಿರಿಯಾ ಹೋತಿ। ಕಿಲೇಸಭಯಂ ಪನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಸಮಯವಸೇನ ವಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಆಪಾಥಗತೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ರತ್ತಚಿತ್ತಂ ವಾ ದುಟ್ಠಚಿತ್ತಂ ವಾ ಮೂಳ್ಹಚಿತ್ತಂ ವಾ ಆರಮ್ಮಣರಸಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಭವಙ್ಗಂ ಓತರತಿ, ಭವಙ್ಗೇ ಠತ್ವಾ ಕಾಲಕಿರಿಯಂ ಕರೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ದ್ವೇವ ಗತಿಯೋ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ, ಇಮಸ್ಸ ಸಮಯಸ್ಸ ವಸೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಇಮಂ ಖ್ವಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆದೀನವನ್ತಿ ಇಮಂ ಅನೇಕಾನಿ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ನಿರಯೇ ಅನುಭವಿತಬ್ಬಂ ದುಕ್ಖಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋ ಏವಂ ವದಾಮಿ ತತ್ತಾಯ ಅಯೋಸಲಾಕಾಯ ಅಕ್ಖೀನಿ ಅಞ್ಜಾಪೇತುಕಾಮೋತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಯೋಸಙ್ಕುನಾತಿ** ಅಯಸೂಲೇನ। **ಸಮ್ಪಲಿಮಟ್ಠ**ನ್ತಿ ದ್ವೇಪಿ ಕಣ್ಣಚ್ಛಿದ್ದಾನಿ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಥವಿಯಂ ಆಕೋಟನವಸೇನ ಸಮ್ಪಲಿಮಟ್ಠಂ।

ತತಿಯವಾರೇ **ಸಮ್ಪುಲಿಮಟ್ಠನ್ತಿ** ನಖಚ್ಛೇದನಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸಹಧುನಟ್ಠೇನ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಾತನವಸೇನ ಸಮ್ಪುಲಿಮಟ್ಠಂ। ಚತುತ್ಥವಾರೇ **ಸಮ್ಪುಲಿಮಟ್ಠನ್ತಿ** ಬನ್ಧನಮೂಲಂ ಛೇತ್ವಾ ಪಾತನವಸೇನ ಸಮ್ಪುಲಿಮಟ್ಠಂ। ಪಞ್ಚಮವಾರೇ **ಸಮ್ಪುಲಿಮಟ್ಠನ್ತಿ** ತಿಖಿಣಾಯ ಸತ್ತಿಯಾ ಕಾಯಪಸಾದಂ ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ ಪತನವಸೇನ ಸಮ್ಪುಲಿಮಟ್ಠಂ। **ಸತ್ತಿಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ಮಹತೀ ದಣ್ಡಕವಾಸಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸೋತ್ತನ್ತಿ** ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿದ್ದೋಕ್ಕಮನಂ। **ಯಥಾರೂಪಾನಂ ವಿತಕ್ಕಾನಂ ವಸಂ ಗತೋ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯಾತಿ** ಇಮಿನಾ ವಿತಕ್ಕಾನಂ ಯಾವ ಸಙ್ಘಭೇದಾ ಪಾಪಕಮ್ಮಾವಹನತಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೯-೧೦. ಪಠಮಹತ್ಥಪಾದೋಪಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೩೬-೨೩೭. ನವಮೇ **ಹತ್ಥೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತೀತಿ** ಹತ್ಥೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು। ದಸಮೇ **ನ ಹೋತೀತಿ** ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ದ್ವೀಸುಪಿ ಚೇತೇಸು ವಿಪಾಕಸುಖದುಕ್ಖಮೇವ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತನ್ತಿ।

ಸಮುದ್ದವಗ್ಗೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

೧೯. ಆಸೀವಿಸವಗ್ಗೋ

೧. ಆಸೀವಿಸೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೮. ಆಸೀವಿಸವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ** ಏಕಚಾರಿಕದ್ವಿಚಾರಿಕತಿಚಾರಿಕಚತುಚಾರಿಕಪಞ್ಚಚಾರಿಕೇ ಸಭಾಗವುತ್ತಿನೋ ಕಾರಕೇ ಯುತ್ತಪಯುತ್ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೇ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇ ಯೋಗಾವಚರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ। ಇದಞ್ಹಿ ಸುತ್ತಂ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಂ। ಪುಗ್ಗಲೇಸುಪಿ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂನಂ ದಿಸಾವಾಸಿಕಾನಂ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕಾನಂ ಉಪಟ್ಠಾನವೇಲಾಯ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂಆದೀನಂ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಪಚ್ಚಯಭೂತಮೇವೇತಂ। ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹಿ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಮಾತಿಕಾನಿಕ್ಖೇಪೇನೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ, ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ ಮಾತಿಕಾಯ ವಿತ್ಥಾರಭಾಜನೇನ, ನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲೋ ಇಮಮೇವ ಸುತ್ತಂ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತೋ ಪರಿಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತೋ ಭಜನ್ತೋ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ। ಪದಪರಮಸ್ಸೇತಂ ಸುತ್ತಂ ಅನಾಗತೇ ವಾಸನಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಉಪಕಾರಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಭಗವಾ ಸಿನೇರುಂ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ ಆಕಾಸಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಂ ಕಮ್ಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಮಹನ್ತೇನ ಉಸ್ಸಾಹೇನ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ** ಇಮಂ ಆಸೀವಿಸೋಪಮಸುತ್ತಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ಥ **ಚತ್ತಾರೋ ಆಸೀವಿಸಾತಿ** ಕಟ್ಠಮುಖೋ, ಪೂತಿಮುಖೋ, ಅಗ್ಗಿಮುಖೋ, ಸತ್ಥಮುಖೋತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ। ತೇಸು ಕಟ್ಠಮುಖೇನ ದಟ್ಠಸ್ಸ ಸಕಲಸರೀರಂ ಸುಕ್ಖಕಟ್ಠಂ ವಿಯ ಥದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಸನ್ಧಿಪಬ್ಬೇಸು ಅಧಿಮತ್ತಂ ಅಯಸೂಲಸಮಪ್ಪಿತಂ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ। ಪೂತಿಮುಖೇನ ದಟ್ಠಸ್ಸ ಪಕ್ಕಪೂತಿಪನಸಂ ವಿಯ ವಿಪುಬ್ಬಕಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಗ್ಘರತಿ , ಚಙ್ಗವಾರೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಉದಕಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಅಗ್ಗಿಮುಖೇನ ದಟ್ಠಸ್ಸ ಸಕಲಸರೀರಂ ಝಾಯಿತ್ವಾ ಭಸ್ಮಮುಟ್ಠಿ ವಿಯ ಥುಸಮುಟ್ಠಿ ವಿಯ ಚ ವಿಪ್ಪಕಿರೀಯತಿ। ಸತ್ಥಮುಖೇನ ದಟ್ಠಸ್ಸ ಸಕಲಸರೀರಂ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಅಸನಿಪಾತಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ಮಹಾನಿಖಾದನೇನ ಖತಸನ್ಧಿಮುಖಂ ವಿಯ ಚ ಹೋತಿ। ಏವಂ ವಿಸವಸೇನ ವಿಭತ್ತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸೀವಿಸಾ।

ವಿಸವೇಗವಿಕಾರೇನ ಪನೇತೇ ಸೋಳಸ ಹೋನ್ತಿ। ಕಟ್ಠಮುಖೋ ಹಿ ದಟ್ಠವಿಸೋ, ದಿಟ್ಠವಿಸೋ, ಫುಟ್ಠವಿಸೋ, ವಾತವಿಸೋತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತಿ। ತೇನ ಹಿ ದಟ್ಠಮ್ಪಿ ದಿಟ್ಠಮ್ಪಿ ಫುಟ್ಠಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ವಾತೇನ ಪಹಟಮ್ಪಿ ಸರೀರಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಥದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋತಿ। ಏವಂ ವಿಸವೇಗವಿಕಾರವಸೇನ ಸೋಳಸ ಹೋನ್ತಿ।

ಪುನ ಪುಗ್ಗಲಪಣ್ಣತ್ತಿವಸೇನ ಚತುಸಟ್ಠಿ ಹೋನ್ತಿ। ಕಥಂ? ಕಟ್ಠಮುಖೇಸು ತಾವ ದಟ್ಠವಿಸೋ ಚ ಆಗತವಿಸೋ ನೋ ಘೋರವಿಸೋ, ಘೋರವಿಸೋ ನೋ ಆಗತವಿಸೋ, ಆಗತವಿಸೋ ಚೇವ ಘೋರವಿಸೋ ಚ, ನೇವಾಗತವಿಸೋ ನ ಘೋರವಿಸೋತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ವಿಸಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತತಿಣುಕ್ಕಾಯ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ ಸೀಘಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಅಕ್ಖೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಖನ್ಧಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸೀಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಮಣಿಸಪ್ಪಾದೀನಂ ವಿಸಂ ವಿಯ, ಮನ್ತಂ ಪನ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಕಣ್ಣವಾತಂ ದತ್ವಾ ದಣ್ಡಕೇನ ಪಹಟಮತ್ತೇ ಓತರಿತ್ವಾ ದಟ್ಠಟ್ಠಾನೇಯೇವ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಯಂ ಆಗತವಿಸೋ ನೋ ಘೋರವಿಸೋ ನಾಮ। ಯಸ್ಸ ಪನ ವಿಸಂ ಸಣಿಕಂ ಅಭಿರುಹತಿ, ಆರುಳ್ಹಾರುಳ್ಹಟ್ಠಾನೇ ಪನ ಅಯಂ ಸೀತಉದಕಂ ವಿಯ ಹೋತಿ ಉದಕಸಪ್ಪಾದೀನಂ ವಿಸಂ ವಿಯ, ದ್ವಾದಸವಸ್ಸಚ್ಚಯೇನಾಪಿ ಕಣ್ಣಪಿಟ್ಠಿಖನ್ಧಪಿಟ್ಠಿಕಾದೀಸು ಗಣ್ಡಪಿಳಕಾದಿವಸೇನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಮನ್ತಪರಿವತ್ತನಾದೀಸು ಚ ಕಯಿರಮಾನಾಸು ಸೀಘಂ ನ ಓತರತಿ, ಅಯಂ ಘೋರವಿಸೋ ನೋ ಆಗತವಿಸೋ ನಾಮ। ಯಸ್ಸ ಪನ ವಿಸಂ ಸೀಘಂ ಅಭಿರುಹತಿ, ನ ಸೀಘಂ ಓತರತಿ ಅನೇಳಕಸಪ್ಪಾದೀನಂ ವಿಸಂ ವಿಯ, ಅಯಂ ಆಗತವಿಸೋ ಚೇವ ಘೋರವಿಸೋ ಚ। ಯಸ್ಸ ಪನ ವಿಸಂ ಮನ್ದಂ ಹೋತಿ, ಓತಾರಿಯಮಾನಮ್ಪಿ ಸುಖೇನೇವ ಓತರತಿ ನೀಲಸಪ್ಪಧಮ್ಮನಿಸಪ್ಪಾದೀನಂ ವಿಸಂ ವಿಯ, ಅಯಂ ನೇವಾಗತವಿಸೋ ನ ಘೋರವಿಸೋ ನಾಮ। ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಕಟ್ಠಮುಖೇ ದಟ್ಠವಿಸಾದಯೋ ಪೂತಿಮುಖಾದೀಸು ಚ ದಟ್ಠವಿಸಾದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲಪಣ್ಣತ್ತಿವಸೇನ ಚತುಸಟ್ಠಿ।

ತೇಸು "ಅಣ್ಡಜಾ ನಾಗಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೨-೩೪೩) ಯೋನಿವಸೇನ ಏಕೇಕಂ ಚತುಧಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಛಪಣ್ಣಾಸಾಧಿಕಾನಿ ದ್ವೇ ಸತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಜಲಜಾಥಲಜಾತಿ ದ್ವಿಗುಣಿತಾ ದ್ವಾದಸಾಧಿಕಾನಿ ಪಞ್ಚಸತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಕಾಮರೂಪಅಕಾಮರೂಪಾನಂ ವಸೇನ ದ್ವಿಗುಣಿತಾ ಚತುವೀಸಾಧಿಕಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪುನ ಗತಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪಟಿಲೋಮತೋ ಸಂಖಿಪ್ಪಮಾನಾ ಕಟ್ಠಮುಖಾದಿವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋವ ಹೋನ್ತೀತಿ। ತೇ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತ್ತಾರೋ ಆಸೀವಿಸಾ"ತಿ ಆಹ। ಕುಲವಸೇನ ಹಿ ಏತೇ ಗಹಿತಾ।

ತತ್ಥ **ಆಸೀವಿಸಾತಿ** ಆಸಿತ್ತವಿಸಾತಿಪಿ ಆಸೀವಿಸಾ, ಅಸಿತವಿಸಾತಿಪಿ ಆಸೀವಿಸಾ, ಅಸಿಸದಿಸವಿಸಾತಿಪಿ ಆಸೀವಿಸಾ। **ಆಸಿತ್ತವಿಸಾತಿ** ಸಕಲಕಾಯೇ ಆಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ವಿಯ ಠಪಿತವಿಸಾ, ಪರಸ್ಸ ಚ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರೇ ಚ ಆಸಿಞ್ಚನವಿಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸಿತವಿಸಾತಿ** ಯಂ ಯಂ ಏತೇಹಿ ಅಸಿತಂ ಹೋತಿ ಪರಿಭುತ್ತಂ, ತಂ ತಂ ವಿಸಮೇವ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಸಿತಂ ವಿಸಂ ಹೋತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ ಆಸೀವಿಸಾ। **ಅಸಿಸದಿಸವಿಸಾತಿ** ಅಸಿವಿಯ ತಿಖಿಣಂ ಪರಮಮ್ಮಚ್ಛೇದನಸಮತ್ಥಂ ವಿಸಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ಆಸೀವಿಸಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಉಗ್ಗತೇಜಾತಿ** ಉಗ್ಗತತೇಜಾ ಬಲವತೇಜಾ। **ಘೋರವಿಸಾತಿ** ದುನ್ನಿಮ್ಮದ್ದನವಿಸಾ।

ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಪಟಿಜಗ್ಗಾಪನತ್ಥಂ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ। ರಾಜಾನೋ ಹಿ ಆಸೀವಿಸೇ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ - "ತಥಾರೂಪೇ ಚೋರೇ ವಾ ಏತೇಹಿ ಡಂಸಾಪೇತ್ವಾ ಮಾರೇಸ್ಸಾಮ, ನಗರೂಪರೋಧಕಾಲೇ ಪರಸೇನಾಯ ವಾ ತಂ ಖಿಪಿಸ್ಸಾಮ, ಪರಬಲಂ ನಿಮ್ಮದ್ದೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಸುಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವರಸಯನಂ ಆರುಯ್ಹ ಏತೇಹಿ ಅತ್ತಾನಂ ಡಂಸಾಪೇತ್ವಾ ಸತ್ತೂನಂ ವಸಂ ಅನಾಗಚ್ಛನ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ಮರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಸೀವಿಸೇ ಜಗ್ಗಾಪೇನ್ತಿ। ತೇ ಯಂ ಚೋರಂ ಸಹಸಾವ ಮಾರೇತುಂ ನ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, "ಏವಮೇತೇ ದೀಘರತ್ತಂ ದುಕ್ಖಪ್ಪತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಮರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಇಚ್ಛನ್ತಾ ತಂ ಪುರಿಸಂ ಏವಂ ವದನ್ತಿ **ಇಮೇ ತೇ ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸೀವಿಸಾತಿ**।

ತತ್ಥ **ಕಾಲೇನ ಕಾಲನ್ತಿ** ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ। **ಸಂವೇಸೇತಬ್ಬಾತಿ** ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತಬ್ಬಾ। **ಅಞ್ಞತರೋ ವಾ ಅಞ್ಞತರೋ ವಾತಿ** ಕಟ್ಠಮುಖಾದೀಸು ಯೋ ಕೋಚಿ। **ಯಂ ತೇ ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ ಕರಣೀಯಂ, ತಂ ಕರೋಹೀತಿ** ಇದಂ ಅತ್ಥಚರಕಸ್ಸ ವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಏವಂ ಆಸೀವಿಸೇ ಪಟಿಪಾದೇತ್ವಾ 'ಅಯಂ ವೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ'ತಿ ಚತೂಸು ಪೇಳಾಸು ಠಪಿತಾನಂ ಆಸೀವಿಸಾನಂ ಆರೋಚೇನ್ತಿ। ಅಥೇಕೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಆಗಮ್ಮ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಪಾದಾನುಸಾರೇನ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥಂ ಮಣಿಬನ್ಧತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವೇಠೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಕಣ್ಣಸೋತಮೂಲೇ ಫಣಂ ಕತ್ವಾ ಸುಸೂತಿ ಕರೋನ್ತೋ ನಿಪಜ್ಜಿ। ಅಪರೋ

ವಾಮಪಾದಾನುಸಾರೇನ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ತಥೇವ ವಾಮಹತ್ಥಂ ವೇಠೇತ್ವಾ ವಾಮಕಣ್ಣಸೋತಮೂಲೇ ಫಣಂ ಕತ್ವಾ ಸುಸೂತಿ ಕರೋನ್ತೋ ನಿಪಜ್ಜಿ, ತತಿಯೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಭಿಮುಖಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಕುಚ್ಛಿಂ ವೇಠೇತ್ವಾ ಗಲವಾಟಕಮೂಲೇ ಫಣಂ ಕತ್ವಾ ಸುಸೂತಿ ಕರೋನ್ತೋ ನಿಪಜ್ಜಿ, ಚತುತ್ಥೋ ಪಿಟ್ಠಿಭಾಗೇನ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಗೀವಂ ವೇಠೇತ್ವಾ ಉಪರಿಮುದ್ಧನಿ ಫಣಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸುಸೂತಿ ಕರೋನ್ತೋ ನಿಪಜ್ಜಿ।

ಏವಂ ಚತೂಸು ಆಸೀವಿಸೇಸು ಸರೀರಟ್ಠಕೇಸುಯೇವ ಜಾತೇಸು ಏಕೋ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಚರಕಪುರಿಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಂ ತೇ, ಭೋ ಪುರಿಸ, ಲದ್ಧ"ನ್ತಿ, ಪುಚ್ಛಿ। ತತೋ ತೇನ "ಇಮೇ ಮೇ, ಭೋ, ಹತ್ಥೇಸು ಹತ್ಥಕಟಕಂ ವಿಯ ಬಾಹಾಸು ಕೇಯೂರಂ ವಿಯ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಕುಚ್ಛಿವೇಠನಸಾಟಕೋ ವಿಯ ಕಣ್ಣೇಸು ಕಣ್ಣಚೂಳಿಕಾ ವಿಯ ಗಲೇ ಮುತ್ತಾವಲಿಯೋ ವಿಯ ಸೀಸೇ ಸೀಸಪಸಾಧನಂ ವಿಯ ಕೇಚಿ ಅಲಙ್ಕಾರವಿಸೇಸಾ ರಞ್ಞಾ ದಿನ್ನಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸೋ ಆಹ - "ಭೋ ಅನ್ಧಬಾಲ, ಮಾ ಏವಂ ಮಞ್ಞಿತ್ಥ 'ರಞ್ಞಾ ಮೇ ತುಟ್ಠೇನೇತಂ ಪಸಾಧನಂ ದಿನ್ನ'ನ್ತಿ। ತ್ವಂ ರಞ್ಞೋ ಆಗುಚಾರೀ ಚೋರೋ, ಇಮೇ ಚ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸೀವಿಸಾ ದುರುಪಟ್ಠಾಹಾ ದುಪ್ಪಟಿಜಗ್ಗಿಯಾ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಉಟ್ಠಾತುಕಾಮೇ ಏಕೋ ನ್ಹಾಯಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ನ್ಹಾಯಿತುಕಾಮೇ ಏಕೋ ಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮೋ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮೇ ಏಕೋ ನಿಪಜ್ಜಿತುಕಾಮೋ। ತೇಸು ಯಸ್ಸೇವ ಇಚ್ಛಾ ನ ಪೂರತಿ, ಸೋ ತತ್ಥೇವ ಡಂಸಿತ್ವಾ ಮಾರೇತೀ"ತಿ। ಅತ್ಥಿ ಪನ, ಭೋ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಕೋಚಿ ಸೋತ್ಥಿಮಗ್ಗೋತಿ? ಆಮ, ರಾಜಪುರಿಸಾನಂ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಪಲಾಯನಂ ಸೋತ್ಥಿಭಾವೋತಿ ವತ್ವಾ "ಯಂ ತೇ ಕರಣೀಯಂ, ತಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ವದೇಯ್ಯ।

ತಂ ಸುತ್ವಾ ಇತರೋ ಚತುನ್ನಂ ಆಸೀವಿಸಾನಂ ಪಮಾದಕ್ಖಣಂ ರಾಜಪುರಿಸೇಹಿ ಚ ಪವಿವಿತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ, ವಾಮಹತ್ಥೇನ ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥಂ ವೇಠೇತ್ವಾ, ದಕ್ಖಿಣಕಣ್ಣಚೂಳಿಕಾಯ ಫಣಂ ಠಪೇತ್ವಾ, ಸಯಿತಾಸೀವಿಸಸ್ಸ ಸರೀರಂ ಪರಿಮಜ್ಜನ್ತೋ ವಿಯ ಸಣಿಕಂ ತಂ ಅಪನೇತ್ವಾ, ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಸೇಸೇಪಿ ಅಪನೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಭೀತೋ ಪಲಾಯೇಯ್ಯ। ಅಥ ನಂ ತೇ ಆಸೀವಿಸಾ "ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಞ್ಞಾ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ದಿನ್ನೋ"ತಿ ಅನುಬನ್ಧಮಾನಾ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಅಥ ಖೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸೋ ಭೀತೋ ಚತುನ್ನಂ ಆಸೀವಿಸಾನಂ...ಪೇ॰... ಪಲಾಯೇಥಾ**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಪುರಿಸೇ ಏವಂ ಆಗತಮಗ್ಗಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಪಲಾಯನ್ತೇ ರಾಜಾ "ಪಲಾತೋ ಸೋ ಪುರಿಸೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ಕೋ ನು ಖೋ ತಂ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಘಾತೇತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವಿಚಿನನ್ತೋ ತಸ್ಸೇವ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇ ಪಞ್ಚ ಜನೇ ಲಭಿತ್ವಾ "ಗಚ್ಛಥ ನಂ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಘಾತೇಥಾ"ತಿ ಪೇಸೇಯ್ಯ। ಅಥಸ್ಸ ಅತ್ಥಚರಾ ಪುರಿಸಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ ಆರೋಚೇಯ್ಯುಂ। ಸೋ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಭೀತೋ ಪಲಾಯೇಥ। ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ **ತಮೇನಂ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯು**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಛಟ್ಠೋ ಅನ್ತರಚರೋ ವಧಕೋತಿ "ಪಠಮಂ ಆಸೀವಿಸೇಹಿ ಅನುಬದ್ಧೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ತೇ ವಞ್ಚೇನ್ತೋ ಪಲಾಯಿ, ಇದಾನಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇಹಿ ಅನುಬದ್ಧೋ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಪಲಾಯತಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಸೋ ಏವಂ ಗಹೇತುಂ, ಉಪಲಾಳನಾಯ ಪನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ದಹರಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏಕತೋ ಖಾದಿತ್ವಾ ಚ ಪಿವಿತ್ವಾ ಚ ಸನ್ಥವಂ ಅನ್ತರಚರಂ ವಧಕಮಸ್ಸ ಪೇಸೇಥಾ"ತಿ ಅಮಚ್ಚೇಹಿ ವುತ್ತೇನ ರಞ್ಞಾ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪೇಸಿತೋ ಅನ್ತರಚರೋ ವಧಕೋ।

ಸೋ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ ಸುಞ್ಞಂ ಗಾಮನ್ತಿ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಪದಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ ಘಾಯಿತ್ವಾ ವೇಗೇನಾಗಚ್ಛನ್ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸೀವಿಸೇ ಪಞ್ಚ ವಧಕೇ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇ ಛಟ್ಠಞ್ಚ ಅನ್ತರಚರಂ ವಧಕಂ "ನಿವತ್ತ ಭೋ, ಮಾ ಪಲಾಯಿ, ಪುತ್ತದಾರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕಾಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಸುಖಂ ವಸಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ, ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಯೇನ ವಾ ತೇನ ವಾ ಪಲಾಯನ್ತೋ ಪಚ್ಚನ್ತರಟ್ಠೇ ಅಭಿಮುಖಗತಂ ಏಕಂ ಛಕುಟಿಕಂ ಸುಞ್ಞಂ ಗಾಮಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ। **ರಿತ್ತಕಞ್ಞೇವ ಪವಿಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಧನಧಞ್ಞಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀಹಿ ವಿರಹಿತತ್ತಾ ರಿತ್ತಕಞ್ಞೇವ ಪವಿಸೇಯ್ಯ। **ತುಚ್ಛಕಂ ಸುಞ್ಞಕ**ನ್ತಿ ಏತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಪರಿಮಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ "ಸಚೇ ಪಾನೀಯಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಪಿವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಚೇ ಭತ್ತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಭಾಜನಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಹತ್ಥಂ ಅನ್ತೋ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಪರಿಮಸೇಯ್ಯ।

ತಮೇನಂ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಛನ್ನಂ ಘರಾನಂ ಏಕಘರೇಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಗಾಮಮಜ್ಝೇ ಏಕೋ ಸನ್ದಚ್ಛಾಯೋ ರುಕ್ಖೋ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ವಙ್ಕಫಲಕಂ ಅತ್ಥತಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಇಧ ತಾವ ನಿಸೀದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ, ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಂ ಮನ್ದಮನ್ದೇನ ವಾತೇನ ಬೀಜಿಯಮಾನಂ ತತ್ತಕಮತ್ತಮ್ಪಿ ಸುಖಂ ಸನ್ತತೋ ಅಸ್ಸಾದಯಮಾನಂ, ತಮೇನಂ ಪುರಿಸಂ ಕೇಚಿದೇವ ಅತ್ಥಚರಕಾ ಬಹಿ ಪವತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ ಆಗತಾ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ। **ಇದಾನಿ ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸಾ**ತಿ ಅಮ್ಭೋ, ಪುರಿಸ, ಇದಾನಿ। **ಚೋರಾ ಗಾಮಘಾತಕಾ**ತಿ "ಯದೇವೇತ್ಥ ಲಭಿಸ್ಸಾಮ, ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮ ವಾ ಘಾತೇಸ್ಸಾಮ ವಾ"ತಿ ಆಗತಾ ಛ ಗಾಮಘಾತಕಚೋರಾ।

ಉದಕಣ್ಣವನ್ತಿ ಗಮ್ಭೀರಂ ಪುಥುಲಂ ಉದಕಂ। ಗಮ್ಭೀರಮ್ಪಿ ಹಿ ಅಪುಥುಲಂ, ಪುಥುಲಂ ವಾ ಅಗಮ್ಭೀರಂ, ನ ಅಣ್ಣವೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಮ್ಪನ ಗಮ್ಭೀರಞ್ಚ ಪುಥುಲಞ್ಚ, ತಸ್ಸೇವೇತಂ ನಾಮಂ। **ಸಾಸಙ್ಕಂ ಸಪ್ಪಟಿಭಯ**ನ್ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಆಸೀವಿಸಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ವಧಕಾನಂ ಛಟ್ಠಸ್ಸ ಅನ್ತರಚರಸ್ಸ ಛನ್ನಞ್ಚ ಗಾಮಘಾತಕಚೋರಾನಂ ವಸೇನ ಸಾಸಙ್ಕಂ ಸಪ್ಪಟಿಭಯಂ। **ಖೇಮಂ ಅಪ್ಪಟಿಭಯ**ನ್ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಆಸೀವಿಸಾದೀನಂ ಅಭಾವೇನ ಖೇಮಞ್ಚ ನಿಬ್ಭಯಞ್ಚ ವಿಚಿತ್ರಉಯ್ಯಾನವರಂ ಬಹ್ವನ್ನಪಾನಂ ದೇವನಗರಸದಿಸಂ। **ನ ಚಸ್ಸ ನಾವಾ ಸನ್ತಾರಣೀ**ತಿ "ಇಮಾಯ ನಾವಾಯ ಓರಿಮತೀರತೋ ಪರತೀರಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಏವಂ ಠಪಿತಾ ಚ ಸನ್ತಾರಣೀ ನಾವಾ ನ ಭವೇಯ್ಯ। **ಉತ್ತರಸೇತು ವಾ**ತಿ ರುಕ್ಖಸೇತು-ಜಙ್ಘಸೇತು-ಸಕಟಸೇತೂನಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಉತ್ತರಸೇತು ವಾ ನ ಭವೇಯ್ಯ। **ತಿಟ್ಠತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ**ತಿ ನ ಖೋ ಏಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ। ಕಸ್ಮಾ ನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ಆಹ? ಏತ್ತಕಾನಂ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾನಂ ಬಾಹಿತತ್ತಾ, ದೇಸನಂ ವಾ ವಿನಿವತ್ತೇನ್ತೋ ಏಕಂ ಖೀಣಾಸವಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ದಸ್ಸೇತುಮ್ಪಿ ಏವಮಾಹ।

ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಏವಂ ಉತ್ತಿಣ್ಣೇ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸೀವಿಸಾ "ನ ಲದ್ಧೋ ವತಾಸಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ, ಅಜ್ಜ ತೇ ಮುರುಮುರಾಯ ಜೀವಿತಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಛಡ್ಡೇಯ್ಯಾಮ"। ಪಞ್ಚ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ "ನ ಲದ್ಧೋ ವತಾಸಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ, ಅಜ್ಜ ತೇ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಙ್ಗಮಙ್ಗಾನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗತಾ ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ಲಭೇಯ್ಯಾಮ"। ಛಟ್ಠೋ ಅನ್ತರಚರೋ "ನ ಲದ್ಧೋ ವತಾಸಿ ಮಯಾ, ಅಜ್ಜ ತೇ ಫಲಿಕವಣ್ಣೇನ ಅಸಿನಾ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ, ಸೇನಾಪತಿಟ್ಠಾನಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವೇಯ್ಯಂ"। ಛ ಚೋರಾ "ನ ಲದ್ಧೋ ವತಾಸಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ, ಅಜ್ಜ ತೇ ವಿವಿಧಾನಿ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾನಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ಬಹುಧನಂ ಆಹರಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ, ಉದಕಣ್ಣವಂ ಓತರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ರಞ್ಞೋ ಆಣಾಯ ಕೋಪಿತತ್ತಾ ಪರತೋ ಗನ್ತುಮ್ಪಿ ಅವಿಸಹನ್ತಾ ತತ್ಥೇವ ಸುಸ್ಸಿತ್ವಾ ಮರೇಯ್ಯುಂ।

ಉಪಮಾ ಖೋ ಮ್ಯಾಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಏವಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ರಾಜಾ ವಿಯ ಹಿ ಕಮ್ಮಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ರಾಜಾಪರಾಧಿಕಪುರಿಸೋ ವಿಯ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ। ಚತ್ತಾರೋ ಆಸೀವಿಸಾ ವಿಯ ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾಭೂತಾನಿ, ರಞ್ಞೋ ತಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸೀವಿಸೇ ಪಟಿಚ್ಛಾಪಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಕಮ್ಮುನಾ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇಯೇವ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ದಿನ್ನಕಾಲೋ। "ಇಮೇಸಂ ಆಸೀವಿಸಾನಂ ಪಮಾದಕ್ಖಣೇ ರಾಜಪುರಿಸಾನಞ್ಚ ವಿವಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಯಂ ತೇ ಅಮ್ಭೋ, ಪುರಿಸ, ಕರಣೀಯಂ, ತಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ವಚನೇನ "ಪಲಾಯಸ್ಸೂ"ತಿ ವುತ್ತಕಾಲೋ ವಿಯ ಸತ್ಥಾರಾ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಮಹಾಭೂತಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ "ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಮಹಾಭೂತೇಸು ನಿಬ್ಬಿನ್ದ ವಿರಜ್ಜ, ಏವಂ ವಟ್ಟತೋ ಪರಿಮುಚ್ಚಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ಕಥಿತಕಾಲೋ, ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಚರಕವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಚತುನ್ನಂ ಆಸೀವಿಸಾನಂ ಪಮಾದಕ್ಖಣೇ ರಾಜಪುರಿಸಾನಞ್ಚ ವಿವಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಯೇನ ವಾ ತೇನ ವಾ ಪಲಾಯನಂ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಮಹಾಭೂತಾಸೀವಿಸೇಹಿ ಪರಿಮುಚ್ಚನತ್ಥಾಯ ಞಾಣಪಲಾಯನೇನ ಪಲಾಯನಂ।

ಇದಾನಿ **ಚತುನ್ನೇತಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಆಪೋಧಾತುಯಾ**ತಿಆದೀಸು ಚತುಮಹಾಭೂತಕಥಾ ಚ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಕಥಾ ಚ ಆಯತನಕಥಾ ಚ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಟ್ಠಮುಖಆಸೀವಿಸೋ ವಿಯ ಪಥವೀಧಾತು ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಪೂತಿಮುಖಅಗ್ಗಿಮುಖಸತ್ಥಮುಖಾ ವಿಯ ಸೇಸಧಾತುಯೋ। ಯಥೇವ ಹಿ ಕಟ್ಠಮುಖೇನ ದಟ್ಠಸ್ಸ ಸಕಲಕಾಯೋ ಥದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಪಥವೀಧಾತುಪಕೋಪೇನಾಪಿ। ಯಥಾ ಚ ಪೂತಿಮುಖಾದೀಹಿ ದಟ್ಠಸ್ಸ ಪಗ್ಘರತಿ ಚೇವ ಝಾಯತಿ ಚ ಛಿಜ್ಜತಿ ಚ, ಏವಂ ಆಪೋಧಾತುತೇಜೋಧಾತುವಾಯೋಧಾತುಪಕೋಪೇನಾಪೀತಿ। ತೇನಾಹು ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ -

“ಪತ್ಥದ್ಧೋ ಭವತೀ ಕಾಯೋ, ದಟ್ಠೋ ಕಟ್ಠಮುಖೇನ ವಾ।
ಪಥವೀಧಾತುಪಕೋಪೇನ, ಹೋತಿ ಕಟ್ಠಮುಖೇವ ಸೋ॥

“ಪೂತಿಕೋ ಭವತೀ ಕಾಯೋ, ದಟ್ಠೋ ಪೂತಿಮುಖೇನ ವಾ।
ಆಪೋಧಾತುಪಕೋಪೇನ, ಹೋತಿ ಪೂತಿಮುಖೇವ ಸೋ॥

“ಸನ್ತತ್ತೋ ಭವತೀ ಕಾಯೋ, ದಟ್ಠೋ ಅಗ್ಗಿಮುಖೇನ ವಾ।
ತೇಜೋಧಾತುಪಕೋಪೇನ, ಹೋತಿ ಅಗ್ಗಿಮುಖೇವ ಸೋ॥

“ಸಞ್ಛಿನ್ನೋ ಭವತೀ ಕಾಯೋ, ದಟ್ಠೋ ಸತ್ಥಮುಖೇನ ವಾ।
ವಾಯೋಧಾತುಪಕೋಪೇನ, ಹೋತಿ ಸತ್ಥಮುಖೇವ ಸೋ”ತಿ॥ -

ಏವಂ ತಾವೇತ್ಥ ವಿಸೇಸತೋ ಸದಿಸಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅವಿಸೇಸತೋ ಪನ ಆಸಯತೋ ವಿಸವೇಗವಿಕಾರತೋ ಅನತ್ಥಗ್ಗಹಣತೋ ದುರುಪಟ್ಠಾನತೋ ದುರಾಸದತೋ ಅಕತಞ್ಞುತತೋ ಅವಿಸೇಸಕಾರಿತೋ ಅನನ್ತದೋಸೂಪದ್ದವತೋತಿ ಇಮೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಏತೇಸಂ ಆಸೀವಿಸಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ **ಆಸಯತೋ**ತಿ ಆಸೀವಿಸಾನಞ್ಹಿ ವಮ್ಮಿಕೋ ಆಸಯೋ, ತತ್ಥೇವ ತೇ ವಸನ್ತಿ। ಮಹಾಭೂತಾನಮ್ಪಿ ಕಾಯವಮ್ಮಿಕೋ ಆಸಯೋ । ಆಸೀವಿಸಾನಞ್ಚ ರುಕ್ಖಸುಸಿರತಿಣಪಣ್ಣಗಹನಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಾನಿಪಿ ಆಸಯೋ। ಏತೇಸುಪಿ ಹಿ ತೇ ವಸನ್ತಿ। ಮಹಾಭೂತಾನಮ್ಪಿ ಕಾಯಸುಸಿರಂ ಕಾಯಗಹನಂ ಕಾಯಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಂ ಆಸಯೋತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಆಸಯತೋ ಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವಿಸವೇಗವಿಕಾರತೋತಿ ಆಸೀವಿಸಾ ಹಿ ಕುಲವಸೇನ ಕಟ್ಠಮುಖಾದಿಭೇದತೋ ಚತ್ತಾರೋ। ತತ್ಥ ಏಕೇಕೋ ವಿಸವಿಕಾರತೋ ವಿಭಜ್ಜಮಾನೋ ದಟ್ಠವಿಸಾದಿವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತಿ। ಮಹಾಭೂತಾನಿಪಿ ಪಚ್ಚತ್ತಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಪಥವೀಆದಿಭೇದತೋ ಚತ್ತಾರಿ। ಏತ್ಥ ಏಕೇಕಂ ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನಾದಿವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ವಿಸವೇಗವಿಕಾರತೋ ಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅನತ್ಥಗ್ಗಹಣತೋತಿ ಆಸೀವಿಸೇ ಗಣ್ಹನ್ತಾ ಪಞ್ಚ ಅನತ್ಥೇ ಗಣ್ಹನ್ತಿ - ದುಗ್ಗನ್ಧಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಅಸುಚಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಬ್ಯಾಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ವಿಸಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಮರಣಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಮಹಾಭೂತಾನಿಪಿ ಗಣ್ಹನ್ತಾ ಪಞ್ಚ ಅನತ್ಥೇ ಗಣ್ಹನ್ತಿ - ದುಗ್ಗನ್ಧಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಅಸುಚಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಬ್ಯಾಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಜರಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಮರಣಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

“ಯೇಕೇಚಿ ಸಪ್ಪಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಮೀಳ್ಹಲಿತ್ತಂ ಮಹಾವಿಸಂ।
ಪಞ್ಚ ಗಣ್ಹನ್ತುನತ್ಥಾನಿ, ಲೋಕೇ ಸಪ್ಪಾಭಿನನ್ದಿನೋ॥

“ದುಗ್ಗನ್ಧಂ ಅಸುಚಿಂ ಬ್ಯಾಧಿಂ, ವಿಸಂ ಮರಣಪಞ್ಚಮಂ।
ಅನತ್ಥಾ ಹೋನ್ತಿ ಪಞ್ಚೇತೇ, ಮೀಳ್ಹಲಿತ್ತೇ ಭುಜಙ್ಗಮೇ॥

“ಏವಮೇವಂ ಅಕುಸಲಾ, ಅನ್ಧಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಾ।
ಪಞ್ಚ ಗಣ್ಹನ್ತುನತ್ಥಾನಿ, ಭವೇ ಜಾತಾಭಿನನ್ದಿನೋ॥

“ದುಗ್ಗನ್ಧಂ ಅಸುಚಿಂ ಬ್ಯಾಧಿಂ, ಜರಂ ಮರಣಪಞ್ಚಮಂ।

अनत्थ हॊन्ति पञ्चेते, मीळ्हलित्तेव पन्नगे"ति॥ -

ಏವಂ ಅನತ್ಥಗ್ಗಹಣತೋ ಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ದುರುಪಟ್ಠಾನತೋತಿ ತೇ ಆಸೀವಿಸಾ ದುರುಪಟ್ಠಾನಾ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಉಟ್ಠಾತುಕಾಮೇ ಏಕೋ ನ್ಹಾಯಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ , ತಸ್ಮಿಂ ನ್ಹಾಯಿತುಕಾಮೇ ಅಪರೋ ಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮೇ ಅಞ್ಞೋ ನಿಪಜ್ಜಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ತೇಸು ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸೇವ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ನ ಪೂರತಿ, ಸೋ ತತ್ಥೇವ ಡಂಸಿತ್ವಾ ಮಾರೇತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಆಸೀವಿಸೇಹಿ ಭೂತಾನೇವ ದುರುಪಟ್ಠಾನತರಾನಿ। ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಹಿ ಭೇಸಜ್ಜೇ ಕಯಿರಮಾನೇ ಆಪೋಧಾತು ಕುಪ್ಪತಿ, ತಸ್ಸೇವ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ತೇಜೋಧಾತೂತಿ ಏವಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಭೇಸಜ್ಜೇ ಕಯಿರಮಾನೇ ಅಪರಾ ಕುಪ್ಪನ್ತೀತಿ। ಏವಂ ದುರುಪಟ್ಠಾನತೋ ಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ದುರಾಸದತೋತಿ ದುರಾಸದಾ ಹಿ ಆಸೀವಿಸಾ, ಗೇಹಸ್ಸ ಪುರಿಮಭಾಗೇ ಆಸೀವಿಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಭಾಗೇನ ಪಲಾಯನ್ತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಭಾಗೇ ದಿಸ್ವಾ ಪುರಿಮಭಾಗೇನ, ಗೇಹಮಜ್ಝೇ ದಿಸ್ವಾ ಗಬ್ಭಂ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಗಬ್ಭೇ ದಿಸ್ವಾ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ಅಭಿರುಹನ್ತಿ। ಮಹಾಭೂತಾನಿ ತತೋಪಿ ದುರಾಸದತರಾನಿ। ತಥಾರೂಪೇನ ಹಿ ಕುಟ್ಠರೋಗೇನ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಕಣ್ಣನಾಸಾದೀನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪತನ್ತಿ, ಸರೀರಂ ಸಮ್ಫುಟತಿ ನೀಲಮಕ್ಖಿಕಾ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ, ಸರೀರಗನ್ಧೋ ದೂರತೋವ ಉಬ್ಬಾಹತಿ। ತಂ ಪುರಿಸಂ ಅಕ್ಕೋಸಮಾನಮ್ಪಿ ಪರಿದೇವಮಾನಮ್ಪಿ ನೇವ ರೋಸವಸೇನ, ನ ಕಾರುಞ್ಞೇನ, ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ನಾಸಿಕಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಖೇಳಂ ಪಾತೇನ್ತಾ ದೂರತೋವ ನಂ ವಿವಜ್ಜೇನ್ತಿ। ಏವಂ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಭಗನ್ದರಕುಚ್ಛಿರೋಗವಾತರೋಗಾದೀನಂ ಬೀಭಚ್ಛಜೇಗುಚ್ಛಭಾವಕರಾನಞ್ಚ ರೋಗಾನಂ ವಸೇನ ಅಯಮೇವತ್ಥೋ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೋತಿ। ಏವಂ ದುರಾಸದತೋ ಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಕತಞ್ಞುತತೋತಿ ಆಸೀವಿಸಾ ಹಿ ಅಕತಞ್ಞುನೋ ಹೋನ್ತಿ, ನ್ಹಾಪಿಯಮಾನಾಪಿ ಭೋಜಿಯಮಾನಾಪಿ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜಿಯಮಾನಾಪಿ ಪೇಳಾಯಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪರಿಹರಿಯಮಾನಾಪಿ ಓತಾರಮೇವ ಗವೇಸನ್ತಿ। ಯತ್ಥ ಓತಾರಂ ಲಭನ್ತಿ, ತತ್ಥೇವ ನಂ ಡಂಸಿತ್ವಾ ಮಾರೇನ್ತಿ। ಆಸೀವಿಸೇಹಿಪಿ ಮಹಾಭೂತಾನೇವ ಅಕತಞ್ಞುತರಾನಿ। ಏತೇಸಞ್ಹಿ ಕತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಸೀತೇನ ವಾ ಉಣ್ಹೇನ ವಾ ನಿಮ್ಮಲೇನ ಜಲೇನ ನ್ಹಾಪಿಯಮಾನಾನಿಪಿ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಸಕ್ಕರಿಯಮಾನಾನಿಪಿ ಮುದುವತ್ಥಮುದುಸಯನಮುದುಯಾನಾದೀಹಿ ಪರಿಹರಿಯಮಾನಾನಿಪಿ, ವರಭೋಜನಂ ಭೋಜಿಯಮಾನಾನಿಪಿ, ವರಪಾನಂ ಪಾಯಾಪಿಯಮಾನಾನಿಪಿ ಓತಾರಮೇವ ಗವೇಸನ್ತಿ। ಯತ್ಥ ಓತಾರಂ ಲಭನ್ತಿ, ತತ್ಥೇವ ಕುಪ್ಪಿತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇನ್ತೀತಿ। ಏವಂ ಅಕತಞ್ಞುತತೋ ಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅವಿಸೇಸಕಾರಿತೋತಿ ಆಸೀವಿಸಾ ಹಿ "ಅಯಂ ಖತ್ತಿಯೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ವೇಸ್ಸೋ ವಾ ಸುದ್ದೋ ವಾ ಗಹಟ್ಠೋ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ"ತಿ ವಿಸೇಸಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಮ್ಪತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಮೇವ ಡಂಸಿತ್ವಾ ಮಾರೇನ್ತಿ। ಮಹಾಭೂತಾನಿಪಿ "ಅಯಂ ಖತ್ತಿಯೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ವೇಸ್ಸೋ ವಾ ಸುದ್ದೋ ವಾ ಗಹಟ್ಠೋ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ದೇವೋ ವಾ ಮನುಸ್ಸೋ ವಾ ಮಾರೋ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ ನಿಗ್ಗುಣೋ ವಾ ಸಗುಣೋ ವಾ"ತಿ ವಿಸೇಸಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ । ಯದಿ ಹಿ ನೇಸಂ "ಅಯಂ ಗುಣವಾ"ತಿ ಲಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೇ ತಥಾಗತೇ ಲಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯುಂ। ಅಥಾಪಿ ನೇಸಂ "ಅಯಂ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ಅಯಂ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಅಯಂ ಧುತವಾದೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಲಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಾದೀಸು ಲಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯುಂ। ಅಥಾಪಿ ನೇಸಂ "ಅಯಂ ನಿಗ್ಗುಣೋ ದಾರುಣೋ ಥದ್ಧೋ"ತಿ ಭಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ನಿಗ್ಗುಣಥದ್ಧದಾರುಣಾನಂ ಅಗ್ಗಸ್ಸ ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಛನ್ನಂ ವಾ ಸತ್ಥಾರಾನಂ ಭಾಯೇಯ್ಯುಂ, ನ ಚ ಲಜ್ಜನ್ತಿ ನ ಚ ಭಾಯನ್ತಿ, ಕುಪ್ಪಿತ್ವಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಾದೇನ್ತಿಯೇವ। ಏವಂ ಅವಿಸೇಸಕಾರಿತೋ ಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅನನ್ತದೋಸೂಪದ್ದವತೋತಿ ಆಸೀವಿಸೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾನಞ್ಹಿ ದೋಸೂಪದ್ದವಾನಂ ಪಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ। ತಥಾ ಹೇತೇ ಡಂಸಿತ್ವಾ ಕಾಣಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ ಖುಜ್ಜಮ್ಪಿ ಪೀಠಸಪ್ಪಿಮ್ಪಿ ಏಕಪಕ್ಖಲಮ್ಪೀತಿ ಏವಂ ಅಪರಿಮಾಣಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। ಭೂತಾನಿಪಿ

ಕುಪ್ಪಿತಾನಿ ನ ಕಾಣಾದಿಭಾವೇಸು ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ಏತೇಸಂ ದೋಸೂಪದ್ದವೋತಿ। ಏವಂ ಅನನ್ತದೋಸೂಪದ್ದವತೋ ಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಇದಾನೇತ್ಥ ಚತುಮಹಾಭೂತವಸೇನ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನನಿದ್ದೇಸೇ ಕಥಿತಮೇವ।

ಪಞ್ಚ ವಧಕಾ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾತಿ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಪಞ್ಚನ್ನೇತಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವೀಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಖನ್ಧಾನಂ ವಧಕಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಖನ್ಧಾ ಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಞ್ಚ ವಧೇನ್ತಿ, ತೇಸು ಚ ಸನ್ತೇಸು ವಧೋ ನಾಮ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಕಥಂ? ರೂಪಂ ತಾವ ರೂಪಮ್ಪಿ ವಧೇತಿ ಅರೂಪಮ್ಪಿ, ತಥಾ ಅರೂಪಂ ಅರೂಪಮ್ಪಿ ವಧೇತಿ ರೂಪಮ್ಪಿ। ಕಥಂ? ಅಯಞ್ಹಿ ಪಥವೀಧಾತು ಭಿಜ್ಜಮಾನಾ ಇತರಾ ತಿಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾವ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಆಪೋಧಾತುಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ, ಏವಂ ತಾವ ರೂಪಂ ರೂಪಮೇವ ವಧೇತಿ। ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ಪನ ಭಿಜ್ಜಮಾನೋ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ ಗಹೇತ್ವಾವ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ರೂಪಂ ಅರೂಪಮ್ಪಿ ವಧೇತಿ। ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋಪಿ ಭಿಜ್ಜಮಾನೋ ಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೇ ಗಹೇತ್ವಾವ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏವಂ ಅರೂಪಂ ಅರೂಪಮೇವ ವಧೇತಿ। ಚುತಿಕ್ಖಣೇ ಪನ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾ ಭಿಜ್ಜಮಾನಾ ವತ್ಥುರೂಪಮ್ಪಿ ಗಹೇತ್ವಾವ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಏವಂ ಅರೂಪಂ ರೂಪಮ್ಪಿ ವಧೇತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಧೇನ್ತೀತಿ ವಧಕಾ। ಯತ್ಥ ಪನ ಖನ್ಧಾ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಛೇದನಭೇದನವಧಬನ್ಧನಾದಯೋ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಅಞ್ಞತ್ಥಾತಿ। ಏವಂ ಖನ್ಧೇಸು ಸನ್ತೇಸು ವಧೋ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿಪಿ ವಧಕಾ।

ಇದಾನಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ರೂಪಾರೂಪವಸೇನ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ, ರೂಪವಸೇನ ವಾ ನಾಮವಸೇನ ವಾ ರೂಪಪರಿಗ್ಗಹಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ, ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ ತಮ್ಪಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಕಥಿತಮೇವ।

ಛಟ್ಠೋ ಅನ್ತರಚರೋ ವಧಕೋ ಉಕ್ಖಿತ್ತಾಸಿಕೋತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನನ್ದೀರಾಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ನನ್ದೀರಾಗಸ್ಸ ಉಕ್ಖಿತ್ತಾಸಿಕವಧಕಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಪಞ್ಞಾಸಿರಪಾತನತೋ ಚ ಯೋನಿಸಮ್ಪಟಿಪಾದನತೋ ಚ। ಕಥಂ? ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಲೋಭೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏತ್ತಾವತಾ ಪಞ್ಞಾಸೀಸಂ ಪತಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸೋತದ್ವಾರಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏವಂ ತಾವ ಪಞ್ಞಾಸಿರಪಾತನತೋ ಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ನನ್ದೀರಾಗೋ ಪನೇಸ ಅಣ್ಡಜಾದಿಭೇದಾ ಚತಸ್ಸೋ ಯೋನಿಯೋ ಉಪನೇತಿ। ತಸ್ಸ ಯೋನಿಉಪಗಮನಮೂಲಕಾನಿ ಪಞ್ಚವೀಸತಿ ಮಹಾಭಯಾನಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾನಿ ಚ ಆಗತಾನೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಯೋನಿಸಮ್ಪಟಿಪಾದನತೋಪಿಸ್ಸ ಉಕ್ಖಿತ್ತಾಸಿಕವಧಕಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಇತಿ ನನ್ದೀರಾಗವಸೇನಾಪಿ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ಕಥಂ? ಅಯಞ್ಹಿ ನನ್ದೀರಾಗೋ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ, ತಂ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋತಿ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವೇದನಾ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಞ್ಞಾ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಚಿತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ, ತೇಸಂ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋತಿ, ಏವಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ವವತ್ಥಪೇತಿ। ಇದಾನಿ ತೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ನಾಮರೂಪವಸೇನ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ, ತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಪರಿಯೇಸನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ, ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಏಕೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಏವಂ ನನ್ದೀರಾಗವಸೇನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ।

ಛನ್ನಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನಾನಂ ಸುಞ್ಞಗಾಮೇನ ಸದಿಸತಾ ಪಾಳಿಯಂಯೇವ ಆಗತಾ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನನಯೋ - ಯಥಾ ಚ ತೇ ಛ ಚೋರಾ ಛಕುಟಿಕಂ ಸುಞ್ಞಂ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅಪರಾಪರಂ ವಿಚರನ್ತಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಗಾಮೇನ ಅನತ್ಥಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಮೇವಂ ಭಿಕ್ಖು ಛಸು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನೇಸು ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ವಿಚಿನನ್ತೋ "ಅಹ"ನ್ತಿ ವಾ "ಮಮ"ನ್ತಿ ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅದಿಸ್ವಾ ತೇಹಿ ಅನತ್ಥಿಕೋ ಹೋತಿ। ಸೋ "ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಪಾದಾರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನ ಚಕ್ಖುಪಸಾದಾದಯೋ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ "ಅಯಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿ ವವತ್ಥಪೇತಿ, ಮನಾಯತನಂ "ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿ। ಇತಿ

ಸಬ್ಬಾನಿಪೇತಾನಿ ನಾಮಞ್ಞೇವ ರೂಪಞ್ಚಾತಿ ನಾಮರೂಪವಸೇನ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ, ತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ , ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಇದಂ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ।

ಇದಾನಿ ಬಾಹಿರಾನಂ ಗಾಮಘಾತಕಚೋರೇಹಿ ಸದಿಸತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಚೋರಾ ಗಾಮಘಾತಕಾತಿ ಖೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಮನಾಪಾಮನಾಪೇಸೂತಿ** ಕರಣತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮಂ, ಮನಾಪಾಮನಾಪೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಚೋರೇಸು ಗಾಮಂ ಹನನ್ತೇಸು ಪಞ್ಚ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ವತ್ತನ್ತಿ - ಚೋರಾ ತಾವ ಗಾಮಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಅಗ್ಗಿಂ ದತ್ವಾ ಕಟಕಟಸದ್ದಂ ಉಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿ, ತತೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಹತ್ಥಸಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ। ತತೋ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಭಣ್ಡಕಸ್ಸ ಕಾರಣಾ ಹತ್ಥಪರಾಮಾಸಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಹಾರಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಪಹಾರಟ್ಠಾನೇ ಪತನ್ತಿ, ಅವಸೇಸೇ ಪನ ಅರೋಗಜನೇ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ನೇತ್ವಾ ರಜ್ಜುಬನ್ಧನಾದೀಹಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ದಾಸಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ಗಾಮಘಾತಕಚೋರಾನಂ ಗಾಮಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿದಾನಂ ವಿಯ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹುಪ್ಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಹತ್ಥಸಾರಂ ಆದಾಯ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮನಂ ವಿಯ। ತಙ್ಖಣೇ ಕುಸಲಧಮ್ಮಂ ಪಹಾಯ ಅಕುಸಲಸಮಙ್ಗಿತಾ, ಭಣ್ಡಕಸ್ಸ ಕಾರಣಾ ಹತ್ಥಪರಾಮಸನಾಪಜ್ಜನಂ ವಿಯ ದುಕ್ಕಟದುಬ್ಭಾಸಿತಪಾಚಿತ್ತಿಯಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾನಂ ಆಪಜ್ಜನಕಾಲೋ, ಪಹಾರಲದ್ಧಕಾಲೋ ವಿಯ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಆಪಜ್ಜನಕಾಲೋ, ಪಹಾರಂ ಲದ್ಧಾ ಪನ ಪಹಾರಟ್ಠಾನೇ ಪತಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅಸ್ಸಮಣಕಾಲೋ, ಅವಸೇಸಜನಸ್ಸ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ನೇತ್ವಾ ದಾಸಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜನಕಾಲೋ ವಿಯ ತಮೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂಯೇವ ಚೂಳಸೀಲಮಜ್ಝಿಮಸೀಲಮಹಾಸೀಲಾನಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಗಿಹಿಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜನಕಾಲೋ। ತತ್ರಸ್ಸ ಪುತ್ತದಾರಂ ಪೋಸೇನ್ತಸ್ಸ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಅಪಾಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋ।

ಇಮಾನಿಪಿ ಬಾಹಿರಾಯತನಾನಿ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನೇವ ಕಥಿತಾನಿ। ಏತ್ಥ ಹಿ ರೂಪಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಉಪಾದಾರೂಪಾನಿ, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನಂ ತಿಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ, ಧಮ್ಮಾಯತನೇ ಆಪೋಧಾತುಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ತಾ ಚತಸ್ಸೋತಿ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಭೂತಾನಿ, ತೇಸಂ ಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಆಕಾಸಧಾತು, ಲಹುತಾದಿವಸೇನ ಲಹುತಾದಯೋತಿ ಏವಮಿದಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಭೂತುಪಾದಾಯರೂಪಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ, ತದಾರಮ್ಮಣಾ ವೇದನಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾ। ತತ್ಥ "ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ರೂಪಂ, ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಿನೋ ಖನ್ಧಾ ನಾಮ"ನ್ತಿ। ನಾಮರೂಪಂ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ।

ಓಘಾನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದುರುತ್ತರಣಟ್ಠೋ ಓಘಟ್ಠೋ। ಏತೇ ಹಿ "ಸೀಲಸಂವರಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಮ್ಮಾ ವಾಯಮನ್ತೇನ ತರಿತಬ್ಬಾ, ಯೇನ ವಾ ತೇನ ವಾ ದುರುತ್ತರಾ। ಇಮಿನಾ ದುರುತ್ತರಣಟ್ಠೇನ ಓಘಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇಪಿ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನ ಕಥಿತಾ। ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಹಿ ಏತೇ ಏಕೋ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ ವಾತಿ। ಸೇಸಂ ನನ್ದೀರಾಗೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ।

ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ, ಸಕ್ಕಾಯೋಪಿ ಹಿ ಆಸೀವಿಸಾದೀಹಿ ಉದಕಣ್ಣವಸ್ಸ ಓರಿಮತೀರಂ ವಿಯ ಚತುಮಹಾಭೂತಾದೀಹಿ ಸಾಸಙ್ಕೋ ಸಪ್ಪಟಿಭಯೋ, ಸೋಪಿ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನೇವ ಕಥಿತೋ। ಸಕ್ಕಾಯೋ ಹಿ ತೇಭೂಮಕಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ, ತೇ ಚ ಸಮಾಸತೋ ನಾಮರೂಪಮೇವಾತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ನಾಮರೂಪವವತ್ಥಾನಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ।

ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಹಿ ಉದಕಣ್ಣವಸ್ಸ ಪಾರಿಮತೀರಂ ವಿಯ ಚತುಮಹಾಭೂತಾದೀಹಿ ಖೇಮಂ ಅಪ್ಪಟಿಭಯಂ। **ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಚಿತ್ತಕಿರಿಯದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತವಾಯಾಮಮೇವ ವೀರಿಯನ್ತಿ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತಿಣ್ಣೋ ಪಾರಙ್ಗತೋತಿ** ತರಿತ್ವಾ ಪಾರಂ ಗತೋ।

ತತ್ಥ ಯಥಾ ಸಾಸಙ್ಕಓರಿಮತೀರೇ ಠಿತೇನ ಉದಕಣ್ಣವಂ ತರಿತುಕಾಮೇನ ಕತಿಪಾಹಂ ವಸಿತ್ವಾ ಸಣಿಕಂ ನಾವಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಉದಕಕೀಳಂ ಕೀಳನ್ತೇನ ವಿಯ ನ ನಾವಾ ಅಭಿರುಹಿತಬ್ಬಾ। ಏವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಹಿ ಅನಾರುಳ್ಹೋವ ಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಏವಮೇವ ಕಿಲೇಸಣ್ಣವಂ ತರಿತುಕಾಮೇನ "ತರುಣೋ ತಾವಮ್ಹಿ, ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗಕುಲ್ಲಂ ಬನ್ಧಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಪಞ್ಚೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋ । ಏವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಹಿ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲಂ ಅಪತ್ವಾಪಿ ವಿನಾಸಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಪತ್ವಾಪಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಭದ್ದೇಕರತ್ತಾದೀನಿ ಪನ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ವೇಗೇನೇವ ಅಯಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಕುಲ್ಲೋ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋ।

ಯಥಾ ಚ ಕುಲ್ಲಂ ಬನ್ಧನ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾದಪಾರಿಪೂರಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ಕುಣ್ಠಪಾದೋ ಹಿ ಖಞ್ಜಪಾದೋ ವಾ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಫಣಹತ್ಥಕಾದಯೋ ತಿಣಪಣ್ಣಾದೀನಿ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಏವಮಿಮಮ್ಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಕುಲ್ಲಂ ಬನ್ಧನ್ತಸ್ಸ ಸೀಲಪಾದಾನಞ್ಚೇವ ಸದ್ಧಾಹತ್ಥಸ್ಸ ಚ ಪಾರಿಪೂರಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ನ ಹಿ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಅಸ್ಸದ್ಧೋ ಸಾಸನೇ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅಸ್ಸದ್ದಹನ್ತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಕುಲ್ಲಂ ಬನ್ಧಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಯಥಾ ಚ ಪರಿಪುಣ್ಣಹತ್ಥಪಾದೋಪಿ ದುಬ್ಬಲೋ ಬ್ಯಾಧಿಪೀಳಿತೋ ಕುಲ್ಲಂ ಬನ್ಧಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಥಾಮಸಮ್ಪನ್ನೋವ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಂ ಸೀಲವಾ ಸದ್ಧೋಪಿ ಅಲಸೋ ಕುಸೀತೋ ಇಮಂ ಮಗ್ಗಕುಲ್ಲಂ ಬನ್ಧಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ , ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋವ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಇಮಂ ಬನ್ಧಿತುಕಾಮೇನ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಕುಲ್ಲಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ತೀರೇ ಠತ್ವಾ ಯೋಜನವಿತ್ಥಾರಂ ಉದಕಣ್ಣವಂ "ಅಯಂ ಮಯಾ ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ನಿತ್ಥರಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಮಾನಸಂ ಬನ್ಧತಿ, ಏವಂ ಯೋಗಿನಾಪಿ ಚಙ್ಕಮಾ ಓರುಯ್ಹ "ಅಜ್ಜ ಮಯಾ ಚತುಮಗ್ಗವಜ್ಝಂ ಕಿಲೇಸಣ್ಣವಂ ತರಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಮಾನಸಂ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ।

ಯಥಾ ಚ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಕುಲ್ಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉದಕಣ್ಣವಂ ತರನ್ತೋ ಗಾವುತಮತ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಏಕಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋಮ್ಹಿ, ಅಞ್ಞೇ ತಯೋ ಸೇಸಾ"ತಿ ಜಾನಾತಿ, ಅಪರಮ್ಪಿ ಗಾವುತಮತ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ದ್ವೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋಮ್ಹಿ, ದ್ವೇ ಸೇಸಾ"ತಿ ಜಾನಾತಿ, ಅಪರಮ್ಪಿ ಗಾವುತಮತ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ತಯೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋಮ್ಹಿ, ಏಕೋ ಸೇಸೋ"ತಿ ಜಾನಾತಿ, ತಮ್ಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮೇ ಕೋಟ್ಠಸಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ"ತಿ ಜಾನಾತಿ, ತಞ್ಚ ಕುಲ್ಲಂ ಪಾದೇನ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸೋತಾಭಿಮುಖಂ ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ತೀರೇ ತಿಟ್ಠತಿ। ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಅರಿಯಮಗ್ಗಕುಲ್ಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕಿಲೇಸಣ್ಣವಂ ತರನ್ತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಪಠಮಮಗ್ಗವಜ್ಝೇ ಕಿಲೇಸೇ ತರಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರೇ ಫಲೇ ಠಿತೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಚತುಮಗ್ಗವಜ್ಝಾನಂ ಮೇ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಏಕೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಪಹೀನೋ , ಇತರೇ ತಯೋ ಸೇಸಾ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ಪುನ ತಥೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಬಲಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ದುತಿಯಮಗ್ಗವಜ್ಝೇ ಕಿಲೇಸೇ ತರಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರೇ ಫಲೇ ಠಿತೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ, ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಚತುಮಗ್ಗವಜ್ಝಾನಂ ಮೇ ಕಿಲೇಸಾನಂ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಪಹೀನಾ , ಇತರೇ ದ್ವೇ ಸೇಸಾ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ಪುನ ತಥೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಬಲಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ತತಿಯಮಗ್ಗವಜ್ಝೇ ಕಿಲೇಸೇ ತರಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರೇ ಫಲೇ ಠಿತೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಚತುಮಗ್ಗವಜ್ಝಾನಂ ಮೇ ಕಿಲೇಸಾನಂ ತಯೋ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಪಹೀನಾ, ಏಕೋ ಸೇಸೋ"ತಿ ಜಾನಾತಿ। ಪುನ ತಥೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಬಲಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗವಜ್ಝೇ ಕಿಲೇಸೇ ತರಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರೇ ಫಲೇ ಠಿತೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾ ಮೇ ಪಹೀನಾ"ತಿ ಜಾನಾತಿ।

ಯಥಾ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ತಂ ಕುಲ್ಲಂ ಸೋತೇ ಪವಾಹೇತ್ವಾ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ಥಲೇ ಠಿತೋ ನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಉಪರಿಪಾಸಾದವರಗತೋ "ಏತ್ತಕೇನ ವತಮ್ಹಿ ಅನತ್ಥೇನ ಮುತ್ತೋ"ತಿ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ತುಟ್ಠಮಾನಸೋ ನಿಸೀದತಿ, ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಾ ಆಸನೇ ಅಞ್ಞೇಸು ವಾ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ನಿಸಿನ್ನೋ "ಏತ್ತಕೇನ ವತಮ್ಹಿ ಅನತ್ಥೇನ ಮುತ್ತೋ"ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ತುಟ್ಠಮಾನಸೋ ನಿಸೀದತಿ। ಇದಂ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **ತಿಣ್ಣೋ ಪಾರಙ್ಗತೋ ಥಲೇ ತಿಟ್ಠತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಹತೋ ಏತಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ**। ಏವಂ ತಾವೇತ್ಥ ನಾನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ, ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಪನ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಏಕಮೇವ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾನಿ। ಏಕಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನಾಪಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಸೇನೇವ ವಿನಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾನಿ।

ಕಥಂ? ಏತ್ಥ ಹಿ ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಪಞ್ಚಾಯತನಾನಿ ಬಾಹಿರಾನಿ ಪಞ್ಚಾಯತನಾನಿ ಧಮ್ಮಾಯತನೇ ಪನ್ನರಸ ಸುಖುಮರೂಪಾನಿ ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಸ ಏಕದೇಸೋತಿ ಅಯಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ, ಮನಾಯತನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ ಧಮ್ಮಾಯತನೇಕದೇಸೋ ಚತ್ತಾರೋ ಓಘಾ ಸಕ್ಕಾಯೇಕದೇಸೋತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಿನೋ ಖನ್ಧಾ। ತತ್ಥ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ರೂಪಂ, ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಿನೋ ಖನ್ಧಾ ನಾಮನ್ತಿ ಇದಂ ನಾಮರೂಪಂ। ತಸ್ಸ ನನ್ದಿರಾಗೋ ಕಾಮೋಘೋ ಭವೋಘೋ ಧಮ್ಮಾಯತನೇಕದೇಸೋ ಸಕ್ಕಾಯೇಕದೇಸೋತಿ ಇಮೇ ಪಚ್ಚಯಾ। ಇತಿ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ನಾಮರೂಪಂ ವವತ್ಥಪೇತಿ ನಾಮ। ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ನಾಮರೂಪಂ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಇದಂ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ।

ತತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಭೂತಾ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾನಿ ಏಕಾದಸಾಯತನಾನಿ ಧಮ್ಮಾಯತನೇಕದೇಸೋ ದಿಟ್ಠೋಘೋ ಅವಿಜ್ಜೋಘೋ ಸಕ್ಕಾಯೇಕದೇಸೋತಿ ಇದಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ನನ್ದಿರಾಗೋ ಧಮ್ಮಾಯತನೇಕದೇಸೋ ಕಾಮೋಘೋ ಭವೋಘೋ ಸಕ್ಕಾಯೇಕದೇಸೋತಿ ಇದಂ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಪಾರಿಮತೀರಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ತತ್ಥ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ವಟ್ಟಂ, ದ್ವೇ ವಿವಟ್ಟಂ, ದ್ವೇ ಲೋಕಿಯಾನಿ, ದ್ವೇ ಲೋಕುತ್ತರಾನೀತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸೋಳಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಸಟ್ಠಿನಯಸಹಸ್ಸೇಹಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾನೀತಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸುತ್ತಂ ಪನ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಕಥಿತಂ।

೯. ರಥೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೯. ದುತಿಯೇ **ಸುಖಸೋಮನಸ್ಸಬಹುಲೋ**ತಿ ಕಾಯಿಕಸುಖಞ್ಚೇವ ಚೇತಸಿಕಸೋಮನಸ್ಸಞ್ಚ ಬಹುಲಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸುಖಸೋಮನಸ್ಸಬಹುಲೋ। **ಯೋನಿ ಚಸ್ಸ ಆರದ್ಧಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಕಾರಣಞ್ಚಸ್ಸ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ। **ಆಸವಾನಂ ಖಯಾಯಾ**ತಿ ಇಧ ಆಸವಕ್ಖಯೋತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತದತ್ಥಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓಧಸ್ತಪತೋದೋ**ತಿ ರಥಮಜ್ಝೇ ತಿರಿಯಂ ಠಪಿತಪತೋದೋ। **ಯೇನಿಚ್ಛಕ**ನ್ತಿ ಯೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ಇಚ್ಛತಿ। **ಯದಿಚ್ಛಕ**ನ್ತಿ ಯಂ ಯಂ ಗಮನಂ ಇಚ್ಛತಿ। **ಸಾರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪೇಸೇಯ್ಯ। **ಪಚ್ಚಾಸಾರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಟಿವಿನಿವತ್ತೇಯ್ಯ। **ಆರಕ್ಖಾಯಾ**ತಿ ರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ। **ಸಂಯಮಾಯಾ**ತಿ ವೇಗನಿಗ್ಗಹಣತ್ಥಾಯ। **ದಮಾಯಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನತ್ಥಾಯ। **ಉಪಸಮಾಯಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸೂಪಸಮತ್ಥಾಯ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಅಕುಸಲಸ್ಸ ಸಾರಥಿನೋ ಅದನ್ತೇ ಸಿನ್ಧವೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ವಿಸಮಮಗ್ಗೇನ ರಥಂ ಪೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಚಕ್ಕಾನಿಪಿ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಅಕ್ಖೋಪಿ ಸಿನ್ಧವಾನಞ್ಚ ಖುರಾ, ಅತ್ತನಾಪಿ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ನ ಚ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತೇನ ಗಮನೇನ ಸಾರೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ ; ಏವಂ ಛಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಅಗುತ್ತದ್ವಾರೋ ಭಿಕ್ಖು ನ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಂ ಸಮಣರತಿಂ ಅನುಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಛೇಕೋ ಸಾರಥಿ ದನ್ತೇ ಸಿನ್ಧವೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ, ಸಮೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ರಥಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ, ಸಿನ್ಧವಾನಂ ಖುರೇಸು ಸತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ, ಪತೋದಂ ಆದಾಯ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನೇ ಕತ್ವಾ, ಪೇಸೇನ್ತೋ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತೇನ ಗಮನೇನ

ಸಾರೇತಿ। ಏವಮೇವ ಭಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಂ ಸಮಣರತಿಂ ಅನುಭೋತಿ, ಸಚೇ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾಭಿಮುಖಂ ಞಾಣಂ ಪೇಸೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತದಭಿಮುಖಂ ಞಾಣಂ ಗಚ್ಛತಿ। ದುಕ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂತಿ ಭೋಜನಮ್ಹಿ ಪಮಾಣಞ್ಞೂ। ತತ್ಥ ದ್ವೇ ಪಮಾಣಾನಿ - ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪಮಾಣಞ್ಚ ಪರಿಭೋಗಪಮಾಣಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪಮಾಣೇ ದಾಯಕಸ್ಸ ವಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಅತ್ತನೋ ಥಾಮೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ। ಏವರೂಪೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಸಚೇ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಬಹುಕೋ ಹೋತಿ, ದಾಯಕೋ ಅಪ್ಪಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ದಾಯಕಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಪ್ಪಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಅಪ್ಪೋ, ದಾಯಕೋ ಬಹುಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಪ್ಪಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋಪಿ ಬಹು, ದಾಯಕೋಪಿ ಬಹುಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ಅತ್ತನೋ ಥಾಮಂ ಞತ್ವಾ ಪಮಾಣೇನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಸೋ ತಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾಯ ಅನುಪ್ಪನ್ನಞ್ಚ ಲಾಭಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಚ ಥಾವರಂ ಕರೋತಿ ಧಮ್ಮಿಕತಿಸ್ಸಮಹಾರಾಜಕಾಲೇ **ಸತ್ತವಸ್ಸಿಕೋ ಸಾಮಣೇರೋ** ವಿಯ।

ರಞ್ಞೋ ಕಿರ ಪಞ್ಚಹಿ ಸಕಟಸತೇಹಿ ಗುಳಂ ಆಹರಿಂಸು। ರಾಜಾ "ಮನಾಪೋ ಪಣ್ಣಾಕಾರೋ, ಅಯ್ಯೇಹಿ ವಿನಾ ನ ಖಾದಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಾನಿ ಸಕಟಸತಾನಿ ಮಹಾವಿಹಾರಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಭುತ್ತಪಾತರಾಸೋ ಅಗಮಾಸಿ। ಭೇರಿಯಾ ಪಹಟಾಯ ದ್ವಾದಸ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। ರಾಜಾ ಏಕಮನ್ತೇ ಠಿತೋ ಆರಾಮಿಕಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಆಹ - "ರಞ್ಞೋ ನಾಮ ದಾನೇ ಪತ್ತಪೂರೋವ ಪಮಾಣಂ, ಗಹಿತಭಾಜನಂ ಪೂರೇತ್ವಾವ ದೇಹಿ, ಸಚೇ ಕೋಚಿ ಮತ್ತಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಠಿತೋ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಮಯ್ಹಂ ಆರೋಚೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ।

ಅಥೇಕೋ ಮಹಾಥೇರೋ "ಮಹಾಬೋಧಿಮಹಾಚೇತಿಯಾನಿ ವನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚೇತಿಯಪಬ್ಬತಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ, ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ಮಹಾಮಣ್ಡಪಟ್ಠಾನೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಗುಳಂ ಗಣ್ಹನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಪಚ್ಛತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ಸಾಮಣೇರಂ ಆಹ, "ನತ್ಥಿ ತೇ ಗುಳೇನ ಅತ್ಥೋ"ತಿ। "ಆಮ, ಭನ್ತೇ, ನತ್ಥೀ"ತಿ। ಸಾಮಣೇರ ಮಯಂ ಮಗ್ಗಕಿಲನ್ತಾ, ಏಕೇನ ಕಪಿಟ್ಠಫಲಮತ್ತೇನ ಪಿಣ್ಡಕೇನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅತ್ಥೋತಿ। ಸಾಮಣೇರೋ ಥಾಲಕಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ವಸ್ಸಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಆರಾಮಿಕೋ ಗಹಣಮಾನಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಉಕ್ಖಿಪಿ, ಸಾಮಣೇರೋ ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಚಾಲೇಸಿ। ತಾತ ಸಾಮಣೇರ, ರಾಜಕುಲಾನಂ ದಾನೇ ಭಾಜನಪೂರಮೇವ ಪಮಾಣಂ, ಥಾಲಕಪೂರಂ ಗಣ್ಹಾಹೀತಿ। ಆಮ, ಉಪಾಸಕ, ರಾಜಾನೋ ನಾಮ ಮಹಜ್ಝಾಸಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಏತ್ತಕೇನೇವ ಅತ್ಥೋತಿ।

ರಾಜಾ ತಸ್ಸ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ, "ಕಿಂ ಭೋ ಸಾಮಣೇರೋ ಭಣತೀ"ತಿ? ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗತೋ। ಆರಾಮಿಕೋ ಆಹ - "ಸಾಮಿ, ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಭಾಜನಂ ಖುದ್ದಕಂ, ಬಹುಂ ನ ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ। ರಾಜಾ ಆಹ, "ಆನೀತಭಾಜನಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಥ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। ಮಹಾರಾಜ, ರಾಜಾನೋ ನಾಮ ಮಹಜ್ಝಾಸಯಾ ಹೋನ್ತಿ , ಉಕ್ಖಿತ್ತಭಾಜನಂ ಪೂರೇತ್ವಾವ ದಾತುಕಾಮಾ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಏತ್ತಕೇನೇವ ಅತ್ಥೋತಿ। ರಾಜಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಸತ್ತವಸ್ಸಿಕದಾರಕೋ, ಅಜ್ಜಾಪಿಸ್ಸ ಮುಖತೋ ಖೀರಗನ್ಧೋ ನ ಮುಚ್ಚತಿ, ಗಹೇತ್ವಾ ಕುಟೇ ವಾ ಕುಟುಮ್ಬೇ ವಾ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸ್ವೇಪಿ ಪುನದಿವಸೇಪಿ ಖಾದಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ನ ವದತಿ, ಸಕ್ಕಾ ಬುದ್ಧಸಾಸನಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತು"ನ್ತಿ ಪುರಿಸೇ ಆಣಾಪೇಸಿ, "ಭೋ, ಪಸನ್ನೋಮ್ಹಿ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ, ಇತರಾನಿಪಿ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಾನಿ ಸಕಟಸತಾನಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇಥಾ"ತಿ।

ಸೋಯೇವ ಪನ ರಾಜಾ ಏಕದಿವಸಂ ತಿತ್ತಿರಮಂಸಂ ಖಾದಿತುಕಾಮೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸಚೇ ಅಹಂ ಅಙ್ಗಾರಪಕ್ಕಂ ತಿತ್ತಿರಮಂಸಂ ಖಾದಿತುಕಾಮೋಸ್ಮೀತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಕಥೇಸ್ಸಾಮಿ, ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಟ್ಠಾನೇ ತಿತ್ತಿರಸಮುಗ್ಘಾತಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪಿಪಾಸಂ ಅಧಿವಾಸೇನ್ತೋ ತೀಣಿ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಕಣ್ಣೇಸು ಪುಬ್ಬೋ ಸಣ್ಠಾಸಿ, ಸೋ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ

“ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ, ಭೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕೋಚಿ ಉಪಟ್ಠಾಕುಪಾಸಕೋ ಸೀಲರಕ್ಖಕೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿ । ಆಮ, ದೇವ, ಅತ್ಥಿ, ತಿಸ್ಸೋ ನಾಮ ಸೋ ಅಖಣ್ಡಸೀಲಂ ರಕ್ಖತೀತಿ। ಅಥ ನಂ ವೀಮಂಸಿತುಕಾಮೋ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇಸಿ। ಸೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತತೋ ನಂ ಆಹ - “ತ್ವಂ, ತಾತ, ತಿಸ್ಸೋ ನಾಮಾ”ತಿ? “ಆಮ ದೇವಾ”ತಿ। ತೇನ ಹಿ ಗಚ್ಛಾತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಗತೇ ಏಕಂ ಕುಕ್ಕುಟಂ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಪುರಿಸಂ ಆಣಾಪೇಸಿ, “ಗಚ್ಛ ತಿಸ್ಸಂ ವದಾಹಿ, ಇಮಂ ತೀಹಿ ಪಾಕೇಹಿ ಪಚಿತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇಹೀ”ತಿ। ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ತಥಾ ಅವೋಚ। ಸೋ ಆಹ - “ಸಚೇ, ಭೋ, ಅಯಂ ಮತಕೋ ಅಸ್ಸ, ಯಥಾ ಜಾನಾಮಿ, ತಥಾ ಪಚಿತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಹೇಯ್ಯಂ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಪನಾಹಂ ನ ಕರೋಮೀ”ತಿ। ಸೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ।

ರಾಜಾ ಪುನ “ಏಕವಾರಂ ಗಚ್ಛಾ”ತಿ ಪೇಸೇಸಿ। ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ, “ಭೋ, ರಾಜುಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಭಾರಿಯಂ, ಮಾ ಏವಂ ಕರಿ, ಪುನಪಿ ಸೀಲಂ ಸಕ್ಕಾ ಸಮಾದಾತುಂ, ಪಚೇತ”ನ್ತಿ ಆಹ। ಅಥ ನಂ ತಿಸ್ಸೋ ಅವೋಚ, “ಭೋ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಅತ್ತಭಾವೇ ಧುವಂ ಏಕಂ ಮರಣಂ, ನಾಹಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ಸೋ ಪುನಪಿ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ತತಿಯಮ್ಪಿ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಅಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಪುಚ್ಛಿ। ರಞ್ಞೋಪಿ ತಥೇವ ಪಟಿವಚನಂ ಅದಾಸಿ। ಅಥ ರಾಜಾ ಪುರಿಸೇ ಆಣಾಪೇಸಿ, “ಅಯಂ ರಞ್ಞೋ ಆಣಂ ಕೋಪೇತಿ, ಗಚ್ಛಥೇತಸ್ಸ ಆಘಾತನಭಣ್ಡಿಕಾಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ, ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದಥಾ”ತಿ। ರಹೋ ಚ ಪನ ನೇಸಂ ಸಞ್ಞಮದಾಸಿ - “ಇಮಂ ಸನ್ತಜ್ಜಯಮಾನಾ ನೇತ್ವಾ ಸೀಸಮಸ್ಸ ಆಘಾತನಭಣ್ಡಿಕಾಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಆರೋಚೇಥಾ”ತಿ।

ತೇ ತಂ ಆಘಾತನಭಣ್ಡಿಕಾಯಂ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ತಮಸ್ಸ ಕುಕ್ಕುಟಂ ಹತ್ಥೇಸು ಠಪಯಿಂಸು। ಸೋ ತಂ ಹದಯೇ ಠಪೇತ್ವಾ “ಅಹಂ, ತಾತ, ಮಮ ಜೀವಿತಂ ತುಯ್ಹಂ ದೇಮಿ, ತವ ಜೀವಿತಂ ಅಹಂ ಗಣ್ಹಾಮಿ, ತ್ವಂ ನಿಬ್ಭಯೋ ಗಚ್ಛಾ”ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ಕುಕ್ಕುಟೋ ಪಕ್ಖೇ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ವಟರುಕ್ಖೇ ನಿಲೀಯಿ। ತಸ್ಸ ಕುಕ್ಕುಟಸ್ಸ ಅಭಯದಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಕುಕ್ಕುಟಗಿರಿ ನಾಮ ಜಾತಂ।

ರಾಜಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚಪುತ್ತಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಭರಣೇಹಿ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಆಹ - “ತಾತ, ಮಯಾ ತ್ವಂ ಏತದತ್ಥಮೇವ ವೀಮಂಸಿತೋ, ಮಯ್ಹಂ ತಿತ್ತಿರಮಂಸಂ ಖಾದಿತುಕಾಮಸ್ಸ ತೀಣಿ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾನಿ, ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ ಮೇ ತಿಕೋಟಿಪರಿಸುದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತು”ನ್ತಿ। “ಏತಂ ನಾಮ, ದೇವ, ಮಯ್ಹಂ ಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ದ್ವಾರನ್ತರೇ ಠಿತೋ ಏಕಂ ಪುರಿಸಂ ಪಾತೋವ ತಯೋ ತಿತ್ತಿರೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಪವಿಸನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ, ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣೇ ದತ್ವಾ ತಿತ್ತಿರೇ ಆದಾಯ ಪರಿಸೋಧೇತ್ವಾ, ಜೀರಕಾದೀಹಿ ವಾಸೇತ್ವಾ, ಅಙ್ಗಾರೇಸು ಸುಪಕ್ಕೇ ಪಚಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಉಪಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ರಾಜಾ ಮಹಾತಲೇ ಸಿರೀಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋವ ಏಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಥೋಕಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪಿ, ತಾವದೇವಸ್ಸ ಸತ್ತರಸಹರಣೀಸಹಸ್ಸಾನಿ ಫರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಸರಿತ್ವಾ, “ಮಾದಿಸೋ ನಾಮ ಪಥವಿಸ್ಸರೋ ರಾಜಾ ತಿತ್ತಿರಮಂಸಂ ಖಾದಿತುಕಾಮೋ ತೀಣಿ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ನ ಲಭಿ, ಅಪಚ್ಚಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಕುತೋ ಲಭಿಸ್ಸತೀ”ತಿ? ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಕ್ಖಣ್ಡಂ ಭೂಮಿಯಂ ಛಡ್ಡೇಸಿ। ಅಮಚ್ಚಪುತ್ತೋ ಜಣ್ಣುಕೇಹಿ ಪತಿತ್ವಾ ಮುಖೇನ ಗಣ್ಹಿ। ರಾಜಾ “ಅಪೇಹಿ, ತಾತ, ಜಾನಾಮಹಂ ತವ ನಿದ್ದೋಸಭಾವಂ, ಇಮಿನಾ ನಾಮ ಕಾರಣೇನ ಮಯಾ ಏತಂ ಛಡ್ಡಿತ”ನ್ತಿ ಕಥೇತ್ವಾ, “ಸೇಸಕಂ ತಥೇವ ಸಙ್ಗೋಪೇತ್ವಾ ಠಪೇಹೀ”ತಿ ಆಹ।

ಪುನದಿವಸೇ ರಾಜಕುಲೂಪಕೋ ಥೇರೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ಅಮಚ್ಚಪುತ್ತೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ರಾಜಗೇಹಂ ಪವೇಸೇಸಿ। ಅಞ್ಞತರೋ ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತೋಪಿ ಥೇರಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾಸಮಣೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಅನುಬನ್ಧನ್ತೋ ಪಾವಿಸಿ। ಥೇರೋ “ರಞ್ಞಾ ಪಕ್ಕೋಸಾಪಿತಭಿಕ್ಖು ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಪಮಜ್ಜಿ। ಅಮಚ್ಚಪುತ್ತೋಪಿ “ಥೇರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಪಮಾದಂ ಆಪಜ್ಜಿ। ತೇಸಂ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಯಾಗುಂ ಅದಂಸು। ಯಾಗುಯಾ ಪೀತಾಯ ರಾಜಾ ತಿತ್ತಿರೇ ಉಪನೇಸಿ। ಥೇರೋ ಏಕಂ ಗಣ್ಹಿ, ಇತರೋಪಿ ಏಕಂ ಗಣ್ಹಿ। ರಾಜಾ “ಅನುಭಾಗೋ ಅತ್ಥಿ, ಅನಾಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಖಾದಿತುಂ ನ ಯುತ್ತ”ನ್ತಿ ಮಹಾಥೇರಂ ಆಪುಚ್ಛಿ। ಥೇರೋ ಹತ್ಥಂ ಪಿದಹಿ, ಮಹಲ್ಲಕತ್ಥೇರೋ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿ। ರಾಜಾ ಅನತ್ತಮನೋ ಹುತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಥೇರಂ ಪತ್ತಂ ಆದಾಯ ಅನುಗಚ್ಛನ್ತೋ ಆಹ - “ಭನ್ತೇ,

ಕುಲಗೇಹಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೇಹಿ ಉಗ್ಗಹಿತವತ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। ಥೇರೋ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಅಞ್ಞಾಸಿ "ನ ಏಸ ರಞ್ಞಾ ಪಕ್ಕೋಸಾಪಿತೋ"ತಿ।

ಪುನದಿವಸೇ ಉಪಟ್ಠಾಕಸಾಮಣೇರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾವಿಸಿ। ರಾಜಾ ತದಾಪಿ ಯಾಗುಯಾ ಪೀತಾಯ ತಿತ್ತಿರೇ ಉಪನಾಮೇಸಿ। ಥೇರೋ ಏಕಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ, ಸಾಮಣೇರೋ ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಚಾಲೇತ್ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ದಾಪೇತ್ವಾ ಏಕಕೋಟ್ಠಾಸಮೇವ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ರಾಜಾ ತಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಮಹಾಥೇರಸ್ಸ ಉಪನಾಮೇಸಿ। ಮಹಾಥೇರೋ ಹತ್ಥಂ ಪಿದಹಿ, ಸಾಮಣೇರೋಪಿ ಪಿದಹಿ। ರಾಜಾ ಅವಿದೂರೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಖಾದನ್ತೋ "ಉಗ್ಗಹಿತವತ್ತೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ದಿಯಡ್ಢತಿತ್ತಿರೇ ಖಾದಿತುಂ ಲಭಿಮ್ಹಾ"ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಸ ಮಂಸೇ ಖಾದಿತಮತ್ತೇವ ಕಣ್ಣೇಹಿ ಪುಬ್ಬೋ ನಿಕ್ಖಮಿ। ತತೋ ಮುಖಂ ವಿಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ಸಾಮಣೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, "ಪಸನ್ನೋಸ್ಮಿ, ತಾತ, ಅಟ್ಠ ತೇ ಧುವಭತ್ತಾನಿ ದೇಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಅಹಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ದಮ್ಮೀತಿ। ಅಪರಾನಿ ಅಟ್ಠ ದೇಮೀತಿ। ತಾನಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ದಮ್ಮೀತಿ। ಅಪರಾನಿಪಿ ಅಟ್ಠ ದೇಮೀತಿ। ತಾನಿ ಸಮಾನುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ದಮ್ಮೀತಿ। ಅಪರಾನಿಪಿ ಅಟ್ಠ ದೇಮೀತಿ। ತಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮೀತಿ। ಅಪರಾನಿಪಿ ಅಟ್ಠ ದೇಮೀತಿ। ಸಾಮಣೇರೋ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। ಏವಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮತ್ತಂ ಜಾನನ್ತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಞ್ಚೇವ ಲಾಭಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಚ ಥಾವರಂ ಕರೋತಿ। ಇದಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪಮಾಣಂ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಪರಿಭೋಗಪಮಾಣಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪಯೋಜನಂ, "ಇದಮತ್ಥಿಯಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಾಮೀ"ತಿ ಪನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಪರಿಭೋಗಸ್ಸೇವ ಪಯೋಜನತ್ತಾ ಪರಿಭೋಗಪಮಾಣಂಯೇವ ನಾಮ, ತಂ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತೇನೇವ **ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ, ಇತರಮ್ಪಿ ಪನ ವಟ್ಟತಿಯೇವ।

ಸೀಹಸೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಮಭೋಗಿಸೇಯ್ಯಾ, ಪೇತಸೇಯ್ಯಾ, ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ, ತಥಾಗತಸೇಯ್ಯಾತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಸೇಯ್ಯಾ। ತತ್ಥ "ಯೇಭುಯ್ಯೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಭೋಗೀ ವಾಮೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸೇನ್ತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೬) ಅಯಂ **ಕಾಮಭೋಗಿಸೇಯ್ಯಾ**। ತೇಸಞ್ಹಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇನ ಸಯಾನೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

"ಯೇಭುಯ್ಯೇನ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೇತಾ ಉತ್ತಾನಾ ಸೇನ್ತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೬) ಅಯಂ **ಪೇತಸೇಯ್ಯಾ**। ಪೇತಾ ಹಿ ಅಪ್ಪಮಂಸಲೋಹಿತತ್ತಾ ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಘಾಟಜಟಿತಾ ಏಕೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸಯಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಉತ್ತಾನಾವ ಸಯನ್ತಿ।

"ಯೇಭುಯ್ಯೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ಅನ್ತರಸತ್ಥಿಮ್ಹಿ ಅನುಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸಯತೀ"ತಿ ಅಯಂ **ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ**। ತೇಜುಸ್ಸದತ್ತಾ ಹಿ ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ದ್ವೇ ಪುರಿಮಪಾದೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ, ಪಚ್ಛಿಮಪಾದೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ಅನ್ತರಸತ್ಥಿಮ್ಹಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಪಾದಪಚ್ಛಿಮಪಾದನಙ್ಗುಟ್ಠಾನಂ ಠಿತೋಕಾಸಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುರಿಮಪಾದಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ ಸೀಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಯತಿ , ದಿವಸಮ್ಪಿ ಸಯಿತ್ವಾ ಪಬುಜ್ಝಮಾನೋ ನ ಉತ್ರಸನ್ತೋ ಪಬುಜ್ಝತಿ, ಸೀಸಂ ಪನ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಪಾದಾದೀನಂ ಠಿತೋಕಾಸಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಿ। ಸಚೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಠಾನಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತಂ ಹೋತಿ, "ನಯಿದಂ ತುಯ್ಹಂ ಜಾತಿಯಾ ಸೂರಭಾವಸ್ಸ ಚ ಅನುರೂಪ"ನ್ತಿ ಅನತ್ತಮನೋ ಹುತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಯತಿ, ನ ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮತಿ। ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತೇ ಪನ "ತುಯ್ಹಂ ಜಾತಿಯಾ ಚ ಸೂರಭಾವಸ್ಸ ಚ ಅನುರೂಪಮಿದ"ನ್ತಿ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಸೀಹವಿಜಮ್ಭಿತಂ ವಿಜಮ್ಭಿತ್ವಾ ಕೇಸರಭಾರಂ ವಿಧುನಿತ್ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮತಿ।

ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸೇಯ್ಯಾ ಪನ **ತಥಾಗತಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಾಸು ಇಧ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ ಆಗತಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ತೇಜುಸ್ಸದಇರಿಯಾಪಥತ್ತಾ ಉತ್ತಮಸೇಯ್ಯಾ ನಾಮ।

ಪಾದೇ ಪಾದನ್ತಿ ದಕ್ಖಿಣಪಾದೇ ವಾಮಪಾದಂ। **ಅಚ್ಚಾಧಾಯಾ**ತಿ ಅತಿಆಧಾಯ, ಈಸಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಠಪೇತ್ವಾ। ಗೋಪ್ಫಕೇನ ಹಿ ಗೋಪ್ಫಕೇ, ಜಾಣುನಾ ವಾ ಜಾಣುಮ್ಹಿ ಸಙ್ಘಟ್ಟಿಯಮಾನೇ ಅಭಿಣ್ಹಂ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ನ ಹೋತಿ, ಸೇಯ್ಯಾ

ಅಫಾಸುಕಾ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಪನ ನ ಸಙ್ಘಂಟ್ಟೇತಿ, ಏವಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಠಪಿತೇ ವೇದನಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ, ಸೇಯ್ಯಾ ಫಾಸುಕಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ।

ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋತಿ ಸತಿಯಾ ಚೇವ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಕಥಂ ನಿದ್ದಾಯನ್ತೋ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತೀತಿ? ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹಾನೇನ। ಅಯಞ್ಹಿ ದಿವಸಞ್ಚೇವ ಸಕಲಯಾಮಞ್ಚ ಆವರಣೀಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಠಮಯಾಮಾವಸಾನೇ ಚಙ್ಕಮಾ ಓರುಯ್ಹ ಪಾದೇ ಧೋವನ್ತೋಪಿ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅವಿಜಹನ್ತೋವ ಧೋವತಿ, ತಂ ಅವಿಜಹನ್ತೋವ ದ್ವಾರಂ ವಿವರತಿ, ಮಞ್ಚೇ ನಿಸೀದತಿ, ಅವಿಜಹನ್ತೋವ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮತಿ। ಪಬುಜ್ಝನ್ತೋ ಪನ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಪಬುಜ್ಝತಿ। ಏವಂ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋಪಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪನ ಞಾಣಧಾತುಕನ್ತಿ ನ ರೋಚಯಿಂಸು।

ವುತ್ತನಯೇನ ಪನೇಸ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಠಮಯಾಮಾವಸಾನೇ "ಉಪಾದಿನ್ನಕಂ ಸರೀರಂ ನಿದ್ದಾಯ ಸಮಸ್ಸಾಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಙ್ಕಮಾ ಓರುಯ್ಹ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅವಿಜಹನ್ತೋವ ಪಾದೇ ಧೋವತಿ, ದ್ವಾರಂ ವಿವರತಿ, ಮಞ್ಚೇ ಪನ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪಹಾಯ, "ಖನ್ಧಾವ ಖನ್ಧೇಸು, ಧಾತುಯೋವ ಧಾತೂಸು ಪಟಿಹಞ್ಞನ್ತೀ"ತಿ ಸೇನಾಸನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ಕಮೇನ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಪಬುಜ್ಝನ್ತೋ ಪನ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಪಬುಜ್ಝತಿ। ಏವಂ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋಪಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ತಿವಙ್ಗಿಕಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾವ ಕಥಿತಾ। ಏತ್ತಕೇನೇವ ಪನ ವೋಸಾನಂ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಾನೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಬಲಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖು ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ। ಏವಂ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ದೇಸನಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ।

೩. ಕುಮ್ಮೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೦. ತತಿಯೇ **ಕುಮ್ಮೋ**ತಿ ಅಟ್ಠಿಕುಮ್ಮೋ। **ಕಚ್ಛಪೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಅನುನದೀತೀರೇ**ತಿ ನದಿಯಾ ಅನುತೀರೇ। **ಗೋಚರಪಸುತೋ**ತಿ "ಸಚೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಫಲಾಫಲಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ಖಾದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಗೋಚರತ್ಥಾಯ ಪಸುತೋ ಉಸ್ಸುಕ್ಕೋ ತನ್ನಿಬನ್ಧೋ। **ಸಮೋದಹಿತ್ವಾ**ತಿ ಸಮುಗ್ಗೇ ವಿಯ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ಸಙ್ಕಸಾಯತೀ**ತಿ ಅಚ್ಛತಿ। **ಸಮೋದಹ**ನ್ತಿ ಸಮೋದಹನ್ತೋ ಠಪೇನ್ತೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಥಾ ಕುಮ್ಮೋ ಅಙ್ಗಾನಿ ಸಕೇ ಕಪಾಲೇ ಸಮೋದಹನ್ತೋ ಸಿಙ್ಗಾಲಸ್ಸ ಓತಾರಂ ನ ದೇತಿ, ನ ಚ ನಂ ಸಿಙ್ಗಾಲೋ ಪಸಹತಿ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ತನೋ ಮನೋವಿತಕ್ಕೇ ಸಕೇ ಆರಮ್ಮಣಕಪಾಲೇ ಸಮೋದಹನ್ತೋ ಕಿಲೇಸಮಾರಸ್ಸ ಓತಾರಂ ನ ದೇತಿ, ನ ಚ ನಂ ಮಾರೋ ಪಸಹತಿ।

ಅನಿಸ್ಸಿತೋತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯೇಹಿ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ। **ಅಞ್ಞಮಹೇಠಯಾನೋ**ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಕಞ್ಚಿ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅವಿಹೇಠೇನ್ತೋ। **ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। **ನೂಪವದೇಯ್ಯ ಕಞ್ಚೀ**ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಕಞ್ಚಿ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಆಚಾರವಿಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಉಕ್ಕಂಸೇತುಕಾಮತಾಯ ವಾ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತುಕಾಮತಾಯ ವಾ ನ ಉಪವದೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ, "ಕಾಲೇನ ವಕ್ಖಾಮಿ, ನೋ ಅಕಾಲೇನ, ಭೂತೇನ ವಕ್ಖಾಮಿ , ನೋ ಅಭೂತೇನ, ಸಣ್ಹೇನ ವಕ್ಖಾಮಿ, ನೋ ಫರುಸೇನ, ಅತ್ಥಸಂಹಿತೇನ ವಕ್ಖಾಮಿ, ನೋ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತೇನ, ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೋ ವಕ್ಖಾಮಿ, ನೋ ದೋಸನ್ತರೋ"ತಿ ಏವಂ ಉಲ್ಲುಮ್ಪನಸಭಾವಸಣ್ಠಿತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ವಿಹರತಿ।

೪. ಪಠಮದಾರುಕ್ಖನ್ಧೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೧. ಚತುತ್ಥೇ **ಅದ್ದಸಾತಿ** ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅದ್ದಸ। **ವುಯ್ಹಮಾನ**ನ್ತಿ ಚತುರಸ್ಸಂ ತಚ್ಛೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬತನ್ತರೇ ಠಪಿತಂ ವಾತಾತಪೇನ ಸುಪರಿಸುಕ್ಖಂ ಪಾವುಸ್ಸಕೇ ಮೇಘೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ಉದಕೇನ ಉಪ್ಲವಿತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಗಙ್ಗಾಯ ನದಿಯಾ ಸೋತೇ ಪತಿತಂ ತೇನ ಸೋತೇನ ವುಯ್ಹಮಾನಂ। **ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ** "ಇಮಿನಾ ದಾರುಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ಮಮ ಸಾಸನೇ ಸದ್ಧಾಪಬ್ಬಜಿತಂ ಕುಲಪುತ್ತಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಕಾಮತಾಯ ಆಮನ್ತೇಸಿ। **ಅಮುಂ ಮಹನ್ತಂ ದಾರುಕ್ಖನ್ಧಂ ಗಙ್ಗಾಯ ನದಿಯಾ ಸೋತೇನ ವುಯ್ಹಮಾನ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಪನ ಅಟ್ಠದೋಸವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಸೋತಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ದಾರುಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅಪರೇ ಸಮುದ್ದಪತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತರಾಯಕರೇ ಅಟ್ಠ ದೋಸೇ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ರಸ್ಸ ಏವಂ ಅಟ್ಠದೋಸವಿಮುತ್ತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಏಕೋ ಹಿ ಗಙ್ಗಾಯ ನದಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ಪಬ್ಬತತಲೇ ಜಾತೋ ನಾನಾವಲ್ಲೀಹಿ ಪಲಿವೇಠಿತೋ ಪಣ್ಡುಪಲಾಸತಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಉಪಚಿಕಾದೀಹಿ ಖಜ್ಜಮಾನೋ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ ಅಪಣ್ಣತ್ತಿಕಭಾವಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ದಾರುಕ್ಖನ್ಧೋ ಗಙ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ ವಙ್ಕಟ್ಠಾನೇಸು ವಿಲಾಸಮಾನೋ ಸಾಗರಂ ಪತ್ವಾ ಮಣಿವಣ್ಣೇ ಊಮಿಪಿಟ್ಠೇ ಸೋಭಿತುಂ ನ ಲಭತಿ।

ಅಪರೋ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ಬಹಿಮೂಲೋ ಅನ್ತೋಸಾಖೋ ಹುತ್ವಾ ಜಾತೋ, ಅಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಓಲಮ್ಬಿನೀಹಿ ಸಾಖಾಹಿ ಉದಕಂ ಫುಸತಿ, ಬಹಿಮೂಲತ್ತಾ ಪನ ಗಙ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ ವಙ್ಕಟ್ಠಾನೇಸು ವಿಲಾಸಮಾನೋ ಸಾಗರಂ ಪತ್ವಾ ಮಣಿವಣ್ಣೇ ಊಮಿಪಿಟ್ಠೇ ಸೋಭಿತುಂ ನ ಲಭತಿ।

ಅಪರೋ ಮಜ್ಝೇ ಗಙ್ಗಾಯ ಜಾತೋ, ದಳ್ಹಮೂಲೇನ ಪನ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೋ, ಬಹಿ ಚಸ್ಸ ಗತಾ ವಙ್ಕಸಾಖಾ ನಾನಾವಲ್ಲೀಹಿ ಆಬದ್ಧಾ, ಅಯಮ್ಪಿ ದಳ್ಹಮೂಲತ್ತಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಲ್ಲೀಹಿ ಆಬದ್ಧತ್ತಾ ಚ ಗಙ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಸೋಭಿತುಂ ನ ಲಭತಿ।

ಅಪರೋ ಪತಿತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ವಾಲಿಕಾಯ ಓತ್ಥಟೋ ಪೂತಿಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಗಙ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ನ ಲಭತಿ।

ಅಪರೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಾಸಾಣಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಜಾತತ್ತಾ, ಸುನಿಖಾತೋ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಲೋ ಠಿತೋ, ಆಗತಾಗತಂ ಉದಕಂ ದ್ವಿಧಾ ಫಾಲೇತಿ, ಅಯಂ ಪಾಸಾಣನ್ತರೇ ಸುಟ್ಠು ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ಗಙ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ನ ಲಭತಿ।

ಅಪರೋ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಟ್ಠಾನೇ ನಭಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ವಲ್ಲೀಹಿ ಆಬದ್ಧೋ ಠಿತೋ। ಏಕಂ ದ್ವೇ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಗತೇ ಮಹೋಘೇ ಸಕಿಂ ವಾ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ತೇಮೇತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ನಭಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತತಾಯ ಚೇವ ಏಕಸ್ಸ ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಾ ಸಂವಚ್ಛರಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಸಕಿಂ ವಾ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ತೇಮನತಾಯ ಚ ಗಙ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ನ ಲಭತಿ।

ಅಪರೋಪಿ ಮಜ್ಝೇ ಗಙ್ಗಾಯ ದೀಪಕೇ ಜಾತೋ ಮುದುಕ್ಖನ್ಧಸಾಖೋ ಓಘೇ ಆಗತೇ ಅನುಸೋತಂ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಉದಕೇ ಗತೇ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ, ನಚ್ಚನ್ತೋ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ। ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಸಾಗರೋ ಗಙ್ಗಂ ಏವಂ ವಿಯ ವದತಿ, "ಭೋತಿ ಗಙ್ಗೇ ತ್ವಂ ಮಯ್ಹಂ ಚನ್ದನಸಾರಸಲಳಸಾರಾದೀನಿ ನಾನಾದಾರೂನಿ ಆಹರಸಿ, ದಾರುಕ್ಖನ್ಧಂ ಪನ ನಾಹರಸೀ"ತಿ। ಸುಲಭೋ ಏಸ, ದೇವ, ಪುನವಾರೇ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಪುನವಾರೇ ತಮ್ಬವಣ್ಣೇನ ಉದಕೇನ ಆಲಿಙ್ಗಮಾನಾ ವಿಯ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಸೋಪಿ ತಥೇವ ಅನುಸೋತಂ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಉದಕೇ ಗತೇ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ, ನಚ್ಚನ್ತೋ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಯಂ ಅತ್ತನೋ ಮುದುತಾಯ ಗಙ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ನ ಲಭತಿ।

ಅಪರೋ ಗಙ್ಗಾಯ ನದಿಯಾ ತಿರಿಯಂ ಪತಿತೋ ವಾಲಿಕಾಯ ಓತ್ಥರಿತೋ ಅನ್ತರಸೇತು ವಿಯ ಬಹೂನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಜಾತೋ, ಉಭೋಸು ತೀರೇಸು ವೇಳುನಳಕರಞ್ಜಕಕುಧಾದಯೋ ಉಪ್ಲವಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಲಗ್ಗನ್ತಿ। ತಥಾ ನಾನಾವಿಧಾ ಗಚ್ಛಾ ವುಯ್ಹಮಾನಾ ಭಿನ್ನಮುಸಲಭಿನ್ನಸುಪ್ಪಅಹಿಕುಕ್ಕುರಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಿಕುಣಪಾನಿಪಿ ತತ್ಥೇವ ಲಗ್ಗನ್ತಿ। ಮಹಾಗಙ್ಗಾಪಿ ನಂ ಆಸಜ್ಜ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ದ್ವಿಧಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಕುಮ್ಭೀಲಮಕರಾದಯೋಪಿ ತತ್ಥೇವ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ತಿರಿಯಂ ಪತಿತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ

ಪಚ್ಚಯತ್ತಕತಭಾವೇನ ಗಙ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ ವಙ್ಕಟ್ಠಾನೇಸು ವಿಲಾಸಮಾನೋ ಸಾಗರಂ ಪತ್ವಾ ಮಣಿವಣ್ಣೇ ಊಮಿಪಿಟ್ಠೇ ಸೋಭಿತುಂ ನ ಲಭತಿ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಇಮೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ದೋಸೇಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಸೋತಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ದಾರುಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅಪರೇ ಸಮುದ್ದಪತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತರಾಯಕರೇ ಅಟ್ಠ ದೋಸೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಅಮುಂ ಮಹನ್ತಂ ದಾರುಕ್ಖನ್ಧಂ ಗಙ್ಗಾಯ ನದಿಯಾ ಸೋತೇನ ವುಯ್ಹಮಾನನ್**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ನ ಥಲೇ ಉಸ್ಸೀದಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಥಲಂ ನಾಭಿರುಹಿಸ್ಸತಿ। **ನ ಮನುಸ್ಸಗ್ಗಾಹೋ ಗಹೇಸ್ಸತೀ**ತಿ "ಮಹಾ ವತಾಯಂ ದಾರುಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿ ದಿಸ್ವಾ, ಉಳುಮ್ಪೇನ ತರಮಾನಾ ಗನ್ತ್ವಾ, ಗೋಪಾನಸೀಆದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಮನುಸ್ಸಾ ನ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ನ ಅಮನುಸ್ಸಗ್ಗಾಹೋ ಗಹೇಸ್ಸತೀ**ತಿ "ಮಹಗ್ಘೋ ಅಯಂ ಚನ್ದನಸಾರೋ, ವಿಮಾನದ್ವಾರೇ ನಂ ಠಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ನ ಅಮನುಸ್ಸಾ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸನ್ತಿ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಸದ್ಧಿಂ ಬಾಹಿರೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ದೋಸೇಹಿ ಏವಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ಗಙ್ಗಾಯ ಅವಿದೂರೇ ಪಬ್ಬತತಲೇ ಜಾತೋ ತತ್ಥೇವ ಉಪಚಿಕಾದೀಹಿ ಖಜ್ಜಮಾನೋ ಅಪಣ್ಣತ್ತಿಕಭಾವಂ ಗತದಾರುಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಹಿ "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿಕಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸಾಸನಸ್ಸ ದೂರೀಭೂತತ್ತಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಓರುಯ್ಹ ಸಮಾಧಿಕುಲ್ಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಿಬ್ಬಾನಸಾಗರಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ಬಹಿಮೂಲೋ ಅನ್ತೋಸಾಖೋ ಹುತ್ವಾ ಜಾತೋ ವಿಯ ಅಚ್ಛಿನ್ನಗಿಹಿಬನ್ಧನೋ ಸಮಣಕುಟಿಮ್ಬಿಕಪುಗ್ಗಲೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಯಞ್ಹಿ "ಚಿತ್ತಂ ನಾಮೇತಂ ಅನಿಬದ್ಧಂ, 'ಸಮಣೋಮ್ಹೀ'ತಿ ವದನ್ತೋವ ಗಿಹೀ ಹೋತಿ, 'ಗಿಹೀಮ್ಹೀ'ತಿ ವದನ್ತೋವ ಸಮಣೋ ಹೋತಿ। ಕೋ ಜಾನಿಸ್ಸತಿ, ಕಿಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ? ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಪಬ್ಬಜನ್ತೋಪಿ ಗಿಹಿಬನ್ಧನಂ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। ಮಹಲ್ಲಕಪಬ್ಬಜಿತಾನಞ್ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಸ ಸಚೇ ಚೀವರಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅನ್ತಚ್ಛಿನ್ನಕಂ ವಾ ಜಿಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಂ ವಾ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಸೇನಾಸನಮ್ಪಿ ವಿಹಾರಪಚ್ಚನ್ತೇ ಪಣ್ಣಸಾಲಾ ವಾ ಮಣ್ಡಪೋ ವಾ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೇನಾಪಿ ಪುತ್ತನತ್ತಕಾನಂ ದಾರಕಾನಂ ಪಚ್ಛತೋ ಚರಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ಪರಿಯನ್ತೇ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ಸೋ ದುಕ್ಖೀ ದುಮ್ಮನೋ ಅಸ್ಸೂನಿ ಮುಞ್ಚನ್ತೋ, "ಅತ್ಥಿ ಮೇ ಕುಲಸನ್ತಕಂ ಧನಂ, ಕಪ್ಪತಿ ನು ಖೋ ತಂ ಖಾದನ್ತೇನ ಜೀವಿತು"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಏಕಂ ವಿನಯಧರಂ ಪುಚ್ಛತಿ - "ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ ಆಚರಿಯ, ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಖಾದಿತುಂ ಕಪ್ಪತಿ, ನೋ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ? "ನತ್ಥೇತ್ಥ ದೋಸೋ, ಕಪ್ಪತೇತ"ನ್ತಿ। ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಭಜಮಾನಕೇ ಕತಿಪಯೇ ದುಬ್ಬಚೇ ದುರಾಚಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಅನ್ತೋಗಾಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಗಾಮಮಜ್ಝೇ ಠಿತೋ ಗಾಮಿಕೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ, "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಯೋಗತೋ ಉಟ್ಠಿತಂ ಆಯಂ ಕಸ್ಸ ದೇಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ಮಯಂ ಕಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮಾತಿ? ಕಿಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ? ಕುದ್ದಾಲ-ಪಿಟಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಖೇತ್ತಮರಿಯಾದಬನ್ಧನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತೋ ನಾನಾಪ್ಪಕಾರಂ ಪುಬ್ಬಣ್ಣಾಪರಣ್ಣಞ್ಚೇವ ಫಲಾಫಲೇ ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ, ಹೇಮನ್ತಗಿಮ್ಹವಸ್ಸಾನೇಸು ಯಂ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಂ ತಂ ಪಚಾಪೇತ್ವಾ ಖಾದನ್ತೋ ಸಮಣಕುಟುಮ್ಬಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಜೀವತಿ। ಕೇವಲಮಸ್ಸ ಪಞ್ಚಚೂಳಕೇನ ದಾರಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಾದಪರಿಚಾರಿಕಾವ ಏಕಾ ನತ್ಥಿ। ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಓಲಮ್ಬಿನೀಹಿ ಸಾಖಾಹಿ ಉದಕಂ ಫುಸಮಾನೋ ಅನ್ತೋಸಾಖೋ ರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಬೋಧಿಯಙ್ಗಣಾದೀಸು ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಾಯಸಾಮಗ್ಗಿಂ ದೇತಿ, ಗಿಹಿಬನ್ಧನಸ್ಸ ಪನ ಅಚ್ಛಿನ್ನತಾಯ ಬಹಿಮೂಲತ್ತಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಸಮಾಧಿಕುಲ್ಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಿಬ್ಬಾನಸಾಗರಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಗಙ್ಗಾಯ ಮಜ್ಝೇ ಜಾತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಲ್ಲೀಹಿ ಆಬದ್ಧವಙ್ಕಸಾಖಾ ವಿಯ ಸಙ್ಘಸನ್ತಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವಮಾನೋ ಭಿನ್ನಾಜೀವಪುಗ್ಗಲೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏಕಚ್ಚೋ ಗಿಹಿಬನ್ಧನಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜನ್ತೋಪಿ ಸಾರುಪ್ಪಟ್ಠಾನೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ನ ಲಭತಿ। ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಹಿ ನಾಮೇಸಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಸದಿಸಾ। ಯಥಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಯತ್ಥ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತೇಸಂಯೇವ ಕುಲಾನಂ ಆಚಾರಂ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಯೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ತೇಸಂಯೇವ ಆಚಾರಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏಕಚ್ಚೋ ಅಸಾರುಪ್ಪಟ್ಠಾನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಓವಾದಾನುಸಾಸನೀಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾದೀಹಿ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹುತ್ವಾ ಪಾತೋವ ಮುಣ್ಡಘಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉದಕತಿತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತಿ,

ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ಭತ್ತತ್ಥಾಯ ಖನ್ಧೇ ಪತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಭತ್ತಸಾಲಂ ಗಚ್ಛತಿ, ದುಬ್ಬಚಸಾಮಣೇರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನಾನಾಕೀಳಂ ಕೀಳತಿ, ಆರಾಮಿಕದಾರಕೇಹಿ ಸಂಸಟ್ಠೋ ವಿಹರತಿ।

ಸೋ ದಹರಭಿಕ್ಖುಕಾಲೇ ಅತ್ತನೋ ಅನುರೂಪೇಹಿ ದಹರಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಚೇವ ಆರಾಮಿಕೇಹಿ ಚ ಸದ್ಧಿಂ ಸಙ್ಘಭೋಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ, "ಅಯಂ ಖೀಣಾಸವೇಹಿ ಅಸುಕರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಸಙ್ಘಭೋಗೋ, ತುಮ್ಹೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ನ ದೇಥ, ನ ಹಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ರಾಜಾ ವಾ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾ ವಾ ಅತ್ತಮನಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಏಥ ದಾನಿ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಕುದ್ದಾಲ-ಪಿಟಕಾನಿ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ತಳಾಕಮಾತಿಕಾಸು ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಬಹುಂ ಪುಬ್ಬಣ್ಣಾಪರಣ್ಣಂ ವಿಹಾರಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಆರಾಮಿಕೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಉಪಕಾರಭಾವಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆರೋಚಾಪೇತಿ। ಸಙ್ಘೋ "ಅಯಂ ದಹರೋ ಬಹೂಪಕಾರೋ, ಇಮಸ್ಸ ಸತಂ ವಾ ದ್ವಿಸತಂ ವಾ ದೇಥಾ"ತಿ ದಾಪೇತಿ। ಇತಿ ಸೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಸಙ್ಘಸನ್ತಕೇನೇವ ವಡ್ಢನ್ತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಏಕವೀಸತಿವಿಧಾಹಿ ಅನೇಸನಾಹಿ ಬದ್ಧೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಸಮಾಧಿಕುಲ್ಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಿಬ್ಬಾನಸಾಗರಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಪತಿತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ವಾಲಿಕಾಯ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪೂತಿಭಾವಂ ಆಪಾದಿತರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಆಲಸಿಯಮಹಗ್ಘಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವರೂಪಞ್ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಂ ಆಮಿಸಚಕ್ಖುಂ ಪಚ್ಚಯಲೋಲಂ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಂ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರವಜ್ಜಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾನಿ ಅತ್ಥತೋ ಏವಂ ವದನ್ತಿ - "ಭೋ, ಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ? ಅಥ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಉಟ್ಠಾಯ ಏವಮಾಹ - "ಕಿಂ ನ ಪಸ್ಸಥ? ಏಸೋ ಅಸುಕವಿಹಾರವಾಸೀ ಕುಸೀತಪುಗ್ಗಲೋ ಅಸುಕಂ ನಾಮ ಗಾಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಯಾಗುಮತ್ಥಕೇ ಯಾಗುಂ, ಪೂವಮತ್ಥಕೇ ಪೂವಂ, ಭತ್ತಮತ್ಥಕೇ ಭತ್ತಂ ಅಜ್ಝೋಹರಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಆಗಮ್ಮ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಸಬ್ಬವತ್ತೋ ಉದ್ದೇಸಾದಿವಿರಹಿತೋ ಮಞ್ಚಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತೋ ಮಯ್ಹಂ ಓಕಾಸಂ ಕರೋತೀ"ತಿ।

ತತೋ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಂ ಉಟ್ಠಾಯಾಹ - "ಭೋ, ತವ ಓಕಾಸೇ ಕತೇ ಮಯ್ಹಂ ಕತೋವ ಹೋತಿ, ಇದಾನೇವ ಸೋ ನಿದ್ದಾಯಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಾನುರಞ್ಜಿತೋವ ಪಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತತೋ ಬ್ಯಾಪಾದನೀವರಣಂ ಉಟ್ಠಾಯಾಹ - "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಓಕಾಸೇ ಕತೇ ಮಯ್ಹಂ ಕತೋವ ಹೋತಿ। ಇದಾನೇವ ನಿದ್ದಾಯಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಿತೋ 'ವತ್ತಪಟಿವತ್ತಂ ಕರೋಹೀ'ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ, 'ಭೋ, ಇಮೇ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ ಅಕತ್ವಾ ಅಮ್ಹೇಸು ಬ್ಯಾವಟಾ'ತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಫರುಸವಚನಂ ವದನ್ತೋ ಅಕ್ಖೀನಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ವಿಚರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತತೋ ಉದ್ಧಚ್ಚನೀವರಣಂ ಉಟ್ಠಾಯಾಹ - "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಓಕಾಸೇ ಕತೇ ಮಯ್ಹಂ ಕತೋವ ಹೋತಿ, ಕುಸೀತೋ ನಾಮ ವಾತಾಹತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಉದ್ಧತೋ ಹೋತೀ"ತಿ। ಅಥ ಕುಕುಚ್ಚನೀವರಣಂ ಉಟ್ಠಾಯಾಹ - "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಓಕಾಸೇ ಕತೇ ಮಯ್ಹಂ ಕತೋವ ಹೋತಿ, ಕುಸೀತೋ ನಾಮ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಪಕತೋವ ಹೋತಿ, ಅಕಪ್ಪಿಯೇ ಕಪ್ಪಿಯಸಞ್ಞಂ ಕಪ್ಪಿಯೇ ಚ ಅಕಪ್ಪಿಯಸಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀ"ತಿ। ಅಥ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನೀವರಣಂ ಉಟ್ಠಾಯಾಹ - "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಓಕಾಸೇ ಕತೇ ಮಯ್ಹಂ ಕತೋವ ಹೋತಿ। ಏವರೂಪೋ ಹಿ ಅಟ್ಠಸು ಠಾನೇಸು ಮಹಾವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸೀ"ತಿ। ಏವಂ ಆಲಸಿಯಮಹಗ್ಘಸಂ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾನಿ ಚಣ್ಡಸುನಖಾದಯೋ ವಿಯ ಸಿಙ್ಗಚ್ಛಿನ್ನಂ ಜರಗ್ಗವಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಸೋಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸೋತಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಸಮಾಧಿಕುಲ್ಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಿಬ್ಬಾನಸಾಗರಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಾಸಾಣಾನಂ ಅನ್ತರೇ ನಿಖಾತಮೂಲಾಕಾರೇನ ಠಿತರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ದಿಟ್ಠಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಠಿತೋ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಹಿ "ಅರೂಪಭವೇ ರೂಪಂ ಅತ್ಥಿ, ಅಸಞ್ಞಭವೇ ಚಿತ್ತಂ ಪವತ್ತತಿ, ಬಹುಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕೋ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ, ಅನುಸಯೋ ಚಿತ್ತವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ, ತೇ ಚ ಸತ್ತಾ ಸನ್ಧಾವನ್ತಿ ಸಂಸರನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತೋ ಅರಿಟ್ಠೋ ವಿಯ ಕಣ್ಟಕಸಾಮಣೇರೋ ವಿಯ ಚ ವಿಚರತಿ। ಪಿಸುಣವಾಚೋ ಪನ ಹೋತಿ, ಉಪಜ್ಝಾಯಾದಯೋ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾದೀಹಿ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ವಿಚರತಿ। ಸೋಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸೋತಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಸಮಾಧಿಕುಲ್ಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಿಬ್ಬಾನಸಾಗರಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ನಭಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ವಲ್ಲಿಹಿ ಆಬದ್ಧೋ ಠಿತೋ ಏಕಂ ದ್ವೇ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಗತೇ ಮಹೋಘೇ ಸಕಿಂ ವಾ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ತೇಮನರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚನ್ತೇ ವಸಮಾನೋ ದುಲ್ಲಭಸಞ್ಞದಸ್ಸನೋ ಚೇವ ದುಲ್ಲಭಧಮ್ಮಸ್ಸವನೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ವುಡ್ಢಕಾಲೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಕತಿಪಾಹೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚವಸ್ಸಕಾಲೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ದಸವಸ್ಸಕಾಲೇ ವಿನಯಧರತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ವಿನಯಕಥಾಕಾಲೇ ಮರಿಚಂ ವಾ ಹರೀತಕಖಣ್ಡಂ ವಾ ಮುಖೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಬೀಜನೇನ ಮುಖಂ ಪಿಧಾಯ ನಿದ್ದಾಯನ್ತೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಲೇಸಕಪ್ಪೇನ ಕತವಿನಯೋ ನಾಮ ಹುತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಆದಾಯ ಪಚ್ಚನ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತತ್ರ ನಂ ಮನುಸ್ಸಾ ಸಕ್ಕರಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುದಸ್ಸನಸ್ಸ ದುಲ್ಲಭತಾಯ "ಇಧೇವ, ಭನ್ತೇ, ವಸಥಾ"ತಿ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಪುಪ್ಫೂಪಗಫಲೂಪಗರುಕ್ಖೇ ರೋಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಾಸೇನ್ತಿ।

ಅಥ ಮಹಾವಿಹಾರಸದಿಸವಿಹಾರಾ ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಭಿಕ್ಖೂ, "ಜನಪದೇ ಚೀವರರಜನಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ಆಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ತತ್ಥ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾ, ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ವತ್ತಪಟಿವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ, ಪುನದಿವಸೇ ಆದಾಯ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ, "ಅಸುಕೋ ಥೇರೋ ಸುತ್ತನ್ತಿಕೋ, ಅಸುಕೋ ಅಭಿಧಮ್ಮಿಕೋ, ಅಸುಕೋ ವಿನಯಧರೋ, ಅಸುಕೋ ತೇಪಿಟಕೋ, ಏವರೂಪೇ ಥೇರೇ ಕದಾ ಲಭಿಸ್ಸಥ, ಧಮ್ಮಸವನಂ ಕಾರೇಥಾ"ತಿ ವದತಿ। ಉಪಾಸಕಾ "ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಕಾರೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವಿಹಾರಮಗ್ಗಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ, ಸಪ್ಪಿತೇಲಾದೀನಿ ಆದಾಯ, ಮಹಾಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, "ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಕಾರೇಸ್ಸಾಮ, ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾನಂ ವಿಚಾರೇಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಿ।

ನೇವಾಸಿಕತ್ಥೇರೋ ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ಪತ್ತಚೀವರಾನಿ ಪಟಿಸಾಮೇನ್ತೋ ಅನ್ತೋಗಬ್ಭೇಯೇವ ದಿವಸಭಾಗಂ ವೀತಿನಾಮೇತಿ। ದಿವಾಕಥಿಕೋ ಉಟ್ಠಿತೋ ಸರಭಾಣಕೋ ಘಟೇನ ಉದಕಂ ವಮೇನ್ತೋ ವಿಯ ಸರಭಾಣಂ ಭಣಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಿತೋ, ತಮ್ಪಿ ಸೋ ನ ಜಾನಾತಿ। ರತ್ತಿಕಥಿಕೋ ಸಾಗರಂ ಖೋಭೇನ್ತೋ ವಿಯ ರತ್ತಿಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಿತೋ, ತಮ್ಪಿ ಸೋ ನ ಜಾನಾತಿ। ಪಚ್ಚೂಸಕಥಿಕೋ ಕಥೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಸಿ, ತಮ್ಪಿ ಸೋ ನ ಜಾನಾತಿ। ಪಾತೋವ ಪನ ಉಟ್ಠಾಯ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ, ಥೇರಾನಂ ಪತ್ತಚೀವರಾನಿ ಉಪನಾಮೇತ್ವಾ, ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತೋ ಮಹಾಥೇರಂ ಆಹ - "ಭನ್ತೇ, ದಿವಾಕಥಿಕೋ ಕತರಂ ಜಾತಕಂ ನಾಮ ಕಥೇಸಿ, ಸರಭಾಣಕೋ ಕತರಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ ಭಣಿ, ರತ್ತಿಕಥಿಕೋ ಕತರಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ನಾಮ ಕಥೇಸಿ, ಪಚ್ಚೂಸಕಥಿಕೋ ಕತರಂ ಜಾತಕಂ ನಾಮ ಕಥೇಸಿ, ಖನ್ಧಾ ನಾಮ ಕತಿ, ಧಾತುಯೋ ನಾಮ ಕತಿ, ಆಯತನಾ ನಾಮ ಕತೀ"ತಿ। ಏವರೂಪೋ ಏಕಂ ದ್ವೇ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುದಸ್ಸನಞ್ಚೇವ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಞ್ಚ ಲಭನ್ತೋಪಿ ಓಘೇ ಆಗತೇ ಉದಕೇನ ಸಕಿಂ ವಾ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ತೇಮಿತರುಕ್ಖಸದಿಸೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಸಞ್ಞದಸ್ಸನತೋ ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತೋ ಚ ಪಟಿಕ್ಕಮ್ಮ ದೂರೇ ವಸನ್ತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಸಮಾಧಿಕುಲ್ಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಿಬ್ಬಾನಸಾಗರಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಮಜ್ಝೇ ಗಙ್ಗಾಯ ದೀಪಕೇ ಜಾತೋ ಮುದುರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಮಧುರಸ್ಸರಭಾಣಕಪುಗ್ಗಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಹಿ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾನಿ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾನಿ ವೇಸ್ಸನ್ತರಾದೀನಿ ಜಾತಕಾನಿ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ, ದುಲ್ಲಭಭಿಕ್ಖುದಸ್ಸನಂ ಪಚ್ಚನ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಪಸಾದಿತಹದಯೇನ ಜನೇನ ಉಪಟ್ಠಿಯಮಾನೋ ಅತ್ತಾನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕತೇ ಸಮ್ಪನ್ನಪುಪ್ಫಫಲರುಕ್ಖೇ ನನ್ದನವನಾಭಿರಾಮೇ ವಿಹಾರೇ ವಸತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಾರಹಾರಭಿಕ್ಖೂ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ, "ಅಸುಕೋ ಕಿರ ಏವಂ ಉಪಟ್ಠಾಕೇಸು ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ವಿಹರತಿ। ಪಣ್ಡಿತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಟಿಬಲೋ ಬುದ್ಧವಚನಂ ವಾ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಮನಸಿಕಾತುಂ, ಆನೇತ್ವಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಸುಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮ, ಅಸುಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ತತ್ಥ ಗಚ್ಛನ್ತಿ।

ಸೋ ತೇಸಂ ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ವಿಹಾರಚಾರಿಕಂ ನಿಕ್ಖನ್ತೇಹಿ ತೇಹಿ "ಇಮಂ, ಆವುಸೋ, ಚೇತಿಯಂ ತಯಾ ಕಾರಿತ"ನ್ತಿ ಪುಟ್ಠೋ, "ಆಮ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ವದತಿ। "ಅಯಂ ಬೋಧಿ, ಅಯಂ ಮಣ್ಡಪೋ, ಇದಂ ಉಪೋಸಥಾಗಾರಂ, ಏಸಾ ಅಗ್ಗಿಸಾಲಾ, ಅಯಂ ಚಙ್ಕಮೋ ತಯಾ ಕಾರಿತೋ। ಇಮೇ ರುಕ್ಖೇ ರೋಪಾಪೇತ್ವಾ ತಯಾ ನನ್ದನವನಾಭಿರಾಮೋ ವಿಹಾರೋ ಕಾರಿತೋ"ತಿ। "ಆಮ, ಭನ್ತೇ"ತಿ, ವದತಿ।

ಸೋ ಸಾಯಂ ಥೇರುಪಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛತಿ - “ಕಸ್ಮಾ, ಭನ್ತೇ, ಆಗತತ್ಥಾ”ತಿ? “ಆವುಸೋ, ತಂ ಆದಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ, ಅಸುಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ, ಅಸುಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಅರಞ್ಞೇ ಸಮಗ್ಗಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಆಗತಮ್ಹಾ”ತಿ। ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇ ನಾಮ ಮಯ್ಹಂ ಅತ್ಥಾಯ ಆಗತಾ, ಅಹಮ್ಪಿ ಚಿರನಿವಾಸೇನ ಇಧ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಣ್ಹಾಮಿ, ಭನ್ತೇತಿ। ಆವುಸೋ, ಸಾಮಣೇರದಹರಾ ಮಗ್ಗಕಿಲನ್ತಾ, ಅಜ್ಜ ವಸಿತ್ವಾ, ಸ್ವೇ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾತಿ। ಸಾಧು, ಭನ್ತೇತಿ ಪುನದಿವಸೇ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ। ಗಾಮವಾಸಿನೋ “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಯ್ಯೋ ಬಹೂ ಆಗನ್ತುಕೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೋ”ತಿ ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಯಾಗುಂ ಪಾಯೇತ್ವಾ ಸುಖನಿಸಿನ್ನಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಭತ್ತಂ ಅದಂಸು। ಥೇರಾ “ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ, ಅನುಮೋದನಂ ಕತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮ, ಮಯಂ ಉದಕಫಾಸುಕಟ್ಠಾನೇ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ।

ಗಾಮವಾಸಿನೋ ಅನುಮೋದನಂ ಸುತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿಂಸು, “ಕುತೋ, ಭನ್ತೇ, ಥೇರಾ ಆಗತಾ”ತಿ? ಏತೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾ ಸಮಾನುಪಜ್ಝಾಯಾ ಸನ್ದಿಟ್ಠಸಮ್ಭತ್ತಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಆಗತಾತಿ? ಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮತಾಯಾತಿ। ತುಮ್ಹೇ ಪನ ಗನ್ತುಕಾಮಾತಿ? ಆಮಾವುಸೋತಿ। ಕಿಂ ವದೇಥ, ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಕಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಾಗಾರಂ ಕಾರಿತಂ, ಕಸ್ಸ ಭೋಜನಸಾಲಾ, ಕಸ್ಸ ಅಗ್ಗಿಸಾಲಾದಯೋ ಕಾರಿತಾ, ಮಯಂ ಮಙ್ಗಲಾಮಙ್ಗಲೇಸು ಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾತಿ? ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾಯೋಪಿ ತತ್ಥೇವ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಸ್ಸೂನಿ ಪವತ್ತಯಿಂಸು। ದಹರೋ “ತುಮ್ಹೇಸು ಏವಂ ದುಕ್ಖಿತೇಸು ಅಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ? ಥೇರೇ ಉಯ್ಯೋಜೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವಿಹಾರಂ ಗತೋ।

ಥೇರಾಪಿ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾ ಪತ್ತಚೀವರಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾವ, “ಕಿಂ, ಆವುಸೋ, ಚಿರಾಯಸಿ, ದಿವಾ ಹೋತಿ, ಗಚ್ಛಾಮಾ”ತಿ ಆಹಂಸು। ಆಮ, ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇ ಸುಖಿತಾ, ಅಸುಕಗೇಹಸ್ಸ ಇಟ್ಠಕಾಮೂಲಂ ಠಿತಸಣ್ಠಾನೇನೇವ ಠಿತಂ, ಅಸುಕಗೇಹಾದೀನಂ ಚಿತ್ತಕಮ್ಮಮೂಲಾದೀನಿ ಅತ್ಥಿ, ಗತಸ್ಸಾಪಿ ಮೇ ಚಿತ್ತವಿಕ್ಖೇಪೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತುಮ್ಹೇ ಪುರತೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಸುಕವಿಹಾರೇ ಚೀವರಧೋವನರಜನಾದೀನಿ ಕರೋಥ, ಅಹಂ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ತೇ ತಸ್ಸ ಓಸಕ್ಕಿತುಕಾಮತಂ ಞತ್ವಾ ತ್ವಂ ಪಚ್ಛಾ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು।

ಸೋ ಥೇರೇ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತೋ ವಿಹಾರಮೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭೋಜನಸಾಲಾದೀನಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ವಿಹಾರಂ ರಾಮಣೇಯ್ಯಕಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಸಾಧು ವತಮ್ಹಿ ನ ಗತೋ। ಸಚೇ ಅಗಮಿಸ್ಸಂ, ಕೋಚಿ, ದೇವ, ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ , ಸಬ್ಬೇಸಂ ಮನಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ, ವಿಹಾರಂ ಅತ್ತನೋ ನಿಕಾಯಸನ್ತಕಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಅಥ ಮಯಾ ಪಚ್ಛಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಏತಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ ಲದ್ಧಪಿಣ್ಡಂ ಭುಞ್ಜನ್ತೇನ ಚರಿತಬ್ಬಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ।

ಸೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಸುಣಾತಿ, “ತೇ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂ ಗತಟ್ಠಾನೇ ಏಕನಿಕಾಯದ್ವೇನಿಕಾಯಏಕಪಿಟಕದ್ವೇಪಿಟಕಾದಿವಸೇನ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ಜಾತಾ ವಿನಯಧರಾ ಜಾತಾ ಸತಪರಿವಾರಾಪಿ ಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಾಪಿ ಚರನ್ತಿ। ಯೇ ಪನೇತ್ಥ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ಗತಾ, ತೇ ಘಟೇನ್ತಾ ವಾಯಮನ್ತಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಜಾತಾ, ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಅರಹನ್ತೋ ಜಾತಾ, ಮಹಾಸಕ್ಕಾರೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಾ”ತಿ । ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಸಚೇ ಅಹಮ್ಪಿ ಅಗಮಿಸ್ಸಂ, ಮಯ್ಹಮ್ಪೇಸಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಅಭವಿಸ್ಸ, ಇಮಂ ಪನ ಠಾನಂ ಮುಞ್ಚಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅತಿವಿಯ ಪರಿಹೀನಮ್ಹೀ”ತಿ। ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನೋ ಮುದುತಾಯ ತಂ ಠಾನಂ ಅಮುಞ್ಚನ್ತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಸಮಾಧಿಕುಲ್ಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಿಬ್ಬಾನಸಾಗರಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಗಙ್ಗಾಯ ನದಿಯಾ ತಿರಿಯಂ ಪತಿತ್ವಾ, ವಾಲಿಕಾಯ ಓತ್ಥಟಭಾವೇನ ಅನ್ತರಸೇತು ವಿಯ ಹುತ್ವಾ, ಬಹೂನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಜಾತರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ರಥವಿನೀತಮಹಾಅರಿಯವಂಸಚನ್ದೋಪಮಾದಿಪಟಿಪದಾಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಪಟಿಪದಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತೋ

ಓಲೀನವುತ್ತಿಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಹಿ ತಂ ಪಟಿಪತ್ತಿನಿಸ್ಸಿತಂ ಧಮ್ಮಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಕತಿಯಾ ಮಞ್ಜುಸ್ಸರೋ ಚಿತ್ತಲಪಬ್ಬತಾದಿಸದಿಸಂ ಮಹನ್ತಂ ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣವತ್ತಾದೀನಿ ಕರೋತಿ। ಅಥ ನಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಗ್ಗಂ ಪತ್ತಂ ಆಗನ್ತುಕಾ ದಹರಾ "ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇಹೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೋ ಸಮ್ಮಾ ಉಗ್ಗಹಿತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಪದಂ ದೀಪೇತ್ವಾ ಕಥೇತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇ ಥೇರನವಮಜ್ಝಿಮಾ ಭಿಕ್ಖೂ "ಅಹೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ"ತಿ ಅತ್ತಮನಾ ಭವನ್ತಿ।

ಸೋ ಕಸ್ಸಚಿ ನಿದಾನಮತ್ತಂ, ಕಸ್ಸಚಿ ಉಪಡ್ಢಗಾಥಂ, ಕಸ್ಸಚಿ ಗಾಥಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇನ್ತೋ ಅಯಪಟ್ಟಕೇನ ಆಬನ್ಧನ್ತೋ ವಿಯ ದಹರಸಾಮಣೇರೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಮಹಾಥೇರೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, "ಭನ್ತೇ, ಅಯಂ ಪೋರಾಣಕವಿಹಾರೋ ಅತ್ಥಿ, ಏತ್ಥ ಕೋಚಿ ತತ್ರುಪ್ಪಾದೋ"ತಿ?, ಪುಚ್ಛತಿ। ಥೇರಾ - "ಕಿಂ ವದೇಸಿ, ಆವುಸೋ, ಚತುವೀಸತಿ ಕರೀಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ತತ್ರುಪ್ಪಾದೋ"ತಿ। ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇ ಏವಂ ವದೇಥ, ಉದ್ಧನೇ ಪನ ಅಗ್ಗಿಪಿ ನ ಜಲತೀತಿ। ಆವುಸೋ, ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀಹಿ ಲದ್ಧಾ ನಾಮ ಏವಮೇವ ನಸ್ಸನ್ತಿ, ನ ಕೋಚಿ ಸಣ್ಠಪೇತೀತಿ। ಭನ್ತೇ, ಪೋರಾಣಕರಾಜೂಹಿ ದಿನ್ನಂ ಖೀಣಾಸವೇಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಕಸ್ಮಾ ಏತೇ ನಾಸೇನ್ತೀತಿ? ಆವುಸೋ, ತಾದಿಸೇನ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೇನ ಸಕ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯ ಲದ್ಧುನ್ತಿ। ಭನ್ತೇ, ಮಾ ಏವಂ ವದೇಥ, ಅಮ್ಹೇ ಪಟಿಪತ್ತಿದೀಪಕಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ ನಾಮ, ತುಮ್ಹೇ ಮಂ "ಸಙ್ಘಕುಟುಮ್ಬಿಕೋ ವಿಹಾರುಪಟ್ಠಾಕೋ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಕಾತುಕಾಮಾತಿ। ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅಕಪ್ಪಿಯಮೇತಂ, ತುಮ್ಹಾದಿಸೇಹಿ ಪನ ಕಥಿತೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ? ತೇನ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಆರಾಮಿಕೇಸು ಆಗತೇಸು ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಾರಂ ಕರೋಥ, ಏಕಂ ಕಪ್ಪಿಯದ್ವಾರಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮಾತಿ।

ಸೋ ಪಾತೋವ ಗನ್ತ್ವಾ, ಸನ್ನಿಪಾತಸಾಲಾಯಂ ಠತ್ವಾ, ಆರಾಮಿಕೇಸು ಆಗತೇಸು "ಉಪಾಸಕಾ ಅಸುಕಖೇತ್ತೇ ಭಾಗೋ ಕುಹಿಂ, ಅಸುಕಖೇತ್ತೇ ಕಹಾಪಣಂ ಕುಹಿ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಖೇತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದೇತಿ। ಏವಂ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ತಂ ತಂ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತೋ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ದೇನ್ತೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ , ಯಥಾ ಯಾಗುಹತ್ಥಾ ಪೂವಹತ್ಥಾ ಭತ್ತಹತ್ಥಾ ತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಘತಾದಿಹತ್ಥಾ ಚ ಅತ್ತನೋವ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸಕಲವಿಹಾರೋ ಏಕಕೋಲಾಹಲೋ ಹೋತಿ, ಪೇಸಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಜ ಅಪಕ್ಕಮಿಂಸು।

ಸೋಪಿ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯೇಹಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಾನಂ ಬಹೂನಂ ದುಬ್ಬಚಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಉಪಜ್ಝಂ ದೇನ್ತೋ ವಿಹಾರಂ ಪೂರೇತಿ। ಆಗನ್ತುಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಹಾರದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾವ "ವಿಹಾರೇ ಕೇ ವಸನ್ತೀ"ತಿ, ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ, "ಏವರೂಪಾ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಬಾಹಿರೇನೇವ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಾಸನೇ ತಿರಿಯಂ ನಿಪನ್ನತಾಯ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವಂ ಉಪಗತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಸಮಾಧಿಕುಲ್ಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ನಿಬ್ಬಾನಸಾಗರಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚಾತಿ "ನಿಬ್ಬಾನಪಬ್ಭಾರಾ"ತಿ ಪದೇನ ಓಸಾಪಿತಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಞತ್ವಾ ಅನುಸನ್ಧಿಕುಸಲತಾಯ ಏತಂ "ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। ತಥಾಗತೋಪಿ ಹಿ ಇಮಿಸ್ಸಂ ಪರಿಸತಿ ನಿಸಿನ್ನೋ "ಅನುಸನ್ಧಿಕುಸಲೋ ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತಸ್ಸೇವ ಓಕಾಸಕರಣತ್ಥಾಯ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

ಇದಾನಿ **ಓರಿಮಂ ತೀರ**ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತೇಸು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನಾದೀಸು ಏವಂ ಉಪಗಮನಾನುಪಗಮನಾದೀನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। "ಮಯ್ಹಂ ಚಕ್ಖು-ಪಸನ್ನಂ, ಅಹಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಕ್ಕೋಮೀ"ತಿ ಏತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಚಕ್ಖುಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೋಪಿ ತಿಮಿರಕವಾತಾದೀಹಿ ಉಪಹತಪಸಾದೋ "ಅಮನಾಪಂ ಮಯ್ಹಂ ಚಕ್ಖು, ಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ವಿಭಾವೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮೀ"ತಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋಪಿ ಚಕ್ಖಾಯತನಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ ನಾಮ। ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ತಿಣ್ಣಂ ಲಕ್ಖಣಾನಂ ವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪನ ನ ಉಪಗಚ್ಛತಿ ನಾಮ। ಸೋತಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಮನಾಯತನೇ ಪನ "ಮನಾಪಂ ವತ ಮೇ ಮನೋ, ಕಿಞ್ಚಿ ವಾಮತೋ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ದಕ್ಖಿಣತೋವ ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ವಾ "ಮನೇನ ಮೇ ಚಿನ್ತಿತಚಿನ್ತಿತಸ್ಸ ಅಲಾಭೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವಾ ಏವಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೋಪಿ, "ದುಚಿನ್ತಿತಚಿನ್ತಿತಸ್ಸ ಮೇ ಮನೋ

ಅಪ್ಪದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಾಹೀ"ತಿ ಏವಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋಪಿ ಮನಾಯತನಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ ನಾಮ। ಇಟ್ಠೇ ಪನ ರೂಪೇ ರಾಗಂ, ಅನಿಟ್ಠೇ ಪಟಿಘಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ರೂಪಾಯತನಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ ನಾಮ। ಸದ್ದಾಯತನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ನನ್ದೀರಾಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ ಯಥಾ ಹಿ ಮಜ್ಝೇ ಸಂಸೀದಿತ್ವಾ ಥಲಂ ಪತ್ತಂ ದಾರುಕ್ಖನ್ಧಂ ಸಣ್ಹಥೂಲವಾಲಿಕಾ ಪಿದಹತಿ, ಸೋ ಪುನ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಂ ನನ್ದೀರಾಗೇನ ಆಬದ್ಧೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚತೂಸು ಮಹಾಅಪಾಯೇಸು ಪತಿತೋ ಮಹಾದುಕ್ಖೇನ ಪಿಧೀಯತಿ, ಸೋ ಅನೇಕೇಹಿಪಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪುನ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ನನ್ದೀರಾಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ।

ಅಸ್ಮಿಮಾನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ ಯಥಾ ಹಿ ಥಲೇ ಆರುಳ್ಹೋ ದಾರುಕ್ಖನ್ಧೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಗಙ್ಗೋದಕೇನ ಚೇವ ಉಪರಿ ವಸ್ಸೇನ ಚ ತೇಮೇನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸೇವಾಲಪರಿಯೋನದ್ಧೋ "ಪಾಸಾಣೋ ನು ಖೋ ಏಸ ಖಾಣುಕೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಏವಮೇವ ಅಸ್ಮಿಮಾನೇನ ಉನ್ನತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಟ್ಠಾನೇ ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಹೋತಿ, ಧಮ್ಮಕಥಿಕಟ್ಠಾನೇ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ, ಭಣ್ಡನಕಾರಕಟ್ಠಾನೇ ಭಣ್ಡನಕಾರಕೋ, ವೇಜ್ಜಟ್ಠಾನೇ ವೇಜ್ಜೋ, ಪಿಸುಣಟ್ಠಾನೇ ಪಿಸುಣೋ। ಸೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಅನೇಸನಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ತಾಹಿ ತಾಹಿ ಆಪತ್ತೀಹಿ ಪಲಿವೇಠಿತೋ "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಅಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಸೀಲಂ, ಉದಾಹು ನತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಸ್ಮಿಮಾನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ।

ಪಞ್ಚನ್ನೇತಂ ಕಾಮಗುಣಾನಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ ಯಥಾ ಹಿ ಆವಟ್ಟೇ ಪತಿತದಾರುಖನ್ಧೋ ಅನ್ತೋಯೇವ ಪಾಸಾಣಾದೀಸು ಆಹತಸಮಬ್ಭಾಹತೋ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾವಟ್ಟೇ ಪತಿತಪುಗ್ಗಲೋ ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ಕಮ್ಮಕಾರಣಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾದಿದುಕ್ಖೇಹಿ ಆಹತಸಮಬ್ಭಾಹತೋ ದೀಘರತ್ತಂ ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪಞ್ಚನ್ನೇತಂ ಕಾಮಗುಣಾನಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ।

ದುಸ್ಸೀಲೋತಿ ನಿಸ್ಸೀಲೋ। **ಪಾಪಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಲಾಮಕಧಮ್ಮೋ। **ಅಸುಚೀ**ತಿ ನ ಸುಚಿ। **ಸಙ್ಕಸ್ಸರಸಮಾಚಾರೋ**ತಿ "ಇಮಸ್ಸ ಮಞ್ಞೇ ಇಮಸ್ಸ ಮಞ್ಞೇ ಇದಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪರೇಹಿ ಸಙ್ಕಾಯ ಸರಿತಬ್ಬಸಮಾಚಾರೋ। ಸಙ್ಕಾಯ ವಾ ಪರೇಸಂ ಸಮಾಚಾರಂ ಸರತೀತಿಪಿ ಸಙ್ಕಸ್ಸರಸಮಾಚಾರೋ। ತಸ್ಸ ಹಿ ದ್ವೇ ತಯೋ ಜನೇ ಕಥೇನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ, "ಮಮ ದೋಸಂ ಮಞ್ಞೇ ಕಥೇನ್ತೀ"ತಿ ತೇಸಂ ಸಮಾಚಾರಂ ಸಙ್ಕಸ್ಸರತಿ ಧಾವತೀತಿ ಸಙ್ಕಸ್ಸರಸಮಾಚಾರೋ।

ಸಮಣಪಟಿಞ್ಞೋತಿ ಸಲಾಕಗ್ಗಹಣಾದೀಸು "ಕಿತ್ತಕಾ ವಿಹಾರೇ ಸಮಣಾ"ತಿ ಗಣನಾಯ ಆರದ್ಧಾಯ "ಅಹಮ್ಪಿ ಸಮಣೋ, ಅಹಮ್ಪಿ ಸಮಣೋ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದೇತಿ, ಸಲಾಕಗ್ಗಹಣಾದೀನಿ ಕರೋತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಪಟಿಞ್ಞೋ**ತಿ ಉಪೋಸಥಪವಾರಣಾದೀಸು "ಅಹಮ್ಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ತಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಪವಿಸತಿ । **ಅನ್ತೋಪೂತೀ**ತಿ ವಕ್ಕಹದಯಾದೀಸು ಅಪೂತಿಕಸ್ಸಪಿ ಗುಣಾನಂ ಪೂತಿಭಾವೇನ, ಅನ್ತೋಪೂತಿ। **ಅವಸ್ಸುತೋ**ತಿ ರಾಗೇನ ತಿನ್ತೋ। **ಕಸಮ್ಬುಜಾತೋ**ತಿ ರಾಗಾದೀಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಕಚವರಜಾತೋ।

ಏತದವೋಚಾತಿ ಗೋಗಣಂ ಗಙ್ಗಾತೀರಾಭಿಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಸಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪರಿಯೋಸಾನಾ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ, "ಸತ್ಥಾ ಓರಿಮತೀರಾದೀನಂ ಅನುಪಗಚ್ಛನ್ತಾದಿವಸೇನ ಸಕ್ಕಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇತುನ್ತಿ ವದತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಪೂರೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪೂರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಏತಂ "ಅಹಂ ಖೋ, ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ।

ವಚ್ಛಗಿದ್ಧಿನಿಯೋತಿ ವಚ್ಛೇಸು ಸಸ್ನೇಹಾ ಥನೇಹಿ ಖೀರಂ ಪಗ್ಘರನ್ತೇಹಿ ವಚ್ಛಕಸ್ನೇಹೇನ ಸಯಮೇವ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। **ನಿಯ್ಯಾತೇಹೇವಾ**ತಿ ನಿಯ್ಯಾತೇಹಿಯೇವ। ಗಾವೀಸು ಹಿ ಅನಿಯ್ಯಾತಿತಾಸು ಗೋಸಾಮಿಕಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ, "ಏಕಾ ಗಾವೀ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಏಕೋ ಗೋಣೋ, ಏಕೋ ವಚ್ಛಕೋ ನ ದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತುಯ್ಹಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ವಿಚರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಇತಿ ತೇ ಅಫಾಸುಕಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಚ ನಾಮೇಸಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನ ರುಹತಿ, ಅಞ್ಞಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಚ ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ಸಂವಣ್ಣಿತಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಏವಮಾಹ। **ನಿಯ್ಯಾತಾತಿ** ನಿಯ್ಯಾತಿತಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತಂ।

೫. ದುತಿಯದಾರುಕ್ಖನ್ಧೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೧. ಪಞ್ಚಮೇ **ಕಿಮಿಲಾಯನ್ತಿ** ಕಿಮಿಲಾನಾಮಕೇ ನಗರೇ। **ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠನ್ತಿ** ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾ ನಾಮ ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥಿ, ಏವರೂಪಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಆಪತ್ತಿಂ। **ನ ವುಟ್ಠಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ** ಪರಿವಾಸಮಾನತ್ತಅಬ್ಭಾನೇಹಿ ವುಟ್ಠಾನಂ ನ ದಿಸ್ಸತಿ।

೬. ಅವಸ್ಸುತಪರಿಯಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೩. ಛಟ್ಠೇ **ನವಂ ಸನ್ಥಾಗಾರನ್ತಿ** ಅಧುನಾ ಕಾರಿತಂ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ, ಏಕಾ ಮಹಾಸಾಲಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಯ್ಯೋಗಕಾಲಾದೀಸು ಹಿ ರಾಜಾನೋ ತತ್ಥ ಠತ್ವಾ, "ಏತ್ತಕಾ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತು, ಏತ್ತಕಾ ಪಚ್ಛಾ, ಏತ್ತಕಾ ಉಭೋಹಿ ಪಸ್ಸೇಹಿ, ಏತ್ತಕಾ ಹತ್ಥೀ ಅಭಿರುಹನ್ತು, ಏತ್ತಕಾ ಅಸ್ಸೇ, ಏತ್ತಕಾ ರಥೇಸು ತಿಟ್ಠನ್ತೂ"ತಿ ಏವಂ ಸನ್ಥಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಮರಿಯಾದಂ ಬನ್ಧನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಠಾನಂ **ಸನ್ಥಾಗಾರನ್ತಿ** ವುಚ್ಚತಿ। ಉಯ್ಯೋಗಟ್ಠಾನತೋ ಚ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಯಾವ ಗೇಹೇಸು ಅಲ್ಲಗೋಮಯಪರಿಭಣ್ಡಾದೀನಿ ಕಾರೇನ್ತಿ, ತಾವ ದ್ವೇ ತೀಣಿ ದಿವಸಾನಿ ತೇ ರಾಜಾನೋ ತತ್ಥ ಸನ್ಥರನ್ತೀತಿಪಿ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ। ತೇಸಂ ರಾಜೂನಂ ಸಹ ಅತ್ಥಾನುಸಾಸನಂ ಅಗಾರನ್ತಿಪಿ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ। ಗಣರಾಜಾನೋ ಹಿ ತೇ, ತಸ್ಮಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಏಕಸ್ಸ ವಸೇನ ನ ಛಿಜ್ಜತಿ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಛನ್ದೋಪಿ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇ ತತ್ಥ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಅನುಸಾಸನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಹ ಅತ್ಥಾನುಸಾಸನಂ ಅಗಾರನ್ತಿಪಿ ಸನ್ಥಾಗಾರ"ನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತೇ ತತ್ಥ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ, "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಕಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ವಪಿತು"ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ಘರಾವಾಸಕಿಚ್ಚಾನಿ ಸಮ್ಮನ್ತಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಛಿದ್ದಾವಛಿದ್ದಂ ಘರಾವಾಸಂ ತತ್ಥ ಸನ್ಥರನ್ತೀತಿಪಿ, ಸನ್ಥಾಗಾರಂ। **ಅಚಿರಕಾರಿತಂ ಹೋತೀತಿ** ಇಟ್ಠಕಕಮ್ಮಸುಧಾಕಮ್ಮಚಿತ್ತಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಸುಸಜ್ಜಿತಂ ದೇವವಿಮಾನಂ ವಿಯ ಅಧುನಾ ನಿಟ್ಠಾಪಿತಂ। **ಸಮಣೇನ ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಘರವತ್ಥುಪರಿಗ್ಗಹಣಕಾಲೇಯೇವ ದೇವತಾ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ದೇವೇನ ವಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ, "ಸಮಣೇನ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ ಕೇನಚಿ ವಾ ಮನುಸ್ಸಭೂತೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂತಿ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ ನಿಟ್ಠಿತನ್ತಿ ಸುತ್ವಾ "ಗಚ್ಛಾಮ ನಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ಇದಂ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ ಅತಿವಿಯ ಮನೋರಮಂ ಸಸ್ಸಿರಿಕಂ। ಕೇನ ಪಠಮಂ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ - "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಿಸೇಟ್ಠಸ್ಸ ಪಠಮಂ ದಿಯ್ಯಮಾನೇಪಿ ಸತ್ಥುನೋವ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ, ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯವಸೇನ ದಿಯ್ಯಮಾನೇಪಿ ಸತ್ಥುನೋವ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ, ತಸ್ಮಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಠಮಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಾಪೇಸ್ಸಾಮ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಆಗಮನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಆಗತೇ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಆಗತಮೇವ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸತ್ಥಾರಂ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥಾಪೇಸ್ಸಾಮ, ಇತಿ ತೀಹಿ ರತನೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಪಚ್ಛಾ ಮಯಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮ, ಏವಂ ನೋ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು।

ಯೇನ ನವಂ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂತಿ ತಂದಿವಸಂ ಕಿರ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ರಾಜಕುಲಾನಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ದೇವವಿಮಾನಂ ವಿಯ ಸುಸಜ್ಜಿತಂ ಹೋತಿ ಸುಪಟಿಜಗ್ಗಿತಂ, ಬುದ್ಧಾರಹಂ ಪನ ಕತ್ವಾ ಅಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಬುದ್ಧಾ ಹಿ ನಾಮ ಅರಞ್ಞಜ್ಝಾಸಯಾ ಅರಞ್ಞಾರಾಮಾ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಸೇಯ್ಯುಂ ವಾ ನೋ ವಾ, ತಸ್ಮಾ "ಭಗವತೋ ಮನಂ ಜಾನಿತ್ವಾವ, ಪಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ, ತೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು, ಇದಾನಿ ಪನ ಮನಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಕಾಮಾ ಯೇನ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು।

ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿಂ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾತಿ ಯಥಾ ಸಬ್ಬಮೇವ ಸನ್ಥತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತಂ ಸನ್ಥರಾಪೇತ್ವಾ। ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ತಾವ "ಗೋಮಯಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬಮಙ್ಗಲೇಸು ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಸುಧಾಪರಿಕಮ್ಮಕತಮ್ಪಿ ಭೂಮಿಂ ಅಲ್ಲಗೋಮಯೇನ ಓಪುಞ್ಜಾಪೇತ್ವಾ, ಪರಿಸುಕ್ಖಭಾವಂ ಞತ್ವಾ, ಯಥಾ ಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನೇ ಪದಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ಚತುಜ್ಜಾತಿಯಗನ್ಧೇಹಿ ಲಿಮ್ಪಾಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ನಾನಾವಣ್ಣಕಟಸಾರಕೇ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಉಪರಿ ಮಹಾಪಿಟ್ಠಿಕಕೋಜವೇ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಹತ್ಥತ್ಥರಅಸ್ಸತ್ಥರಸೀಹತ್ಥರಬ್ಯಗ್ಘತ್ಥರಚನ್ದತ್ಥರಕಸೂರಿಯತ್ಥರಕಚಿತ್ತತ್ಥರಕಾದೀಹಿ ನಾನಾವಣ್ಣೇಹಿ ಅತ್ಥರಕೇಹಿ ಸನ್ಥರಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ ಸಬ್ಬೋಕಾಸಂ ಸನ್ಥರಾಪೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿಂ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ"ತಿ।

ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾತಿ ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನೇ ತಾವ ಮಙ್ಗಲಥಮ್ಭಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಹಾರಹಂ ಬುದ್ಧಾಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಯಂ ಯಂ ಮುದುಕಞ್ಚ ಮನೋರಮಞ್ಚ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ , ತಂ ತಂ ಪಚ್ಚತ್ಥರಿತ್ವಾ ಉಭತೋಲೋಹಿತಕಂ ಮನುಞ್ಞದಸ್ಸನಂ ಉಪಧಾನಂ ಉಪದಹಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಸುವಣ್ಣರಜತತಾರಕವಿಚಿತ್ತವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗನ್ಧದಾಮಪುಪ್ಫದಾಮಪತ್ತದಾಮಾದೀಹಿ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಸಮನ್ತಾ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೇ ಠಾನೇ ಪುಪ್ಫಜಾಲಂ ಕಾರೇತ್ವಾ, ತಿಂಸಹತ್ಥಮತ್ತಂ ಠಾನಂ ಪಟಸಾಣಿಯಾ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಭಿತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಲ್ಲಙ್ಕಪೀಠಅಪಸ್ಸಯಪೀಠಮುಣ್ಡಪೀಠಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಸೇತಪಚ್ಚತ್ಥರಣೇಹಿ ಪಚ್ಚತ್ಥರಾಪೇತ್ವಾ ಪಾಚೀನಭಿತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಮಹಾಪಿಟ್ಠಿಕಕೋಜವೇ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಮನೋರಮಾನಿ ಹಂಸಲೋಮಾದಿಪೂರಿತಾನಿ ಉಪಧಾನಾನಿ ಠಪಾಪೇಸುಂ "ಏವಂ ಅಕಿಲಮಮಾನಾ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ।

ಉದಕಮಣಿಕಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾತಿ ಮಹಾಕುಚ್ಛಿಕಂ ಉದಕಚಾಟಿಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ "ಏವಂ ಭಗವಾ ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಚ ಯಥಾರುಚಿಯಾ ಹತ್ಥೇ ವಾ ಧೋವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪಾದೇ ವಾ, ಮುಖಂ ವಾ ವಿಕ್ಖಾಲೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಮಣಿವಣ್ಣಸ್ಸ ಉದಕಸ್ಸ ಪೂರಾಪೇತ್ವಾ ವಾಸತ್ಥಾಯ ನಾನಾಪುಪ್ಫಾನಿ ಚೇವ ಉದಕವಾಸಚುಣ್ಣಾನಿ ಚ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕದಲಿಪಣ್ಣೇಹಿ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸುಂ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಉದಕಮಣಿಕಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ।

ತೇಲಪ್ಪದೀಪಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾತಿ ರಜತಸುವಣ್ಣಾದಿಮಯದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಸು ಯೋನಕರೂಪಕಿರಾತರೂಪಕಾದೀನಂ ಹತ್ಥೇ ಠಪಿತಸುವಣ್ಣರಜತಾದಿಮಯಕಪಲ್ಲಿಕಾಸು ಚ ತೇಲಪ್ಪದೀಪಂ ಜಾಲಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ತೇ ಸಕ್ಯರಾಜಾನೋ ನ ಕೇವಲಂ ಸನ್ಥಾಗಾರಮೇವ, ಅಥ ಖೋ ಯೋಜನಾವಟ್ಟೇ ಕಪಿಲವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ನಗರವೀಥಿಯೋಪಿ ಸಮ್ಮಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಧಜೇ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಗೇಹದ್ವಾರೇಸು ಪುಣ್ಣಘಟೇ ಚ ಕದಲಿಯೋ ಚ ಠಪಾಪೇತ್ವಾ ಸಕಲನಗರಂ ದೀಪಮಾಲಾದೀಹಿ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣತಾರಕಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ "ಖೀರೂಪಗೇ ದಾರಕೇ ಖೀರಂ ಪಾಯೇಥ, ದಹರೇ ಕುಮಾರೇ ಲಹುಂ ಲಹುಂ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಸಯಾಪೇಥ, ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಂ ಮಾ ಕರಿತ್ಥ, ಅಜ್ಜ ಏಕರತ್ತಿಂ ಸತ್ಥಾ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಸಿಸ್ಸತಿ, ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಅಪ್ಪಸದ್ದಕಾಮಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ಸಯಂ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾ ಆದಾಯ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು।

ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಯೇನ ನವಂ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ "ಯಸ್ಸ ದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞತೀ"ತಿ ಏವಂ ಕಿರ ಕಾಲೇ ಆರೋಚಿತೇ ಭಗವಾ ಲಾಖಾರಸತಿನ್ತರತ್ತಕೋವಿಳಾರಪುಪ್ಫವಣ್ಣಂ ರತ್ತದುಪಟ್ಟಂ ಕತ್ತರಿಯಾ ಪದುಮಂ ಕನ್ತೇನ್ತೋ ವಿಯ, ಸಂವಿಧಾಯ ತಿಮಣ್ಡಲಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೋ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಪಾಮಙ್ಗೇನ ಪದುಮಕಲಾಪಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ, ವಿಜ್ಜುಲತಾಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ರತ್ತಕಮ್ಬಲೇನ ಗಜಕುಮ್ಭಂ ಪರಿಯೋನನ್ಧನ್ತೋ ವಿಯ, ರತನಸತುಬ್ಬೇಧೇ ಸುವಣ್ಣಗ್ಘಿಕೇ ಪವಾಳಜಾಲಂ ಖಿಪಮಾನೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಚೇತಿಯೇ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಕಞ್ಚುಕಂ ಪಟಿಮುಞ್ಚನ್ತೋ ವಿಯ, ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಂ ರತ್ತವಣ್ಣವಲಾಹಕೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದಯಮಾನೋ ವಿಯ, ಕಞ್ಚನಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇ ಸುಪಕ್ಕಲಾಖಾರಸಂ ಪರಿಸಿಞ್ಚನ್ತೋ ವಿಯ, ಚಿತ್ತಕೂಟಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕಂ ವಿಜ್ಜುಲತಾಯ ಪರಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಸಚಕ್ಕವಾಳಸಿನೇರುಯುಗನ್ಧರಂ ಮಹಾಪಥವಿಂ ಸಞ್ಚಾಲೇತ್ವಾ ಗಹಿತಂ

ನಿಗ್ರೋಧಪಲ್ಲವಸಮಾನವಣ್ಣಂ ರತ್ತವರಪಂಸುಕೂಲಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ, ಗನ್ಧಕುಟಿದ್ವಾರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ ಕಞ್ಚನಗುಹತೋ ಸೀಹೋ ವಿಯ ಉದಯಪಬ್ಬತಕೂಟತೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ಚ। ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪನ ಗನ್ಧಕುಟಿಪಮುಖೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಕಾಯತೋ ಮೇಘಮುಖೇಹಿ ವಿಜ್ಜುಕಲಾಪಾ ವಿಯ ರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣರಸಧಾರಾಪರಿಸೇಕಪಿಞ್ಜರಪತ್ತಪುಪ್ಫಫಲವಿಟಪೇ ವಿಯ ಆರಾಮರುಕ್ಖೇ ಕರಿಂಸು। ತಾವದೇವ ಚ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇಸಿ। ತೇ ಪನ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವರೂಪಾ ಅಹೇಸುಂ - ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ ಸನ್ತುಟ್ಠಾ ಪವಿವಿತ್ತಾ ಅಸಂಸಟ್ಠಾ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಾ ವತ್ತಾರೋ ವಚನಕ್ಖಮಾ ಚೋದಕಾ ಪಾಪಗರಹಿನೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನಾ। ತೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಭಗವಾ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧೋ, ರತ್ತಪದುಮಸಣ್ಡಮಜ್ಝಗತಾ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣನಾವಾ, ಪವಾಳವೇದಿಕಾಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಪಾಸಾದೋ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾದಯೋ ಮಹಾಥೇರಾಪಿ ನಂ ಮೇಘವಣ್ಣಂ ಪಂಸುಕೂಲಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಮಣಿವಮ್ಮವಮ್ಮಿಕಾ ವಿಯ ಮಹಾನಾಗಾ ಪರಿವಾರಯಿಂಸು ವನ್ತರಾಗಾ ಭಿನ್ನಕಿಲೇಸಾ ವಿಜಟಿತಜಟಾ ಛಿನ್ನಬನ್ಧನಾ ಕುಲೇ ವಾ ಗಣೇ ವಾ ಅಲಗ್ಗಾ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಸಯಂ ವೀತರಾಗೋ ವೀತರಾಗೇಹಿ, ವೀತದೋಸೋ ವೀತದೋಸೇಹಿ, ವೀತಮೋಹೋ ವೀತಮೋಹೇಹಿ , ನಿತ್ತಣ್ಹೋ ನಿತ್ತಣ್ಹೇಹಿ, ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ, ಸಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಬಹುಸ್ಸುತಬುದ್ಧೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಪತ್ತಪರಿವಾರಿತಂ ವಿಯ ಕೇಸರಂ, ಕೇಸರಪರಿವಾರಿತಾ ವಿಯ ಕಣ್ಣಿಕಾ, ಅಟ್ಠನಾಗಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಛದ್ದನ್ತೋ ನಾಗರಾಜಾ, ನವುತಿಹಂಸಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಧತರಟ್ಠೋ ಹಂಸರಾಜಾ, ಸೇನಙ್ಗಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ, ಮರುಗಣಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ, ಬ್ರಹ್ಮಗಣಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಹಾರಿತಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ, ತಾರಾಗಣಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ಅಸಮೇನ ಬುದ್ಧವೇಸೇನ ಅಪರಿಮಾಣೇನ ಬುದ್ಧವಿಲಾಸೇನ ಕಪಿಲವತ್ಥುಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಪುರತ್ಥಿಮಕಾಯತೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ ಪಚ್ಛಿಮ-ಕಾಯತೋ, ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥತೋ, ವಾಮಹತ್ಥತೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಉಪರಿ ಕೇಸನ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಕೇಸಾವಟ್ಟೇಹಿ ಮೋರಗೀವವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಗಗನತಲೇ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಹೇಟ್ಠಾ ಪಾದತಲೇಹಿ ಪವಾಳವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಘನಪಥವಿಂ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಏವಂ ಸಮನ್ತಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಛಬ್ಬಣ್ಣಾ ಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನಾ ವಿಪ್ಫನ್ದಮಾನಾ ಕಞ್ಚನದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಹಿ ನಿಚ್ಛರಿತ್ವಾ ಆಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಜಾಲಾ ವಿಯ ಚಾತುದ್ದೀಪಿಕಮಹಾಮೇಘತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತವಿಜ್ಜುಲತಾ ವಿಯ ವಿಧಾವಿಂಸು। ಸಬ್ಬದಿಸಾಭಾಗಾ ಸುವಣ್ಣಚಮ್ಪಕಪುಪ್ಫೇಹಿ ವಿಕಿರಿಯಮಾನಾ ವಿಯ, ಸುವಣ್ಣಘಟತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಸುವಣ್ಣರಸಧಾರಾಹಿ ಸಿಞ್ಚಮಾನಾ ವಿಯ, ಪಸಾರಿತಸುವಣ್ಣಪಟಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ವಿಯ, ವೇರಮ್ಭವಾತಸಮುಟ್ಠಿತಕಿಂಸುಕಕಣಿಕಾರಪುಪ್ಫಚುಣ್ಣಸಮೋಕಿಣ್ಣಾ ವಿಯ ವಿಪ್ಪಭಾಸಿಂಸು।

ಭಗವತೋಪಿ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾದ್ವತ್ತಿಂಸವರಲಕ್ಖಣಸಮುಜ್ಜಲಸರೀರಂ ಸಮುಗ್ಗತತಾರಕಂ ವಿಯ ಗಗನತಲಂ, ವಿಕಸಿತಮಿವ ಪದುಮವನಂ, ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲೋ ವಿಯ ಯೋಜನಸತಿಕೋ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ, ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಪಿತಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಚನ್ದಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಸೂರಿಯಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಚಕ್ಕವತ್ತೀನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸದೇವರಾಜಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಸಿರಿಯಾ ಸಿರಿಂ ಅಭಿಭವಮಾನಂ ವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ, ಯಥಾ ತಂ ದಸಹಿ ಪಾರಮೀಹಿ ದಸಹಿ ಉಪಪಾರಮೀಹಿ ದಸಹಿ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀಹಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಪೂರಿತಾಹಿ ಸಮತಿಂಸಪಾರಮಿತಾಹಿ ಅಲಙ್ಕತಂ। ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ದಿನ್ನದಾನಂ ರಕ್ಖಿತಸೀಲಂ ಕತಕಲ್ಯಾಣಕಮ್ಮಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಓತರಿತ್ವಾ ವಿಪಾಕಂ ದಾತುಂ ಠಾನಂ ಅಲಭಮಾನಂ ಸಮ್ಬಾಧಪತ್ತಂ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ನಾವಾಸಹಸ್ಸಭಣ್ಡಂ ಏಕನಾವಂ ಆರೋಪನಕಾಲೋ ವಿಯ, ಸಕಟಸಹಸ್ಸಭಣ್ಡಂ ಏಕಸಕಟಂ ಆರೋಪನಕಾಲೋ ವಿಯ, ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ಗಙ್ಗಾನಂ ಓಘಸ್ಸ ಸಮ್ಭಿಜ್ಜ ಮುಖದ್ವಾರೇ ಏಕತೋ ರಾಸಿಭೂತಕಾಲೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ।

ಇಮಾಯ ಬುದ್ಧಸಿರಿಯಾ ಓಭಾಸಮಾನಸ್ಸಾಪಿ ಚ ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಅನೇಕಾನಿ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಸಹಸ್ಸಾನಿ ಉಕ್ಖಿಪಿಂಸು, ತಥಾ ಪಚ್ಛತೋ, ವಾಮಪಸ್ಸೇ, ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇ। ಜಾತಿಸುಮನಚಮ್ಪಕವನಮಲ್ಲಿಕಾರತ್ತುಪ್ಪಲ-ನೀಲುಪ್ಪಲ-ಬಕುಲಸಿನ್ದುವಾರಪುಪ್ಫಾನಿ ಚೇವ ನೀಲಪೀತಾದಿವಣ್ಣಸುಗನ್ಧಗನ್ಧಚುಣ್ಣಾನಿ ಚ ಚಾತುದ್ದೀಪಿಕಮೇಘವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ಉದಕವುಟ್ಠಿಯೋ ವಿಯ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಯಿಂಸು। ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕತೂರಿಯನಿಗ್ಘೋಸಾ ಚೇವ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘಗುಣಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಥುತಿಘೋಸಾ ಚ ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ ಪೂರಯಿಂಸು। ದೇವಮನುಸ್ಸನಾಗಸುಪಣ್ಣಗನ್ಧಬ್ಬಯಕ್ಖಾದೀನಂ ಅಕ್ಖೀನಿ ಅಮತಪಾನಂ ವಿಯ ಲಭಿಂಸು। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ **ಪದಸಹಸ್ಸೇನ** ಗಮನವಣ್ಣಂ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತತ್ರಿದಂ ಮುಖಮತ್ತಂ -

“ಏವಂ ಸಬ್ಬಙ್ಗಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಕಮ್ಪಯನ್ತೋ ವಸುನ್ಧರಂ।
ಅಹೇಠಯನ್ತೋ ಪಾಣಾನಿ, ಯಾತಿ ಲೋಕವಿನಾಯಕೋ॥

“ದಕ್ಖಿಣಂ ಪಠಮಂ ಪಾದಂ, ಉದ್ಧರನ್ತೋ ನರಾಸಭೋ
ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸಿರಿಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸೋಭತೇ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ॥

“ಗಚ್ಛತೋ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಸ್ಸ, ಹೇಟ್ಠಾಪಾದತಲಂ ಮುದು।
ಸಮಂ ಸಮ್ಫುಸತೇ ಭೂಮಿಂ, ರಜಸಾ ನುಪಲಿಪ್ಪತಿ॥

“ನಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಉನ್ನಮತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಲೋಕನಾಯಕೇ।
ಉನ್ನತಞ್ಚ ಸಮಂ ಹೋತಿ, ಪಥವೀ ಚ ಅಚೇತನಾ॥

“ಪಾಸಾಣಾ ಸಕ್ಖರಾ ಚೇವ, ಕಥಲಾ ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಾ।
ಸಬ್ಬೇ ಮಗ್ಗಾ ವಿವಜ್ಜನ್ತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಲೋಕನಾಯಕೇ॥

“ನಾತಿದೂರೇ ಉದ್ಧರತಿ, ನಚ್ಚಾಸನ್ನೇ ಚ ನಿಕ್ಖಿಪಂ।
ಅಘಟ್ಟಯನ್ತೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ಉಭೋ ಜಾಣೂ ಚ ಗೋಪ್ಫಕೇ॥

“ನಾತಿಸೀಘಂ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಸಮ್ಪನ್ನಚರಣೋ ಮುನಿ।
ನ ಚಾಪಿ ಸಣಿಕಂ ಯಾತಿ, ಗಚ್ಛಮಾನೋ ಸಮಾಹಿತೋ॥

“ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ಚ ತಿರಿಯಞ್ಚ, ದಿಸಞ್ಚ ವಿದಿಸಂ ತಥಾ।
ನ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಸೋ ಯಾತಿ, ಯುಗಮತ್ತಞ್ಹಿ ಪೇಕ್ಖತಿ॥

“ನಾಗವಿಕ್ಕನ್ತಚಾರೋ ಸೋ, ಗಮನೇ ಸೋಭತೇ ಜಿನೋ।
ಚಾರುಂ ಗಚ್ಛತಿ ಲೋಕಗ್ಗೋ, ಹಾಸಯನ್ತೋ ಸದೇವಕೇ॥

“ಉಳುರಾಜಾವ ಸೋಭನ್ತೋ, ಚತುಚಾರೀವ ಕೇಸರೀ।
ತೋಸಯನ್ತೋ ಬಹೂ ಸತ್ತೇ, ಪುರಂ ಸೇಟ್ಠಂ ಉಪಾಗಮೀ”ತಿ॥

ವಣ್ಣಕಾಲೋ ನಾಮ ಕಿರೇಸ, ಏವಂವಿಧೇಸು ಕಾಲೇಸು ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸರೀರವಣ್ಣೇ ವಾ ಗುಣವಣ್ಣೇ ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಥಾಮೋಯೇವ ಪಮಾಣಂ। ಚುಣ್ಣಿಯಪದೇಹಿ ವಾ ಗಾಥಾಬನ್ಧೇನ ವಾ ಯತ್ತಕಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತತ್ತಕಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ದುಕ್ಕಥಿತನ್ತಿ ನ

ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಅಪ್ಪಮಾಣವಣ್ಣಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ। ತೇಸಂ ಬುದ್ಧಾಪಿ ಅನವಸೇಸತೋ ವಣ್ಣಂ ವತ್ತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ, ಪಗೇವ ಇತರಾ ಪಜಾತಿ। ಇಮಿನಾ ಸಿರಿವಿಲಾಸೇನ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತಂ ಸಕ್ಯರಾಜಕುಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಭಗವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೇನ ಜನೇನ ಗನ್ಧಧೂಮವಾಸಚುಣ್ಣಾದೀಹಿ ಪೂಜಿಯಮಾನೋ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ ಪಾವಿಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಯೇನ ನವಂ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ"ತಿ।

ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ। ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚೇವ ಉಪಾಸಕಾನಞ್ಚ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಗನ್ಧೋದಕೇನ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ದುಕೂಲಚುಮ್ಬಟಕೇನ ವೋದಕಂ ಕತ್ವಾ ಜಾತಿಹಿಙ್ಗುಲಕೇನ ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಪಲಿವೇಠಿತೇ ಪೀಠೇ ಠಪಿತರತ್ತಸುವಣ್ಣಘನಪಟಿಮಾ ವಿಯ ಅತಿವಿರೋಚಿತ್ಥ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪೋರಾಣಾನಂ ವಣ್ಣಭಣನಮಗ್ಗೋ -

"ಗನ್ತ್ವಾನ ಮಣ್ಡಲಮಾಳಂ, ನಾಗವಿಕ್ಕನ್ತಚಾರಣೋ।
ಓಭಾಸಯನ್ತೋ ಲೋಕಗ್ಗೋ, ನಿಸೀದಿ ವರಮಾಸನೇ॥

"ತಹಿಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ನರದಮ್ಮಸಾರಥಿ,
ದೇವಾತಿದೇವೋ ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣೋ।
ಬುದ್ಧಾಸನೇ ಮಜ್ಝಗತೋ ವಿರೋಚತಿ,
ಸುವಣ್ಣನೇಕ್ಖಂ ವಿಯ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲೇ॥

"ನೇಕ್ಖಂ ಜಮ್ಬೋನದಸ್ಸೇವ, ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲೇ।
ವಿರೋಚತಿ ವೀತಮಲೋ, ಮಣಿವೇರೋಚನೋ ಯಥಾ॥

"ಮಹಾಸಾಲೋವ ಸಮ್ಫುಲ್ಲೋ, ನೇರುರಾಜಾವ'ಲಙ್ಕತೋ।
ಸುವಣ್ಣಯೂಪಸಙ್ಕಾಸೋ, ಪದುಮೋ ಕೋಕನದೋ ಯಥಾ॥

"ಜಲನ್ತೋ ದೀಪರುಕ್ಖೋವ, ಪಬ್ಬತಗ್ಗೇ ಯಥಾ ಸಿಖೀ।
ದೇವಾನಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತೋವ, ಸಬ್ಬಫುಲ್ಲೋ ವಿರೋಚತೀ"ತಿ॥

ಕಾಪಿಲವತ್ಥವೇ ಸಕ್ಯೇ ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಧಮ್ಮಕಥಾ ನಾಮ ಸನ್ಥಾಗಾರಾನುಮೋದನಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತದಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಆಕಾಸಗಙ್ಗಂ ಓತಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಪಥವೋಜಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತೋ ವಿಯ ಮಹಾಜಮ್ಬುಂ ಮತ್ಥಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಾಲೇನ್ತೋ ವಿಯ ಯೋಜನಿಕಂ ಮಧುಭಣ್ಡಂ ಚಕ್ಕಯನ್ತೇನ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಮಧುಪಾನಂ ಪಾಯಮಾನೋ ವಿಯ ಕಪಿಲವತ್ಥುವಾಸೀನಂ ಸಕ್ಯಾನಂ ಹಿತಸುಖಾವಹಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। "ಆವಾಸದಾನಂ ನಾಮೇತಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಮಹನ್ತಂ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಆವಾಸೋ ಮಯಾ ಪರಿಭುತ್ತೋ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಚ ಪರಿಭುತ್ತೋ , ಮಯಾ ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಚ ಪರಿಭುತ್ತೋ ಪನ ಧಮ್ಮರತನೇನ ಪರಿಭುತ್ತೋಯೇವಾತಿ ತೀಹಿ ರತನೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಆವಾಸದಾನಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ದಿನ್ನೇ ಸಬ್ಬದಾನಂ ದಿನ್ನಮೇವ ಹೋತಿ। ಭುಮ್ಮಟ್ಠಕಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ವಾ ಸಾಖಾಮಣ್ಡಪಸ್ಸ ವಾಪಿ ಆನಿಸಂಸೋ ನಾಮ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಆವಾಸದಾನಾನುಭಾವೇನ ಹಿ ಭವೇ ಭವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಸಮ್ಪೀಳಿತಗಬ್ಭವಾಸೋ ನ ಹೋತಿ, ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೋ ಓವರಕೋ ವಿಯ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿ ಅಸಮ್ಬಾಧೋವ ಹೋತೀ"ತಿ। ಏವಂ ನಾನಾನಯವಿಚಿತ್ತಂ ಬಹುಂ ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥಂ ಕಥೇತ್ವಾ -

"ಸೀತಂ ಉಣ್ಹಂ ಪಟಿಹನ್ತಿ, ತತೋ ವಾಳಮಿಗಾನಿ ಚ।

ಸಿರೀಸಪೇ ಚ ಮಕಸೇ, ಸಿಸಿರೇ ಚಾಪಿ ವುಟ್ಠಿಯೋ॥

“ತತೋ ವಾತಾತಪೋ ಘೋರೋ, ಸಞ್ಜಾತೋ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ।
ಲೇಣತ್ಥಞ್ಚ ಸುಖತ್ಥಞ್ಚ, ಝಾಯಿತುಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸಿತುಂ॥

“ವಿಹಾರದಾನಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ, ಅಗ್ಗಂ ಬುದ್ಧೇನ ವಣ್ಣಿತಂ।
ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪೋಸೋ, ಸಮ್ಪಸ್ಸಂ ಅತ್ಥಮತ್ತನೋ॥

“ವಿಹಾರೇ ಕಾರಯೇ ರಮ್ಮೇ, ವಾಸಯೇತ್ಥ ಬಹುಸ್ಸುತೇ।
ತೇಸಂ ಅನ್ನಞ್ಚ ಪಾನಞ್ಚ, ವತ್ಥಸೇನಾಸನಾನಿ ಚ॥

“ದದೇಯ್ಯ ಉಜುಭೂತೇಸು, ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇನ ಚೇತಸಾ।
ತೇ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾಪನೂದನಂ।
ಯಂ ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ಇಧಞ್ಞಾಯ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ ಅನಾಸವೋ”ತಿ॥ (ಚೂಳವ॰ ೨೯೫) -

ಏವಂ “ಅಯಮ್ಪಿ ಆವಾಸೇ ಆನಿಸಂಸೋ, ಅಯಮ್ಪಿ ಆವಾಸೇ ಆನಿಸಂಸೋ”ತಿ ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ ಅತಿರೇಕತರಂ ದಿಯಡ್ಢಯಾಮಂ ಆವಾಸಾನಿಸಂಸಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ತತ್ಥ ಇಮಾ ತಾವ ಗಾಥಾವ ಸಙ್ಗಹಂ ಆರುಳ್ಹಾ, ಪಕಿಣ್ಣಕಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಪನ ಸಙ್ಗಹಂ ನಾರೋಹತಿ। **ಸನ್ದಸ್ಸೇತ್ವಾ**ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ।

ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ದ್ವೇ ಯಾಮಾ ಗತಾ। **ಯಸ್ಸ ದಾನಿ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಥಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ತುಮ್ಹೇ ಗಮನಸ್ಸ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಥ, ಗಮನಕಾಲೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಗಚ್ಛಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ತೇ ಉಯ್ಯೋಜೇಸೀತಿ? ಅನುಕಮ್ಪಾಯ। ಸುಖುಮಾಲಾ ಹಿ ತೇ, ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತಾನಂ ಸರೀರೇ ಆಬಾಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋಪಿ ಮಹಾ, ತಸ್ಸ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾನಂ ಓಕಾಸೋ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಉಭಯಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ।

ವಿಗತಥಿನಮಿದ್ಧೋತಿ ತತ್ರ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂ ಯಾಮದ್ವಯಂ ಠಿತಾಪಿ ನಿಸಿನ್ನಾಪಿ ಅಚಾಲಯಿಂಸು, ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪನ ಆಹಾರೋ ಪರಿಣಮತಿ, ತಸ್ಸ ಪರಿಣತತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ವಿಗತಥಿನಮಿದ್ಧೋ ಜಾತೋತಿ ಅಕಾರಣಮೇತಂ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಕಥಂ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕದರಥಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಕಾಯಚಿತ್ತಲಹುತಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇನ ತೇಸಂ ದ್ವೇ ಯಾಮೇ ಠಿತಾನಮ್ಪಿ ನಿಸಿನ್ನಾನಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಾನಂ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ವಿಗತಂ, ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇಪಿ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ತಥಾ ವಿಗತಮೇವ ಜಾತಂ। ತೇನಾಹ “ವಿಗತಥಿನಮಿದ್ಧೋ”ತಿ।

ಪಿಟ್ಠಿ ಮೇ ಆಗಿಲಾಯತೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಗಿಲಾಯತಿ? ಭಗವತೋ ಹಿ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಪದಹನ್ತಸ್ಸ ಮಹನ್ತಂ ಕಾಯದುಕ್ಖಂ ಅಹೋಸಿ, ಅಥಸ್ಸ ಅಪರಭಾಗೇ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಪಿಟ್ಠಿವಾತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೀತಿ। ಅಕಾರಣಂ ವಾ ಏತಂ। ಪಹೋತಿ ಹಿ ಭಗವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವೇದನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಏಕಮ್ಪಿ ದ್ವೇಪಿ ಸತ್ತಾಹಾನಿ ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿತುಂ। ಸನ್ಥಾಗಾರಸಾಲಂ ಪನ ಚತೂಹಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ। ತತ್ಥ ಪಾದಧೋವನಟ್ಠಾನತೋ ಯಾವ ಧಮ್ಮಾಸನಾ ಅಗಮಾಸಿ, ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಗಮನಂ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ। ಧಮ್ಮಾಸನಂ ಪತ್ತಂ ಥೋಕಂ ಠತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ, ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಠಾನಂ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ। ದ್ವೇಯಾಮಂ ಧಮ್ಮಾಸನೇ ನಿಸೀದಿ, ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ನಿಸಜ್ಜಾ ನಿಪ್ಫನ್ನಾ। ಇದಾನಿ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಥೋಕಂ ನಿಪನ್ನೇ ಸಯನಂ ನಿಪ್ಫಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಚತೂಹಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ। ಉಪಾದಿನ್ನಕಸರೀರಞ್ಚ ನಾಮ “ನೋ ಆಗಿಲಾಯತೀ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ಚಿರನಿಸಜ್ಜಾಯ ಸಞ್ಜಾತಂ ಅಪ್ಪಕಮ್ಪಿ ಆಗಿಲಾಯನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏವಮಾಹ।

ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾತಿ ಸನ್ಥಾಗಾರಸ್ಸ ಕಿರ ಏಕಪಸ್ಸೇ ತೇ ರಾಜಾನೋ ಪಟಸಾಣಿಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚಕಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಪಚ್ಚತ್ಥರಣೇನ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಸುವಣ್ಣತಾರಕಗನ್ಧಮಾಲಾದಿದಾಮಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗನ್ಧತೇಲಪ್ಪದೀಪಂ ಆರೋಪಯಿಂಸು, "ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಾಸನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಥೋಕಂ ವಿಸ್ಸಮನ್ತೋ ಇಧ ನಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಏವಂ ನೋ ಇಮಂ ಸನ್ಥಾಗಾರಂ ಭಗವತಾ ಚತೂಹಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಸತ್ಥಾಪಿ ತದೇವ ಸನ್ಧಾಯ ತತ್ಥ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿ। **ಉಟ್ಠಾನಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ**ತಿ "ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವುಟ್ಠಾನಸಞ್ಞಂ ಚಿತ್ತೇ ಠಪೇತ್ವಾ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಅನಿದ್ದಾಯನ್ತೋವ ಥೇರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುಣಮಾನೋ।

ಅವಸ್ಸುತಪರಿಯಾಯನ್ತಿ ಅವಸ್ಸುತಸ್ಸ ಪರಿಯಾಯಂ, ಅವಸ್ಸುತಸ್ಸ ಕಾರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಧಿಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಕಿಲೇಸಾಧಿಮುಚ್ಚನೇನ ಅಧಿಮುಚ್ಚತಿ, ಗಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ। **ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಬ್ಯಾಪಾದವಸೇನ ಪೂತಿಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। **ಚಕ್ಖುತೋ**ತಿ ಚಕ್ಖುಭಾವೇನ। **ಮಾರೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸಮಾರೋಪಿ ದೇವಪುತ್ತಮಾರೋಪಿ। **ಓತಾರ**ನ್ತಿ ವಿವರಂ। **ಆರಮ್ಮಣ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯಂ। ನಳಾಗಾರತಿಣಾಗಾರಂ ವಿಯ ಹಿ ಸವಿಸೇವನಾನಿ ಆಯತನಾನಿ, ತಿಣುಕ್ಕಾ ವಿಯ ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿರಹಂ ಆರಮ್ಮಣಂ, ತಿಣುಕ್ಕಾಯ ಠಪಿತಠಪಿತಟ್ಠಾನೇ ಅಙ್ಗಾರಸ್ಸುಜ್ಜಲನಂ ವಿಯ ಆರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಮಾಗತೇ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಲಭೇಥ ಮಾರೋ ಓತಾರ**ನ್ತಿ।

ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ ಬಹಲಮತ್ತಿಕಪಿಣ್ಡಾವಲೇಪನಂ ಕೂಟಾಗಾರಂ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಾನಿ ಆಯತನಾನಿ, ತಿಣುಕ್ಕಾ ವಿಯ ವುತ್ತಪಕಾರಾರಮ್ಮಣಂ, ತಿಣುಕ್ಕಾಯ ಠಪಿತಠಪಿತಟ್ಠಾನೇ ನಿಬ್ಬಾಪನಂ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಾನಂ ಆಯತನಾನಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಮಾಗತೇ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ನೇವ ಲಭೇಥ ಮಾರೋ ಓತಾರ**ನ್ತಿ।

೭. ದುಕ್ಖಧಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೪. ಸತ್ತಮೇ **ದುಕ್ಖಧಮ್ಮಾನ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖಸಮ್ಭವಧಮ್ಮಾನಂ। ಪಞ್ಚಸು ಹಿ ಖನ್ಧೇಸು ಸತಿ ಛೇದನವಧಬನ್ಧನಾದಿಭೇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ದುಕ್ಖಸಮ್ಭವಧಮ್ಮತ್ತಾ ದುಕ್ಖಧಮ್ಮಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ತಥಾ ಖೋ ಪನಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇನಾಕಾರೇನಸ್ಸ। **ಯಥಾಸ್ಸ ಕಾಮೇ ಪಸ್ಸತೋ**ತಿ ಯೇನಾಕಾರೇನಸ್ಸ ಕಾಮೇ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ। **ಯಥಾ ಚರನ್ತ**ನ್ತಿ ಯೇನಾಕಾರೇನ ಚಾರಞ್ಚ ವಿಹಾರಞ್ಚ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಚರನ್ತಂ। **ಅಙ್ಗಾರಕಾಸೂಪಮಾ ಕಾಮಾ ದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಪರಿಯೇಟ್ಠಿಮೂಲಕಸ್ಸ ಚೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಮೂಲಕಸ್ಸ ಚ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸು ವಿಯ ಮಹಾಪರಿಳಾಹಾತಿ ದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕಾಮೇ ಪರಿಯೇಸನ್ತಾನಞ್ಹಿ ನಾವಾಯ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋಗಾಹನಅಜಪಥಸಙ್ಕುಪಥಪಟಿಪಜ್ಜನಉಭತೋಬ್ಯೂಳ್ಹಸಙ್ಗಾಮಪಕ್ಖನ್ದನಾದಿವಸೇನ ಪರಿಯೇಟ್ಠಿಮೂಲಕಮ್ಪಿ, ಕಾಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾನಂ ಕಾಮಪರಿಭೋಗಚೇತನಾಯ ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ದಿನ್ನಪಟಿಸನ್ಧಿಮೂಲಕಮ್ಪಿ ಮಹಾಪರಿಳಾಹದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಮೇತಸ್ಸ ದುವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸು ವಿಯ ಮಹಾಪರಿಳಾಹಾತಿ ದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ।

ದಾಯನ್ತಿ ಅಟವಿಂ। **ಪುರತೋಪಿ ಕಣ್ಟಕೋ**ತಿ ಪುರಿಮಪಸ್ಸೇ ವಿಜ್ಝಿತುಕಾಮೋ ವಿಯ ಆಸನ್ನಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಠಿತಕಣ್ಟಕೋ। **ಪಚ್ಛತೋ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಹೇಟ್ಠಾ ಪನ ಪಾದೇಹಿ ಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ, ನ ಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನೇಯೇವ। ಏವಂ ಸೋ ಕಣ್ಟಕಗಬ್ಭಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ವಿಯ ಭವೇಯ್ಯ। **ಮಾ ಮಂ ಕಣ್ಟಕೋ**ತಿ ಮಾ ಮಂ ಕಣ್ಟಕೋ ವಿಜ್ಝೀತಿ ಕಣ್ಟಕವೇಧಂ ರಕ್ಖಮಾನೋ।

ದನ್ಧೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತುಪ್ಪಾದೋತಿ ಸತಿಯಾ ಉಪ್ಪಾದೋಯೇವ ದನ್ಧೋ, ಉಪ್ಪನ್ನಮತ್ತಾಯ ಪನ ತಾಯ ಕಾಚಿ ಕಿಲೇಸಾ ನಿಗ್ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಸಣ್ಠಾತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ರಾಗಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ದುತಿಯಜವನವಾರೇನ "ಕಿಲೇಸಾ ಮೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ"ತಿ ಇತ್ವಾ ತತಿಯೇ ಜವನವಾರೇ ಸಂವರಜವನಂಯೇವ ಜವತಿ। ಅನಚ್ಛರಿಯಞ್ಚೇತಂ, ಯಂ ವಿಪಸ್ಸಕೋ ತತಿಯಜವನವಾರೇ ಕಿಲೇಸೇ ನಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ। ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಪನ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಭವಙ್ಗಂ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಆವಜ್ಜನಾದೀಸು

ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಫೋಟ್ಠಬ್ಬನಾನನ್ತರಂ ಸಮ್ಪತ್ತಕಿಲೇಸಜವನವಾರಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಕುಸಲಮೇವ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಾನಞ್ಹಿ ಅಯಮಾನಿಸಂಸೋ ಭಾವನಾಪಟಿಸಙ್ಖಾನೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವಸ್ಸ।

ಅಭಿಹಟ್ಠುಂ ಪವಾರೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಸುದಿನ್ನತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಯ ರಟ್ಠಪಾಲಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ವಿಯ ಚ ಕಾಯೇನ ವಾ ಸತ್ತ ರತನಾನಿ ಅಭಿಹರಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧನತೋ ಯತ್ತಕಂ ಇಚ್ಛಸಿ, ತತ್ತಕಂ ಗಣ್ಹಾ"ತಿ ವದನ್ತಾ ಪವಾರೇಯ್ಯುಂ। **ಅನುದಹನ್ತೀತಿ** ಸರೀರೇ ಪಲಿವೇಠಿತತ್ತಾ ಉಣ್ಹಪರಿಳಾಹಂ ಜನೇತ್ವಾ ಅನುದಹನ್ತಿ। ಸಞ್ಜಾತಸೇದೇ ವಾ ಸರೀರೇ ಲಗ್ಗನ್ತಾ ಅನುಸೇನ್ತೀತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಞ್ಹಿ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಿತ್ತನ್ತಿ** ಇದಂ ಯಸ್ಮಾ ಚಿತ್ತೇ ಅನಾವಟ್ಟನ್ತೇ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಆವಟ್ಟನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಏವರೂಪಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಅನಾವಟ್ಟನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಬಲಮೇವ ದೀಪಿತಂ।

೮. ಕಿಂಸುಕೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೫. ಅಟ್ಠಮೇ **ದಸ್ಸನನ್ತಿ** ಪಠಮಮಗ್ಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ಹಿ ಕಿಲೇಸಪಹಾನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇನ್ತೋ ಪಠಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ದಸ್ಸನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಗೋತ್ರಭುಞಾಣಂ ಪನ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಮಗ್ಗತೋ ಪಠಮತರಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪನ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಪಹಾನಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ನ ದಸ್ಸನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಪಿಚ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಗ್ಗಾ ದಸ್ಸನಮೇವ। ಕಸ್ಮಾ? ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ದಸ್ಸನಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ವಿಸುದ್ಧಂ। ಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ವಿಸುಜ್ಝತಿ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ವಿಸುದ್ಧನ್ತಿ ಏವಂ ಕಥೇನ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು "ಅಹಮ್ಪಿ ದಸ್ಸನಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋ ಫಸ್ಸಾಯತನಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೋ ಛನ್ನಂ ಫಸ್ಸಾಯತನಾನಂ ವಸೇನ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮೇ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಪುರಿಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಆಯತನಾನಿ ರೂಪಂ, ಮನಾಯತನಂ ಅರೂಪಂ। ಇತಿ ಸೋ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗಮೇವ ಕಥೇಸಿ।

ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋತಿ ಪದೇಸಸಙ್ಖಾರೇಸು ಠತ್ವಾ ಕಥಿತತ್ತಾ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ – "ಅಯಂ ಪದೇಸಸಙ್ಖಾರೇಸು ಠತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ। ಸಕ್ಕಾ ನು ಖೋ ಪದೇಸಸಙ್ಖಾರೇಸು ಠತ್ವಾ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಾಪುಣಿತು"ನ್ತಿ? ತತೋ ನಂ ಪುಚ್ಛಿ – "ಆವುಸೋ, ತ್ವಂಯೇವ ನು ಖೋ ಇದಂ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಜಾನಾಸಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೋಪಿ ಜಾನನ್ತಾ ಅತ್ಥೀ"ತಿ। ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಅಸುಕವಿಹಾರೇ ಅಸುಕತ್ಥೇರೋ ನಾಮಾತಿ। ಸೋ ತಮ್ಪಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ। ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಅಞ್ಞಮ್ಪೀತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ದುತಿಯೋ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೋ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ ರೂಪಂ, ಸೇಸಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ ನಾಮನ್ತಿ ನಾಮರೂಪಂ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ। ತಸ್ಮಾ ಸೋಪಿ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗಮೇವ ಕಥೇಸಿ। ಅಯಂ ಪನ "ಇಮೇಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಸಮೇತಿ, ಪಠಮೇನ ಸಪ್ಪದೇಸಸಙ್ಖಾರೇಸು ಠತ್ವಾವ ಕಥಿತಂ, ಇಮಿನಾ ನಿಪ್ಪದೇಸೇಸೂ"ತಿ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹುತ್ವಾ ತಥೇವ ತಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ತತಿಯೋ ಮಹಾಭೂತಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೋ ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಚ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಚ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗಮೇವ ಕಥೇಸಿ। ಅಯಂ ಪನ "ಇಮೇಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಸಮೇತಿ, ಪಠಮೇನ ಸಪ್ಪದೇಸಸಙ್ಖಾರೇಸು ಠತ್ವಾ ಕಥಿತಂ, ದುತಿಯೇನ ನಿಪ್ಪದೇಸೇಸು, ತತಿಯೇನ ಅತಿಸಪ್ಪದೇಸೇಸೂ"ತಿ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹುತ್ವಾ ತಥೇವ ತಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಚತುತ್ಥೋ ತೇಭೂಮಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕೋ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಸಮಪ್ಪವತ್ತಾ ಧಾತುಯೋ ಅಹೇಸುಂ, ಕಲ್ಲಸರೀರಂ ಬಲಪತ್ತಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿಪಿಸ್ಸ ಸಬ್ಬಾನೇವ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ, ಅತೀತಾ ವಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಹೋನ್ತು ಅನಾಗತಾ ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ ವಾ ಕಾಮಾವಚರಾ

ವಾ ರೂಪಾವಚರಾ ವಾ ಅರೂಪಾವಚರಾ ವಾ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸಪ್ಪಾಯಾವ। ಅಸಪ್ಪಾಯಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಕಾಲೇಸುಪಿ ಪುರೇಭತ್ತಂ ವಾ ಹೋತು ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ವಾ ಪಠಮಯಾಮಾದಯೋ ವಾ, ಅಸಪ್ಪಾಯೋ ಕಾಲೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯಥಾ ನಾಮ ಚಾರಿಭೂಮಿಂ ಓತಿಣ್ಣೋ ಮಹಾಹತ್ಥೀ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಹತ್ಥೇನೇವ ಲುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಪಾದೇಹಿ ಪಹರಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಪಾದೇಹಿ ಪಹರಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಮೇವ ಸಕಲೇ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇ ಕಲಾಪಗ್ಗಾಹೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಏಸೋಪಿ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗಮೇವ ಕಥೇಸಿ। ಅಯಂ ಪನ "ಇಮೇಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಸಮೇತಿ। ಪಠಮೇನ ಸಪ್ಪದೇಸಸಙ್ಖಾರೇಸು ಠತ್ವಾ ಕಥಿತಂ, ದುತಿಯೇನ ನಿಪ್ಪದೇಸೇಸು, ಪುನ ತತಿಯೇನ ಸಪ್ಪದೇಸೇಸು, ಚತುತ್ಥೇನ ನಿಪ್ಪದೇಸೇಸುಯೇವಾ"ತಿ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹುತ್ವಾ ತಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಇದಂ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅತ್ತನೋವ ಧಮ್ಮತಾಯ ಞಾತಂ, ಉದಾಹು ಕೇನಚಿ ವೋ ಅಕ್ಖಾತ"ನ್ತಿ? ಆವುಸೋ, ಮಯಂ ಕಿಂ ಜಾನಾಮ? ಅತ್ಥಿ ಪನ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯೇತಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಞಾತನ್ತಿ। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಯ್ಹಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಅಹಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಮೇವ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಙ್ಖೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ "ಯೇಹಿ ತೇ ಪಞ್ಹೋ ಕಥಿತೋ, ತೇ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಖೀಣಾಸವಾ, ಸುಕಥಿತಂ ತೇಹಿ, ತ್ವಂ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಅನ್ಧಬಾಲತಾಯ ತಂ ನ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸೀ"ತಿ ನ ಏವಂ ವಿಹೇಸೇಸಿ। ಕಾರಕಭಾವಂ ಪನಸ್ಸ ಞತ್ವಾ "ಅತ್ಥಗವೇಸಕೋ ಏಸ, ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಏವ ನಂ ಬುಜ್ಝಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಕಿಂಸುಕೋಪಮಂ ಆಹರಿ। ತತ್ಥ ಭೂತಂ ವತ್ಥುಂ ಕತ್ವಾ ಏವಮತ್ಥೋ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೋ - ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಮಹಾನಗರೇ ಏಕೋ ಸಬ್ಬಗನ್ಥಧರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಜ್ಜೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪಟಿವಸತಿ। ಅಥೇಕೋ ನಗರಸ್ಸ ಪಾಚೀನದ್ವಾರಗಾಮವಾಸೀ ಪಣ್ಡುರೋಗಪುರಿಸೋ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ವೇಜ್ಜಪಣ್ಡಿತೋ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿತ್ವಾ "ಕೇನತ್ಥೇನ ಆಗತೋಸಿ ಭದ್ರಮುಖಾ"ತಿ, ಪುಚ್ಛಿ। ರೋಗೇನಮ್ಹಿ, ಅಯ್ಯ, ಉಪದ್ದುತೋ, ಭೇಸಜ್ಜಂ ಮೇ ಕಥೇಹೀತಿ। ತೇನ ಹಿ, ಭೋ, ಗಚ್ಛ, ಕಿಂಸುಕರುಕ್ಖಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ, ಸೋಸೇತ್ವಾ ಝಾಪೇತ್ವಾ, ತಸ್ಸ ಖಾರೋದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಇಮಿನಾ ಚಿಮಿನಾ ಚ ಭೇಸಜ್ಜೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ, ಅರಿಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ಪಿವ, ತೇನ ತೇ ಫಾಸುಕಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। ಸೋ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ನಿರೋಗೋ ಬಲವಾ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಜಾತೋ।

ಅಥಞ್ಞೋ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರಗಾಮವಾಸೀ ಪುರಿಸೋ ತೇನೇವ ರೋಗೇನ ಆತುರೋ "ಅಸುಕೋ ಕಿರ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕತ್ವಾ ಅರೋಗೋ ಜಾತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ - "ಕೇನ ತೇ, ಸಮ್ಮ, ಫಾಸುಕಂ ಜಾತ"ನ್ತಿ। ಕಿಂಸುಕಾರಿಟ್ಠೇನ ನಾಮ, ಗಚ್ಛ ತ್ವಮ್ಪಿ ಕರೋಹೀತಿ। ಸೋಪಿ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ತಾದಿಸೋವ ಜಾತೋ।

ಅಥಞ್ಞೋ ಪಚ್ಛಿಮದ್ವಾರಗಾಮವಾಸೀ...ಪೇ॰... ಉತ್ತರದ್ವಾರಗಾಮವಾಸೀ ಪುರಿಸೋ ತೇನೇವ ರೋಗೇನ ಆತುರೋ "ಅಸುಕೋ ಕಿರ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕತ್ವಾ ಅರೋಗೋ ಜಾತೋ"ತಿ ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ "ಕೇನ ತೇ, ಸಮ್ಮ, ಫಾಸುಕಂ ಜಾತ"ನ್ತಿ? ಕಿಂಸುಕಾರಿಟ್ಠೇನ ನಾಮ, ಗಚ್ಛ ತ್ವಮ್ಪಿ ಕರೋಹೀತಿ। ಸೋಪಿ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ತಾದಿಸೋವ ಜಾತೋ।

ಅಥಞ್ಞೋ ಪಚ್ಚನ್ತವಾಸೀ ಅದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಕಿಂಸುಕೋ ಏಕೋ ಪುರಿಸೋ ತೇನೇವ ರೋಗೇನ ಆತುರೋ ಚಿರಂ ತಾನಿ ತಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಕತ್ವಾ ರೋಗೇ ಅವೂಪಸಮಮಾನೇ "ಅಸುಕೋ ಕಿರ ನಗರಸ್ಸ ಪಾಚೀನದ್ವಾರಗಾಮವಾಸೀ ಪುರಿಸೋ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕತ್ವಾ ಅರೋಗೋ ಜಾತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ಗಚ್ಛಾಮಹಮ್ಪಿ, ತೇನ ಕತಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದಣ್ಡಮೋಲುಬ್ಭ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ, "ಕೇನ ತೇ, ಸಮ್ಮ, ಫಾಸುಕಂ ಜಾತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಕಿಂಸುಕಾರಿಟ್ಠೇನ ಸಮ್ಮಾತಿ। ಕೀದಿಸೋ ಪನ ಸೋ ಕಿಂಸುಕೋತಿ। ಝಾಪಿತಗಾಮೇ ಠಿತಝಾಮಥೂಣೋ ವಿಯಾತಿ। ಇತಿ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಅತ್ತನಾ ದಿಟ್ಠಾಕಾರೇನೇವ ಕಿಂಸುಕಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ತೇನ ಹಿ ದಿಟ್ಠಕಾಲೇ ಕಿಂಸುಕೋ ಪತಿತಪತ್ತೋ ಖಾಣುಕಕಾಲೇ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ತಾದಿಸೋವ ಹೋತಿ।

ಸೋ ಪನ ಪುರಿಸೋ ಸುತಮಙ್ಗಲಿಕತ್ತಾ “ಅಯಂ ‘ಝಾಪಿತಗಾಮೇ ಝಾಮಥೂಣೋ ವಿಯಾ’ತಿ ಆಹ, ಅಮಙ್ಗಲಮೇತಂ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಮೇ ಭೇಸಜ್ಜೇ ಕತೇಪಿ ರೋಗೋ ನ ವೂಪಸಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ತಸ್ಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ ತಂ ಪುಚ್ಛಿ - “ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಭೋ, ತ್ವಞ್ಞೇವ ಕಿಂಸುಕಂ ಜಾನಾಸಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೋಪಿ ಅತ್ಥೀ”ತಿ। ಅತ್ಥಿ, ಭೋ, ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರಗಾಮೇ ಅಸುಕೋ ನಾಮಾತಿ। ಸೋ ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ, ಸ್ವಾಸ್ಸ ಪುಪ್ಫಿತಕಾಲೇ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ದಸ್ಸನಾನುರೂಪೇನ “ಲೋಹಿತಕೋ ಕಿಂಸುಕೋ”ತಿ ಆಹ। ಸೋ “ಅಯಂ ಪುರಿಮೇನ ವಿರುದ್ಧಂ ಆಹ, ಕಾಳಕೋ ಲೋಹಿತಕತೋ ಸುವಿದೂರದೂರೇ”ತಿ ತಸ್ಸಪಿ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ “ಅತ್ಥಿ ಪನ, ಭೋ, ಅಞ್ಞೋಪಿ ಕೋಚಿ ಕಿಂಸುಕದಸ್ಸಾವೀ, ಯೇನ ಕಿಂಸುಕೋ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ”ತಿ? ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ, “ಅತ್ಥಿ ಪಚ್ಛಿಮದ್ವಾರಗಾಮೇ ಅಸುಕೋ ನಾಮಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ತಮ್ಪಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ। ಸ್ವಾಸ್ಸ ಫಲಿತಕಾಲೇ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ದಸ್ಸನಾನುರೂಪೇನ “ಓಚಿರಕಜಾತೋ ಆದಿನ್ನಸಿಪಾಟಿಕೋ”ತಿ ಆಹ। ಫಲಿತಕಾಲಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಕಿಂಸುಕೋ ಓಲಮ್ಬಮಾನಚೀರಕೋ ವಿಯ ಅಧೋಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ಗಹಿತಅಸಿಕೋಸೋ ವಿಯ ಚ ಸಿರೀಸರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಚ ಲಮ್ಬಮಾನಫಲೋ ಹೋತಿ। ಸೋ “ಅಯಂ ಪುರಿಮೇಹಿ ವಿರುದ್ಧಂ ಆಹ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಇಮಸ್ಸ ವಚನಂ ಗಹೇತು”ನ್ತಿ ತಸ್ಸಪಿ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ “ಅತ್ಥಿ ಪನ, ಭೋ, ಅಞ್ಞೋಪಿ ಕೋಚಿ ಕಿಂಸುಕದಸ್ಸಾವೀ, ಯೇನ ಕಿಂಸುಕೋ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ”ತಿ? ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ, “ಅತ್ಥಿ ಉತ್ತರದ್ವಾರಗಾಮೇ ಅಸುಕೋ ನಾಮಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ತಮ್ಪಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋ ಅಸ್ಸ ಸಞ್ಛನ್ನಪತ್ತಕಾಲೇ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ದಸ್ಸನಾನುರೂಪೇನ “ಬಹಲಪತ್ತಪಲಾಸೋ ಸನ್ದಚ್ಛಾಯೋ”ತಿ ಆಹ। **ಸನ್ದಚ್ಛಾಯೋ** ನಾಮ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಠಿತಚ್ಛಾಯೋ।

ಸೋ “ಅಯಮ್ಪಿ ಪುರಿಮೇಹಿ ವಿರುದ್ಧಂ ಆಹ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಇಮಸ್ಸ ವಚನಂ ಗಹೇತು”ನ್ತಿ ತಸ್ಸಪಿ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ ತಂ ಆಹ, “ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಭೋ, ತುಮ್ಹೇ ಅತ್ತನೋವ ಧಮ್ಮತಾಯ ಕಿಂಸುಕಂ ಜಾನಾಥ, ಉದಾಹು ಕೇನಚಿ ವೋ ಅಕ್ಖಾತೋ”ತಿ? ಕಿಂ, ಭೋ, ಮಯಂ ಜಾನಾಮ? ಅತ್ಥಿ ಪನ ಮಹಾನಗರಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯೋ ವೇಜ್ಜಪಣ್ಡಿತೋ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಞಾತನ್ತಿ। “ತೇನ ಹಿ ಅಹಮ್ಪಿ ಆಚರಿಯಮೇವ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಙ್ಖೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ವೇಜ್ಜಪಣ್ಡಿತೋ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿತ್ವಾ, “ಕೇನತ್ಥೇನ ಆಗತೋಸಿ ಭದ್ರಮುಖಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ರೋಗೇನಮ್ಹಿ, ಅಯ್ಯ, ಉಪದ್ದುತೋ, ಭೇಸಜ್ಜಂ ಮೇ ಕಥೇಥಾತಿ। ತೇನ ಹಿ, ಭೋ, ಗಚ್ಛ, ಕಿಂಸುಕರುಕ್ಖಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸೋಸೇತ್ವಾ ಝಾಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಖಾರೋದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಇಮಿನಾ ಚಿಮಿನಾ ಚ ಭೇಸಜ್ಜೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಅರಿಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ಪಿವ, ಏತೇನ ತೇ ಫಾಸುಕಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। ಸೋ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ನಿರೋಗೋ ಬಲವಾ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಜಾತೋ।

ತತ್ಥ ಮಹಾನಗರಂ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನನಗರಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ವೇಜ್ಜಪಣ್ಡಿತೋ ವಿಯ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇ ತಂ “ಭಿಸಕ್ಕೋ ಸಲ್ಲಕತ್ತೋತಿ ಖೋ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸಾ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೬೫) ಚತೂಸು ದ್ವಾರಗಾಮೇಸು ಚತ್ತಾರೋ ವೇಜ್ಜನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ವಿಯ ಚತ್ತಾರೋ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಪತ್ತಾ ಖೀಣಾಸವಾ। ಪಚ್ಚನ್ತವಾಸೀ ಪಠಮಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛಕೋ ಭಿಕ್ಖು। ಪಚ್ಚನ್ತವಾಸಿನೋ ಚತುನ್ನಂ ವೇಜ್ಜನ್ತೇವಾಸಿಕಾನಂ ಕಥಾಯ ಅಸನ್ತುಟ್ಠಸ್ಸ ಆಚರಿಯಮೇವ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛನಕಾಲೋ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಚತುನ್ನಂ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಪತ್ತಾನಂ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಕಥಾಯ ಅಸನ್ತುಟ್ಠಸ್ಸ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛನಕಾಲೋ।

ಯಥಾ ಯಥಾ ಅಧಿಮುತ್ತಾನನ್ತಿ ಯೇನ ಯೇನಾಕಾರೇನ ಅಧಿಮುತ್ತಾನಂ। **ದಸ್ಸನಂ ಸುವಿಸುದ್ಧ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸನಂ ಸುಟ್ಠು ವಿಸುದ್ಧಂ। **ತಥಾ ತಥಾ ಖೋ ತೇಹಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಬ್ಯಾಕತ**ನ್ತಿ ತೇನ ತೇನೇವಾಕಾರೇನ ತುಯ್ಹಂ ತೇಹಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಕಥಿತಂ। ಯಥಾ ಹಿ “ಕಾಳಕೋ ಕಿಂಸುಕೋ”ತಿ ಕಥೇನ್ತೋ ನ ಅಞ್ಞಂ ಕಥೇಸಿ, ಅತ್ತನಾ ದಿಟ್ಠನಯೇನ ಕಿಂಸುಕಮೇವ ಕಥೇಸಿ, ಏವಮೇವ ಛಫಸ್ಸಾಯತನಾನಂ ವಸೇನ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಪತ್ತಖೀಣಾಸವೋಪಿ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇನ್ತೋ ನ ಅಞ್ಞಂ ಕಥೇಸಿ, ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗೇನ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಕಥೇಸಿ।

ಯಥಾ ಚ "ಲೋಹಿತಕೋ ಓಚಿರಕಜಾತೋ ಬಹಲಪತ್ತಪಲಾಸೋ ಕಿಂಸುಕೋ"ತಿ ಕಥೇನ್ತೋಪಿ ನ ಅಞ್ಞಂ ಕಥೇಸಿ, ಅತ್ತನಾ ದಿಟ್ಠನಯೇನ ಕಿಂಸುಕಮೇವ ಕಥೇಸಿ, ಏವಮೇವ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ ಚತುಮಹಾಭೂತವಸೇನ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮವಸೇನ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಪತ್ತಖೀಣಾಸವೋಪಿ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇನ್ತೋ ನ ಅಞ್ಞಂ ಕಥೇಸಿ, ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗೇನ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಕಥೇಸಿ।

ತತ್ಥ ಯಥಾ ಕಾಳಕಕಾಲೇ ಕಿಂಸುಕದಸ್ಸಾವಿನೋಪಿ ತಂ ದಸ್ಸನಂ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ನ ತೇನ ಅಞ್ಞಂ ದಿಟ್ಠಂ, ಕಿಂಸುಕೋವ ದಿಟ್ಠೋ, ಏವಮೇವ ಛಫಸ್ಸಾಯತನವಸೇನ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಪತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ, ನ ತೇನ ಅಞ್ಞಂ ಕಥಿತಂ, ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗೇನ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಕಥಿತಂ। ಯಥಾ ಚ ಲೋಹಿತಕಾಲೇ ಓಚಿರಕಜಾತಕಾಲೇ ಬಹಲಪತ್ತಪಲಾಸಕಾಲೇ ಕಿಂಸುಕದಸ್ಸಾವಿನೋಪಿ ತಂ ದಸ್ಸನಂ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ, ನ ತೇನ ಅಞ್ಞಂ ದಿಟ್ಠಂ, ಕಿಂಸುಕೋವ ದಿಟ್ಠೋ, ಏವಮೇವ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ ಚತುಮಹಾಭೂತವಸೇನ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮವಸೇನ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಪತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ, ನ ತೇನ ಅಞ್ಞಂ ಕಥಿತಂ, ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗೇನ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಕಥಿತಂ।

ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ , ಭಿಕ್ಖು ರಞ್ಞೋ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಂ ನಗರನ್ತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ಸಚೇ ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ತಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖಿತಂ, ಅಥಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಆರದ್ಧಂ। ಸಚೇ ನ ಸಲ್ಲಕ್ಖಿತಂ, ಅಥಸ್ಸ ಇಮಿನಾ ನಗರೋಪಮೇನ ತಸ್ಸೇವತ್ಥಸ್ಸ ದೀಪನತ್ಥಾಯ ಆವಿಭಾವನತ್ಥಾಯ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಮಜ್ಝಿಮಪದೇಸೇ ನಗರಸ್ಸ ಪಾಕಾರಾದೀನಿ ಥಿರಾನಿ ವಾ ಹೋನ್ತು ದುಬ್ಬಲಾನಿ ವಾ, ಸಬ್ಬಸೋ ವಾ ಮಾ ಹೋನ್ತು, ಚೋರಾಸಙ್ಕಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ "ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಂ ನಗರ"ನ್ತಿ ಆಹ। **ದಳ್ಹುದ್ದಾಪ**ನ್ತಿ ಥಿರಪಾಕಾರಂ। **ದಳ್ಹಪಾಕಾರತೋರಣ**ನ್ತಿ ಥಿರಪಾಕಾರಞ್ಚೇವ ಥಿರತೋರಣಞ್ಚ। ತೋರಣಾನಿ ನಾಮ ಹಿ ಪುರಿಸುಬ್ಬೇಧಾನಿ ನಗರಸ್ಸ ಅಲಙ್ಕಾರತ್ಥಂ ಕರೀಯನ್ತಿ, ಚೋರನಿವಾರಣತ್ಥಾನಿಪಿ ಹೋನ್ತಿಯೇವ। ಅಥ ವಾ ತೋರಣನ್ತಿ ಪಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾಟಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ, ಥಿರಪಿಟ್ಠಸಙ್ಘಾಟನ್ತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ। **ಛದ್ವಾರ**ನ್ತಿ ನಗರದ್ವಾರಂ ನಾಮ ಏಕಮ್ಪಿ ಹೋತಿ ದ್ವೇಪಿ ಸತಮ್ಪಿ ಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ, ಇಧ ಪನ ಸತ್ಥಾ ಛದ್ವಾರಿಕನಗರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಪಣ್ಡಿತೋ**ತಿ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಬ್ಯತ್ತೋ**ತಿ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ವಿಸದಞಾಣೋ। **ಮೇಧಾವೀ**ತಿ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಕಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಮೇಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯಾತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಭೂತಮತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ಸಮಿದ್ಧೇ ಕಿರ ಮಹಾನಗರೇ ಸತ್ತರತನಸಮ್ಪನ್ನೋ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ ರಜ್ಜಂ ಅನುಸಾಸತಿ, ತಸ್ಸೇತಂ ಪಚ್ಚನ್ತನಗರಂ ರಾಜಾಯುತ್ತವಿರಹಿತಂ , ಅಥ ಪುರಿಸಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ, ದೇವ, ನಗರೇ ಆಯುತ್ತಕೋ ನತ್ಥಿ, ದೇಹಿ ನೋ ಕಞ್ಚಿ ಆಯುತ್ತಕ"ನ್ತಿ ಆಹಂಸು। ರಾಜಾ ಏಕಂ ಪುತ್ತಂ ದತ್ವಾ "ಗಚ್ಛಥ, ಏತಂ ಆದಾಯ ತತ್ಥ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ವಸಥಾ"ತಿ। ತೇ ತಥಾ ಅಕಂಸು। ರಾಜಪುತ್ತೋ ಪಾಪಮಿತ್ತಸಂಸಗ್ಗೇನ ಕತಿಪಾಹೇಯೇವ ಸುರಾಸೋಣ್ಡೋ ಹುತ್ವಾ, ಸಬ್ಬಾನಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಹಾರೇತ್ವಾ, ನಗರಮಜ್ಝೇ ಧುತ್ತೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಸುರಂ ಪಿವನ್ತೋ ನಚ್ಚಗೀತಾದಿರತಿಯಾ ವೀತಿನಾಮೇತಿ। ಅಥ ರಞ್ಞೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಆರೋಚಯಿಂಸು।

ರಾಜಾ ಏಕಂ ಪಣ್ಡಿತಂ ಅಮಚ್ಚಂ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ಗಚ್ಛ ಕುಮಾರಂ ಓವದಿತ್ವಾ, ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಕಾರೇತ್ವಾ, ಪುನ ಅಭಿಸೇಕಂ ಕತ್ವಾ, ಏಹೀ"ತಿ। ನ ಸಕ್ಕಾ, ದೇವ, ಕುಮಾರಂ ಓವದಿತುಂ, ಚಣ್ಡೋ ಕುಮಾರೋ ಘಾತೇಯ್ಯಾಪಿ ಮನ್ತಿ। ಅಥೇಕಂ ಬಲಸಮ್ಪನ್ನಂ ಯೋಧಂ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ತ್ವಂ ಇಮಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಚೇ ಸೋ ಓವಾದೇ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಸೀಸಮಸ್ಸ ಛಿನ್ದಾಹೀ"ತಿ। ಇತಿ ಸೋ ಅಮಚ್ಚೋ ಯೋಧೋ ಚಾತಿ ಇದಂ ಸೀಘಂ ದೂತಯುಗಂ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ದೋವಾರಿಕಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಕಹಂ, ಭೋ, ನಗರಸ್ಸ ಸಾಮಿ ಕುಮಾರೋ"ತಿ। ಏಸ ಮಜ್ಝೇಸಿಙ್ಘಾಟಕೇ ಸುರಂ ಪಿವನ್ತೋ ಧುತ್ತಪರಿವಾರಿತೋ ಗೀತಾದಿರತಿಂ ಅನುಭೋನ್ತೋ ನಿಸಿನ್ನೋತಿ। ಅಥ ತಂ ದೂತಯುಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚೋ ತಾವೇತ್ಥ, "ಸಾಮಿ, ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಕಿರ ಕಾರೇತ್ವಾ ಸಾಧುಕಂ ರಜ್ಜಂ ಅನುಸಾಸಾ"ತಿ ಆಹ। ಕುಮಾರೋ ಅಸುಣನ್ತೋ ವಿಯ ನಿಸೀದಿ। ಅಥ ನಂ ಯೋಧೋ ಸೀಸೇ ಗಹೇತ್ವಾ, "ಸಚೇ ರಞ್ಞೋ ಆಣಂ ಕರೋಸಿ, ಕರ, ನೋ ಚೇ, ಏತ್ಥೇವ ತೇ ಸೀಸಂ ಪಾತೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಖಗ್ಗಂ ಅಬ್ಬಾಹಿ। ಪರಿಚಾರಕಾ ಧುತ್ತಾ ತಾವದೇವ ದಿಸಾಸು

ಪಲಾಯಿಂಸು। ಕುಮಾರೋ ಭೀತೋ ಸಾಸನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿ। ಅಥಸ್ಸ ತೇ ತತ್ಥೇವ ಅಭಿಸೇಕಂ ಕತ್ವಾ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ "ಸಮ್ಮಾ ರಜ್ಜಂ ಅನುಸಾಸಾಹೀ"ತಿ ರಞ್ಞೋ ವುತ್ತಂ ಯಥಾಭೂತವಚನಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಯಥಾಗತಮಗ್ಗಮೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಂಸು। ಇಮಮತ್ಥಂ ಆವಿಕರೋನ್ತೋ ಭಗವಾ "ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯಾ"ತಿ ಆಹ।

ತತ್ರಿದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಸಮಿದ್ಧಮಹಾನಗರಂ ವಿಯ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನನಗರಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಸತ್ತರತನಸಮನ್ನಾಗತೋ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ ವಿಯ ಸತ್ತಬೋಜ್ಝಙ್ಗರತನಸಮನ್ನಾಗತೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಪಚ್ಚನ್ತಿಮನಗರಂ ವಿಯ ಸಕ್ಕಾಯನಗರಂ, ತಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ಕೂಟರಾಜಪುತ್ತೋ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕೂಟಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ, ಕೂಟರಾಜಪುತ್ತಸ್ಸ ಧುತ್ತೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಞ್ಚಹಿ ನೀವರಣೇಹಿ ಸಮಙ್ಗಿಕಾಲೋ, ದ್ವೇ ಸೀಘದೂತಾ ವಿಯ ಸಮಥಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಞ್ಚ, ಮಹಾಯೋಧೇನ ಸೀಸೇ ಗಹಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಉಪ್ಪನ್ನಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿನಾ ನಿಚ್ಚಲಂ ಕತ್ವಾ ಚಿತ್ತಗ್ಗಹಿತಕಾಲೋ, ಯೋಧೇನ ಸೀಸೇ ಗಹಿತಮತ್ತೇ ಧುತ್ತಾನಂ ದಿಸಾಸು ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ದೂರೀಭಾವೋ ವಿಯ ಪಠಮಜ್ಝಾನಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಮತ್ತೇ ನೀವರಣಾನಂ ದೂರೀಭಾವೋ, "ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ರಞ್ಞೋ ಸಾಸನ"ನ್ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಮತ್ತೇ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಾಲೋ ವಿಯ ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಿತಕಾಲೋ, ಅಮಚ್ಚೇನ ರಞ್ಞೋ ಸಾಸನಂ ಆರೋಚಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಸಮಾಧಿನಾ ಚಿತ್ತಂ ಕಮ್ಮನಿಯಂ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ವಡ್ಢಿತಕಾಲೋ, ತತ್ಥೇವಸ್ಸ ತೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ದೂತೇಹಿ ಕತಾಭಿಸೇಕಸ್ಸ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಉಸ್ಸಾಪನಂ ವಿಯ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಿಸೇತಚ್ಛತ್ತುಸ್ಸಾಪನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ನಗರನ್ತಿ ಖೋ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಸ್ಸೇತಂ ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಅಧಿವಚನನ್ತಿಆದೀಸು ಪನ **ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕಸ್ಸಾ**ತಿಆದೀನಂ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿತ್ಥಾರಿತೋವ। ಕೇವಲಂ ಪನ ವಿಞ್ಞಾಣರಾಜಪುತ್ತಸ್ಸ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಏತ್ಥ ಕಾಯೋ "ನಗರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಸೇವ ದ್ವಾರಭೂತತ್ತಾ ಛ ಆಯತನಾನಿ "ದ್ವಾರಾನೀ"ತಿ, ತೇಸು ದ್ವಾರೇಸು ನಿಚ್ಚಂ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ಸತಿ "ದೋವಾರಿಕೋ"ತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೇನ ಧಮ್ಮರಾಜೇನ ಪೇಸಿತತ್ತಾ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ "ಸೀಘಂ ದೂತಯುಗ"ನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಮಹಾಯೋಧೋ ವಿಯ ಸಮಥೋ, ಪಣ್ಡಿತಾಮಚ್ಚೋ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಮಜ್ಝೇ ಸಿಙ್ಘಾಟಕೋತಿ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಸಿಙ್ಘಾಟಕೋ। **ಮಹಾಭೂತಾನ**ನ್ತಿ ಹದಯವತ್ಥುಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಭೂತಾನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ । ವತ್ಥುರೂಪಸ್ಸ ಹಿ ಪಚ್ಚಯದಸ್ಸನತ್ಥಮೇವೇತಂ ಚತುಮಹಾಭೂತಗ್ಗಹಣಂ ಕತಂ। ನಗರಮಜ್ಝೇ ಪನ ಸೋ ರಾಜಕುಮಾರೋ ವಿಯ ಸರೀರಮಜ್ಝೇ ಹದಯರೂಪಸಿಙ್ಘಾಟಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾದೂತೇಹಿ ಅರಹತ್ತಾಭಿಸೇಕೇನ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿತಬ್ಬೋ ವಿಪಸ್ಸನಾವಿಞ್ಞಾಣರಾಜಪುತ್ತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪನ ಯಥಾಭೂತಸಭಾವಂ ಅಕುಪ್ಪಂ ಅಧಿಕಾರೀತಿ ಕತ್ವಾ **ಯಥಾಭೂತಂ ವಚನ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಪನ ಯಾದಿಸೋವ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗೋ, ಅಯಮ್ಪಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ತಾದಿಸೋಯೇವಾತಿ ಕತ್ವಾ **ಯಥಾಗತಮಗ್ಗೋ**ತಿ ವುತ್ತೋ। ಇದಂ ತಾವೇತ್ಥ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಆಭತಾಯ ಉಪಮಾಯ ಸಂಸನ್ದನಂ।

ತಸ್ಸೇವತ್ಥಸ್ಸ ಪಾಕಟೀಕರಣತ್ಥಂ ಆಭತಪಕ್ಖೇ ಪನ ಇದಂ ಸಂಸನ್ದನಂ - ಏತ್ಥ ಹಿ ಛದ್ವಾರೂಪಮಾ ಛಫಸ್ಸಾಯತನವಸೇನ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಪತ್ತಂ ಖೀಣಾಸವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆಭತಾ, ನಗರಸಾಮಿಉಪಮಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ, ಸಿಙ್ಘಾಟಕೂಪಮಾ ಚತುಮಹಾಭೂತವಸೇನ, ನಗರೂಪಮಾ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮವಸೇನ ದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಪತ್ತಂ ಖೀಣಾಸವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆಭತಾ। ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಪನಿಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಚತುಸಚ್ಚಮೇವ ಕಥಿತಂ। ಸಕಲೇನಪಿ ಹಿ ನಗರಸಮ್ಭಾರೇನ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಮೇವ ಕಥಿತಂ, ಯಥಾಭೂತವಚನೇನ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ಯಥಾಗತಮಗ್ಗೇನ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪನ ಪಭಾವಿಕಾ ತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋತಿ।

೯. ವೀಣೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೬. ನವಮೇ **ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ವಾ**ತಿ ಇದಂ ಸತ್ಥಾ ಯಥಾ ನಾಮ ಮಹಾಕುಟುಮ್ಬಿಕೋ ಮಹನ್ತಂ ಕಸಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ, ನಿಪ್ಫನ್ನಸಸ್ಸೋ ಘರದ್ವಾರೇ ಮಣ್ಡಪಂ ಕತ್ವಾ, ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾನಂ ಪವತ್ತೇಯ್ಯ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತೇನ ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾನಂ ಪಟ್ಠಪಿತಂ, ದ್ವೀಸು ಪನ ಪರಿಸಾಸು ಸನ್ತಪ್ಪಿತಾಸು ಸೇಸಜನಮ್ಪಿ ಸನ್ತಪ್ಪೇತಿಯೇವ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾ ಸಮಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಜೇತವನಮಹಾವಿಹಾರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖುಪರಿಸಾಯ ಚೇವ ಭಿಕ್ಖುನಿಪರಿಸಾಯ ಚ ಮಹಾಧಮ್ಮಯಾಗಂ ಯಜನ್ತೋ ವೀಣೋಪಮಸುತ್ತಂ ಆರಭಿ। ತಂ ಪನೇತಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದ್ವೇ ಪರಿಸಾ ಸನ್ಧಾಯ ಆರದ್ಧಂ, ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಪನ ಪರಿಸಾನಂ ಅವಾರಿತಂ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಸೋತಬ್ಬಞ್ಚೇವ ಸದ್ಧಾತಬ್ಬಞ್ಚ, ಪರಿಯೋಗಾಹಿತ್ವಾ ಚಸ್ಸ ಅತ್ಥರಸೋ ವಿನ್ದಿತಬ್ಬೋತಿ।

ತತ್ಥ **ಛನ್ದೋ**ತಿಆದೀಸು **ಛನ್ದೋ** ನಾಮ ಪುಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ದುಬ್ಬಲತಣ್ಹಾ, ಸೋ ರಞ್ಜೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ । ಅಪರಾಪರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಪನ ಬಲವತಣ್ಹಾ **ರಾಗೋ** ನಾಮ, ಸೋ ರಞ್ಜೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ದಣ್ಡಾದಾನಾದೀನಿ ಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥೋ ಪುಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ದುಬ್ಬಲಕೋಧೋ **ದೋಸೋ** ನಾಮ। ತಾನಿ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ಬಲವಕೋಧೋ **ಪಟಿಘಂ** ನಾಮ। **ಮೋಹೋ** ಪನ ಮೋಹನಸಮ್ಮೋಹನವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅಞ್ಞಾಣಂ। ಏವಮೇತ್ಥ ಪಞ್ಚಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ತೀಣಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ। ತೇಸು ಗಹಿತೇಸು ಸಬ್ಬೇಪಿ ತಮ್ಮೂಲಕಾ ಕಿಲೇಸಾ ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ। "ಛನ್ದೋ ರಾಗೋ"ತಿ ವಾ ಪದದ್ವಯೇನ ಅಟ್ಠಲೋಭಸಹಗತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ, "ದೋಸೋ ಪಟಿಘ"ನ್ತಿ ಪದದ್ವಯೇನ ದ್ವೇ ದೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ, ಮೋಹಪದೇನ ಲೋಭದೋಸರಹಿತಾ ದ್ವೇ ಉದ್ಧಚ್ಚವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಹಗತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ ಗಹಿತಾತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬೇಪಿ ದ್ವಾದಸ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ ದಸ್ಸಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ।

ಸಭಯೋತಿ ಕಿಲೇಸಚೋರಾನಂ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಸಭಯೋ। **ಸಪ್ಪಟಿಭಯೋ**ತಿ ವಧಬನ್ಧನಾದೀನಂ ಕಾರಣತ್ತಾ ಸಪ್ಪಟಿಭಯೋ। **ಸಕಣ್ಟಕೋ**ತಿ ರಾಗಾದೀಹಿ ಕಣ್ಟಕೇಹಿ ಸಕಣ್ಟಕೋ। **ಸಗಹನೋ**ತಿ ರಾಗಗಹನಾದೀಹಿ ಸಗಹನೋ। **ಉಮ್ಮಗ್ಗೋ**ತಿ ದೇವಲೋಕಂ ವಾ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅಮಗ್ಗೋ। **ಕುಮ್ಮಗ್ಗೋ**ತಿ ಕುಚ್ಛಿತಜೇಗುಚ್ಛಿಭೂತಟ್ಠಾನಗಮನಏಕಪದಿಕಮಗ್ಗೋ ವಿಯ ಅಪಾಯಸಮ್ಪಾಪಕತ್ತಾ ಕುಮ್ಮಗ್ಗೋ। **ದುಹಿತಿಕೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಇಹಿತೀತಿ ಇರಿಯನಾ, ದುಕ್ಖಾ ಇಹಿತಿ ಏತ್ಥಾತಿ, **ದುಹಿತಿಕೋ**। ಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗೇ ಮೂಲಫಲಾದಿಖಾದನೀಯಂ ವಾ ಸಾಯನೀಯಂ ವಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಇರಿಯನಾ ದುಕ್ಖಾ ಹೋತಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ತಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತುಂ। ಕಿಲೇಸಮಗ್ಗಮ್ಪಿ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವಂ ಗನ್ತುನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಮಗ್ಗೋ ದುಹಿತಿಕೋತಿ ವುತ್ತೋ। ದ್ವಿಹಿತಿಕೋತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಏಸೇವತ್ಥೋ। **ಅಸಪ್ಪುರಿಸಸೇವಿತೋ**ತಿ ಕೋಕಾಲಿಕಾದೀಹಿ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಸೇವಿತೋ।

ತತೋ ಚಿತ್ತಂ ನಿವಾರಯೇತಿ ತೇಹಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇಹಿ ರೂಪೇಹಿ ತಂ ಛನ್ದಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಚಿತ್ತಂ ಅಸುಭಾವಜ್ಜನಾದೀಹಿ ಉಪಾಯೇಹಿ ನಿವಾರಯೇ। ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ರಾಗೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಅಸುಭತೋ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನಿವತ್ತತಿ, ಅನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ದೋಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಮೇತ್ತತೋ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನಿವತ್ತತಿ, ಮಜ್ಝತ್ತಾರಮ್ಮಣೇ ಮೋಹೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಂ ಗರುವಾಸಂ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನಿವತ್ತತಿ। ಏವಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ಪನ ಸತ್ಥುಮಹತ್ತತಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತತಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ ಚ ಆವಜ್ಜಿತಬ್ಬಾ। ಸತ್ಥುಮಹತ್ತತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ ಹಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತತಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ ಚಿತ್ತಂ ನಿವತ್ತತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಸುಭಾವಜ್ಜನಾದೀಹಿ ಉಪಾಯೇಹಿ ನಿವಾರಯೇ"ತಿ।

ಕಿಟ್ಠನ್ತಿ ಕಿಟ್ಠಟ್ಠಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸಸ್ಸಂ। **ಸಮ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಸುನಿಪ್ಫನ್ನಂ। **ಕಿಟ್ಠಾದೋ**ತಿ ಸಸ್ಸಖಾದಕೋ । **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮ್ಪನ್ನಕಿಟ್ಠಂ ವಿಯ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಕಿಟ್ಠಾದೋ ಗೋಣೋ ವಿಯ ಕೂಟಚಿತ್ತಂ, ಕಿಟ್ಠಾರಕ್ಖಸ್ಸ ಪಮಾದಕಾಲೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸತಿಂ ಪಹಾಯ ವಿಚರಣಕಾಲೋ, ಕಿಟ್ಠಾರಕ್ಖಸ್ಸ ಪಮಾದಮಾಗಮ್ಮ ಗೋಣೇನ ಗಹಿತಗಬ್ಭಸ್ಸ

ಕಿಟ್ಠಸ್ಸ ಖಾದಿತತ್ತಾ ಸಸ್ಸಸಾಮಿನೋ ಸಸ್ಸಫಲಾನಧಿಗಮೋ ವಿಯ ಛದ್ವಾರರಕ್ಖಿಕಾಯ ಸತಿಯಾ ವಿಪ್ಪವಾಸಮಾಗಮ್ಮ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಕುಸಲಪಕ್ಖಸ್ಸ ನಾಸಿತತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾಧಿಗಮಾಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಉಪರಿಘಟಾಯನ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಿಙ್ಗಾನಂ ಅನ್ತರೇ। **ಸುನಿಗ್ಗಹಿತಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಘಟಾಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ನಾಸಾರಜ್ಜುಕೇ ಸುಟ್ಠು ನಿಗ್ಗಹಿತಂ ಕತ್ವಾ ನಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ। **ದಣ್ಡೇನಾ**ತಿ ಮುಗ್ಗರಸದಿಸೇನ ಥೂಲದಣ್ಡಕೇನ। **ಏವಞ್ಹಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಗೋಣೋ**ತಿ ಏವಂ ಸೋ ಕಿಟ್ಠಾರಕ್ಖಸ್ಸ ಪಮಾದಮನ್ವಾಯ ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಕಿಟ್ಠಂ ಓತರಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಏವಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ತಾಳೇತ್ವಾ ಓಸಜ್ಜನೇನ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಭಾವಂ ಉಪನೀತೋ ಗೋಣೋ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಇಧಾಪಿ ಸಮ್ಪನ್ನಕಿಟ್ಠಮಿವ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಕಿಟ್ಠಾದೋ ವಿಯ ಕೂಟಚಿತ್ತಂ, ಕಿಟ್ಠಾರಕ್ಖಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮಾದೋ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸತಿಯಾ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ, ದಣ್ಡೋ ವಿಯ ಸುತ್ತನ್ತೋ, ಗೋಣಸ್ಸ ಕಿಟ್ಠಾಭಿಮುಖಕಾಲೇ ದಣ್ಡೇನ ತಾಳನಂ ವಿಯ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪುಥುತ್ತಾರಮ್ಮಣಾಭಿಮುಖಕಾಲೇ ಅನಮತಗ್ಗಿಯದೇವದೂತಆದಿತ್ತಆಸೀವಿಸೂಪಮಅನಾಗತಭಯಾದೀಸು ತಂ ತಂ ಸುತ್ತಂ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಪುಥುತ್ತಾರಮ್ಮಣತೋ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಓತಾರಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

> “ಸುಭಾಸಿತಂ ಸುತ್ವಾ ಮನೋ ಪಸೀದತಿ,
> ದಮೇತಿ ನಂ ಪೀತಿಸುಖಞ್ಚ ವಿನ್ದತಿ।
> ತದಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣೇ ತಿಟ್ಠತೇ ಮನೋ,
> ಗೋಣೋವ ಕಿಟ್ಠಾದಕೋ ದಣ್ಡತಜ್ಜಿತೋ”ತಿ॥

ಉದುಜಿತನ್ತಿ ತಜ್ಜಿತಂ। **ಸುದುಜಿತ**ನ್ತಿ ಸುತಜ್ಜಿತಂ, ಸುಜಿತನ್ತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ। ಉದು, ಸುದೂತಿ ಇದಂ ಪನ ನಿಪಾತಮತ್ತಮೇವ। **ಅಜ್ಝತ್ತ**ನ್ತಿ ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತಂ। **ಸನ್ತಿಟ್ಠತೀ**ತಿಆದೀಸು ಪಠಮಜ್ಝಾನವಸೇನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ, ದುತಿಯಜ್ಝಾನವಸೇನ ಸನ್ನಿಸೀದತಿ, ತತಿಯಜ್ಝಾನವಸೇನ ಏಕೋದಿ ಹೋತಿ, ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನವಸೇನ ಸಮಾಧಿಯತಿ। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವಾ ಏತಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಸಮಥಾನುರಕ್ಖಣಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸೀಲಂ ನಾಮ ಕಥಿತಂ।

ರಞ್ಞೋ ವಾತಿ ಕಸ್ಸಚಿದೇವ ಪಚ್ಚನ್ತರಞ್ಞೋ ವಾ। **ಸದ್ದಂ ಸುಣೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಚ್ಚೂಸಕಾಲೇ ಪಬುದ್ಧೋ ಕುಸಲೇನ ವೀಣಾವಾದಕೇನ ವಾದಿಯಮಾನಾಯ ಮಧುರಸದ್ದಂ ಸುಣೇಯ್ಯ। **ರಜನೀಯೋ**ತಿಆದೀಸು ಚಿತ್ತಂ ರಞ್ಜೇತೀತಿ **ರಜನೀಯೋ**। ಕಾಮೇತಬ್ಬತಾಯ **ಕಮನೀಯೋ**। ಚಿತ್ತಂ ಮದಯತೀತಿ **ಮದನೀಯೋ**। ಚಿತ್ತಂ ಮುಚ್ಛಿತಂ ವಿಯ ಕರಣತೋ ಮುಚ್ಛಯತೀತಿ **ಮುಚ್ಛನೀಯೋ**। ಆಬನ್ಧಿತ್ವಾ ವಿಯ ಗಹಣತೋ ಬನ್ಧತೀತಿ **ಬನ್ಧನೀಯೋ**। **ಅಲಂ ಮೇ, ಭೋ**ತಿ ವೀಣಾಯ ಸಣ್ಠಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಉಪಧಾರಣೇ**ತಿ ವೇಟ್ಠಕೇ। **ಕೋಣ**ನ್ತಿ ಚತುರಸ್ಸಂ ಸಾರದಣ್ಡಕಂ।

ಸೋ ತಂ ವೀಣನ್ತಿ ಸೋ ರಾಜಾ “ಆಹರಥ ನಂ ವೀಣಂ, ಅಹಮಸ್ಸಾ ಸದ್ದಂ ಪಸಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ತಂ ವೀಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ। **ದಸಧಾ ವಾ**ತಿಆದೀಸು ಪಠಮಂ ತಾವ ದಸಧಾ ಫಾಲೇಯ್ಯ, ಅಥಸ್ಸಾ ಸದ್ದಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸತಧಾ ಫಾಲೇಯ್ಯ, ತಥಾಪಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸಕಲಿಕಂ ಸಕಲಿಕಂ ಕರೇಯ್ಯ, ತಥಾಪಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ “ಸಕಲಿಕಾ ಝಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸದ್ದೋ ಪನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಲಾಯಿಸ್ಸತಿ, ತದಾ ನಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಅಗ್ಗಿನಾ ಡಹೇಯ್ಯ। ತಥಾಪಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ “ಸಲ್ಲಹುಕಾನಿ ಮಸಿಚುಣ್ಣಾನಿ ವಾತೇನ ಭಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸದ್ದೋ ಸಾರಧಞ್ಞಂ ವಿಯ ಪಾದಮೂಲೇ ಪತಿಸ್ಸತಿ, ತದಾ ನಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಮಹಾವಾತೇ ವಾ ಓಫುನೇಯ್ಯ। ತಥಾಪಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ “ಮಸಿಚುಣ್ಣಾನಿ ಯಥೋದಕಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸದ್ದೋ ಪನ ಪಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತರಿಸ್ಸತಿ, ತದಾ ನಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ನದಿಯಾ ವಾ ಸೀಘಸೋತಾಯ ಪವಾಹೇಯ್ಯ।

ಏವಂ ವದೇಯ್ಯಾತಿ ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿಮೇಹಿ ಉಪಾಯೇಹಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ತೇ ಮನುಸ್ಸೇ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ। **ಅಸತೀ ಕಿರಾಯ**ನ್ತಿ ಅಸತೀ ಕಿರ ಅಯಂ ವೀಣಾ, ಲಾಮಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಸತೀತಿ ಲಾಮಕಾಧಿವಚನಮೇತಂ। ಯಥಾಹ -

"ಅಸಾ ಲೋಕಿತ್ಥಿಯೋ ನಾಮ, ವೇಲಾ ತಾಸಂ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಸಾರತ್ತಾ ಚ ಪಗಬ್ಭಾ ಚ, ಸಿಖೀ ಸಬ್ಬಘಸೋ ಯಥಾ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧.೬೧)।

ಯಥೇವಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ವೀಣಾ ನಾಮಾತಿ ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ವೀಣಾಯೇವ ಲಾಮಿಕಾ, ಯಥೇವ ಪನ ಅಯಂ ವೀಣಾ ನಾಮ, ಏವಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ತನ್ತಿಬದ್ಧಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಲಾಮಕಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ವೀಣಾ ವಿಯ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ರಾಜಾ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ। ಯಥಾ ಸೋ ರಾಜಾ ತಂ ವೀಣಂ ದಸಧಾ ಫಾಲನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಸದ್ದಂ ಅದಿಸ್ವಾ ವೀಣಾಯ ಅನತ್ಥಿಕೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಯೋಗಾವಚರೋ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅಹನ್ತಿ ವಾ ಮಮನ್ತಿ ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಖನ್ಧೇಹಿ ಅನತ್ಥಿಕೋ ಹೋತಿ। ತೇನಸ್ಸ ತಂ ಖನ್ಧಸಮ್ಮಸನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ರೂಪಂ ಸಮನ್ನೇಸತಿ ಯಾವತಾ ರೂಪಸ್ಸ ಗತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಸಮನ್ನೇಸತೀ**ತಿ ಪರಿಯೇಸತಿ। **ಯಾವತಾ ರೂಪಸ್ಸ ಗತೀ**ತಿ ಯತ್ತಕಾ ರೂಪಸ್ಸ ಗತಿ। ತತ್ಥ **ಗತೀ**ತಿ ಗತಿಗತಿ, ಸಞ್ಜಾತಿಗತಿ, ಸಲಕ್ಖಣಗತಿ, ವಿಭವಗತಿ, ಭೇದಗತೀತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಇದಂ ರೂಪಂ ನಾಮ ಹೇಟ್ಠಾ ಅವೀಚಿಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಉಪರಿ ಅಕನಿಟ್ಠಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಅನ್ತೋ ಕತ್ವಾ ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಸಂಸರತಿ ವತ್ತತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಗತಿಗತಿ** ನಾಮ।

ಅಯಂ ಪನ ಕಾಯೋ ನೇವ ಪದುಮಗಬ್ಭೇ, ನ ಪುಣ್ಡರೀಕನೀಲುಪ್ಪಲಾದೀಸು ಸಞ್ಜಾಯತಿ, ಆಮಾಸಯಪಕ್ಕಾಸಯಾನಂ ಪನ ಅನ್ತರೇ ಬಹಲನ್ಧಕಾರೇ ದುಗ್ಗನ್ಧಪವನವಿಚರಿತೇ ಪರಮಜೇಗುಚ್ಛೇ ಓಕಾಸೇ ಪೂತಿಮಚ್ಛಾದೀಸು ಕಿಮಿ ವಿಯ ಸಞ್ಜಾಯತಿ , ಅಯಂ ರೂಪಸ್ಸ **ಸಞ್ಜಾತಿಗತಿ** ನಾಮ।

ದುವಿಧಂ ಪನ ರೂಪಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಂ, "ರುಪ್ಪತೀತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೭೯) ಏವಂ ವುತ್ತ ರುಪ್ಪನಸಙ್ಖಾತಂ ಪಚ್ಚತ್ತಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಭೇದಂ ಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣಞ್ಚ, ಅಯಮಸ್ಸ **ಸಲಕ್ಖಣಗತಿ** ನಾಮ।

"ಗತಿ ಮಿಗಾನಂ ಪವನಂ, ಆಕಾಸೋ ಪಕ್ಖಿನಂ ಗತಿ।
ವಿಭವೋ ಗತಿ ಧಮ್ಮಾನಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅರಹತೋ ಗತೀ"ತಿ॥ (ಪರಿ॰ ೩೩೯) -

ಏವಂ ವುತ್ತೋ ರೂಪಸ್ಸ ಅಭಾವೋ **ವಿಭವಗತಿ** ನಾಮ। ಯೋ ಪನಸ್ಸ ಭೇದೋ, ಅಯಂ **ಭೇದಗತಿ** ನಾಮ। ವೇದನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಕೇವಲಞ್ಹೇತ್ಥ ಉಪರಿ ಯಾವ ಭವಗ್ಗಾ ತೇಸಂ ಸಞ್ಜಾತಿಗತಿ, ಸಲಕ್ಖಣಗತಿಯಞ್ಚ ವೇದಯಿತಸಞ್ಜಾನನಅಭಿಸಙ್ಖರಣವಿಜಾನನವಸೇನ ಪಚ್ಚತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ನ ಹೋತೀತಿ ಯದೇತಂ ರೂಪಾದೀಸು ಅಹನ್ತಿ ವಾ ಮಮನ್ತಿ ವಾ ಅಸ್ಮೀತಿ ವಾ ಏವಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ ದಿಟ್ಠಿತಣ್ಹಾಮಾನಗ್ಗಾಹತ್ತಯಂ, ತಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ನ ಹೋತೀತಿ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ಸುತ್ತಾಗತಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ -

"ಆದಿಮ್ಹಿ ಸೀಲಂ ಕಥಿತಂ, ಮಜ್ಝೇ ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ।
ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಏಸಾ ವೀಣೋಪಮಾ ಕಥಾ"ತಿ॥

೧೦. ಛಪ್ಪಾಣಕೋಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೭. ದಸಮೇ **ಅರುಗತ್ತೋತಿ** ವಣಸರೀರೋ। ತೇಸಂಯೇವ ಅರೂನಂ ಪಕ್ಕತ್ತಾ **ಪಕ್ಕಗತ್ತೋ**। **ಸರವನನ್ತಿ** ಕಣ್ಡವನಂ। **ಏವಮೇವ ಖೋತಿ** ಅರುಗತ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ದುಸ್ಸೀಲಪುಗ್ಗಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಸ ಕುಸಕಣ್ಟಕೇಹಿ ವಿದ್ಧಸ್ಸ ಸರಪತ್ತೇಹಿ ಚ ಅಸಿಧಾರೂಪಮೇಹಿ ವಿಲಿಖಿತಗತ್ತಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಂ ವಿಯ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ "ಅಯಂ ಸೋ ಇಮೇಸಞ್ಚ ಇಮೇಸಞ್ಚ ಕಮ್ಮಾನಂ ಕಾರಕೋ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನದುಕ್ಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಲಭತಿ ವತ್ತಾರನ್ತಿ ಲಭತಿ ಚೋದಕಂ। **ಏವಂಕಾರೀತಿ** ಏವರೂಪಾನಂ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮದೂತಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಕಾರಕೋ। **ಏವಂಸಮಾಚಾರೋತಿ** ವಿಧವಾ ಗೋಚರಾದಿವಸೇನ ಏವರೂಪಗೋಚರೋ। **ಅಸುಚಿಗಾಮಕಣ್ಟಕೋತಿ** ಅಸುದ್ಧಟ್ಠೇನ ಅಸುಚಿ, ಗಾಮವಾಸೀನಂ ವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಕಣ್ಟಕೋತಿ ಗಾಮಕಣ್ಟಕೋ।

ಪಕ್ಖಿನ್ತಿ ಹತ್ಥಿಸೋಣ್ಡಸಕುಣಂ। **ಓಸ್ಸಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ** ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಆವಿಞ್ಛೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ಆಕಡ್ಢೇಯ್ಯುಂ। **ಪವೇಕ್ಖಾಮೀತಿ** ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಆಕಾಸಂ ಡೇಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಆಕಾಸಂ ಉಪ್ಪತಿಸ್ಸಾಮಿ।

ಏತೇಸು ಪನ ಅಹಿ "ಭೋಗೇಹಿ ಮಣ್ಡಲಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸುಪಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಮ್ಮಿಕಂ ಪವಿಸಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ಸುಸುಮಾರೋ "ದೂರೇ ಬಿಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉದಕಂ ಪವಿಸಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ಪಕ್ಖೀ "ಅಜಟಾಕಾಸೇ ಸುಖಂ ವಿಚರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಕಾಸಂ ಡೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ಕುಕ್ಕುರೋ "ಉದ್ಧನಟ್ಠಾನೇ ಛಾರಿಕಂ ಬ್ಯೂಹಿತ್ವಾ ಉಸುಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ನಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ಸಿಙ್ಗಾಲೋ "ಮನುಸ್ಸಮಂಸಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಸಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಮಕಸುಸಾನಂ ಪವಿಸಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ಮಕ್ಕಟೋ "ಉಚ್ಚೇ ರುಕ್ಖೇ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ದಿಸಾದಿಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವನಂ ಪವಿಸಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ।

ಅನುವಿಧಾಯೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಅನುಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ, ಅನುವಿಧಿಯೇಯ್ಯುನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅನುವಿಧಾನಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯತ್ಥ ಸೋ ಯಾತಿ, ತತ್ಥೇವ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಏವಮೇವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಛ ಪಾಣಕಾ ವಿಯ ಛಾಯತನಾನಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ, ದಳ್ಹರಜ್ಜು ವಿಯ ತಣ್ಹಾ, ಮಜ್ಝೇ ಗಣ್ಠಿ ವಿಯ ಅವಿಜ್ಜಾ। ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ದ್ವಾರೇ ಆರಮ್ಮಣಂ ಬಲವಂ ಹೋತಿ, ತಂ ತಂ ಆಯತನಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಆವಿಞ್ಛತಿ।

ಇಮಂ ಪನ ಉಪಮಂ ಭಗವಾ ಸರಿಕ್ಖಕೇನ ವಾ ಆಹರೇಯ್ಯ ಆಯತನಾನಂ ವಾ ನಾನತ್ತದಸ್ಸನವಸೇನ। ತತ್ಥ **ಸರಿಕ್ಖಕೇನ** ತಾವ ವಿಸುಂ ಅಪ್ಪನಾಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಪಾಳಿಯಂಯೇವ ಅಪ್ಪಿತಾ। **ಆಯತನಾನಂ ನಾನತ್ತದಸ್ಸನೇನ** ಪನ ಅಯಂ ಅಪ್ಪನಾ - ಅಹಿ ನಾಮೇಸ ಬಹಿ ಸಿತ್ತಸಮ್ಮಟ್ಠೇ ಠಾನೇ ನಾಭಿರಮತಿ, ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನತಿಣಪಣ್ಣಗಹನವಮ್ಮಿಕಾನಿಯೇವ ಪನ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಪನ್ನಕಾಲೇ ಅಭಿರಮತಿ, ಏಕಗ್ಗತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಏವಮೇವ ಚಕ್ಖುಪೇತಂ ವಿಸಮಜ್ಝಾಸಯಂ, ಮಟ್ಠಾಸು ಸುವಣ್ಣಭಿತ್ತಿಆದೀಸು ನಾಭಿರಮತಿ, ಓಲೋಕೇತುಮ್ಪಿ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ರೂಪಚಿತ್ತಪುಪ್ಫಲತಾದಿವಿಚಿತ್ತೇಸುಯೇವ ಪನ ಅಭಿರಮತಿ। ತಾದಿಸೇಸು ಹಿ ಠಾನೇಸು ಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ ಮುಖಮ್ಪಿ ವಿವರಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ।

ಸುಸುಮಾರೋಪಿ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಕ್ಖಿಂ ನಿಮೀಲೇತ್ವಾ ಚರತಿ। ಯದಾ ಪನ ಬ್ಯಾಮಸತಮತ್ತಂ ಉದಕಂ ಓಗಾಹಿತ್ವಾ ಬಿಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ, ಸುಖಂ ಸುಪತಿ। ಏವಮೇವ ಸೋತಮ್ಪೇತಂ ಬಿಲಜ್ಝಾಸಯಂ ಆಕಾಸಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ, ಕಣ್ಣಚ್ಛಿದ್ದಕೂಪಕೇಯೇವ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಕರೋತಿ, ಕಣ್ಣಚ್ಛಿದ್ದಾಕಾಸೋಯೇವ ತಸ್ಸ ಸದ್ದಸವನೇ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಅಜಟಾಕಾಸೋಪಿ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ಅನ್ತೋಲೇಣಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸಜ್ಝಾಯೇ ಕಯಿರಮಾನೇ ನ ಲೇಣಚ್ಛದನಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸದ್ದೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ದ್ವಾರವಾತಪಾನಛಿದ್ದೇಹಿ ಪನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಧಾತುಪರಮ್ಪರಾ ಘಟ್ಟೇನ್ತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸೋತಪಸಾದಂ ಘಟ್ಟೇತಿ। ಅಥ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ "ಅಸುಕಂ ನಾಮ ಸಜ್ಝಾಯತೀ"ತಿ ಲೇಣಪಿಟ್ಠೇ ನಿಸಿನ್ನಾ ಜಾನನ್ತಿ।

ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಸಮ್ಪತ್ತಗೋಚರತಾ ಹೋತಿ, ಕಿಂ ಪನೇತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಗೋಚರನ್ತಿ? ಆಮ ಸಮ್ಪತ್ತಗೋಚರಂ। ಯದಿ ಏವಂ ದೂರೇ ಭೇರಿಆದೀಸು ವಜ್ಜಮಾನೇಸು "ದೂರೇ ಸದ್ದೋ"ತಿ ಜಾನನಂ ನ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ। ನೋ ನ ಭವತಿ। ಸೋತಪಸಾದಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಘಟ್ಟಿತೇ "ದೂರೇ ಸದ್ದೋ, ಆಸನ್ನೇ ಸದ್ದೋ, ಪರತೀರೇ ಓರಿಮತೀರೇ"ತಿ ತಥಾ ತಥಾ ಜಾನನಾಕಾರೋ ಹೋತಿ, ಧಮ್ಮತಾ ಏಸಾತಿ। ಕಿಂ ಏತಾಯ ಧಮ್ಮತಾಯ? ಯತೋ ಯತೋ ಛಿದ್ದಂ, ತತೋ ತತೋ ಸವನಂ ಹೋತಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾದೀನಂ ದಸ್ಸನಂ ವಿಯಾತಿ ಅಸಮ್ಪತ್ತಗೋಚರಮೇವೇತಂ।

ಪಕ್ಖೀಪಿ ರುಕ್ಖೇ ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ವಾ ನ ರಮತಿ। ಯದಾ ಪನ ಏಕಂ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಜಟಾಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಏವಮೇವ ಘಾನಮ್ಪಿ ಆಕಾಸಜ್ಝಾಸಯಂ ವಾತೂಪನಿಸ್ಸಯಗನ್ಧಗೋಚರಂ। ತಥಾ ಹಿ ಗಾವೋ ನವವುಟ್ಠೇ ದೇವೇ ಭೂಮಿಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ ಘಾಯಿತ್ವಾ ಆಕಾಸಾಭಿಮುಖೋ ಹುತ್ವಾ ವಾತಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತಿ। ಅಙ್ಗುಲೀಹಿ ಗನ್ಧಪಿಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ಚ ಉಪಸಿಙ್ಘನಕಾಲೇ ವಾತಂ ಅನಾಕಡ್ಢನ್ತೋ ನೇವ ತಸ್ಸ ಗನ್ಧಂ ಜಾನಾತಿ।

ಕುಕ್ಕುರೋಪಿ ಬಹಿ ಚರನ್ತೋ ಖೇಮಟ್ಠಾನಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಲೇಡ್ಡುದಣ್ಡಾದೀಹಿ ಉಪದ್ದುತೋ ಹೋತಿ। ಅನ್ತೋಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಉದ್ಧನಟ್ಠಾನೇ ಛಾರಿಕಂ ಬ್ಯೂಹಿತ್ವಾ ನಿಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತಿ। ಏವಮೇವ ಜಿವ್ಹಾಪಿ ಗಾಮಜ್ಝಾಸಯಾ ಆಪೋಸನ್ನಿಸ್ಸಿತರಸಾರಮ್ಮಣಾ। ತಥಾ ಹಿ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಪಾತೋವ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಸುಕ್ಖಖಾದನೀಯಸ್ಸ ಚ ನ ಸಕ್ಕಾ ಖೇಳೇನ ಅತೇಮಿತಸ್ಸ ರಸಂ ಜಾನಿತುಂ।

ಸಿಙ್ಗಾಲೋಪಿ ಬಹಿ ಚರನ್ತೋ ರತಿಂ ನ ವಿನ್ದತಿ, ಆಮಕಸುಸಾನೇ ಮನುಸ್ಸಮಂಸಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ನಿಪನ್ನಸ್ಸೇವ ಪನಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತಿ। ಏವಮೇವ ಕಾಯೋಪಿ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಜ್ಝಾಸಯೋ ಪಥವೀಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾರಮ್ಮಣೋ। ತಥಾ ಹಿ ಅಞ್ಞಂ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಸತ್ತಾ ಅತ್ತನೋವ ಹತ್ಥತಲೇ ಸೀಸಂ ಕತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾ ಚಸ್ಸ ಪಥವೀ ಆರಮ್ಮಣಗ್ಗಹಣೇ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಸುಸನ್ಥತಸ್ಸಾಪಿ ಹಿ ಸಯನಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾಠಿತಾನಮ್ಪಿ ವಾ ಫಲಕಾನಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಅನಿಸೀದನ್ತೇನ ವಾ ಅನುಪ್ಪೀಳನ್ತೇನ ವಾ ಥದ್ಧಮುದುಭಾವೋ ಜಾನಿತುನ್ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾ ಪಥವೀ ಏತಸ್ಸ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಜಾನನೇ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

ಮಕ್ಕಟೋಪಿ ಭೂಮಿಯಂ ವಿಚರನ್ತೋ ನಾಭಿರಮತಿ, ಹತ್ಥಸತುಬ್ಬೇಧಂ ಪನಸ್ಸ ರುಕ್ಖಂ ಆರುಯ್ಹ ವಿಟಪಪಿಟ್ಠೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ದಿಸಾವಿದಿಸಾ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸೇವ ಫಾಸುಕೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಮನೋಪಿ ನಾನಜ್ಝಾಸಯೋ ಭವಙ್ಗಪಚ್ಚಯೋ, ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೇಪಿ ನಾನಾರಮ್ಮಣಜ್ಝಾಸಯಂ ಕರೋತಿಯೇವ ಮೂಲಭವಙ್ಗಂ ಪನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪನ ಆಯತನಾನಂ ನಾನತ್ತಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಆಯತನನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತಮೇವ।

ತಂ ಚಕ್ಖು ನಾವಿಞ್ಛತೀತಿ ತಣ್ಹಾರಜ್ಜುಕಾನಂ ಆಯತನಪಾಣಕಾನಂ ಕಾಯಗತಾಸತಿಥಮ್ಭೇ ಬದ್ಧಾನಂ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಭಾವಂ ಆಪನ್ನತ್ತಾ ನಾಕಡ್ಢತೀತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾವ ಕಥಿತಾ।

೧೧. ಯವಕಲಾಪಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೮. ಏಕಾದಸಮೇ **ಯವಕಲಾಪೀತಿ** ಲಾಯಿತ್ವಾ ಠಪಿತಯವಪುಞ್ಜೋ। **ಬ್ಯಾಭಙ್ಗಿಹತ್ಥಾತಿ** ಕಾಜಹತ್ಥಾ। **ಛಹಿ ಬ್ಯಾಭಙ್ಗೀಹಿ ಹನೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ಛಹಿ ಪುಥುಲಕಾಜದಣ್ಡಕೇಹಿ ಪೋಥೇಯ್ಯುಂ। **ಸತ್ತಮೋತಿ** ತೇಸು ಛಸು ಜನೇಸು ಯವೇ ಪೋಥೇತ್ವಾ ಪಸಿಬ್ಬಕೇ ಪೂರೇತ್ವಾ ಆದಾಯ ಗತೇಸು ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ತಮೋ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। **ಸುಹತತರಾ ಅಸ್ಸಾತಿ** ಯಂ ತತ್ಥ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಅತ್ಥಿ ಭುಸಪಲಾಪಮತ್ತಮ್ಪಿ, ತಸ್ಸ ಗಹಣತ್ಥಂ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಹತಾ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಚತುಮಹಾಪಥೋ ವಿಯ ಛ ಆಯತನಾನಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ, ಚತುಮಹಾಪಥೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಯವಕಲಾಪೀ ವಿಯ ಸತ್ತೋ, ಛ ಬ್ಯಾಭಙ್ಗಿಯೋ ವಿಯ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಮಜ್ಝತ್ತವಸೇನ ಅಟ್ಠಾರಸ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ, ಸತ್ತಮಾ ಬ್ಯಾಭಙ್ಗೀ ವಿಯ ಭವಪತ್ಥನಾ ಕಿಲೇಸಾ। ಯಥಾ ಚತುಮಹಾಪಥೇ ಠಪಿತಾ ಯವಕಲಾಪೀ ಛಹಿ ಬ್ಯಾಭಙ್ಗೀಹಿ ಹಞ್ಞತಿ, ಏವಮಿಮೇ ಸತ್ತಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಆರಮ್ಮಣದಣ್ಡಕೇಹಿ ಛಸು ಆಯತನೇಸು ಹಞ್ಞನ್ತಿ। ಯಥಾ ಸತ್ತಮೇನ ಸುಹತತರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಸತ್ತಾ ಭವಪತ್ಥನಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸುಹತತರಾ ಹೋನ್ತಿ ಭವೇಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವಮಾನಾ।

ಇದಾನಿ ನೇಸಂ ತಂ ಭವಪತ್ಥನಕಿಲೇಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಭೂತಪುಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತತ್ರಾ**ತಿ ಸುಧಮ್ಮಾಯಂ ಭುಮ್ಮಂ, ಸುಧಮ್ಮಾಯ ದೇವಸಭಾಯ ದ್ವಾರೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮಿಕಾ ಖೋ ದೇವಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಿಕಾ ಏತೇ ದೇವಾ ನಾಮ, ಯೇಹಿ ಮಾದಿಸಂ ಅಸುರಾಧಿಪತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಭೇದನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಕತನ್ತಿ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಅಧಮ್ಮಿಕಾ ದೇವಾ**ತಿ ಅಧಮ್ಮಿಕಾ ಏತೇ ದೇವಾ ನಾಮ, ಯೇ ಮಾದಿಸಂ ಅಸುರಾಧಿಪತಿಂ ನವಗೂಥಸೂಕರಂ ವಿಯ ಕಣ್ಠಪಞ್ಚಮೇಹಿ ಬನ್ಧನೇಹಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಾಪೇನ್ತಿ। **ಏವಂ ಸುಖುಮಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವೇಪಚಿತ್ತಿಬನ್ಧನ**ನ್ತಿ ತಂ ಕಿರ ಪದುಮನಾಳಸುತ್ತಂ ವಿಯ ಮಕ್ಕಟಜಾಲಸುತ್ತಂ ವಿಯ ಚ ಸುಖುಮಂ ಹೋತಿ, ಛೇತ್ತುಂ ಪನ ನೇವ ವಾಸಿಯಾ ನ ಫರಸುನಾ ಸಕ್ಕಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಚಿತ್ತೇನೇವ ಬಜ್ಝತಿ, ಚಿತ್ತೇನ ಮುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ "ವೇಪಚಿತ್ತಿಬನ್ಧನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತತೋ ಸುಖುಮತರಂ ಮಾರಬನ್ಧನನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನಂ ಪನೇಸಂ ತತೋಪಿ ಸುಖುಮತರಂ, ನೇವ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಆಪಾಥಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಇರಿಯಾಪಥಂ ನಿವಾರೇತಿ। ತೇನ ಹಿ ಬದ್ಧಾ ಸತ್ತಾ ಪಥವಿತಲೇಪಿ ಆಕಾಸೇಪಿ ಯೋಜನಸತಮ್ಪಿ ಯೋಜನಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿಪಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿಪಿ। ಛಿಜ್ಜಮಾನಂ ಪನೇತಂ ಞಾಣೇನೇವ ಛಿಜ್ಜತಿ, ನ ಅಞ್ಞೇನಾತಿ "ಞಾಣಮೋಕ್ಖಂ ಬನ್ಧನ"ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಮಞ್ಞಮಾನೋತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಾನಾನಂ ವಸೇನ ಖನ್ಧೇ ಮಞ್ಞನ್ತೋ। **ಬದ್ಧೋ ಮಾರಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಾರಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧೋ। ಕರಣತ್ಥೇ ವಾ ಏತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಕಿಲೇಸಮಾರೇನ ಬದ್ಧೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮುತ್ತೋ ಪಾಪಿಮತೋ**ತಿ ಮಾರಸ್ಸ ಬನ್ಧನೇನ ಮುತ್ತೋ। ಕರಣತ್ಥೇಯೇವ ವಾ ಇದಂ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಪಾಪಿಮತಾ ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನೇನ ಮುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಸ್ಮೀತಿ ಪದೇನ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞಿತಂ ವುತ್ತಂ। **ಅಯಮಹಸ್ಮೀ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞಿತಂ। **ಭವಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಸಸ್ಸತವಸೇನ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞಿತಮೇವ। **ನ ಭವಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಉಚ್ಛೇದವಸೇನ। **ರೂಪೀ**ತಿಆದೀನಿ ಸಸ್ಸತಸ್ಸೇವ ಪಭೇದದೀಪನಾನಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಮಞ್ಞಿತಂ ಆಬಾಧಂ ಅನ್ತೋದೋಸನಿಕನ್ತನವಸೇನ ರೋಗೋ ಚೇವ ಗಣ್ಡೋ ಚ ಸಲ್ಲಞ್ಚ, ತಸ್ಮಾ। **ಇಞ್ಜಿತ**ನ್ತಿಆದೀನಿ ಯಸ್ಮಾ ಇಮೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸತ್ತಾ ಇಞ್ಜನ್ತಿ ಚೇವ ಫನ್ದನ್ತಿ ಚ ಪಪಞ್ಚಿತಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ ಪಮತ್ತಾಕಾರಪತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಆಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾನಿ।

ಮಾನಗತವಾರೇ ಪನ ಮಾನಸ್ಸ ಗತಂ **ಮಾನಗತಂ,** ಮಾನಪವತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಾನೋಯೇವ ಮಾನಗತಂ ಗೂಥಗತಂ ಮುತ್ತಗತಂ ವಿಯ। ತತ್ಥ **ಅಸ್ಮೀ**ತಿ ಇದಂ ತಣ್ಹಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಮಾನವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಅಯಮಹಮಸ್ಮೀ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ। ನನು ಚ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ನಾಮ ಮಾನೋ ನತ್ಥೀತಿ? ಆಮ ನತ್ಥಿ, ಮಾನಸ್ಸ ಪನ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಮಾನಮೂಲಕಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಆಸೀವಿಸವಗ್ಗೋ।

ಚತುತ್ಥೋ ಪಣ್ಣಾಸಕೋ।

ಸಳಾಯತನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ವೇದನಾಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಸಗಾಥಾವಗ್ಗೋ

೧. ಸಮಾಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೯. ವೇದನಾಸಂಯುತ್ತೇ ಸಗಾಥಾವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಸಮಾಹಿತೋ**ತಿ ಉಪಚಾರೇನ ವಾ ಅಪ್ಪನಾಯ ವಾ ಸಮಾಹಿತೋ। **ವೇದನಾ ಚ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ವೇದನಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚವಸೇನ ಪಜಾನಾತಿ। **ವೇದನಾನಞ್ಚ ಸಮ್ಭವ**ನ್ತಿ ತಾಸಂಯೇವ ಸಮ್ಭವಂ ಸಮುದಯಸಚ್ಚವಸೇನ ಪಜಾನಾತಿ। **ಯತ್ಥ ಚೇತಾ**ತಿ ಯತ್ಥೇತಾ ವೇದನಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಚವಸೇನ ಪಜಾನಾತಿ। **ಖಯಗಾಮಿನ**ನ್ತಿ ತಾಸಂಯೇವ ವೇದನಾನಂ ಖಯಗಾಮಿನಂ ಮಗ್ಗಂ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚವಸೇನ ಪಜಾನಾತಿ। **ನಿಚ್ಛಾತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ**ತಿ ನಿತ್ತಣ್ಹೋ ಹುತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। ಏವಮೇತ್ಥ ಸುತ್ತೇ ಸಮ್ಮಸನಚಾರವೇದನಾ ಕಥಿತಾ। ಗಾಥಾಸು ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ, ಸೇಸೇಹಿ ಚತುಸಚ್ಚಂ ಕಥಿತಂ। ಏವಮೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕೋ ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವುತ್ತೋ।

೨. ಸುಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೦. ದುತಿಯೇ **ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಸಹಾ**ತಿ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಞ್ಚ ಸುಖದುಕ್ಖೇಹಿ ಸಹ। **ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ। **ಮೋಸಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ನಸ್ಸನಸಭಾವಂ। **ಪಲೋಕಿನ**ನ್ತಿ ಪಲುಜ್ಜನಕಂ ಭಿಜ್ಜನಸಭಾವಂ। **ಫುಸ್ಸ ಫುಸ್ಸ ವಯಂ ಪಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಞಾಣೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ। **ಏವಂ ತತ್ಥ ವಿರಜ್ಜತೀ**ತಿ ಏವಂ ತಾಸು ವೇದನಾಸು ವಿರಜ್ಜತಿ। ಇಧಾಪಿ ಸುತ್ತೇ ಸಮ್ಮಸನಚಾರವೇದನಾ ಕಥಿತಾ, ಗಾಥಾಸು ಞಾಣಫುಸನಂ।

೩. ಪಹಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೧. ತತಿಯೇ **ಅಚ್ಛೇಚ್ಛಿ ತಣ್ಹ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಣ್ಹಂ ಛಿನ್ದಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿ। **ವಿವತ್ತಯಿ ಸಂಯೋಜನ**ನ್ತಿ ದಸವಿಧಮ್ಪಿ ಸಂಯೋಜನಂ ಪರಿವತ್ತಯಿ ನಿಮ್ಮೂಲಕಮಕಾಸಿ। **ಸಮ್ಮಾ**ತಿ ಹೇತುನಾ ಕಾರಣೇನ। **ಮಾನಾಭಿಸಮಯಾ**ತಿ ಮಾನಸ್ಸ ದಸ್ಸನಾಭಿಸಮಯಾ, ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯಾ ಚ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಹಿ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ಮಾನಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ದಸ್ಸನಾಭಿಸಮಯೋ। ತೇನ ದಿಟ್ಠೋ ಪನ ಸೋ ತಾವದೇವ ಪಹೀಯತಿ, ದಿಟ್ಠವಿಸೇನ ದಿಟ್ಠಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತಂ ವಿಯ। ಅಯಮಸ್ಸ ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯೋ।

ಅನ್ತಮಕಾಸಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ ಏವಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಮಾನಸ್ಸ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಚ ಪಹೀನತ್ತಾ ಚ ಯೇ ಇಮೇ "ಕಾಯಬನ್ಧನಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಜೀರತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೭೮) ಹರಿತನ್ತಂ ವಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦೪) ಏವಂ ವುತ್ತಅನ್ತಿಮಮರಿಯಾದನ್ತೋ ಚ, "ಅನ್ತಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜೀವಿಕಾನ"ನ್ತಿ (ಇತಿವು॰ ೯೧; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೦) ಏವಂ ವುತ್ತಲಾಮಕನ್ತೋ ಚ, "ಸಕ್ಕಾಯೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೬೧; ಚೂಳನಿ॰ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೧೧) ಏವಂ ವುತ್ತಕೋಟ್ಠಾಸನ್ತೋ ಚ, "ಏಸೇವನ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಬ್ಬಪಚ್ಚಯಸಙ್ಖಯಾ"ತಿ (ಸಂ ನಿ॰ ೨.೫೧; ೨.೪.೭೧; ಉದಾ॰ ೭೧) ಏವಂ ವುತ್ತಕೋಟನ್ತೋ ಚಾತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಅನ್ತಾ, ತೇಸು ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅದುಂ ಚತುತ್ಥಕೋಟಿಸಙ್ಖಾತಂ ಅನ್ತಮಕಾಸಿ, ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಪರಿವಟುಮಂ ಅಕಾಸಿ, ಅನ್ತಿಮಸಮುಸ್ಸಯಮತ್ತಾವಸೇಸಂ ದುಕ್ಖಮಕಾಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ನ ರಿಞ್ಚತೀತಿ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ನ ಜಹತಿ। **ಸಙ್ಖ್ಯಂ ನೋಪೇತೀ**ತಿ ರತ್ತೋ ದುಟ್ಠೋ ಮೂಳ್ಹೋತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ನ ಉಪೇತಿ, ತಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಪಹಾಯ ಖೀಣಾಸವೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಆರಮ್ಮಣಾನುಸಯೋ ಕಥಿತೋ।

೪. ಪಾತಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೨. ಚತುತ್ಥೇ **ಪಾತಾಲೋ**ತಿ ಪಾತಸ್ಸ ಅಲಂ ಪರಿಯತ್ತೋ, ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ **ಪಾತಾಲೋ। ಅಸನ್ತಂ ಅವಿಜ್ಜಮಾನ**ನ್ತಿ ಅಸಮ್ಭೂತತ್ತಂ ಅಪಞ್ಞಾಯಮಾನತ್ತಂ। **ಏವಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತೀ**ತಿ ಅತ್ಥಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಪಾತಾಲೋತಿ ಏವಂ ವಾಚಂ। ಸೋ ಹಿ ಯಂ ತಂ ಬಲವಾಮುಖಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಉದಕಂ ವೇಗೇನ ಪಕ್ಖನ್ದಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ವಾ ಸಿನೇರುಂ ವಾ ಆಹಚ್ಚ ಯೋಜನದ್ವಿಯೋಜನದಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪಿ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪುನ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಪತತಿ, ಯಸ್ಸ ಪತಿತಟ್ಠಾನೇ ಮಹಾನರಕಪಪಾತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಯಂ ಲೋಕೇ ಬಲವಾಮುಖನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏವಂ ವದತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತತ್ಥ ತಥಾರೂಪಾನಂ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪದೇವದಾನವಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿ ಹೋತಿ ಸುಖನಿವಾಸೋಪಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಸನ್ತಂ ಅಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಂ ತಂ ತಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ ನಾಮ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಬ್ಬಪುಥುಜ್ಜನಾ ಸಾರೀರಿಕಾಯ ದುಕ್ಖವೇದನಾಯ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಾತಸ್ಸ ಅಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೇನ ಅಯಮೇವ ಪಾತಾಲೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸಾರೀರಿಕಾನಂ ಖೋ ಏತಂ ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಪಾತಾಲೇ ನ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾಸೀತಿ ಪಾತಾಲಸ್ಮಿಂ ನ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। **ಗಾಧ**ನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಂ। **ಅಕ್ಕನ್ದತೀ**ತಿ ಅನಿಬದ್ಧಂ ವಿಪ್ಪಲಾಪಂ ವಿಲಪನ್ತೋ ಕನ್ದತಿ। **ದುಬ್ಬಲೋ**ತಿ ದುಬ್ಬಲಞಾಣೋ। **ಅಪ್ಪಥಾಮಕೋ**ತಿ ಞಾಣಥಾಮಸ್ಸ ಪರಿತ್ತತಾಯ ಪರಿತ್ತಥಾಮಕೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಅರಿಯಸಾವಕೋತಿ ಸೋತಾಪನ್ನೋ। ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹಿ ಏತ್ಥ ಧುರಂ, ಬಲವವಿಪಸ್ಸಕೋ ನ ತಿಕ್ಖಬುದ್ಧಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವೇದನಂ ಅನನುವತ್ತಿತ್ವಾ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಯೋಗಾವಚರೋಪಿ ವಟ್ಟತಿ।

೫. ದಟ್ಠಬ್ಬಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೩. ಪಞ್ಚಮೇ **ದುಕ್ಖತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ**ತಿ ವಿಪರಿಣಾಮನವಸೇನ ದುಕ್ಖತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ಸಲ್ಲತೋ**ತಿ ದುಕ್ಖಾಪನವಿನಿವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಸಲ್ಲಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ಅನಿಚ್ಚತೋ**ತಿ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಾಕಾರೇನ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ಅದ್ದಾ**ತಿ ಅದ್ದಸ। **ಸನ್ತ**ನ್ತಿ ಸನ್ತಸಭಾವಂ।

೬. ಸಲ್ಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೪. ಛಟ್ಠೇ **ತತ್ರಾ**ತಿ ತೇಸು ದ್ವೀಸು ಜನೇಸು। **ಅನುವೇಧಂ ವಿಜ್ಝೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವಣಮುಖಸ್ಸ ಅಙ್ಗುಲನ್ತರೇ ವಾ ದ್ವಙ್ಗುಲನ್ತರೇ ವಾ ಆಸನ್ನಪದೇಸೇ ಅನುಗತವೇಧಂ। ಏವಂ ವಿದ್ಧಸ್ಸ ಹಿ ಸಾ ಅನುವೇಧಾ ವೇದನಾ ಪಠಮವೇದನಾಯ ಬಲವತರಾ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ದೋಮನಸ್ಸವೇದನಾಪಿ ಏವಮೇವ ಪುರಿಮವೇದನಾಯ ಬಲವತರಾ ಹೋತಿ। **ದುಕ್ಖಾಯ ವೇದನಾಯ ನಿಸ್ಸರಣ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖಾಯ ವೇದನಾಯ ಹಿ ಸಮಾಧಿಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ನಿಸ್ಸರಣಂ, ತಂ ಸೋ ನ ಜಾನಾತಿ, ಕಾಮಸುಖಮೇವ ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ ಜಾನಾತಿ। **ತಾಸಂ ವೇದನಾನ**ನ್ತಿ ತಾಸಂ ಸುಖದುಕ್ಖವೇದನಾನಂ। **ಸಞ್ಞುತ್ತೋ ನಂ ವೇದಯತೀ**ತಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋವ ಹುತ್ವಾ ತಂ ವೇದನಂ ವೇದಯತಿ, ನ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ। **ಸಞ್ಞುತ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಮಾ**ತಿ ಕರಣತ್ಥೇ ನಿಸ್ಸಕ್ಕಂ, ದುಕ್ಖೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಸ್ಸಾ**ತಿ ವಿದಿತಧಮ್ಮಸ್ಸ ತುಲಿತಧಮ್ಮಸ್ಸ। **ಬಹುಸ್ಸುತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಬಹುಸ್ಸುತಸ್ಸ ಪಟಿವೇಧಬಹುಸ್ಸುತಸ್ಸ ಚ। **ಸಮ್ಮಾ ಪಜಾನಾತಿ ಭವಸ್ಸ ಪಾರಗೂ**ತಿ ಭವಸ್ಸ ಪಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತೋ, ತದೇವ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಮ್ಮಾ ಪಜಾನಾತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸುತ್ತೇ ಆರಮ್ಮಣಾನುಸಯೋವ ಕಥಿತೋ। ಅರಿಯಸಾವಕೇಸು ಚ ಖೀಣಾಸವೋ ಏತ್ಥ ಧುರಂ, ಅನಾಗಾಮೀಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ವದನ್ತಿ।

೭. ಪಠಮಗೇಲಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೫. ಸತ್ತಮೇ **ಯೇನ ಗಿಲಾನಸಾಲಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ** "ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೋ ತಥಾಗತೋಪಿ ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಉಪಟ್ಠಾತಬ್ಬಯುತ್ತಕಾ ನಾಮ ಗಿಲಾನಾತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಓಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಗಿಲಾನೇ ಉಪಟ್ಠಾತಬ್ಬೇ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಚ "ಯೇ ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸಪ್ಪಾಯಾ, ತೇಸಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿ**ಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪರತೋ ವಕ್ಖಾಮ। **ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸೀತಿ** ಅನಿಚ್ಚತಂ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ। **ವಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿ** ವಯಂ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ। **ವಿರಾಗಾನುಪಸ್ಸೀತಿ** ವಿರಾಗಂ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ। **ನಿರೋಧಾನುಪಸ್ಸೀತಿ** ನಿರೋಧಂ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ। **ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾನುಪಸ್ಸೀತಿ** ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಕಿಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ? ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಗಮನೀಯಪಟಿಪದಾ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾಪಿ ಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾಯೇವ, ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾಪಿ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾ ವಯಾನುಪಸ್ಸನಾ ವಿರಾಗಾನುಪಸ್ಸನಾತಿ ಚ ಇಮಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಅನುಪಸ್ಸನಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾಯೇವ, ನಿರೋಧಾನುಪಸ್ಸನಾಪಿ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾನುಪಸ್ಸನಾಪಿ ಇಮಾ ದ್ವೇ ಮಿಸ್ಸಕಾ। ಏತ್ತಾವತಾ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭಾವನಾಕಾಲೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೮-೯. ದುತಿಯಗೇಲಞ್ಞಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೫೬-೨೫೭. ಅಟ್ಠಮೇ **ಇಮಮೇವ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ವುತ್ತೇ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಂ, ಅತ್ಥತೋ ಪನೇತಂ ನಿನ್ನಾನಾಕರಣಂ। ಕಾಯೋವ ಹಿ ಏತ್ಥ ಫಸ್ಸೋತಿ ವುತ್ತೋ। ನವಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೧೦. ಫಸ್ಸಮೂಲಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೮. ದಸಮೇ **ಸುಖವೇದನಿಯನ್ತಿ** ಸುಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅನುಪದವಣ್ಣನಾ ಪನೇತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿತ್ಥಾರಿತಾವ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತದ್ವಯೇ ಸಮ್ಮಸನಚಾರವೇದನಾ ಕಥಿತಾ।

ಸಗಾಥಾವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ರಹೋಗತವಗ್ಗೋ

೧. ರಹೋಗತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫೯. ರಹೋಗತವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವೇದಯಿತಂ, ತಂ ದುಕ್ಖಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವೇದಯಿತಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಙ್ಖಾರಾನಂಯೇವ ಅನಿಚ್ಚತ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಯಾ ಏಸಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನಿಚ್ಚತಾ ಖಯಧಮ್ಮತಾ ವಯಧಮ್ಮತಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮತಾ, ಏತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವೇದಯಿತಂ, ತಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಮಯಾ ಭಾಸಿತನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। ಯಾ ಹಿ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನಿಚ್ಚತಾ, ವೇದನಾನಮ್ಪಿ ಸಾ ಅನಿಚ್ಚತಾ ಏವ। ಅನಿಚ್ಚತಾ ಚ ನಾಮೇಸಾ ಮರಣಂ, ಮರಣತೋ ಉತ್ತರಿ ದುಕ್ಖಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬಾ ವೇದನಾ ದುಕ್ಖಾತಿ ವುತ್ತಾ। **ಅಥ ಖೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಮಯಾತಿ** ಇದಂ ನ ಕೇವಲಂ ಅಹಂ ವೇದನಾನಂಯೇವ ನಿರೋಧಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಮಿ, ಇಮೇಸಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ನಿರೋಧಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಮೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಆರದ್ಧಂ। ವೂಪಸಮೋ ಚ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯೋ ಚ ಏವರೂಪಾಯ ದೇಸನಾಯ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಾ। ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಆರುಪ್ಪಾ ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೨-೩. ಪಠಮಆಕಾಸಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೬೦-೨೬೧. ದುತಿಯೇ **ಪುಥೂ ವಾಯನ್ತಿ ಮಾಲುತಾತಿ** ಬಹೂ ವಾತಾ ವಾಯನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ। ತತಿಯಂ ವಿನಾ ಗಾಥಾಹಿ ಬುಜ್ಝನ್ತಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಂ।

೪. ಅಗಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬೨. ಚತುತ್ಥೇ **ಪುರತ್ಥಿಮಾತಿ** ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಸಾಮಿಸಾಪಿ ಸುಖಾ ವೇದನಾತಿ**ಆದೀಸು **ಸಾಮಿಸಾ ಸುಖಾ** ನಾಮ ಕಾಮಾಮಿಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ವೇದನಾ। **ನಿರಾಮಿಸಾ ಸುಖಾ** ನಾಮ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಅನುಸ್ಸತಿವಸೇನ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವೇದನಾ। **ಸಾಮಿಸಾ ದುಕ್ಖಾ** ನಾಮ ಕಾಮಾಮಿಸೇನೇವ ಸಾಮಿಸಾ ವೇದನಾ, **ನಿರಾಮಿಸಾ ದುಕ್ಖಾ** ನಾಮ ಅನುತ್ತರೇಸು ವಿಮೋಕ್ಖೇಸು ಪಿಹಂ ಉಪಟ್ಠಾಪಯತೋ ಪಿಹಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನದೋಮನಸ್ಸವೇದನಾ। **ಸಾಮಿಸಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ** ನಾಮ ಕಾಮಾಮಿಸೇನೇವ ಸಾಮಿಸಾ ವೇದನಾ। **ನಿರಾಮಿಸಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ** ನಾಮ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ।

೫-೮. ಪಠಮಆನನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೬೩-೨೬೬. ಪಞ್ಚಮಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಥಿತನಯಾನೇವ। ಪುರಿಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಪರಿಪುಣ್ಣಪಸ್ಸದ್ಧಿಕಾನಿ, ಪಚ್ಛಿಮಾನಿ ಉಪಡ್ಢಪಸ್ಸದ್ಧಿಕಾನಿ। ದೇಸನಾಯ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಾನಿ।

೯-೧೦. ಪಞ್ಚಕಙ್ಗಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೬೭-೨೬೮. ನವಮೇ **ಪಞ್ಚಕಙ್ಗೋ ಥಪತೀತಿ ಪಞ್ಚಕಙ್ಗೋತಿ** ತಸ್ಸ ನಾಮಂ, ವಾಸಿಫರಸುನಿಖಾದನದಣ್ಡಮುಗ್ಗರಕಾಳಸುತ್ತನಾಳಿಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಸೋ ಪಞ್ಚಕಙ್ಗೋತಿ ಪಞ್ಞಾತೋ। **ಥಪತೀತಿ** ವಡ್ಢಕೀಜೇಟ್ಠಕೋ। **ಉದಾಯೀತಿ** ಪಣ್ಡಿತಉದಾಯಿತ್ಥೇರೋ। **ಪರಿಯಾಯನ್ತಿ** ಕಾರಣಂ। **ದ್ವೇಪಾನನ್ದಾತಿ** ದ್ವೇಪಿ, ಆನನ್ದ, **ಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ** ಕಾರಣೇನ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವಸೇನ ದ್ವೇ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಸುಖಾದಿವಸೇನ ತಿಸ್ಸೋಪಿ, ಇನ್ದ್ರಿಯವಸೇನ ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯಾದಿಕಾ ಪಞ್ಚ, ದ್ವಾರವಸೇನ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾದಿಕಾ ಛ, ಉಪವಿಚಾರವಸೇನ "ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸಟ್ಠಾನಿಯಂ ರೂಪಂ ಉಪವಿಚರತೀ"ತಿಆದಿಕಾ ಅಟ್ಠಾರಸ, ಛ ಗೇಹಸಿತಾನಿ ಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ, ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾನಿ, ಛ ಗೇಹಸಿತಾನಿ ದೋಮನಸ್ಸಾನಿ, ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾನಿ, ಛ ಗೇಹಸಿತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ, ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾತಿ ಏವಂ ಛತ್ತಿಂಸ। ತಾ ಅತೀತೇ ಛತ್ತಿಂಸ, ಅನಾಗತೇ ಛತ್ತಿಂಸ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಛತ್ತಿಂಸಾತಿ ಏವಂ ಅಟ್ಠಸತಂ ವೇದನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪಞ್ಚಿಮೇ ಆನನ್ದ ಕಾಮಗುಣಾತಿ ಅಯಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಹಿ ದ್ವೇ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ವೇದನಾ ಭಗವತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾ, ಪರಿಯಾಯೇನ ಏಕಾಪಿ ವೇದನಾ ಕಥಿತಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪಞ್ಚಕಙ್ಗಸ್ಸ ಥಪತಿನೋ ವಾದಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರನ್ತಿ** ಸುನ್ದರತರಂ। **ಪಣೀತತರನ್ತಿ** ಅತಪ್ಪಕತರಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ, ಸಾಪಿ ಸನ್ತಟ್ಠೇನ ಪಣೀತಟ್ಠೇನ ಚ ಸುಖನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ನಿರೋಧೋ ಅವೇದಯಿತಸುಖವಸೇನ ಸುಖಂ ನಾಮ ಜಾತೋ। ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣವಸೇನ ಹಿ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವೇದಯಿತಂ ಸುಖಂ ನಾಮ, ನಿರೋಧೋ ಅವೇದಯಿತಸುಖಂ ನಾಮ। ಇತಿ ವೇದಯಿತಸುಖಂ ವಾ ಹೋತು ಅವೇದಯಿತಸುಖಂ ವಾ, ನಿದ್ದುಕ್ಖಭಾವಸಙ್ಖಾತೇನ ಸುಖಟ್ಠೇನ ಏಕನ್ತಸುಖಮೇವ ಜಾತಂ।

ಯತ್ಥ ಯತ್ಥಾತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ। **ಸುಖಂ ಉಪಲಬ್ಭತೀತಿ** ವೇದಯಿತಂ ಸುಖಂ ವಾ ಅವೇದಯಿತಂ ಸುಖಂ ವಾ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। **ತಂ ತಂ ತಥಾಗತೋ ಸುಖಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ,** ತಂ ಸಬ್ಬಂ ತಥಾಗತೋ ನಿದ್ದುಕ್ಖಭಾವಂ ಸುಖಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪಞ್ಞಪೇತೀತಿ

ಇಧ ಭಗವಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸೀಸಂ ಕತ್ವಾ ನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಸೇನ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನೇವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ದಸಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ರಹೋಗತವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಅಟ್ಠಸತಪರಿಯಾಯವಗ್ಗೋ

೧. ಸೀವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬೯. ತತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಮೋಳಿಯಸೀವಕೋತಿ ಸೀವಕೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಚೂಳಾ ಪನಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಮೋಳಿಯಸೀವಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ**ತಿ ಛನ್ನಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ। **ಪಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾನೀ**ತಿ ಪಿತ್ತಪಚ್ಚಯಾನಿ। **ವೇದಯಿತಾನೀ**ತಿ ವೇದನಾ। ತತ್ಥ ಪಿತ್ತಪಚ್ಚಯಾ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಕಥಂ? ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ "ಪಿತ್ತಂ ಮೇ ಕುಪಿತಂ ದುಜ್ಜಾನಂ ಖೋ ಪನ ಜೀವಿತ"ನ್ತಿ ದಾನಂ ದೇತಿ, ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯತಿ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಏವಮಸ್ಸ ಕುಸಲವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏಕಚ್ಚೋ "ಪಿತ್ತಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಾಣಂ ಹನತಿ, ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯತಿ, ಮುಸಾ ಭಣತಿ, ದಸ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋತಿ, ಏವಮಸ್ಸ ಅಕುಸಲವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏಕಚ್ಚೋ "ಏತ್ತಕೇನಪಿ ಮೇ ಭೇಸಜ್ಜಕರಣೇನ ಪಿತ್ತಂ ನ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ಅಲಂ ಯಂ ಹೋತಿ. ತಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಮಜ್ಝತ್ತೋ ಕಾಯಿಕವೇದನಂ ಅಧಿವಾಸೇನ್ತೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಅಸ್ಸ ಅಬ್ಯಾಕತವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಸಾಮಮ್ಪಿ ಖೋ ಏತನ್ತಿ ತಂ ತಂ ಪಿತ್ತವಿಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಅತ್ತನಾಪಿ ಏತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸಚ್ಚಸಮ್ಮತ**ನ್ತಿ ಭೂತಸಮ್ಮತಂ। ಲೋಕೋಪಿ ಹಿಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಸಬಲವಣ್ಣತಾದಿಪಿತ್ತವಿಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ "ಪಿತ್ತಮಸ್ಸ ಕುಪಿತ"ನ್ತಿ ಜಾನಾತಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಚ ವಿದಿತಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಚ ಸಚ್ಚಸಮ್ಮತಂ ಅತಿಧಾವನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ। **ಸೇಮ್ಹಸಮುಟ್ಠಾನಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಪನ **ಸನ್ನಿಪಾತಿಕಾನೀ**ತಿ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಪಿತ್ತಾದೀನಂ ಕೋಪೇನ ಸಮುಟ್ಠಿತಾನಿ। **ಉತುಪರಿಣಾಮಜಾನೀ**ತಿ ವಿಸಭಾಗಉತುತೋ ಜಾತಾನಿ। ಜಙ್ಗಲದೇಸವಾಸೀನಞ್ಹಿ ಅನುಪದೇಸೇ ವಸನ್ತಾನಂ ವಿಸಭಾಗೋ ಉತು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅನುಪದೇಸವಾಸೀನಞ್ಚ ಜಙ್ಗಲದೇಸೇತಿ ಏವಂ ಮಲಯಸಮುದ್ದತೀರಾದಿವಸೇನಾಪಿ ಉತುವಿಸಭಾಗತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿಯೇವ। ತತೋ ಜಾತಾತಿ ಉತುಪರಿಣಾಮಜಾತಾನಿ ನಾಮ।

ವಿಸಮಪರಿಹಾರಜಾನೀತಿ ಮಹಾಭಾರವಹನಸುಧಾಕೋಟ್ಟನಾದಿತೋ ವಾ ಅವೇಲಾಯ ಚರನ್ತಸ್ಸ ಸಪ್ಪಡಂಸಕೂಪಪಾತಾದಿತೋ ವಾ ವಿಸಮಪರಿಹಾರತೋ ಜಾತಾನಿ। **ಓಪಕ್ಕಮಿಕಾನೀ**ತಿ "ಅಯಂ ಚೋರೋ ವಾ ಪಾರದಾರಿಕೋ ವಾ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಜಣ್ಣುಕಕಪ್ಪರಮುಗ್ಗರಾದೀಹಿ ನಿಪ್ಪೋಥನಉಪಕ್ಕಮಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ। ಏತಂ ಬಹಿ ಉಪಕ್ಕಮಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಕೋಚಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಕುಸಲಂ ಕರೋತಿ, ಕೋಚಿ ಅಕುಸಲಂ, ಕೋಚಿ ಅಧಿವಾಸೇನ್ತೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ। **ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾನೀ**ತಿ ಕೇವಲಂ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕತೋ, ಜಾತಾನಿ। ತೇಸುಪಿ ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಕೋಚಿ ಕುಸಲಂ ಕರೋತಿ, ಕೋಚಿ ಅಕುಸಲಂ, ಕೋಚಿ ಅಧಿವಾಸೇನ್ತೋ ನಿಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ತಿವಿಧಾವ ವೇದನಾ ಹೋನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ಪುರಿಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಸಾರೀರಿಕಾ ವೇದನಾ ಸಕ್ಕಾ ಪಟಿಬಾಹಿತುಂ, ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾನಂ ಪನ ಸಬ್ಬಭೇಸಜ್ಜಾನಿಪಿ ಸಬ್ಬಪರಿತ್ತಾನಿಪಿ ನಾಲಂ ಪಟಿಘಾತಾಯ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಲೋಕವೋಹಾರೋ ನಾಮ ಕಥಿತೋತಿ।

೨-೧೦. ಅಟ್ಠಸತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೭೦-೨೭೮. ದುತಿಯೇ **ಅಟ್ಠಸತಪರಿಯಾಯ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಸತಸ್ಸ ಕಾರಣಭೂತಂ। **ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಕಾರಣಂ। **ಕಾಯಿಕಾ ಚ ಚೇತಸಿಕಾ ಚಾತಿ** ಏತ್ಥ ಕಾಯಿಕಾ ಕಾಮಾವಚರೇಯೇವ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಚೇತಸಿಕಾ ಚತುಭೂಮಿಕಾಪಿ । **ಸುಖಾ**ತಿಆದೀಸು ಸುಖಾ ವೇದನಾ ಅರೂಪಾವಚರೇ ನತ್ಥಿ, ಸೇಸಾಸು ತೀಸು ಭೂಮೀಸು ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ದುಕ್ಖಾ ಕಾಮಾವಚರಾವ, ಇತರಾ ಚತುಭೂಮಿಕಾ।

ಪಞ್ಚಕೇ ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯದೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಕಾಮಾವಚರಾನೇವ, ಸೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ ತೇಭೂಮಕಂ, ಉಪೇಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಚತುಭೂಮಕಂ। ಛಕ್ಕೇ ಪಞ್ಚಸು ದ್ವಾರೇಸು ವೇದನಾ ಕಾಮಾವಚರಾವ, ಮನೋದ್ವಾರೇ ಚತುಭೂಮಿಕಾ, ಅಟ್ಠಾರಸಕೇ ಛಸು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇಸು ಸೋಮನಸ್ಸೇನ ಸಹ ಉಪವಿಚರನ್ತೀತಿ **ಸೋಮನಸ್ಸೂಪವಿಚಾರಾ**। ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇತಿ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ವಿಚಾರವಸೇನ ಆಗತಾ, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಂ ಪನ ಸೋಮನಸ್ಸಾದೀನಂ ವಸೇನ ಇಧ ಅಟ್ಠಾರಸ ವೇದನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಛ ಗೇಹಸಿತಾನಿ ಸೋಮನಸ್ಸಾನೀತಿಆದೀಸು "ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನಂ ರೂಪಾನಂ ಇಟ್ಠಾನಂ ಕನ್ತಾನಂ ಮನಾಪಾನಂ ಮನೋರಮಾನಂ ಲೋಕಾಮಿಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಂ ವಾ ಪಟಿಲಾಭತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧಪುಬ್ಬಂ ಅತೀತಂ ನಿರುದ್ಧಂ ವಿಪರಿಣತಂ ಸಮನುಸ್ಸರತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಂ। ಯಂ ಏವರೂಪಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಗೇಹಸಿತಂ ಸೋಮನಸ್ಸ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೬)। ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ವುತ್ತಕಾಮಗುಣನಿಸ್ಸಿತಾನಿ ಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ **ಛ ಗೇಹಸಿತಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ** ನಾಮ।

"ರೂಪಾನಂ ತ್ವೇವ ಅನಿಚ್ಚತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ವಿಪರಿಣಾಮವಿರಾಗನಿರೋಧಂ 'ಪುಬ್ಬೇ ಚೇವ ರೂಪಾ ಏತರಹಿ ಚ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ರೂಪಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ'ತಿ ಏವಮೇತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಂ। ಯಂ ಏವರೂಪಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಂ ಸೋಮನಸ್ಸ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೬) ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ "ಉಸ್ಸುಕ್ಕಿತಾ ಮೇ ವಿಪಸ್ಸನಾ"ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಜಾತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ **ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ** ನಾಮ।

"ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನಂ ರೂಪಾನಂ ಇಟ್ಠಾನಂ ಕನ್ತಾನಂ ಮನಾಪಾನಂ ಮನೋರಮಾನಂ ಲೋಕಾಮಿಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಂ ಅಪ್ಪಟಿಲಾಭಂ ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಲಾಭತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧಪುಬ್ಬಂ ಅತೀತಂ ನಿರುದ್ಧಂ ವಿಪರಿಣತಂ ಸಮನುಸ್ಸರತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ। ಯಂ ಏವರೂಪಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಗೇಹಸಿತಂ ದೋಮನಸ್ಸ"ನ್ತಿ। ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು "ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಂ ನಾನುಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ನಾನುಭವಾಮೀ"ತಿ ವಿತಕ್ಕಯತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಕಾಮಗುಣನಿಸ್ಸಿತದೋಮನಸ್ಸಾನಿ **ಛ ಗೇಹಸಿತದೋಮನಸ್ಸಾನಿ** ನಾಮ।

"ರೂಪಾನಂ ತ್ವೇವ ಅನಿಚ್ಚತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ವಿಪರಿಣಾಮವಿರಾಗನಿರೋಧಂ 'ಪುಬ್ಬೇ ಚೇವ ರೂಪಾ ಏತರಹಿ ಚ , ಸಬ್ಬೇ ತೇ ರೂಪಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ'ತಿ ಏವಮೇತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ದಿಸ್ವಾ ಅನುತ್ತರೇಸು ವಿಮೋಕ್ಖೇಸು ಪಿಹಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತಿ 'ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಂ ತದಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯದರಿಯಾ ಏತರಹಿ ಆಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರನ್ತೀ"ತಿ। ಇತಿ ಅನುತ್ತರೇಸು ವಿಮೋಕ್ಖೇಸು ಪಿಹಂ ಉಪಟ್ಠಾಪಯತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪಿಹಪಚ್ಚಯಾ ದೋಮನಸ್ಸಂ। ಯಂ ಏವರೂಪಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಂ ದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ; ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಅನುತ್ತರವಿಮೋಕ್ಖಸಙ್ಖಾತಅರಿಯಫಲಧಮ್ಮೇಸು ಪಿಹಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ತದಧಿಗಮಾಯ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ "ಇಮಮ್ಪಿ ಪಕ್ಖಂ ಇಮಮ್ಪಿ ಮಾಸಂ ಇಮಮ್ಪಿ ಸಂವಚ್ಛರಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ"ನ್ತಿ ಅನುಸೋಚತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ ದೋಮನಸ್ಸಾನಿ **ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತದೋಮನಸ್ಸಾನಿ** ನಾಮ।

"ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಬಾಲಸ್ಸ ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಅನೋಧಿಜಿನಸ್ಸ ಅವಿಪಾಕಜಿನಸ್ಸ ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಾವಿನೋ ಅಸ್ಸುತವತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ । ಯಾ ಏವರೂಪಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ, ರೂಪಂ ಸಾ ನಾತಿವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಗೇಹಸಿತಾತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ; ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಗುಳಪಿಣ್ಡಕೇ ನಿಲೀನಮಕ್ಖಿಕಾ ವಿಯ

ರೂಪಾದೀನಿ ಅನತಿವತ್ತಮಾನಾ ತತ್ಥೇವ ಲಗ್ಗಾ ಲಗ್ಗಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಮಗುಣನಿಸ್ಸಿತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ **ಛ ಗೇಹಸಿತಉಪೇಕ್ಖಾ** ನಾಮ।

“ರೂಪಾನಂ ತ್ವೇವ ಅನಿಚ್ಚತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ವಿಪರಿಣಾಮವಿರಾಗನಿರೋಧಂ ಪುಬ್ಬೇ ಚೇವ ರೂಪಾ ಏತರಹಿ ಚ, ‘ಸಬ್ಬೇ ತೇ ರೂಪಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ’ತಿ ಏವಮೇತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾ। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ, ರೂಪಂ ಸಾ ಅತಿವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ; ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾದಿಆರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಇಟ್ಠೇ ಅರಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅನಿಟ್ಠೇ ಅದುಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಅಸಮಪೇಕ್ಖನೇ ಅಮುಯ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಉಪೇಕ್ಖಾ** ನಾಮ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಕೋ ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕಥಿತೋ। ತತಿಯಾದೀನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

೧೧. ನಿರಾಮಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೭೯. ಏಕಾದಸಮೇ **ಸಾಮಿಸಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಾಮಿಸೇನ ಸಾಮಿಸಾ। **ನಿರಾಮಿಸತರಾ**ತಿ ನಿರಾಮಿಸಾಯಪಿ ಝಾನಪೀತಿಯಾ ನಿರಾಮಿಸತರಾವ। ನನು ಚ ದ್ವೀಸು ಝಾನೇಸು ಪೀತಿ ಮಹಗ್ಗತಾಪಿ ಹೋತಿ ಲೋಕುತ್ತರಾಪಿ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪೀತಿ ಲೋಕಿಯಾವ, ಸಾ ಕಸ್ಮಾ ನಿರಾಮಿಸತರಾ ಜಾತಾತಿ? ಸನ್ತಪಣೀತಧಮ್ಮಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ। ಯಥಾ ಹಿ ರಾಜವಲ್ಲಭೋ ಚೂಳುಪಟ್ಠಾಕೋ ಅಪ್ಪಟಿಹಾರಿಕಂ ಯಥಾಸುಖಂ ರಾಜಕುಲಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ಸೇಟ್ಠಿಸೇನಾಪತಿಆದಯೋ ಪಾದೇನ ಪಹರನ್ತೋಪಿ ನ ಗಣೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ರಞ್ಞೋ ಆಸನ್ನಪರಿಚಾರಕತ್ತಾ। ಇತಿ ಸೋ ತೇಹಿ ಉತ್ತರಿತರೋ ಹೋತಿ, ಏವಮಯಮ್ಪಿ ಸನ್ತಪಣೀತಧಮ್ಮಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಲೋಕುತ್ತರಪೀತಿತೋಪಿ ಉತ್ತರಿತರಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ವಿಮೋಕ್ಖವಾರೇ ಪನ ರೂಪಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ ಅತ್ತನೋ ಆರಮ್ಮಣಭೂತೇನ ರೂಪಾಮಿಸವಸೇನೇವ ಸಾಮಿಸೋ ನಾಮ, ಅರೂಪಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ರೂಪಾಮಿಸಾಭಾವೇನ ನಿರಾಮಿಸೋ ನಾಮಾತಿ।

ವೇದನಾಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಮಾತುಗಾಮಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಮಾತುಗಾಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೮೦-೨೮೧. ಮಾತುಗಾಮಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅಙ್ಗೇಹೀ**ತಿ ಅಗುಣಙ್ಗೇಹಿ। **ನ ಚ ರೂಪವಾ**ತಿ ನ ರೂಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ವಿರೂಪೋ ದುದ್ದಸಿಕೋ। **ನ ಚ ಭೋಗವಾ**ತಿ ನ ಭೋಗಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಿದ್ಧನೋ। **ನ ಚ ಸೀಲವಾ**ತಿ ನ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ। **ಅಲಸೋ ಚಾ**ತಿ ಕನ್ತನಪಚನಾದೀನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಕುಸೀತೋ ಆಲಸಿಯೋ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನೋವ, ಠಿತಠಾನೇ ಠಿತೋವ ನಿದ್ದಾಯತಿ ಏವ। **ಪಜಞ್ಚಸ್ಸ ನ ಲಭತೀ**ತಿ ಅಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಕುಲವಂಸಪತಿಟ್ಠಾಪಕಂ ಪುತ್ತಂ ನ ಲಭತಿ, ವಞ್ಝಿತ್ಥೀ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದುತಿಯಂ ಪಠಮೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಂ।

೩. ಆವೇಣಿಕದುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೮೨. ತತಿಯೇ **ಆವೇಣಿಕಾನೀ**ತಿ ಪಾಟಿಪುಗ್ಗಲಿಕಾನಿ ಪುರಿಸೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಾನಿ। **ಪಾರಿಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಪರಿಚಾರಿಕಭಾವಂ।

೪. ತೀಹಿಧಮ್ಮೇಹಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೮೩-೩೦೩. ಚತುತ್ಥೇ **ಮಚ್ಛೇರಮಲಪರಿಯುಟ್ಠಿತೇನಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಮಾತುಗಾಮೋ ಖೀರದಧಿಸಙ್ಗೋಪನರನ್ಧನಪಚನಾದೀನಿ ಕಾತುಂ ಆರದ್ಧೋ, ಪುತ್ತಕೇಹಿಪಿ ಯಾಚಿಯಮಾನೋ ಕಿಞ್ಚಿ ದಾತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ। ತೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ ''ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ಮಚ್ಛೇರಮಲಪರಿಯುಟ್ಠಿತೇನ ಚೇತಸಾ''ತಿ। ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯೇ ಪನ ಮಾತುಗಾಮೋ ಕೋಧಾಭಿಭೂತೋವ ಹೋತಿ, ಅನ್ತೋಘರೇ ಕಲಹಂ ಅಲಭನ್ತೋ ಪಟಿವಿಸ್ಸಕಘರಮ್ಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಲಹಂ ಕರೋತಿ, ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಚ ಠಿತನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಾನಿ ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ ವಿಚರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ''ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯಂ ಇಸ್ಸಾಪರಿಯುಟ್ಠಿತೇನ ಚೇತಸಾ''ತಿ। ಸಾಯನ್ಹೇ ಪನಸ್ಸಾ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಪಟಿಸೇವನಾಯ ಚಿತ್ತಂ ನಮತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ''ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಕಾಮರಾಗಪರಿಯುಟ್ಠಿತೇನ ಚೇತಸಾ''ತಿ। ಪಞ್ಚಮಾದೀನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

೨. ಬಲವಗ್ಗೋ

೧. ವಿಸಾರದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೦೪. ದಸಮೇ **ರೂಪಬಲ**ನ್ತಿಆದೀಸು ರೂಪಸಮ್ಪತ್ತಿ **ರೂಪಬಲಂ,** ಭೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿ **ಭೋಗಬಲಂ,** ಞಾತಿಸಮ್ಪತ್ತಿ **ಞಾತಿಬಲಂ,** ಪುತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿ **ಪುತ್ತಬಲಂ,** ಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿ **ಸೀಲಬಲಂ**। ಪಞ್ಚಸೀಲದಸಸೀಲಾನಿ ಅಖಣ್ಡಾನಿ ಕತ್ವಾ ರಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿಯೇವ ಸೀಲಬಲಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಇಮಾನಿ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಪಞ್ಚ ಬಲಾನೀ**ತಿ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಟ್ಠೇನ ಬಲಾನಿ ನಾಮ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

೨-೧೦. ಪಸಯ್ಹಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೦೫-೩೧೩. **ಪಸಯ್ಹಾ**ತಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ। **ಅಭಿಭುಯ್ಯ ವತ್ತತೀ**ತಿ ಅಭಿಭವತಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತಿ। **ನೇವ ರೂಪಬಲಂ ತಾಯತೀ**ತಿ ನೇವ ರೂಪಬಲಂ ತಾಯಿತುಂ ರಕ್ಖಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ನಾಸೇನ್ತೇವ ನಂ, ಕುಲೇ ನ ವಾಸೇನ್ತೀ**ತಿ ''ದುಸ್ಸೀಲಾ ಸಂಭಿನ್ನಾಚಾರಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮರಿಯಾದಾ''ತಿ ಗೀವಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನೀಹರನ್ತಿ, ನ ತಸ್ಮಿಂ ಕುಲೇ ವಾಸೇನ್ತಿ। **ವಾಸೇನ್ತೇವ ನಂ ಕುಲೇ, ನ ನಾಸೇನ್ತೀ**ತಿ

“ಕಿಂ ರೂಪೇನ ಭೋಗಾದೀಹಿ ವಾ, ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಾ ಏಸಾ ಆಚಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ”ತಿ ಞತ್ವಾ ಞಾತಕಾ ತಸ್ಮಿಂ ಕುಲೇ ವಾಸೇನ್ತಿಯೇವ, ನ ನಾಸೇನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಮಾತುಗಾಮಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಜಮ್ಬುಖಾದಕಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ನಿಬ್ಬಾನಪಞ್ಹಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧೪. ಜಮ್ಬುಖಾದಕಸಂಯುತ್ತೇ **ಜಮ್ಬುಖಾದಕೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ**ತಿ ಏವಂನಾಮೋ ಥೇರಸ್ಸ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೋ ಛನ್ನಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ। **ಯೋ ಖೋ ಆವುಸೋ ರಾಗಕ್ಖಯೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಗಮ್ಮ ರಾಗೋ ಖೀಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ರಾಗಕ್ಖಯೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ದೋಸಮೋಹಕ್ಖಯೇಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಯೋ ಪನ ಇಮಿನಾವ ಸುತ್ತೇನ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಮತ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ವದೇಯ್ಯ, ಸೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ ''ಕಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಖಯೋ, ಕಿಂ ಅತ್ತನೋ, ಉದಾಹು ಪರೇಸ''ನ್ತಿ? ಅದ್ಧಾ ''ಅತ್ತನೋ''ತಿ ವಕ್ಖತಿ। ತತೋ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ''ಗೋತ್ರಭುಞಾಣಸ್ಸ ಕಿಂ ಆರಮ್ಮಣ''ನ್ತಿ? ಜಾನಮಾನೋ ''ನಿಬ್ಬಾನ''ನ್ತಿ ವಕ್ಖತಿ। ಕಿಂ ಪನ ಗೋತ್ರಭುಞಾಣಕ್ಖಣೇ ಕಿಲೇಸಾ ಖೀಣಾ ಖೀಯನ್ತಿ ಖೀಯಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ? ''ಖೀಣಾ''ತಿ ವಾ ''ಖೀಯನ್ತೀ''ತಿ ವಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ''ಖೀಯಿಸ್ಸನ್ತೀ''ತಿ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ। ಕಿಂ ಪನ ತೇಸು ಅಖೀಣೇಸುಯೇವ ಕಿಲೇಸೇಸು ಗೋತ್ರಭುಞಾಣಂ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತೀತಿ? ಅದ್ಧಾ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ನಿರುತ್ತರೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಮಗ್ಗಞಾಣೇನಾಪಿ ಚೇತಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇಪಿ ಹಿ ಕಿಲೇಸಾ ''ಖೀಣಾ''ತಿ ವಾ ''ಖೀಯಿಸ್ಸನ್ತೀ''ತಿ ವಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ''ಖೀಯನ್ತೀ''ತಿ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ನ ಚ ಅಖೀಣೇಸುಯೇವ ಕಿಲೇಸೇಸು ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯೋ ಆರಮ್ಮಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಮೇತಂ। ಯಂ ಆಗಮ್ಮ ರಾಗಾದಯೋ ಖೀಯನ್ತಿ, ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಂ ಪನೇತಂ ''ರೂಪಿನೋ ಧಮ್ಮಾ ಅರೂಪಿನೋ ಧಮ್ಮಾ''ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ದುಕಮಾತಿಕಾ ೧೧) ದುಕೇಸು ಅರೂಪಿನೋ ಧಮ್ಮಾತಿ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ನ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಮತ್ತಮೇವಾತಿ।

೨. ಅರಹತ್ತಪಞ್ಹಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧೫. ಅರಹತ್ತಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣೇ ಯಸ್ಮಾ ಅರಹತ್ತಂ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ ಖೀಣನ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ''ರಾಗಕ್ಖಯೋ ದೋಸಕ್ಖಯೋ ಮೋಹಕ್ಖಯೋ''ತಿ ವುತ್ತಂ।

೩-೧೫. ಧಮ್ಮವಾದೀಪಞ್ಹಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೧೬-೩೨೮. **ತೇ ಲೋಕೇ ಸುಗತಾ**ತಿ ತೇ ರಾಗಾದಯೋ ಪಹಾಯ ಗತತ್ತಾ ಸುಟ್ಠು ಗತಾತಿ ಸುಗತಾ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಖೋ ಆವುಸೋ ಪರಿಞ್ಞತ್ಥ**ನ್ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಜಾನನತ್ಥಂ। **ದುಕ್ಖತಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಸಭಾವೋ। **ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾ**ತಿಆದೀಸು ದುಕ್ಖಸಙ್ಖಾತೋ ದುಕ್ಖಸಭಾವೋ ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೧೬. ದುಕ್ಕರಪಞ್ಹಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೨೯. **ಅಭಿರತೀ**ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಅನುಕ್ಕಣ್ಠನತಾ। **ನಚಿರಂ ಆವುಸೋ**ತಿ ಆವುಸೋ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ''ಪಾತೋ ಅನುಸಿಟ್ಠೋ ಸಾಯಂ ವಿಸೇಸಮಧಿಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಸಾಯಂ ಅನುಸಿಟ್ಠೋ ಪಾತೋ ವಿಸೇಸಮಧಿಗಮಿಸ್ಸತೀ''ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೪೫) ವುತ್ತತ್ತಾ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ನಚಿರಸ್ಸಂ ಲಹುಯೇವ ಅರಹಂ ಅಸ್ಸ, ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹೇಯ್ಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಜಮ್ಬುಖಾದಕಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಾಮಣ್ಡಕಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೩೦-೩೩೧. ಸಾಮಣ್ಡಕಸಂಯುತ್ತೇಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸಾಮಣ್ಡಕಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸಂಯುತ್ತಂ

೧-೮. ಪಠಮಝಾನಪಞ್ಹಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೩೨-೩೩೯. ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸಂಯುತ್ತೇ **ಕಾಮಸಹಗತಾತಿ** ಪಞ್ಚನೀವರಣಸಹಗತಾ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾನಿ ಸನ್ತತೋ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ತೇನಸ್ಸ ತಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಹಾನಭಾಗಿಯಂ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ಪಮಾದಂ ಞತ್ವಾ ಸತ್ಥಾ "ಮಾ ಪಮಾದೋ"ತಿ ಓವಾದಂ ಅದಾಸಿ। ದುತಿಯಜ್ಝಾನಾದೀಸುಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಆರಮ್ಮಣಸಹಗತಮೇವ ಹೇತ್ಥ "ಸಹಗತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

೯. ಅನಿಮಿತ್ತಪಞ್ಹಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೦. **ಅನಿಮಿತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿ**ನ್ತಿ ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತಾದೀನಿ ಪಹಾಯ ಪವತ್ತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮಾಧಿಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ। **ನಿಮಿತ್ತಾನುಸಾರಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೋತೀತಿ** ಏವಂ ಇಮಿನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮಾಧಿವಿಹಾರೇನ ವಿಹರತೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ ತಿಕ್ಖೇ ಸೂರೇ ವಹಮಾನೇ। ಯಥಾ ನಾಮ ಪುರಿಸಸ್ಸ ತಿಖಿಣೇನ ಫರಸುನಾ ರುಕ್ಖಂ ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ "ಸುಟ್ಠು ವತ ಮೇ ಫರಸು ವಹತೀ"ತಿ ಖಣೇ ಖಣೇ ಫರಸುಧಾರಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಛೇಜ್ಜಕಿಚ್ಚಂ ನ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಥೇರಸ್ಸಾಪಿ "ಸೂರಂ ವತ ಮೇ ಹುತ್ವಾ ಞಾಣಂ ವಹತೀ"ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಬ್ಭ ನಿಕನ್ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಥ ವಿಪಸ್ಸನಾಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ನಿಮಿತ್ತಾನುಸಾರಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೋತೀ"ತಿ। **ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ ಅನಿಮಿತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹಾಸಿ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ನಿಚ್ಚಸುಖಅತ್ತನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರೇನ ಅನಿಮಿತ್ತಂ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಉಪರಿಮಗ್ಗಫಲಸಮಾಧಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹಾಸಿಂ।

೧೦-೧೧. ಸಕ್ಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೪೧-೩೪೨. **ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನಾತಿ** ಅಚಲಪ್ಪಸಾದೇನ। **ದಸಹಿ ಠಾನೇಹೀತಿ** ದಸಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। **ಅಧಿಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ** ಅಭಿಭವನ್ತಿ, ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಚಿತ್ತಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಸಂಯೋಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೩. ಚಿತ್ತಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಮಚ್ಛಿಕಾಸಣ್ಡೇ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ವನಸಣ್ಡೇ। **ಅಯಮನ್ತರಾಕಥಾ ಉದಪಾದೀ**ತಿ ಪೋರಾಣಕತ್ಥೇರಾ ಅತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ ಹೋನ್ತಿ, ನಿಸಿನ್ನನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಪಞ್ಹಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಅಜಾನನ್ತಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಜಾನನ್ತಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ, ತೇನ ನೇಸಂ ಅಯಂ ಕಥಾ ಉದಪಾದಿ। **ಮಿಗಪಥಕ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕಂ ಅತ್ತನೋ ಭೋಗಗಾಮಂ। ಸೋ ಕಿರ ಅಮ್ಬಾಟಕಾರಾಮಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಭಾಗೇ ಹೋತಿ। **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ "ಥೇರಾನಂ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಫಾಸುವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಗಮ್ಭೀರೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ**ತಿ ಅತ್ಥಗಮ್ಭೀರೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರೇ ಚ ಬುದ್ಧವಚನೇ। **ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು ಕಮತೀ**ತಿ ಞಾಣಚಕ್ಖು ವಹತಿ ಪವತ್ತತಿ।

೨. ಪಠಮಇಸಿದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೪. ದುತಿಯೇ **ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಥೇರ**ನ್ತಿ ತೇಸು ಥೇರೇಸು ಜೇಟ್ಠಕಂ ಮಹಾಥೇರಂ। **ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಅವಿಸಾರದತ್ತಾ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಬ್ಯಾಹರಿ। **ಬ್ಯಾಕರೋಮಹಂ ಭನ್ತೇ**ತಿ "ಅಯಂ ಥೇರೋ ನೇವ ಅತ್ತನಾ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞೇ ಅಜ್ಝೇಸತಿ, ಉಪಾಸಕೋಪಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ವಿಹೇಸೇತಿ, ಅಹಮೇತಂ ಬ್ಯಾಕರಿತ್ವಾ ಫಾಸುವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಆಸನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಏವಂ ಓಕಾಸಮಕಾಸಿ, ಕತಾವಕಾಸೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

ಸಹತ್ಥಾತಿ ಸಹತ್ಥೇನ। **ಸನ್ತಪ್ಪೇಸೀ**ತಿ ಯಾವದಿಚ್ಛಕಂ ದೇನ್ತೋ ಸುಟ್ಠು ತಪ್ಪೇಸಿ। **ಸಮ್ಪವಾರೇಸೀ**ತಿ "ಅಲಂ ಅಲ"ನ್ತಿ ಹತ್ಥಸಞ್ಞಾಯ ಚೇವ ವಾಚಾಯ ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಾಪೇಸಿ। **ಓನೀತಪತ್ತಪಾಣಿನೋ**ತಿ ಪಾಣಿತೋ ಅಪನೀತಪತ್ತಾ ಧೋವಿತ್ವಾ ಥವಿಕಾಯ ಓಸಾಪೇತ್ವಾ ಅಂಸೇ ಲಗ್ಗಿತಪತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩. ದುತಿಯಇಸಿದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೫. ತತಿಯೇ **ಅವನ್ತಿಯಾ**ತಿ ದಕ್ಖಿಣಾಪಥೇ ಅವನ್ತಿರಟ್ಠೇ। **ಕಲ್ಯಾಣಂ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ "ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಪಟಿಜಗ್ಗಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಚನಂ ನಿದ್ದೋಸಂ ಅನವಜ್ಜಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಯಾ ಉಪಾಸಕಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವದತಿ।

೪. ಮಹಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೬. ಚತುತ್ಥೇ **ಸೇಸಕಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಥಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಕಿರ ಥೇರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ ಕಂಸಥಾಲಂ ಪಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಾಯಾಸಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅದಂಸು। ಸೋ ಭುತ್ತಪಾಯಾಸೋ ಥೇರೇಹಿಯೇವ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಘರೇ ತಾವ ಉಪಾಸಿಕಾ ಸೇಸಕಂ ವಿಚಾರೇತಿ, ಇಧ ಪನಿಮೇ ದಾಸಕಮ್ಮಕಾರಾ ಮಯಾ ಅವುತ್ತಾ ನ ವಿಚಾರೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಏವಾಯಂ ಪಣೀತಪಾಯಾಸೋ ನಸ್ಸಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತೇಸಂ ಅನುಜಾನನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಕುಥಿತ**ನ್ತಿ ಕುಧಿತಂ, ಹೇಟ್ಠಾ ಸನ್ತತ್ತಾಯ ವಾಲಿಕಾಯ ಉಪರಿ ಆತಪೇನ ಚ ಅತಿತಿಖಿಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ಪನ ತೇಪಿಟಕೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಪದಂ। **ಪವೇಲಿಯಮಾನೇನಾ**ತಿ ಪಟಿಲಿಯಮಾನೇನ **ಸಾಧು ಖ್ವಸ್ಸ ಭನ್ತೇ**ತಿ "ಫಾಸುವಿಹಾರಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ನೇಸ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಏವಮಾಹ।

ಇದ್ಧಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೀತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಿದ್ಧಿಂ ಅಕಾಸಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ಮನ್ದಮನ್ದೋ ಸೀತಕವಾತೋ ವಾಯತು, ಅಬ್ಭಮಣ್ಡಪಂ ಕತ್ವಾ ದೇವೋ ಏಕಮೇಕಂ ಫುಸಾಯತೂ"ತಿ ಏವಂ ನಾನಾಪರಿಕಮ್ಮಂ – "ಸವಾತೋ ದೇವೋ ವಸ್ಸತೂ"ತಿ ಏವಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ

ಏಕತೋಪಿ ಹೋತಿ। “ಸವಾತೋ ದೇವೋ ವಸ್ಸತೂತಿ ಏಕತೋಪರಿಕಮ್ಮಂ, ಮನ್ದಮನ್ದೋ ಸೀತಕವಾತೋ ವಾಯತು, ಅಬ್ಭಮಣ್ಡಪಂ ಕತ್ವಾ ದೇವೋ ಏಕಮೇಕಂ ಫುಸಾಯತೂ”ತಿ ಏವಂ ನಾನಾಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ವುತ್ತನಯೇನೇವ ನಾನಾಪರಿಕಮ್ಮಂ ನಾನಾಧಿಟ್ಠಾನಂ, ಏಕತೋ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಏಕತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಹೋತಿಯೇವ। ಯಥಾ ತಥಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಪಾದಕಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಕತಪರಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪರಿಕಮ್ಮಾನನ್ತರೇನ ಮಹಗ್ಗತಅಧಿಟ್ಠಾನಚಿತ್ತೇನೇವ ತಂ ಇಜ್ಝತಿ। **ಓಕಾಸೇಸೀ**ತಿ ವಿಪ್ಪಕಿರಿ।

೫. ಪಠಮಕಾಮಭೂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೭. ಪಞ್ಚಮೇ **ನೇಲಙ್ಗೋ**ತಿ ನಿದ್ದೋಸೋ। **ಸೇತಪಚ್ಛಾದೋ**ತಿ ಸೇತಪಟಿಚ್ಛಾದನೋ। **ಅನೀಘ**ನ್ತಿ ನಿದ್ದುಕ್ಖಂ। **ಮುಹುತ್ತಂ ತುಣ್ಹೀ ಹುತ್ವಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಪೇಕ್ಖನತ್ಥಂ ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ ಕಣ್ಣೇ ಕುಣ್ಡಲಂ ವಿಯ ಸಞ್ಚಾಲೇನ್ತೋ “ಅಯಂ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ, ಅಯಂ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಮುಹುತ್ತಂ ತುಣ್ಹೀ ಹುತ್ವಾ। **ವಿಮುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ। ಇಮಂ ಪನ ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಉಪಾಸಕೋ ದುಕ್ಕರಂ ಅಕಾಸಿ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಹಿ “ಪಸ್ಸಥ ನೋ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ಓದಾತಕಂ ತನುಕಂ ತುಙ್ಗನಾಸಿಕ”ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೫) ಅತ್ತನೋ ದಿಟ್ಠೇನ ಕಥೇಸಿ। ಅಯಂ ಪನ ನಯಗ್ಗಾಹೇನ “ಅರಹತೋ ಏತಂ ಅಧಿವಚನ”ನ್ತಿ ಆಹ।

೬. ದುತಿಯಕಾಮಭೂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೮. ಛಟ್ಠೇ **ಕತಿ ನು ಖೋ ಭನ್ತೇ ಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿ ಅಯಂ ಕಿರ, ಗಹಪತಿ, ನಿರೋಧಂ ವಲಞ್ಜೇತಿ, ತಸ್ಮಾ “ನಿರೋಧಪಾದಕೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಏವಮಾಹ। ಥೇರೋಪಿಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಞತ್ವಾ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದೀಸು ಅನೇಕೇಸು ಸಙ್ಖಾರೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸುಪಿ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಾದಯೋವ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ **ತಯೋ ಖೋ ಗಹಪತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧತ್ತಾ ಕಾಯೇನ ಸಙ್ಖರೀಯತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೀಯತೀತಿ **ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ**। ವಾಚಾಯ ಸಙ್ಖರೋತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ **ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋ**। ಚಿತ್ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧತ್ತಾ ಚಿತ್ತೇನ ಸಙ್ಖರೀಯತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೀಯತೀತಿ **ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ**।

ಕತಮೋ ಪನ ಭನ್ತೇತಿ ಇಧ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? “ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮಿಸ್ಸಾ ಆಲುಳಿತಾ ಅವಿಭೂತಾ ದುದ್ದೀಪನಾ। ತಥಾ ಹಿ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಆದಾನಗ್ಗಹಣಮುಞ್ಚನಚೋಪನಾನಿ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಚೇತನಾ ದ್ವಾದಸ ಅಕುಸಲಚೇತನಾತಿ ಏವಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ ವೀಸತಿ ಚೇತನಾಪಿ, ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾಪಿ **ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ**ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ವಚೀದ್ವಾರೇ ಹನುಸಞ್ಚೋಪನಂ ವಚೀಭೇದಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾವ ವೀಸತಿ ಚೇತನಾಪಿ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾಪಿ **ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋ**ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರೇಸು ಚೋಪನಂ ಅಪತ್ವಾ ರಹೋ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಚಿನ್ತಯತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ ಏಕೂನತಿಂಸಚೇತನಾಪಿ, ಸಞ್ಞಾ ಚ ವೇದನಾ ಚಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾಪಿ **ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ**ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಏವಂ ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮಿಸ್ಸಾ ಆಲುಳಿತಾ ಅವಿಭೂತಾ ದುದ್ದೀಪನಾ, ತೇ ಪಾಕಟೇ ವಿಭೂತೇ ಕತ್ವಾ ಕಥಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭನ್ತೇತಿ ಇಧ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಾದಿನಾಮಸ್ಸ ಪದತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ **ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಾ**ತಿ ಕಾಯನಿಸ್ಸಿತಾ। ಕಾಯೇ ಸತಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಸತಿ ನ ಹೋನ್ತಿ। **ಚಿತ್ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಾ**ತಿ ಚಿತ್ತನಿಸ್ಸಿತಾ। ಚಿತ್ತೇ ಸತಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಸತಿ ನ ಹೋನ್ತಿ।

ಇದಾನಿ “ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏಸ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಂ ವಲಞ್ಜೇತಿ, ನೋ ವಲಞ್ಜೇತಿ, ಚಿಣ್ಣವಸೀ ವಾ ತತ್ಥ ನೋ ಚಿಣ್ಣವಸೀ”ತಿ ಜಾನನತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಕಥಂ ಪನ ಭನ್ತೇ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ಹೋತೀ**ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ **ಸಮಾಪಜ್ಜಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ವಾ **ಸಮಾಪಜ್ಜಾಮೀ**ತಿ ವಾ ಪದದ್ವಯೇನ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ।

ಸಮಾಪನ್ನೋತಿ ಪದೇನ ಅನ್ತೋನಿರೋಧೋ। ತಥಾ ಪುರಿಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಚಿತ್ತಕಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಅಚಿತ್ತಕಕಾಲೋ।

ಪುಬ್ಬೇವ ತಥಾ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವಿತಂ ಹೋತೀತಿ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದಕಾಲೇಯೇವ "ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅಚಿತ್ತಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವಿತಂ ಹೋತಿ। **ಯಂ ತಂ ತಥತ್ತಾಯ ಉಪನೇತೀ**ತಿ ಯಂ ಪನ ಏವಂ ಭಾವಿತಂ ಚಿತ್ತಂ, ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ತಥತ್ತಾಯ ಅಚಿತ್ತಕಭಾವಾಯ ಉಪನೇತಿ। **ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋ ಪಠಮಂ ನಿರುಜ್ಝತೀ**ತಿ ಸೇಸಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಪಠಮಂ ದುತಿಯಜ್ಝಾನೇಯೇವ ನಿರುಜ್ಝತಿ। **ತತೋ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ತತೋ ಪರಂ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ ನಿರುಜ್ಝತಿ। **ತತೋ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ತತೋ ಪರಂ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ ಅನ್ತೋನಿರೋಧೇ ನಿರುಜ್ಝತಿ। **ಆಯೂ**ತಿ ರೂಪಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। **ವಿಪರಿಭಿನ್ನಾನೀ**ತಿ ಉಪಹತಾನಿ ವಿನಟ್ಠಾನಿ।

ತತ್ಥ ಕೇಚಿ "ನಿರೋಧಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ 'ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ ಚ ನಿರುದ್ಧೋ'ತಿ ವಚನತೋ ಚಿತ್ತಂ ಅನಿರುದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಚಿತ್ತಕಾಪಿ ಅಯಂ ಸಮಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇ ವತ್ತಬ್ಬಾ - "ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋಪಿಸ್ಸ ನಿರುದ್ಧೋ"ತಿ ವಚನತೋ ವಾಚಾ ಅನಿರುದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪನ್ನೇನ ಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ಕಥೇನ್ತೇನ ಸಜ್ಝಾಯಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತೇನ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ಯೋ ಚಾಯಂ ಮತೋ ಕಾಲಙ್ಕತೋ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ ನಿರುದ್ಧೋತಿ ವಚನತೋ ಚಿತ್ತಂ ಅನಿರುದ್ಧಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಕಾಲಙ್ಕತೇ ಮಾತಾಪಿತರೋ ವಾ ಅರಹನ್ತೇ ವಾ ಝಾಪೇನ್ತೇನ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಭವೇಯ್ಯ। ಇತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಅಕತ್ವಾ ಆಚರಿಯಾನಂ ನಯೇ ಠತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ। ಅತ್ಥೋ ಹಿ ಪಟಿಸರಣಂ, ನ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನೀತಿ ಕಿರಿಯಮಯಪವತ್ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ವತ್ತಮಾನೇ ಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣೇಸು ಪಸಾದೇ ಘಟ್ಟೇನ್ತೇಸು ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಕಿಲಮನ್ತಿ, ಉಪಹತಾನಿ ಮಕ್ಖಿತಾನಿ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ ವಾತಾದೀಹಿ ಉಟ್ಠಿತರಜೇನ ಚತುಮಹಾಪಥೇ ಠಪಿತಆದಾಸೋ ವಿಯ। ಯಥಾ ಪನ ಥವಿಕಾಯ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮಞ್ಜೂಸಾದೀಸು ಠಪಿತೋ ಆದಾಸೋ ಅನ್ತೋಯೇವ ವಿರೋಚತಿ, ಏವಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನ್ತೋನಿರೋಧೇ ಪಞ್ಚ ಪಸಾದಾ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನೀ"ತಿ।

ವುಟ್ಠಹಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಾ **ವುಟ್ಠಹಾಮೀ**ತಿ ವಾ ಪದದ್ವಯೇನ ಅನ್ತೋನಿರೋಧಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ, **ವುಟ್ಠಿತೋ**ತಿ ಪದೇನ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಕಾಲೋ। ತಥಾ ಪುರಿಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಅಚಿತ್ತಕಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಸಚಿತ್ತಕಕಾಲೋ। **ಪುಬ್ಬೇವ ತಥಾ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವಿತಂ ಹೋತೀ**ತಿ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದಕಾಲೇಯೇವ "ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅಚಿತ್ತಕೋ ಹುತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಸಚಿತ್ತಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವಿತಂ ಹೋತಿ। **ಯಂ ತಂ ತಥತ್ತಾಯ ಉಪನೇತೀ**ತಿ ಯಂ ಏವಂ ಭಾವಿತಂ ಚಿತ್ತಂ, ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ತಥತ್ತಾಯ ಸಚಿತ್ತಕಭಾವಾಯ ಉಪನೇತಿ। ಇತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪಜ್ಜನ್ನಕಾಲೋ ಗಹಿತೋ, ಇಧ ನಿರೋಧತೋ ವುಟ್ಠಾನಕಾಲೋ।

ಇದಾನಿ ನಿರೋಧಕಥಂ ಕಥೇತುಂ ಕಾಲೋತಿ ನಿರೋಧಕಥಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾ। ಸಾ ಪನೇಸಾ "ದ್ವೀಹಿ ಬಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ತಯೋ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಸೋಳಸಹಿ ಞಾಣಚರಿಯಾಹಿ ನವಹಿ ಸಮಾಧಿಚರಿಯಾಹಿ ವಸೀಭಾವತಾಪಞ್ಞಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಕಥಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಕಥಿತನಯೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ಕೋ ಪನಾಯಂ ನಿರೋಧೋ ನಾಮ? ಚತುನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ। ಅಥ ಕಿಮತ್ಥಮೇತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ? ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪವತ್ತೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಅಚಿತ್ತಕಾ ಹುತ್ವಾ ಸುಖಂ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮೇತಂ ಯದಿದಂ ನಿರೋಧೋತಿ ಏತದತ್ಥಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಚಿತ್ತಂ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಸಞ್ಞಞ್ಚ ವೇದನಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ "ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಆಹ। **ತತೋ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ

ತತೋ ಪರಂ ಭವಙ್ಗಸಮಯೇ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಕಿಂ ಪನ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೇ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ? ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ, ಸಾ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ। ಕಿಂ ವಾ ಏತೇನ? ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕಾ ವಾ ಹೋತು ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಾ ವಾ, ಸನ್ತಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಭಾವೋ **ಸಞ್ಜೀವತ್ಥೇರವತ್ಥುನಾ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಞ್ಜೀವತ್ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಕಿಂಸುಕಪುಪ್ಫಸದಿಸೇ ವೀತಚ್ಚಿತಙ್ಗಾರೇ ಮದ್ದಮಾನಸ್ಸ ಗಚ್ಛತೋ ಚೀವರೇ ಅಂಸುಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಝಾಯಿ, ಉಸ್ಮಾಕಾರಮತ್ತಮ್ಪಿ ನಾಹೋಸಿ। ಸಮಾಪತ್ತಿಬಲಂ ನಾಮೇತನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಮೇವ ಸನ್ತಾಯ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಭವಙ್ಗಸಮಯೇನೇವೇತಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತೋ ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋತಿ ತತೋ ಪರಂ ಕಿರಿಯಮಯಪವತ್ತವಲಞ್ಜನಕಾಲೇ ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಕಿಂ ಭವಙ್ಗಂ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರೇ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ? ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ। ತಂಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಪನ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ ವಾಚಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ಕಿರಿಯಮಯಪವತ್ತವಲಞ್ಜನಕಾಲೇನೇವೇತಂ ಕಥಿತಂ।

ಸುಞ್ಞತೋ ಫಸ್ಸೋತಿಆದಯೋ ಸಗುಣೇನಾಪಿ ಆರಮ್ಮಣೇನಾಪಿ ಕಥೇತಬ್ಬಾ। **ಸಗುಣೇನ** ತಾವ ಸುಞ್ಞತಾ ನಾಮ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ, ತಾಯ ಸಹಜಾತಫಸ್ಸಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಸುಞ್ಞತೋ ಫಸ್ಸೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅನಿಮಿತ್ತಪ್ಪಣಿಹಿತೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಆರಮ್ಮಣೇನ** ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ರಾಗಾದೀಹಿ ಸುಞ್ಞತ್ತಾ ಸುಞ್ಞತಾ ನಾಮ, ರಾಗನಿಮಿತ್ತಾದೀನಂ ಅಭಾವಾ ಅನಿಮಿತ್ತಂ, ರಾಗದೋಸಮೋಹಪ್ಪಣಿಧೀನಂ ಅಭಾವಾ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಂ, ಸುಞ್ಞತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಸುಞ್ಞತೋ ನಾಮ। ಅನಿಮಿತ್ತಪ್ಪಣಿಹಿತೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಪರಾ ಆಗಮನಿಯಕಥಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸುಞ್ಞತಅನಿಮಿತ್ತಅಪ್ಪಣಿಹಿತಾತಿ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಖಾರೇ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದಿಸ್ವಾ ಅನಿಚ್ಚತೋ ವುಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಸ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾ ಅನಿಮಿತ್ತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯೋ ದುಕ್ಖತೋ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ದುಕ್ಖತೋ ದಿಸ್ವಾ ದುಕ್ಖತೋ ವುಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಾ ನಾಮ। ಯೋ ಅನತ್ತತೋ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅನತ್ತತೋ ದಿಸ್ವಾ ಅನತ್ತತೋ ವುಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಸ ಸುಞ್ಞತಾ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಅನಿಮಿತ್ತವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗೋ ಅನಿಮಿತ್ತೋ ನಾಮ, ಅನಿಮಿತ್ತಮಗ್ಗಸ್ಸ ಫಲಂ ಅನಿಮಿತ್ತಂ ನಾಮ, ಅನಿಮಿತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಹಜಾತೇ ಫಸ್ಸೇ ಫುಸನ್ತೇ "ಅನಿಮಿತ್ತೋ ಫಸ್ಸೋ ಫುಸತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಸುಞ್ಞತೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಆಗಮನಿಯೇನ ಕಥಿತೇ ಪನ ಸುಞ್ಞತೋ ವಾ ಫಸ್ಸೋ ಅನಿಮಿತ್ತೋ ವಾ ಫಸ್ಸೋ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತೋ ವಾ ಫಸ್ಸೋತಿ ವಿಕಪ್ಪೋ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಸಗುಣೇನ ಚೇವ ಆರಮ್ಮಣೇನ ಚ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಹಿ ತಯೋ ಫಸ್ಸಾ ಫುಸನ್ತೀತಿ ಸಮೇತಿ।

ವಿವೇಕನಿನ್ನನ್ತಿಆದೀಸು ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿವೇಕೋ ನಾಮ। ತಸ್ಮಿಂ ವಿವೇಕೇ ನಿನ್ನಂ ಓನತನ್ತಿ ವಿವೇಕನಿನ್ನಂ। **ವಿವೇಕಪೋಣ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞತೋ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಯೇನ ವಿವೇಕೋ, ತೇನ ವಙ್ಕಂ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಠಿತನ್ತಿ ವಿವೇಕಪೋಣಂ। ಯೇನ ವಿವೇಕೋ, ತೇನ ಪತಮಾನಂ ವಿಯ ಠಿತನ್ತಿ **ವಿವೇಕಪಬ್ಭಾರಂ**।

೭. ಗೋದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೯. ಸತ್ತಮೇ **ನಾನತ್ಥಾ ಚೇವ ನಾನಾಬ್ಯಞ್ಜನಾ ಚಾತಿ** ಬ್ಯಞ್ಜನಮ್ಪಿ ನೇಸಂ ನಾನಂ, ಅತ್ಥೋಪಿ। ತತ್ಥ ಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ನಾನತಾ ಪಾಕಟಾ। ಅತ್ಥೋ ಪನ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಭೂಮನ್ತರತೋ ಮಹಗ್ಗತಾ ಹೋತಿ ರೂಪಾವಚರಾ, ಆರಮ್ಮಣತೋ ಸತ್ತಪಣ್ಣತ್ತಿಆರಮ್ಮಣಾ। ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾ ಭೂಮನ್ತರತೋ ಮಹಗ್ಗತಾ ಅರೂಪಾವಚರಾ, ಆರಮ್ಮಣತೋ ನವತ್ತಬ್ಬಾರಮ್ಮಣಾ। ಸುಞ್ಞತಾ

ಭೂಮನ್ತರತೋ ಕಾಮಾವಚರಾ, ಆರಮ್ಮಣತೋ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಾ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಹಿ ಏತ್ಥ ಸುಞ್ಞತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಅನಿಮಿತ್ತಾ ಭೂಮನ್ತರತೋ ಲೋಕುತ್ತರಾ, ಆರಮ್ಮಣತೋ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಾ।

ರಾಗೋ ಖೋ ಭನ್ತೇ ಪಮಾಣಕರಣೋತಿಆದೀಸು ಯಥಾ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ಪೂತಿಪಣ್ಣಕಸಟಉದಕಂ ನಾಮ ಹೋತಿ ಕಾಳವಣ್ಣಂ, ಓಲೋಕೇನ್ತಾನಂ ಬ್ಯಾಮಸತಗಮ್ಭೀರಂ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ಯಟ್ಠಿಂ ವಾ ರಜ್ಜುಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಿನನ್ತಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಪಾದೋತ್ಥರಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಹೋತಿ; ಏವಮೇವ ಯಾವ ರಾಗಾದಯೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಾವ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸಞ್ಜಾನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ಸೋತಾಪನ್ನೋ ವಿಯ ಸಕದಾಗಾಮೀ ವಿಯ ಅನಾಗಾಮೀ ವಿಯ ಚ ಖಾಯತಿ। ಯದಾ ಪನಸ್ಸ ರಾಗಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತದಾ ರತ್ತೋ ದುಟ್ಠೋ ಮೂಳ್ಹೋತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಇತಿ ತೇ "ಏತ್ತಕೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಪಮಾಣಕರಣಾ ನಾಮ ವುತ್ತಾ।

ಯಾವತಾ ಖೋ ಭನ್ತೇ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯೋತಿ ಯತ್ತಕಾ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯೋ। ಕಿತ್ತಕಾ ಪನ ತಾ? ಚತ್ತಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಫಲಾನೀತಿ ದ್ವಾದಸ। ತತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ ಫರಣಅಪ್ಪಮಾಣತಾಯ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ, ಸೇಸಾ ಪಮಾಣಕಾರಕಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಮೇವ, ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಪನ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಗಹಿತಂ। **ಅಕುಪ್ಪಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ। ಸಾ ಹಿ ತಾಸಂ ಸಬ್ಬಜೇಟ್ಠಿಕಾ, ತಸ್ಮಾ "ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ। **ರಾಗೋ ಖೋ ಭನ್ತೇ ಕಿಞ್ಚನ**ನ್ತಿ ರಾಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುಗ್ಗಲಂ ಕಿಞ್ಚತಿ ಮದ್ದತಿ ಪಲಿಬುನ್ಧತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಿಞ್ಚನನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। ಮನುಸ್ಸಾ ಕಿರ ಗೋಣೇಹಿ ಖಲಂ ಮದ್ದಾಪೇನ್ತಾ "ಕಿಞ್ಚೇಹಿ ಕಪಿಲ ಕಿಞ್ಚೇಹಿ ಕಾಳಕಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ಮದ್ದನಟ್ಠೋ ಕಿಞ್ಚನಟ್ಠೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ದೋಸಮೋಹೇಸುಪಿ**ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯೋ ನಾಮ ನವ ಧಮ್ಮಾ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಚ। ತತ್ಥ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಕಿಞ್ಚನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಸ್ಸ ನತ್ಥೀತಿ **ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ**। ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಕಿಞ್ಚನಾನಂ ಮದ್ದನಪಲಿಬುನ್ಧನಕಿಲೇಸಾನಂ ನತ್ಥಿತಾಯ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾನಿ, ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ, ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಪನ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಗಹಿತಂ।

ರಾಗೋ ಖೋ ಭನ್ತೇ ನಿಮಿತ್ತಕರಣೋತಿಆದೀಸು ಯಥಾ ನಾಮ ದ್ವಿನ್ನಂ ಕುಲಾನಂ ಸದಿಸಾ ದ್ವೇ ವಚ್ಛಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಾವ ತೇಸಂ ಲಕ್ಖಣಂ ನ ಕತಂ ಹೋತಿ, ತಾವ "ಅಯಂ ಅಸುಕಕುಲಸ್ಸ ವಚ್ಛಕೋ, ಅಯಂ ಅಸುಕಕುಲಸ್ಸಾ"ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಜಾನಿತುಂ। ಯದಾ ಪನ ತೇಸಂ ತಿಸೂಲಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ತದಾ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಜಾನಿತುಂ। ಏವಮೇವ ಯಾವ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ರಾಗೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಾವ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಜಾನಿತುಂ "ಅರಿಯೋ ವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ವಾ"ತಿ। ರಾಗೋ ಪನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋವ "ಸರಾಗೋ ನಾಮ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ"ತಿ ಸಞ್ಜಾನನನಿಮಿತ್ತಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿಮಿತ್ತಕರಣೋತಿ ವುತ್ತೋ। **ದೋಸಮೋಹೇಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅನಿಮಿತ್ತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯೋ ನಾಮ ತೇರಸ ಧಮ್ಮಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಆರುಪ್ಪಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಫಲಾನಿ। ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸನಾ ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತಂ ಸುಖನಿಮಿತ್ತಂ ಅತ್ತನಿಮಿತ್ತಂ ಉಗ್ಘಾಟೇತೀತಿ **ಅನಿಮಿತ್ತಾ** ನಾಮ। ಚತ್ತಾರೋ ಆರುಪ್ಪಾ ರೂಪನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಅಭಾವಾ ಅನಿಮಿತ್ತಾ ನಾಮ। ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ನಿಮಿತ್ತಕರಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಅನಿಮಿತ್ತಾನಿ, ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಅನಿಮಿತ್ತಮೇವ, ತಂ ಪನ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಗಹಿತಂ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಸುಞ್ಞತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ನ ಗಹಿತಾತಿ? ಸಾ "ಸುಞ್ಞಾ ರಾಗೇನಾ"ತಿಆದಿವಚನತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅನುಪವಿಟ್ಠಾವ, ತಸ್ಮಾ ವಿಸುಂ ನ ಗಹಿತಾತಿ।

ಏಕತ್ಥಾತಿ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಏಕತ್ಥಾ "ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ಸುಞ್ಞತಂ ಅನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿ ಹಿ ಸಬ್ಬಾನೇತಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇವ ನಾಮಾನಿ। ಇತಿ ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನ ಏಕತ್ಥಾ। ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಅಪ್ಪಮಾಣಾಪಿ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾ, ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಸುಞ್ಞತಾ, ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಅನಿಮಿತ್ತಾತಿ ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನ ನಾನಾಬ್ಯಞ್ಜನಾತಿ।

೮. ನಿಗಣ್ಠನಾಟಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೦. ಅಟ್ಠಮೇ **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ** ಸಯಂ ಆಗತಾಗಮೋ ವಿಞ್ಞಾತಸಾಸನೋ ಅನಾಗಾಮೀ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸಮಾನೋ ಕಸ್ಮಾ ನಗ್ಗಭೋಗ್ಗಂ ನಿಸ್ಸಿರಿಕಂ ನಿಗಣ್ಠಂ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ? ಉಪವಾದಮೋಚನತ್ಥಞ್ಚೇವ ವಾದಾರೋಪನತ್ಥಞ್ಚ। ನಿಗಣ್ಠಾ ಕಿರ "ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಾವಕಾ ಥದ್ಧಖದಿರಖಾಣುಕಸದಿಸಾ, ಕೇನಚಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಮ್ಪಿ ನ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ ಉಪವದನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಉಪವಾದಸ್ಸ ಮೋಚನತ್ಥಞ್ಚ, "ವಾದಞ್ಚಸ್ಸ ಆರೋಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ನ ಖ್ವಾಹಂ ಏತ್ಥ ಭನ್ತೇ ಭಗವತೋ ಸದ್ಧಾಯ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ** ಯಸ್ಸ ಞಾಣೇನ ಅಸಚ್ಛಿಕತಂ ಹೋತಿ। ಸೋ "ಏವಂ ಕಿರೇತ"ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸದ್ಧಾಯ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಮಯಾ ಪನ ಞಾಣೇನೇತಂ ಸಚ್ಛಿಕತಂ, ತಸ್ಮಾ ನಾಹಂ ಏತ್ಥ ಭಗವತೋ ಸದ್ಧಾಯ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ದೀಪೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಉಲ್ಲೋಕೇತ್ವಾತಿ ಕಾಯಂ ಉನ್ನಾಮೇತ್ವಾ ಕುಚ್ಛಿಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಗೀವಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಸಬ್ಬಂ ದಿಸಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಉಲ್ಲೋಕೇತ್ವಾ। **ಬಾಧೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯಾತಿ** ಯಥಾ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ನ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಏವಂ ಪಟಿಬಾಹಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ ವಾ। **ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾತಿ** ಸಕಾರಣಾ। **ಅಥ ಮಂ ಪಟಿಹರೇಯ್ಯಾಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಗಣ್ಠಪರಿಸಾಯಾತಿ** ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೇ ಞಾತೇ ಅಥ ಮೇ ನಿಗಣ್ಠಪರಿಸಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಅಭಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸಿ, ಪತೀಹಾರಸ್ಸ ಮೇ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಆಗತಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕೋ ಪಞ್ಹೋತಿ** ಏಕೋ ಪಞ್ಹಮಗ್ಗೋ, ಏಕಂ ಪಞ್ಹಗವೇಸನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕೋ ಉದ್ದೇಸೋತಿ** ಏಕಂ ನಾಮ ಕಿನ್ತಿ? ಅಯಂ ಏಕೋ ಉದ್ದೇಸೋ। **ಏಕಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣನ್ತಿ** "ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ"ತಿ (ಖು॰ ಪಾ॰ ೪.೧; ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೨೭) ಇದಂ ಏಕಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೯. ಅಚೇಲಕಸ್ಸಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೧. ನವಮೇ **ಕೀವಚಿರಂ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸಾತಿ** ಕೀವಚಿರೋ ಕಾಲೋ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉತ್ತರಿ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾತಿ** ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ, ತತೋ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮತೋ ಉತ್ತರಿ। **ಅಲಮರಿಯಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋತಿ** ಅರಿಯಭಾವಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥತಾಯ ಅಲಮರಿಯೋತಿ ಸಙ್ಖಾತೋ ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋ। **ನಗ್ಗೇಯ್ಯಾತಿ** ನಗ್ಗಭಾವತೋ। **ಮುಣ್ಡೇಯ್ಯಾತಿ** ಮುಣ್ಡಭಾವತೋ। **ಪವಾಳನಿಪ್ಫೋಟನಾಯಾತಿ** ಪಾವಳನಿಪ್ಫೋಟನತೋ, ಭೂಮಿಯಂ ನಿಸೀದನ್ತಸ್ಸ ಆನಿಸದಟ್ಠಾನೇ ಲಗ್ಗಾನಂ ಪಂಸುರಜವಾಲಿಕಾನಂ ಫೋಟನತ್ಥಂ ಗಹಿತಮೋರಪಿಞ್ಛಮತ್ತತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೦. ಗಿಲಾನದಸ್ಸನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೨. ದಸಮೇ **ಆರಾಮದೇವತಾತಿ** ಪುಪ್ಫಾರಾಮಫಲಾರಾಮೇಸು ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ। **ವನದೇವತಾತಿ** ವನಸಣ್ಡೇಸು ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ। **ರುಕ್ಖದೇವತಾತಿ** ಮತ್ತರಾಜಕಾಲೇ ವೇಸ್ಸವಣೋ ಚ ದೇವತಾತಿ ಏವಂ ತೇಸು ತೇಸು ರುಕ್ಖೇಸು ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ। **ಓಸಧಿತಿಣವನಪ್ಪತೀಸೂತಿ** ಹರೀತಕಾಮಲಕೀಆದೀಸು ಮುಞ್ಜಪಬ್ಬಜಾದೀಸು ವನಜೇಟ್ಠರುಕ್ಖೇಸು ಚ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ। **ಸಂಗಮ್ಮಾತಿ** ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ। **ಸಮಾಗಮ್ಮಾತಿ** ತತೋ ತತೋ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ। **ಪಣಿಧೇಹೀತಿ** ಪತ್ಥನಾವಸೇನ ಠಪೇಹಿ। **ಇಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ ಸೀಲವತೋ ಚೇತೋಪಣಿಧೀತಿ** ಸಮಿಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ ಸೀಲವನ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಪತ್ಥನಾ। **ಧಮ್ಮಿಕೋತಿ** ದಸಕುಸಲಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಗತಿಗಮನರಹಿತೋ। **ಧಮ್ಮರಾಜಾತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ಧಮ್ಮೇನ ವಾ ಲದ್ಧರಜ್ಜತ್ತಾ ಧಮ್ಮರಾಜಾ। **ತಸ್ಮಾತಿ** "ಯಸ್ಮಾ ತೇನ ಹಿ, ಅಯ್ಯಪುತ್ತ, ಅಮ್ಹೇಪಿ ಓವದಾಹೀ"ತಿ ವದಥ, ತಸ್ಮಾ। **ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತನ್ತಿ** "ಇದಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದಸ್ಸಾಮ, ಇದಂ ಅತ್ತನಾ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಏವಂ ಅವಿಭತ್ತಂ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಾಧಾರಣಮೇವ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ।

ಚಿತ್ತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಗಾಮಣಿಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಚಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೩. ಗಾಮಣಿಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಚಣ್ಡೋ ಗಾಮಣೀ**ತಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕತ್ಥೇರೇಹಿ ಚಣ್ಡೋತಿ ಗಹಿತನಾಮೋ ಏಕೋ ಗಾಮಣಿ। **ಪಾತುಕರೋತೀ**ತಿ ಭಣ್ಡನ್ತಂ ಪಟಿಭಣ್ಡನ್ತೋ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಂ ಪಚ್ಚಕ್ಕೋಸನ್ತೋ ಪಹರನ್ತಂ ಪಟಿಪಹರನ್ತೋ ಪಾಕಟಂ ಕರೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನ ಪಾತುಕರೋತೀ**ತಿ ಅಕ್ಕುಟ್ಠೋಪಿ ಪಹಟೋಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಚ್ಚನೀಕಂ ಅಕರೋನ್ತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೨. ತಾಲಪುಟಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೪. ದುತಿಯೇ **ತಾಲಪುಟೋ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೋ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಬನ್ಧನಾ ಪಮುತ್ತತಾಲಪಕ್ಕವಣ್ಣೋ ವಿಯ ಮುಖವಣ್ಣೋ ವಿಪ್ಪಸನ್ನೋ ಅಹೋಸಿ, ತೇನಸ್ಸ ತಾಲಪುಟೋತಿ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಸ್ವಾಯಂ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪಚ್ಛಿಮಭವಿಕಪುಗ್ಗಲೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ನಾಮ ಅನಿಯತಾ ಆಕಾಸೇ ಖಿತ್ತದಣ್ಡಸದಿಸಾ, ತಸ್ಮಾ ಏಸ ನಟಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ವುಡ್ಢಿಪ್ಪತ್ತೋ ಪನ ನಟಸಿಪ್ಪೇ ಅಗ್ಗೋ ಹುತ್ವಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಪಾಕಟೋ ಜಾತೋ। ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಸಕಟಸತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಮಾತುಗಾಮಸತಾನಿ ಪರಿವಾರೋ, ಭರಿಯಾಯಪಿಸ್ಸ ತಾವತಕಾವಾತಿ ಮಾತುಗಾಮಸಹಸ್ಸೇನ ಚೇವ ಸಕಟಸಹಸ್ಸೇನ ಚ ಸದ್ಧಿಂ ಯಂ ಯಂ ನಗರಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪವಿಸತಿ, ತತ್ಥಸ್ಸ ಪುರೇತರಮೇವ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ದೇನ್ತಿ। ಸಮಜ್ಜವೇಸಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಪನ ಮಾತುಗಾಮಸಹಸ್ಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕೀಳಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಯಂ ಹತ್ಥೂಪಗಪಾದೂಪಗಾದಿಆಭರಣಜಾತಂ ಖಿಪನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಪರಿಯನ್ತೋ ನತ್ಥಿ। ಸೋ ತಂದಿವಸಂ ಮಾತುಗಾಮಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಿತೋ ರಾಜಗಹೇ ಕೀಳಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣತ್ತಾ ಸಪರಿವಾರೋವ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಸಚ್ಚಾಲಿಕೇನಾತಿ ಸಚ್ಚೇನ ಚ ಅಲಿಕೇನ ಚ। **ತಿಟ್ಠತೇತ**ನ್ತಿ ತಿಟ್ಠತು ಏತಂ। **ರಜನೀಯಾ**ತಿ ರಾಗಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಮುಖತೋ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಸುತ್ತನೀಹರಣವಾತವುಟ್ಠಿದಸ್ಸನಾದಯೋ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಕಾಮಸ್ಸಾದಸಂಯುತ್ತಾಕಾರದಸ್ಸನಕಾ ಅಭಿನಯಾ। **ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಅಧಿಕಪ್ಪಮಾಣತ್ತಾಯ। **ದೋಸನೀಯಾ**ತಿ ದೋಸಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಹತ್ಥಪಾದಚ್ಛೇದಾದಿದಸ್ಸನಾಕಾರಾ। **ಮೋಹನೀಯಾ**ತಿ ಮೋಹಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಲಕರಣಂ, ತೇಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉದಕಕರಣನ್ತಿ ಏವಮಾದಯೋ ಮಾಯಾಪಭೇದಾ।

ಪಹಾಸೋ ನಾಮ ನಿರಯೋತಿ ವಿಸುಂ ಪಹಾಸನಾಮಕೋ ನಿರಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅವೀಚಿಸ್ಸೇವ ಪನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ನಚ್ಚನ್ತಾ ವಿಯ ಗಾಯನ್ತಾ ವಿಯ ಚ ನಟವೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಪಚ್ಚನ್ತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ನಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಏತಂ ರೋದಾಮೀ**ತಿ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಏತಂ ಭಗವತೋ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ನ ರೋದಾಮೀತಿ ಏವಂ ಸಕಮ್ಮಕವಸೇನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಅಸ್ಸುವಿಮೋಚನಮತ್ತೇನ। "ಮತಂ ವಾ ಅಮ್ಮ ರೋದನ್ತೀ"ತಿಆದಯೋ ಚೇತ್ಥ ಅಞ್ಞೇಪಿ ವೋಹಾರಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೩-೫. ಯೋಧಾಜೀವಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೫೫-೩೫೭. ತತಿಯೇ **ಯೋಧಾಜೀವೋ**ತಿ ಯುದ್ಧೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪನಕೋ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕತ್ಥೇರೇಹಿ ಏವಂ ಗಹಿತನಾಮೋ। **ಉಸ್ಸಹತಿ ವಾಯಮತೀ**ತಿ ಉಸ್ಸಾಹಂ ವಾಯಾಮಂ ಕರೋತಿ। **ಪರಿಯಾಪಾದೇನ್ತೀ**ತಿ ಮರಣಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಪೇನ್ತಿ। **ದುಕ್ಕಟ**ನ್ತಿ ದುಟ್ಠು ಕತಂ। **ದುಪ್ಪಣಿಹಿತ**ನ್ತಿ ದುಟ್ಠು ಠಪಿತಂ। **ಪರಜಿತೋ ನಾಮ ನಿರಯೋ**ತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ನ ವಿಸುಂ ಏಕೋ ನಿರಯೋ, ಅವೀಚಿಸ್ಸೇವ ಪನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಪಞ್ಚಾವುಧಸನ್ನದ್ಧಾ ಫಲಕಹತ್ಥಾ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸರಥೇ ಆರುಯ್ಹ ಸಙ್ಗಾಮೇ ಯುಜ್ಝನ್ತಾ ವಿಯ ಪಚ್ಚನ್ತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೬. ಅಸಿಬನ್ಧಕಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೮. ಛಟ್ಠೇ **ಪಚ್ಛಾಭೂಮಕಾ**ತಿ ಪಚ್ಛಾಭೂಮಿವಾಸಿನೋ। **ಕಾಮಣ್ಡಲುಕಾ**ತಿ ಸಕಮಣ್ಡಲುನೋ। **ಸೇವಾಲಮಾಲಿಕಾ**ತಿ ಪಾತೋವ ಉದಕತೋ ಸೇವಾಲಞ್ಚೇವ ಉಪ್ಪಲಾದೀನಿ ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಉದಕಸುದ್ಧಿಕಭಾವಜಾನನತ್ಥಾಯ ಮಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಪಿಳನ್ಧನಕಾ। **ಉದಕೋರೋಹಕಾ**ತಿ ಸಾಯಂಪಾತಂ ಉದಕಂ ಓರೋಹನಕಾ। **ಉಯ್ಯಾಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಉಪರಿ ಯಾಪೇನ್ತಿ। **ಸಞ್ಞಾಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಞಾಪೇನ್ತಿ। **ಸಗ್ಗಂ ನಾಮ ಓಕ್ಕಾಮೇನ್ತೀ**ತಿ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಾ "ಗಚ್ಛ, ಭೋ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ, ಗಚ್ಛ, ಭೋ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಾ ಸಗ್ಗಂ ಪವೇಸೇನ್ತಿ। **ಅನುಪರಿಸಕ್ಕೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅನುಪರಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। **ಉಮ್ಮುಜ್ಜಾ**ತಿ ಉಮ್ಮುಜ್ಜ ಉಟ್ಠಹ। **ಥಲಮುಪ್ಪಲಾ**ತಿ ಥಲಮಭಿರುಹ। **ತತ್ರ ಯಾಸ್ಸಾ**ತಿ ತತ್ರ ಯಾ ಭವೇಯ್ಯ। **ಸಕ್ಖರಾ ವಾ ಕಠಲಾ ವಾ**ತಿ ಸಕ್ಖರಾ ಚ ಕಠಲಾ ಚ । **ಸಾ ಅಧೋಗಾಮೀ ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಾ ಅಧೋ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಹೇಟ್ಠಾಗಾಮೀ ಭವೇಯ್ಯ। **ಅಧೋಗಚ್ಛಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಗಚ್ಛ।

೭. ಖೇತ್ತೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫೯. ಸತ್ತಮೇ **ಜಙ್ಗಲ**ನ್ತಿ ಥದ್ಧಂ ನ ಮುದು। **ಊಸರ**ನ್ತಿ ಸಞ್ಜಾತಲೋಣಂ। **ಪಾಪಭೂಮೀ**ತಿ ಲಾಮಕಭೂಮಿಭಾಗಂ। **ಮಂದೀಪಾ**ತಿಆದೀಸು ಅಹಂ ದೀಪೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಏತೇಸನ್ತಿ ಮಂದೀಪಾ। ಅಹಂ ಲೇಣೋ ಅಲ್ಲೀಯನಟ್ಠಾನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಮಂಲೇಣಾ**। ಅಹಂ ತಾಣಂ ರಕ್ಖಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಮಂತಾಣಾ**। ಅಹಂ ಸರಣಂ ಭಯನಾಸನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಮಂಸರಣಾ**। **ವಿಹರನ್ತೀ**ತಿ ಮಂ ಏವಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಿ।

ಗೋಭತ್ತಮ್ಪೀತಿ ಧಞ್ಞಫಲಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಲಾಯಿತ್ವಾ ಕಲಾಪಕಲಾಪಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ಗಿಮ್ಹಕಾಲೇ ಗುನ್ನಮ್ಪಿ ಖಾದನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉದಕಮಣಿಕೋ**ತಿ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ಮಣಿಕಮೇಖಲಾಯ ಏವಂ ಲದ್ಧನಾಮೋ ಭಾಜನವಿಸೇಸೋ। **ಅಹಾರೀ ಅಪರಿಹಾರೀ**ತಿ ಉದಕಂ ನ ಹರತಿ ನ ಪರಿಹರತಿ, ನ ಪರಿಯಾದಿಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸಕ್ಕಚ್ಚಧಮ್ಮದೇಸನಾವ ಕಥಿತಾ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಅಸಕ್ಕಚ್ಚಧಮ್ಮದೇಸನಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸೀಹಸಮಾನವುತ್ತಿನೋ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ, ಯಥಾ ಸೀಹೋ ಪಭಿನ್ನವರವಾರಣಸ್ಸಪಿ ಸಸಬಿಳಾರಾದೀನಮ್ಪಿ ಗಹಣತ್ಥಾಯ ಏಕಸದಿಸಮೇವ ವೇಗಂ ಕರೋತಿ, ಏವಂ ಬುದ್ಧಾಪಿ ಏಕಸ್ಸ ದೇಸೇನ್ತಾಪಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಬಹೂನಂ ಭಿಕ್ಖುಪರಿಸಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಉಪಾಸಕಉಪಾಸಿಕಾಪರಿಸಾಯಪಿ ತಿತ್ಥಿಯಾನಮ್ಪಿ ದೇಸೇನ್ತಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಮೇವ ದೇಸೇನ್ತಿ। ಚತಸ್ಸೋ ಪನ ಪರಿಸಾ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಓಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಸುಣನ್ತೀತಿ ತಾಸಂ ದೇಸನಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚದೇಸನಾ ನಾಮ ಜಾತಾ।

೮. ಸಙ್ಖಧಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೦. ಅಟ್ಠಮೇ **ಯಂಬಹುಲಂ ಯಂಬಹುಲ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನಿಗಣ್ಠೋ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತನೋ ವಾದಂ ಭಿನ್ದತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ **ಏವಂ ಸನ್ತೇ ನ ಕೋಚಿ ಆಪಾಯಿಕೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಪುರಿಮಾನಿ ಪನ ಚತ್ತಾರಿ ಪದಾನಿ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸುಪಿ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಇಧ, ಗಾಮಣಿ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸತ್ಥಾ ಏವಂವಾದೀ ಹೋತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಹಮ್ಪಿ ಮ್ಹೀ**ತಿ ಅಹಮ್ಪಿ ಅಮ್ಹಿ।

ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನಾತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸದ್ಧಿಂ ಭಾವನಾನಯೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಮೇವ। **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಗಾಮಣಿ, ಬಲವಾ ಸಙ್ಖಧಮೋ**ತಿಆದಿ ಪನ ಇಧ ಅಪುಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ಬಲವಾ**ತಿ ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಸಙ್ಖಧಮೋ**ತಿ ಸಙ್ಖಧಮಕೋ। **ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನಾ**ತಿ ಅಕಿಚ್ಛೇನ ಅದುಕ್ಖೇನ। ದುಬ್ಬಲೋ ಹಿ ಸಙ್ಖಧಮೋ ಸಙ್ಖಂ ಧಮನ್ತೋಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ ಸರೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ, ನಾಸ್ಸ ಸಙ್ಖಸದ್ದೋ ಸಬ್ಬತೋ ಫರತಿ, ಬಲವತೋ ಪನ ವಿಪ್ಫಾರಿಕೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಬಲವಾ"ತಿ ಆಹ।

ಮೇತ್ತಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾತಿ ಏತ್ಥ “ಮೇತ್ತಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಉಪಚಾರೋಪಿ ಅಪ್ಪನಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ, “ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಅಪ್ಪನಾವ ವಟ್ಟತಿ। **ಯಂ ಪಮಾಣಕತಂ ಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಪಮಾಣಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಕಾಮಾವಚರಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಅಪ್ಪಮಾಣಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ರೂಪಾವಚರಂ। ತಞ್ಹಿ ಪಮಾಣಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಓಧಿಸಕಅನೋಧಿಸಕದಿಸಾಫರಣವಸೇನ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಕತತ್ತಾ ಅಪ್ಪಮಾಣಕತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ನ ತಂ ತತ್ರಾವಸಿಸ್ಸತಿ, ನ ತಂ ತತ್ರಾವತಿಟ್ಠತೀತಿ ತಂ ಕಾಮಾವಚರಕಮ್ಮಂ ತಸ್ಮಿಂ ರೂಪಾರೂಪಾವಚರಕಮ್ಮೇ ನ ಓಹೀಯತಿ ನ ತಿಟ್ಠತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ತಂ ಕಾಮಾವಚರಕಮ್ಮಂ ತಸ್ಸ ರೂಪಾರೂಪಾವಚರಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ಲಗ್ಗಿತುಂ ವಾ ಠಾತುಂ ವಾ ರೂಪಾರೂಪಾವಚರಕಮ್ಮಂ ಫರಿತ್ವಾ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಓಕಾಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ವಾ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಅಥ ಖೋ ರೂಪಾರೂಪಾವಚರಕಮ್ಮಮೇವ ಕಾಮಾವಚರಂ ಮಹೋಘೋ ವಿಯ ಪರಿತ್ತಂ ಉದಕಂ ಫರಿತ್ವಾ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಓಕಾಸಂ ಕತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪನೇತೀತಿ। ಇತಿ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಆದಿಮ್ಹಿ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ವುಟ್ಠಾಯ ಅವಸಾನೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರವಸೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ಗತಂ।

೯. ಕುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೦. ನವಮೇ **ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಾ**ತಿ ದುಲ್ಲಭಭಿಕ್ಖಾ। **ದ್ವೀಹಿತಿಕಾ**ತಿ “ಜೀವಿಸ್ಸಾಮ ನು ಖೋ ನ ನು ಖೋ”ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಈಹಿತಿಕಾ। “ದುಹಿತಿಕಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಅಯಮೇವ ಅತ್ಥೋ। ದುಕ್ಖಾ ಈಹಿತಿ ಏತ್ಥ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕೋಚಿ ಪಯೋಗೋ ಸುಖೇನ ಕಾತುನ್ತಿ **ದುಹಿತಿಕಾ।** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಮತಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಾನಿ ಸೇತಾನಿ ಅಟ್ಠಿಕಾನಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸೇತಟ್ಠಿಕಾ। ಸಲಾಕಾವುತ್ತಾ**ತಿ ಸಲಾಕಮತ್ತವುತ್ತಾ, ಯಂ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ ವಾಪಿತಂ, ತಂ ಸಲಾಕಮತ್ತಮೇವ ಅಹೋಸಿ, ಫಲೇ ನ ಜನಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉಗ್ಗಿಲಿತುನ್ತಿ ದ್ವೇ ಅನ್ತೇ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಉಗ್ಗಿಲಿತುಂ ಬಹಿ ನೀಹರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿತಿ । **ಓಗಿಲಿತು**ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಾಯ ದೋಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಹಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಓಗಿಲಿತುಂ ಅನ್ತೋ ಪವೇಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿತಿ।

ಇತೋ ಸೋ ಗಾಮಣಿ ಏಕನವುತಿಕಪ್ಪೇತಿ ಭಗವಾ ಕಥಯಮಾನೋವ ಯಾವ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಾಸಿಕವಾತೋ ನ ಪುನ ಪವಿಸತಿ, ತಾವತಕೇನ ಕಾಲೇನ ಏಕನವುತಿಕಪ್ಪೇ ಅನುಸ್ಸರಿ “ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಕುಲೇ ಪಕ್ಕಭಿಕ್ಖಾದಾನೇನ ಉಪಹತಪುಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಪರಿಜಾನನತ್ಥಂ। ಅಥೇಕಮ್ಪಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ “ಇತೋ ಸೋ, ಗಾಮಣೀ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇದಾನಿ ದಾನಾದೀನಂ ಆನಿಸಂಸಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ಅಥ ಖೋ ಯಾನಿ ತಾನಿ ಕುಲಾನಿ ಅಡ್ಢಾನೀ**ತಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ದಾನಸಮ್ಭೂತಾನೀ**ತಿ ದಾನೇನ ಸಮ್ಭೂತಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಪನ **ಸಚ್ಚಂ ನಾಮ** ಸಚ್ಚವಾದಿತಾ। **ಸಾಮಞ್ಞಂ ನಾಮ** ಸೇಸಸೀಲಂ। **ವಿಕಿರತೀ**ತಿ ಅಯೋಗೇನ ವಳಞ್ಜೇನ್ತೋ ವಿಪ್ಪಕಿರತಿ। **ವಿಧಮತೀ**ತಿ ಧಮೇನ್ತೋ ವಿಯ ನಾಸೇತಿ। **ವಿದ್ಧಂಸೇತೀ**ತಿ ನಾಸೇತಿ। **ಅನಿಚ್ಚತಾ**ತಿ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವೋ ಬಹುನಾಪಿ ಕಾಲೇನ ಸಙ್ಗತಾನಂ ಖಣೇನೇವ ಅನ್ತರಧಾನಂ।

೧೦. ಮಣಿಚೂಳಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೧. ದಸಮೇ **ತಂ ಪರಿಸಂ ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಕಿರ ಏವಂ ಅಹೋಸಿ “ಕುಲಪುತ್ತಾ ಪಬ್ಬಜನ್ತಾ ಪುತ್ತದಾರಞ್ಚೇವ ಜಾತರೂಪರಜತಞ್ಚ ಪಹಾಯೇವ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ನ ಚ ಸಕ್ಕಾ ಯಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ತಂ ತೇಹಿ ಗಹೇತು”ನ್ತಿ ನಯಗ್ಗಾಹೇ ಠತ್ವಾ “ಮಾ ಅಯ್ಯೋ”ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। **ಏಕಂಸೇನೇತ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಕಪ್ಪನಂ ಅಸ್ಸಮಣಧಮ್ಮೋ ಅಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಧಮ್ಮೋತಿ ಏಕಂಸೇನ ಧಾರೇಯ್ಯಾಸಿ।

ತಿಣನ್ತಿ ಸೇನಾಸನಚ್ಛದನತಿಣಂ। **ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ತಿಣಚ್ಛದನೇ ವಾ ಇಟ್ಠಕಚ್ಛದನೇ ವಾ ಗೇಹೇ ಪಲುಜ್ಜನ್ತೇ ಯೇಹಿ ತಂ ಕಾರಿತಂ, ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ತುಮ್ಹೇಹಿ ಕಾರಿತಸೇನಾಸನಂ ಓವಸ್ಸತಿ, ನ ಸಕ್ಕಾ ತತ್ಥ ವಸಿತು"ನ್ತಿ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಮನುಸ್ಸಾ ಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ "ತುಮ್ಹೇ ವಡ್ಢಕಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಾರಾಪೇಥ, ಮಯಂ ತೇ ಸಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವಕ್ಖನ್ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಕಾರೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಮನುಸ್ಸಾ ವಡ್ಢಕೀನಂ ದಾತಬ್ಬಂ ದಸ್ಸನ್ತಿ। ಸಚೇ ಆವಾಸಸಾಮಿಕಾ ನತ್ಥಿ, ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತೇನ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಕಾರೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ದಾರುನ್ತಿ ಸೇನಾಸನೇ ಗೋಪಾನಸಿಆದೀಸು ಪಲುಜ್ಜಮಾನೇಸು ತದತ್ಥಾಯ ದಾರುಂ। **ಸಕಟನ್ತಿ** ಗಿಹಿವಿಕತಂ ಕತ್ವಾ ತಾವಕಾಲಿಕಸಕಟಂ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಸಕಟಮೇವ, ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ವಾಸಿಫರಸುಕುದ್ದಾಲಾದಿಉಪಕರಣಂ ಏವಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಪುರಿಸೋತಿ** ಹತ್ಥಕಮ್ಮವಸೇನ ಪುರಿಸೋ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋ। ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಹಿ ಪುರಿಸಂ "ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ , ಆವುಸೋ, ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಸೀ"ತಿ ವತ್ವಾ "ದಸ್ಸಾಮಿ, ಭನ್ತೇ,"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಕರೋಹೀ"ತಿ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಂ ಕಾರೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ನ ತ್ವೇವಾಹಂ, ಗಾಮಣಿ, ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ** ಜಾತರೂಪರಜತಂ ಪನಾಹಂ ಕೇನಚಿಪಿ ಕಾರಣೇನ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ನ ವದಾಮಿ।

೧೧. ಭದ್ರಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೩. ಏಕಾದಸಮೇ **ಮಲ್ಲೇಸೂತಿ** ಏವಂನಾಮಕೇ ಜನಪದೇ। **ವಧೇನಾತಿ** ಮಾರಣೇನ। **ಜಾನಿಯಾತಿ** ಧನಜಾನಿಯಾ। **ಅಕಾಲಿಕೇನ ಪತ್ತೇನಾತಿ** ನ ಕಾಲನ್ತರೇನ ಪತ್ತೇನ, ಕಾಲಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾವ ಪತ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚಿರವಾಸೀ ನಾಮ ಕುಮಾರೋತಿ** ಏವಂನಾಮಕೋ ತಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ। **ಬಹಿ ಆವಸಥೇ ಪಟಿವಸತೀತಿ** ಬಹಿನಗರೇ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಸತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಕಥಿತಂ।

೧೨. ರಾಸಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೪. ದ್ವಾದಸಮೇ **ರಾಸಿಯೋತಿ** ರಾಸಿಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಿತತ್ತಾ ರಾಸಿಯೋತಿ ಏವಂ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕತ್ಥೇರೇಹಿ ಗಹಿತನಾಮೋ। **ತಪಸ್ಸಿನ್ತಿ** ತಪನಿಸ್ಸಿತಕಂ। **ಲೂಖಜೀವಿನ್ತಿ** ಲೂಖಜೀವಿಕಂ। **ಅನ್ತಾತಿ** ಕೋಟ್ಠಾಸಾ। **ಗಾಮೋತಿ** ಗಾಮ್ಮೋ। ಗಮ್ಮೋತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಗಾಮವಾಸೀನಂ ಧಮ್ಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋತಿ** ಅತ್ತನೋ ಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ, ಸರೀರದುಕ್ಖಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ ಗಹಿತೋ, ಕಸ್ಮಾ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ, ಕಸ್ಮಾ ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾತಿ? ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ ತಾವ ಕಾಮಭೋಗೀನಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಗಹಿತೋ, ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ ತಪನಿಸ್ಸಿತಕಾನಂ, ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ ತಿಣ್ಣಂ ನಿಜ್ಜರವತ್ಥೂನಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಗಹಿತಾ। ಕಿಂ ಏತೇಸಂ ದಸ್ಸನೇ ಪಯೋಜನನ್ತಿ? ಇಮೇ ದ್ವೇ ಅನ್ತೇ ಪಹಾಯ ತಥಾಗತೋ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತೋ। ಸೋ ಕಾಮಭೋಗಿನೋಪಿ ನ ಸಬ್ಬೇ ಗರಹತಿ ನ ಪಸಂಸತಿ, ತಪನಿಸ್ಸಿತಕೇಪಿ ನ ಸಬ್ಬೇ ಗರಹತಿ ನ ಪಸಂಸತಿ, ಗರಹಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕೇಯೇವ ಗರಹತಿ, ಪಸಂಸಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕೇ ಪಸಂಸತೀತಿ ಇಮಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ಪಕಾಸನಂ ಏತೇಸಂ ದಸ್ಸನೇ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **ತಯೋ ಖೋಮೇ, ಗಾಮಣಿ, ಕಾಮಭೋಗಿನೋತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಾಹಸೇನಾತಿ** ಸಾಹಸಿಕಕಮ್ಮೇನ। **ನ ಸಂವಿಭಜತೀತಿ** ಮಿತ್ತಸಹಾಯಸನ್ದಿಟ್ಠಸಮ್ಭತ್ತಾನಂ ಸಂವಿಭಾಗಂ ನ ಕರೋತಿ। **ನ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋತೀತಿ** ಅನಾಗತಭವಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾನಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ನ ಕರೋತಿ। **ಧಮ್ಮಾಧಮ್ಮೇನಾತಿ** ಧಮ್ಮೇನ ಚ ಅಧಮ್ಮೇನ ಚ। **ಠಾನೇಹೀತಿ** ಕಾರಣೇಹಿ। **ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ** ಕಥಂ ಅತ್ತಾನಂ ಆತಾಪೇನ್ತೋ ಪರಿತಾಪೇನ್ತೋ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ? ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯವಸೇನ ಚ

ಧುತಙ್ಗವಸೇನ ಚ। **ತಿಸ್ಸೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾ ನಿಜ್ಜರಾತಿ** ಏತ್ಥ ಏಕೋಪಿ ಮಗ್ಗೋ ತಿಣ್ಣಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ನಿಜ್ಜರಣತಾಯ ತಿಸ್ಸೋ ನಿಜ್ಜರಾತಿ ವುತ್ತೋತಿ।

೧೩. ಪಾಟಲಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬೫. ತೇರಸಮೇ **ದೂತೇಯ್ಯಾನೀತಿ** ದೂತಕಮ್ಮಾನಿ ಪಣ್ಣಾನಿ ಚೇವ ಮುಖಸಾಸನಾನಿ ಚ। **ಪಾಣಾತಿಪಾತಞ್ಚಾಹನ್ತಿ** ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ನ ಕೇವಲಂ ಅಹಂ ಮಾಯಂ ಜಾನಾಮಿ, ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಜಾನಾಮೀತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಆರದ್ಧಂ। **ಸನ್ತಿ ಹಿ, ಗಾಮಣಿ, ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ** ಇದಂ ಸೇಸಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಲದ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಪಜಹಾಪನತ್ಥಂ ಆರದ್ಧಂ।

ಮಾಲೀ ಕುಣ್ಡಲೀತಿ ಮಾಲಾಯ ಮಾಲೀ, ಕುಣ್ಡಲೇಹಿ ಕುಣ್ಡಲೀ। **ಇತ್ಥಿಕಾಮೇಹೀತಿ** ಇತ್ಥೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಾಮಾ ಇತ್ಥಿಕಾಮಾ, ತೇಹಿ ಇತ್ಥಿಕಾಮೇಹಿ। **ಆವಸಥಾಗಾರನ್ತಿ** ಕುಲಘರಸ್ಸ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಏಕೇಕಸ್ಸೇವ ಸುಖನಿವಾಸತ್ಥಾಯ ಕತಂ ವಾಸಾಗಾರಂ। **ತೇನಾಹಂ ಯಥಾಸತ್ತಿ ಯಥಾಬಲಂ ಸಂವಿಭಜಾಮೀತಿ** ತಸ್ಸಾಹಂ ಅತ್ತನೋ ಸತ್ತಿಅನುರೂಪೇನ ಚೇವ ಬಲಾನುರೂಪೇನ ಚ ಸಂವಿಭಾಗಂ ಕರೋಮಿ। **ಅಲನ್ತಿ** ಯುತ್ತಂ। **ಕಙ್ಖನಿಯೇ ಠಾನೇತಿ** ಕಙ್ಖಿತಬ್ಬೇ ಕಾರಣೇ। **ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿನ್ತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಠಿತೋ ತ್ವಂ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚತುನ್ನಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ವಸೇನ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿಂ ಸಚೇ ಪಟಿಲಭೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಪಣ್ಣಕತಾಯ ಮಯ್ಹನ್ತಿ** ಅಯಂ ಪಟಿಪದಾ ಮಯ್ಹಂ ಅಪಣ್ಣಕತಾಯ ಅನಪರಾಧಕತಾಯ ಏವ ಸಂವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಟಗ್ಗಾಹೋತಿ** ಜಯಗ್ಗಾಹೋ।

ಅಯಂ ಖೋ, ಗಾಮಣಿ, ಧಮ್ಮಸಮಾಧಿ, ತತ್ರ ಚೇ ತ್ವಂ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿಂ ಪಟಿಲಭೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಏತ್ಥ **ಧಮ್ಮಸಮಾಧೀತಿ** ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮಾ, **ಚಿತ್ತಸಮಾಧೀತಿ** ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ। ಅಥ ವಾ ‘‘ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಜಾಯತಿ, ಪಮುದಿತಸ್ಸ ಪೀತಿ ಜಾಯತೀ’’ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೨೬) ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಪಾಮೋಜ್ಜಪೀತಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಸುಖಸಮಾಧಿಸಙ್ಖಾತಾ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಧಮ್ಮಸಮಾಧಿ ನಾಮ, ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿ ಪನ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾವ। ಅಥ ವಾ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ ಚತ್ತಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ ಚಾತಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮಸಮಾಧಿ ನಾಮ, ತಂ ಧಮ್ಮಸಮಾಧಿಂ ಪೂರೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿ ನಾಮ। **ಏವಂ ತ್ವಂ ಇಮಂ ಕಙ್ಖಾಧಮ್ಮಂ ಪಜಹೇಯ್ಯಾಸೀತಿ** ಏವಂ ತ್ವಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವುತ್ತಪ್ಪಭೇದೇ ಧಮ್ಮಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಠಿತೋ ಸಚೇ ಏವಂ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿಂ ಪಟಿಲಭೇಯ್ಯಾಸಿ, ಏಕಂಸೇನೇತಂ ಕಙ್ಖಂ ಪಜಹೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಗಾಮಣಿಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಅಸಙ್ಖತಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧-೧೧. ಕಾಯಗತಾಸತಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೬೬-೩೭೬. ಅಸಙ್ಖತಸಂಯುತ್ತೇ **ಅಸಙ್ಖತನ್ತಿ** ಅಕತಂ। **ಹಿತೇಸಿನಾತಿ** ಹಿತಂ ಏಸನ್ತೇನ। **ಅನುಕಮ್ಪಕೇನಾತಿ** ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೇನ। **ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯಾತಿ** ಅನುಕಮ್ಪಂ ಚಿತ್ತೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ, ಪಟಿಚ್ಚಾತಿಪಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕತಂ ವೋ ತಂ ಮಯಾತಿ** ತಂ ಮಯಾ ಇಮಂ ಅಸಙ್ಖತಞ್ಚ ಅಸಙ್ಖತಮಗ್ಗಞ್ಚ ದೇಸೇನ್ತೇನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕತಂ। ಏತ್ತಕಮೇವ ಹಿ ಅನುಕಮ್ಪಕಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಕಿಚ್ಚಂ, ಯದಿದಂ ಅವಿಪರೀತಧಮ್ಮದೇಸನಾ। ಇತೋ ಪರಂ ಪನ ಪಟಿಪತ್ತಿ ನಾಮ ಸಾವಕಾನಂ ಕಿಚ್ಚಂ। ತೇನಾಹ **ಏತಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರುಕ್ಖಮೂಲಾನಿ…ಪೇ॰… ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅನುಸಾಸನೀತಿ** ಇಮಿನಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಸೇನಾಸನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸುಞ್ಞಾಗಾರಾನೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಜನವಿವಿತ್ತಂ ಠಾನಂ। ಉಭಯೇನ ಚ ಯೋಗಾನುರೂಪಂ ಸೇನಾಸನಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ದಾಯಜ್ಜಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತಿ।

ಝಾಯಥಾತಿ ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನೇನ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾರಮ್ಮಣಾನಿ, ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನೇನ ಚ ಅನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಖನ್ಧಾಯತನಾದೀನಿ ಉಪನಿಜ್ಝಾಯಥ, ಸಮಥಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸನಞ್ಚ ವಡ್ಢೇಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮಾ ಪಮಾದತ್ಥಾತಿ** ಮಾ ಪಮಜ್ಜಿತ್ಥ। **ಮಾ ಪಚ್ಛಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿನೋ ಅಹುವತ್ಥಾತಿ** ಯೇ ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ದಹರಕಾಲೇ ಅರೋಗಕಾಲೇ ಸತ್ತಸಪ್ಪಾಯಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿಕಾಲೇ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಕಾಲೇ ಚ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರರಹಿತಾ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಮಙ್ಕುಲಭತ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ಸೇಯ್ಯಸುಖಂ ಮಿದ್ಧಸುಖಂ ಅನುಭೋನ್ತಾ ಪಮಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇ ಪಚ್ಛಾ ಜರಾಕಾಲೇ ರೋಗಕಾಲೇ ಮರಣಕಾಲೇ ವಿಪತ್ತಿಕಾಲೇ ಸತ್ಥು ಪರಿನಿಬ್ಬುತಕಾಲೇ ಚ ತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಪಮಾದವಿಹಾರಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಾ ಸಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾಲಕಿರಿಯಞ್ಚ ಭಾರಿಯಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿನೋ ಹೋನ್ತಿ। ತುಮ್ಹೇ ಪನ ತಾದಿಸಾ ಮಾ ಅಹುವತ್ಥಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ “ಮಾ ಪಚ್ಛಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿನೋ ಅಹುವತ್ಥಾ”ತಿ।

ಅಯಂ ವೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅನುಸಾಸನೀತಿ ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕಾ “ಝಾಯಥ ಮಾ ಪಮಾದತ್ಥಾ”ತಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅನುಸಾಸನೀ, ಓವಾದೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧-೩೩. ಅಸಙ್ಖತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೭೭-೪೦೯. ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪರತೋ ವಕ್ಖಾಮ।

ಅನತನ್ತಿಆದೀಸು ತಣ್ಹಾನತಿಯಾ ಅಭಾವೇನ ಅನತಂ। ಚತುನ್ನಂ ಆಸವಾನಂ ಅಭಾವೇನ **ಅನಾಸವಂ**। ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚತಾಯ **ಸಚ್ಚಂ**। ವಟ್ಟಸ್ಸ ಪರಭಾಗಟ್ಠೇನ **ಪಾರಂ**। ಸಣ್ಹಟ್ಠೇನ **ನಿಪುಣಂ**। ಸುಟ್ಠು ದುದ್ದಸತಾಯ **ಸುದುದ್ದಸಂ**। ಜರಾಯ ಅಜರಿತತ್ತಾ **ಅಜಜ್ಜರಂ**। ಥಿರಟ್ಠೇನ **ಧುವಂ**। ಅಪಲುಜ್ಜನತಾಯ **ಅಪಲೋಕಿತಂ**। ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಅಪಸ್ಸಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ಅನಿದಸ್ಸನಂ**। ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಪಪಞ್ಚಾನಂ ಅಭಾವೇನ **ನಿಪ್ಪಪಞ್ಚಂ**।

ಸನ್ತಭಾವಟ್ಠೇನ **ಸನ್ತಂ**। ಮರಣಾಭಾವೇನ **ಅಮತಂ**। ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ **ಪಣೀತಂ**। ಸಸ್ಸಿರಿಕಟ್ಠೇನ **ಸಿವಂ**। ನಿರುಪದ್ದವತಾಯ **ಖೇಮಂ**। ತಣ್ಹಾಕ್ಖಯಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯತ್ತಾ **ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ**।

ವಿಮ್ಹಾಪನೀಯಟ್ಠೇನ ಅಚ್ಛರಂ ಪಹರಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕನ್ತಿ **ಅಚ್ಛರಿಯಂ**। ಅಭೂತಮೇವ ಭೂತಂ ಅಜಾತಂ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ಥೀತಿ ವಾ **ಅಬ್ಭುತಂ**। ನಿದ್ದುಕ್ಖತ್ತಾ **ಅನೀತಿಕಂ**। ನಿದ್ದುಕ್ಖಸಭಾವತ್ತಾ **ಅನೀತಿಕಧಮ್ಮಂ**। ವಾನಾಭಾವೇನ **ನಿಬ್ಬಾನಂ**। ಬ್ಯಾಬಜ್ಝಾಭಾವೇನೇವ **ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ**। ವಿರಾಗಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯತೋ **ವಿರಾಗಂ**। ಪರಮತ್ಥಸುದ್ಧಿತಾಯ **ಸುದ್ಧಿ**। ತೀಹಿ ಭವೇಹಿ ಮುತ್ತತಾಯ **ಮುತ್ತಿ**। ಕಾಮಾಲಯಾನಂ ಅಭಾವೇನ **ಅನಾಲಯಂ**। ಪತಿಟ್ಠಟ್ಠೇನ **ದೀಪಂ**। ಅಲ್ಲೀಯಿತಬ್ಬಯುತ್ತಟ್ಠೇನ **ಲೇಣಂ**। ತಾಯನಟ್ಠೇನ **ತಾಣಂ**। ಭಯಸರಣಟ್ಠೇನ **ಸರಣಂ**, ಭಯನಾಸನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪರಂ ಅಯನಂ ಗತಿ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ **ಪರಾಯಣಂ**। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಅಸಙ್ಖತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಅಬ್ಯಾಕತಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಖೇಮಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧೦. ಅಬ್ಯಾಕತಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಖೇಮಾ**ತಿ ಗಿಹಿಕಾಲೇ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸ್ಸ ಉಪಾಸಿಕಾ ಸದ್ಧಾಪಬ್ಬಜಿತಾ ಮಹಾಥೇರೀ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಿಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಮಹಾಪಞ್ಞಾನಂ ಯದಿದಂ ಖೇಮಾ"ತಿ ಏವಂ ಭಗವತಾ ಮಹಾಪಞ್ಞತಾಯ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತಾ। **ಪಣ್ಡಿತಾ**ತಿ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ವಿಯತ್ತಾ**ತಿ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಮೇಧಾವಿನೀ**ತಿ ಮೇಧಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಬಹುಸ್ಸುತಾ**ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಬಾಹುಸಚ್ಚೇನಪಿ ಪಟಿವೇಧಬಾಹುಸಚ್ಚೇನಪಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ।

ಗಣಕೋತಿ ಅಚ್ಛಿದ್ದಕಗಣನಾಯ ಕುಸಲೋ। **ಮುದ್ದಿಕೋ**ತಿ ಅಙ್ಗುಲಿಮುದ್ದಾಯ ಗಣನಾಯ ಕುಸಲೋ। **ಸಙ್ಖಾಯಕೋ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಗಣನಾಯ ಕುಸಲೋ। **ಗಮ್ಭೀರೋ**ತಿ ಚತುರಾಸೀತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸಗಮ್ಭೀರೋ। **ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ**ತಿ ಆಳ್ಹಕಗಣನಾಯ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ। **ದುಪ್ಪರಿಯೋಗಾಹೋ**ತಿ ಆಳ್ಹಕಗಣನಾಯ ಪಮಾಣಗಹಣತ್ಥಂ ದುರೋಗಾಹೋ। **ಯೇನ ರೂಪೇನ ತಥಾಗತ**ನ್ತಿ ಯೇನ ರೂಪೇನ ದೀಘೋ ರಸ್ಸೋ ಸಾಮೋ ಓದಾತೋತಿ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾತಂ ತಥಾಗತಂ ಪಞ್ಞಪೇಯ್ಯ। **ತಂ ರೂಪಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಹೀನ**ನ್ತಿ ತಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರರೂಪಂ ಸಮುದಯಪ್ಪಹಾನೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಹೀನಂ। **ರೂಪಸಙ್ಖಾಯ ವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ಆಯತಿಂ ರೂಪಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ರೂಪಾರೂಪಕೋಟ್ಠಾಸೇನಪಿ ಏವರೂಪೋ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ವೋಹಾರಸ್ಸಪಿ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಾ ರೂಪಪಣ್ಣತ್ತಿಯಾಪಿ ವಿಮುತ್ತೋ। **ಗಮ್ಭೀರೋ**ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯ ಗಮ್ಭೀರತಾಯ ಚ ಗುಣಗಮ್ಭೀರತಾಯ ಚ ಗಮ್ಭೀರೋ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಗುಣಗಮ್ಭೀರಸ್ಸ ಸತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಥಾಗತಸ್ಸ ಯಂ ಉಪಾದಾಯ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾತೋ ತಥಾಗತೋತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಹೋತಿ, ತದಭಾವೇನ ತಸ್ಸಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಅಯಂ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾತೋ **ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ**ತಿ ಇದಂ ವಚನಂ ನ ಉಪೇತಿ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, **ನ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ**ತಿಆದಿವಚನಮ್ಪಿ ನ ಉಪೇತಿ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಂಸನ್ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಏಕಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಸಮೇಸ್ಸತೀ**ತಿ ನಿರನ್ತರಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ನ ವಿರೋಧಯಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ನ ವಿರುದ್ಧಂ ಪದಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಅಗ್ಗಪದಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ದೇಸನಾಯ। ದೇಸನಾ ಹಿ ಇಧ ಅಗ್ಗಪದನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

೨. ಅನುರಾಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧೧. ದುತಿಯಂ **ಖನ್ಧಿಯವಗ್ಗೇ** ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ, ಅಬ್ಯಾಕತಾಧಿಕಾರತೋ ಪನ ಇಧ ವುತ್ತಂ।

೩-೮. ಪಠಮಸಾರಿಪುತ್ತಕೋಟ್ಠಿಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪೧೨-೪೧೭. ತತಿಯೇ **ರೂಪಗತಮೇತ**ನ್ತಿ ರೂಪಮತ್ತಮೇತಂ। ಏತ್ಥ ರೂಪತೋ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಸತ್ತೋ ನಾಮ ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ರೂಪೇ ಪನ ಸತಿ ನಾಮಮತ್ತಂ ಏತಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವೇದನಾಗತಮೇತ**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅಯಂ ಖೋ ಆವುಸೋ ಹೇತೂ**ತಿ ಅಯಂ ರೂಪಾದೀನಿ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅನುಪಲಬ್ಭಿಯಸಭಾವೋ ಹೇತು, ಯೇನೇತಂ ಅಬ್ಯಾಕತಂ ಭಗವತಾತಿ। ಚತುತ್ಥಾದೀನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

೯. ಕುತೂಹಲಸಾಲಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧೮. ನವಮೇ **ಕುತೂಹಲಸಾಲಾಯ**ನ್ತಿ ಕುತೂಹಲಸಾಲಾ ನಾಮ ಪಚ್ಚೇಕಸಾಲಾ ನತ್ಥಿ, ಯತ್ಥ ಪನ ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನಾನಾವಿಧಂ ಕಥಂ ಪವತ್ತೇನ್ತಿ, ಸಾ ಬಹೂನಂ "ಅಯಂ ಕಿಂ ವದತಿ, ಅಯಂ ಕಿಂ ವದತೀ"ತಿ

ಕುತೂಹಲುಪ್ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನತೋ ಕುತೂಹಲಸಾಲಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ದೂರಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಯಾವ ಆಭಸ್ಸರಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಗಚ್ಛತಿ। **ಇಮಞ್ಚ ಕಾಯಂ ನಿಕ್ಖಿಪತೀ**ತಿ ಚುತಿಚಿತ್ತೇನ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ। **ಅನುಪಪನ್ನೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಚುತಿಕ್ಖಣೇಯೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಅನುಪಪನ್ನೋ ಹೋತಿ।

೧೦. ಆನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧೯. ದಸಮೇ **ತೇಸಮೇತಂ ಸದ್ಧಿಂ ಅಭವಿಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಲದ್ಧಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏತಂ ಅಭವಿಸ್ಸ। **ಅನುಲೋಮಂ ಅಭವಿಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ**ತಿ ಯಂ ಏತಂ ''ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ''ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಪಿ ನು ಮೇ ತಸ್ಸ ಅನುಲೋಮಂ ಅಭವಿಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೧. ಸಭಿಯಕಚ್ಚಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೨೦. ಏಕಾದಸಮೇ **ಏತಮೇತ್ತಕೇನ ಏತ್ತಕಮೇವಾ**ತಿ ಆವುಸೋ ಯಸ್ಸಾಪಿ ಏತಂ ಏತ್ತಕೇನ ಕಾಲೇನ ''ಹೇತುಮ್ಹಿ ಸತಿ ರೂಪೀತಿಆದಿ ಪಞ್ಞಾಪನಾ ಹೋತಿ, ಅಸತಿ ನ ಹೋತೀ''ತಿ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ಏತ್ತಕಮೇವ ಬಹು। **ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಪನ ಅತಿಮನಾಪೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಾನಯೇ ವಾದೋಯೇವ ಕೋ, ನತ್ಥಿ ವಾದೋ, ಭಿನ್ನಾ ಕಥಾತಿ।

ಅಬ್ಯಾಕತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇತಿ ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಳಾಯತನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।